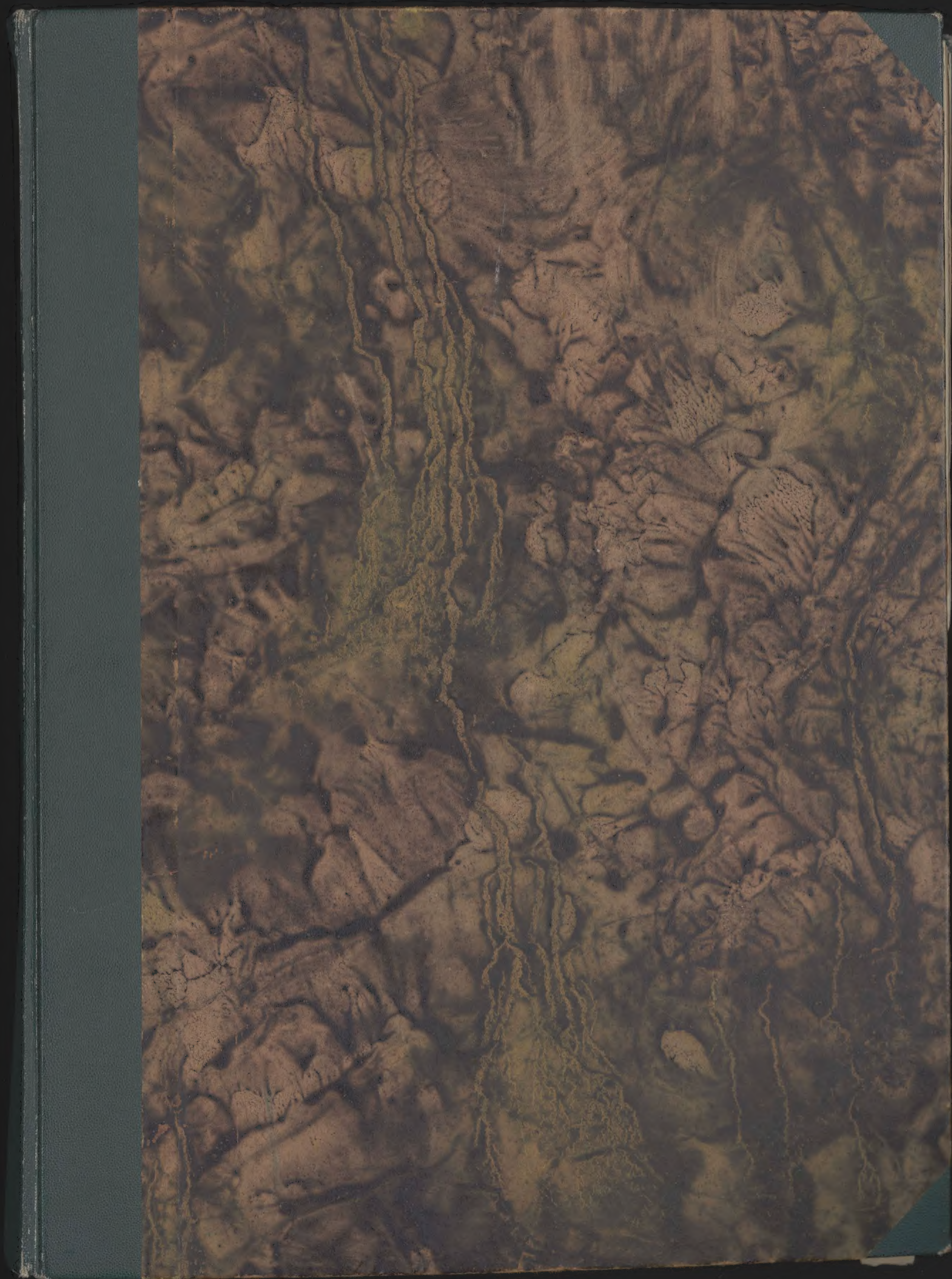

Opr. „Starodruk" 1964 r.

Adres Czytelni: Darmstadt.
Blumenthalstr. 111.

1

Do Szanownego Zarządu
„Związku"
w Paryżu.

13

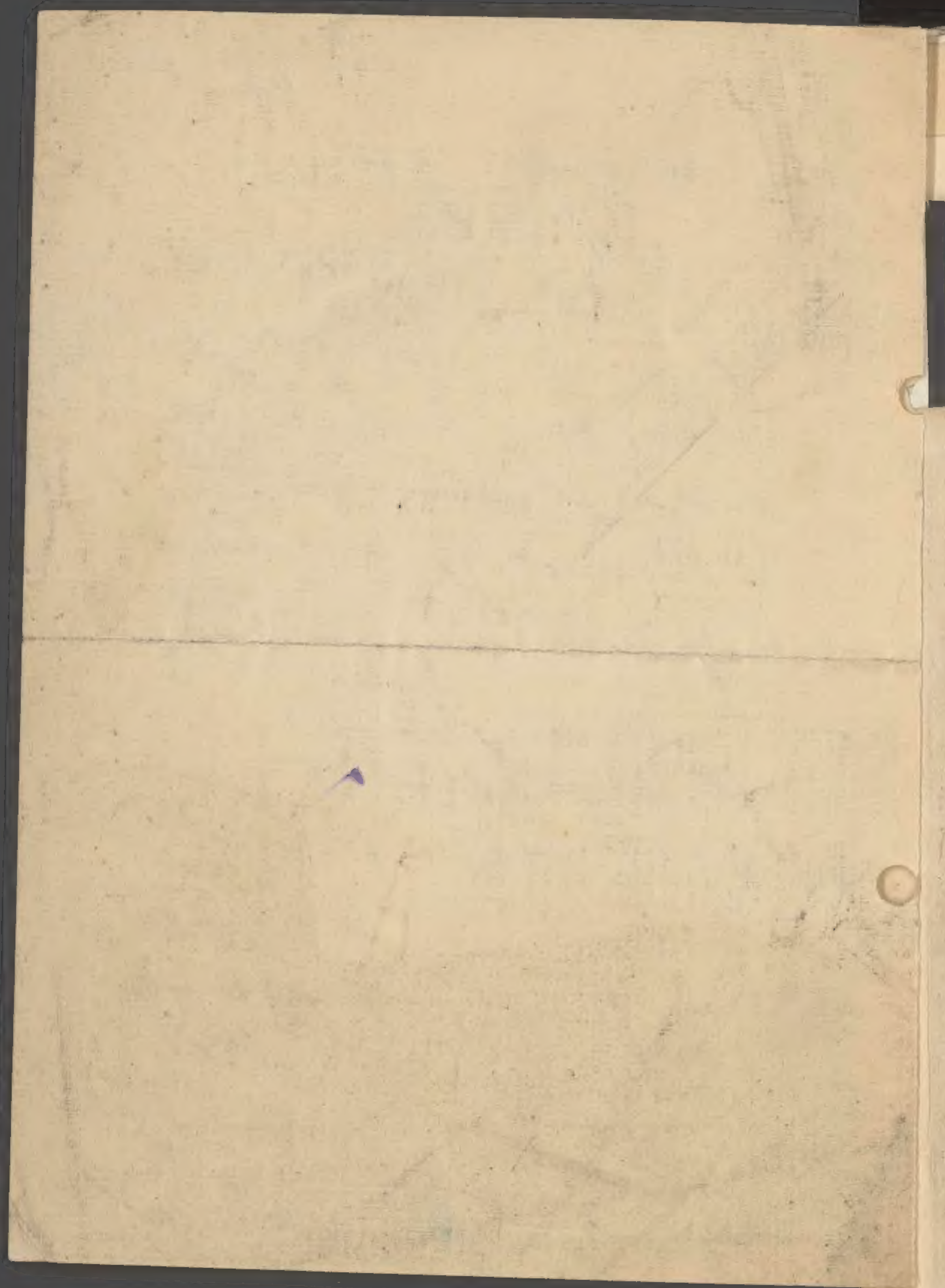
27

Niniejszym komunikujemy Szanownemu Zarządowi, iż Polska Czytelnia Akademicka w Darmstacie postanowiła przyjąć udział w zjeździe postępowej młodzieży polskiej i swojego delegata na zjazd proponowany wyśle. Prosimy więc o zawiadomienie nas o czasie i miejscu wyżej wspomnianego zjazdu. Ze swej strony przypuszczamy, iż Zürich najlepiej się nadaje ku temu.

Z kol. pozdrowieniem

Darmstadt
22/III 1908r.

Za Zarząd: Wacław Iwanicki

Do Zarządu Stow. postęp. młodz. pol. Związek w Fryburgu

Szanowni Koledzy!

W najbliższym czasie otrzymacie okólnik I Zarządu Związku. Obecnie zwracam się do was z następującą sprawą. Wiadomo wam, że Zarząd uchwalił dość niezwykłe, bodaj że sprzeczne wnioski w sprawie Bratniej Pomocy. Zarząd Związku starając się jakoś praktycznie to załatwić, postanowił prosić wasze stow. wybrać Wydział Bratniej Pomocy przy Związku Stow. pol. młodz. post. Decyzja ta jest tym bardziej wskazana, iż wasze stow. rozpoczęło pewne kroki z odpowiednią instancją przy Zjednoczeniu, podobno zastrzegła sobie prawo przekazania swoich przywilejów etc. Jeżeli nie możecie zwołać zebrania w bieżącym miesiącu, to proszę kolegów dotychczas traktujących ze Zjednoczeniem Stow. w sprawach Bratn. Pom. ukonstytuować się jako Wydział Br. P. Związku. Zależy nam bardzo na pośpiechu

gdyż należy natychmiast rozpocząć stanowcze kroki, celem uzyskania odpływu na rzardawstwo (?) szczegółów zapperswylskich. Polecam więc Wydziałowi zwrócić się do Rady zappersw. Przypominam, że Związek z tego prawa korzystał; że dotąd jeszcze blankiety odruki, które kandydaci wypełniają informacjami, głosy, wzanordy Zjednocz. i Związku mają głos przy zordawnictwie. Do Rappersw̄ylu należy zwrócić się możliwie szybko, gdyż termin zgłaszania ~~[illegible]~~ kandydatur upływa 15 czerwca. Kier prosi, że należy korzystać ze wiadomości ob. Lewakowskiego, Rappersw. i dla Snopków. Wszystkich informacji w tej materyi udzielić mogą zwiriamie (Kobrańska Rapperswilska iora ~~[illegible]~~ członków Rady).
Przypominam, że odpowiednio by Wydział wśmiem odpowiednie ze Zjednocz. zainstytuował zwrócenie się do społeczeństwa z wezwaniem o pomoc

[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] pisałbyś obie
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible].
Upraszam kolegów o nade-
[illegible] [illegible] w [illegible]
postanowieniu, wymienienie
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
([illegible] [illegible] bez [illegible]
[illegible]) [illegible] [illegible]
wszystkich [illegible] [illegible]

Z szczerym powa-
żaniem i szacunkiem

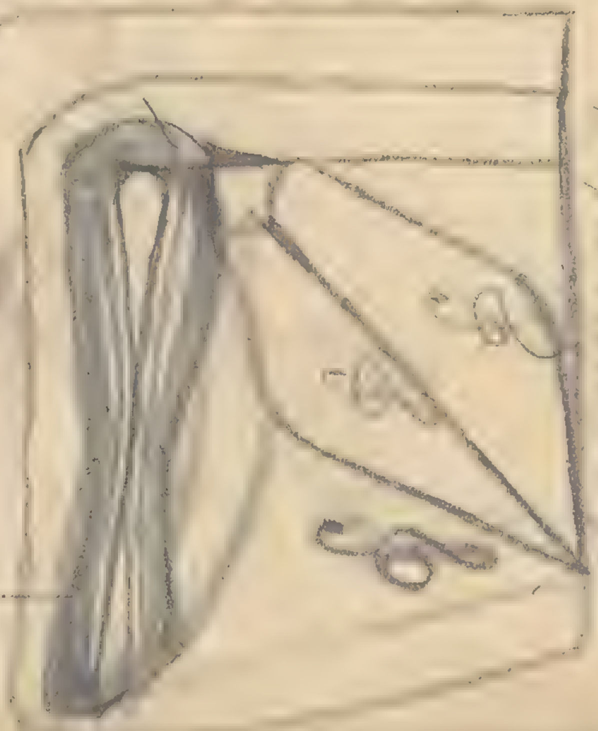
J. D[illegible]

P.S. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible].

[illegible] [illegible] 18[illegible].

W Krakowie dn. 16. maja 908.
ul. Sobieskiego 15.

Szanowny Panie!

Od dłuższego czasu pracuję nad dziełem, które między innemi ma objąć: dzieje studyów, stowarzyszeń i życia młodzieży polskiej akademickiej na obczyźnie w dobie porozbiorowej. Pan Jan Cynarski z Krakowa zakomunikował mi uprzejmie, że ostatni Zjazd „Związku Postępowej młodzieży polskiej" uchwalił przyjąć pracę nad dostarczeniem materyałów do historyi samego Z-ku

i Towarzystw Z-kowych. Dziękując
serdecznie za tak uprzejme
załatwienie mej prośby, pozwolę
sobie niniejszem wymienić
te nazwy, o które mi chodzi.
Co się tyczy samego Z-ku i
jego dziejów, to pragnąłbym przed-
stawić zarówno materyalną
jak i duchową stronę jego
rozwoju: ustawodawstwo, ilość to-
warzystw i członków, dochody, wyda-
wnictwa, prądy, działalność nau-
kowa, polityczna, społeczna,

stosunek do Z-na i innych związków a zwłaszcza stowarzyszeń młodzieży polskiej, stosunek do młodzieży innonarodowościowej itp. jednem słowem wszystko, co się odnosi do życia i działalności Z-ku.

Co się tyczy historji poszczególnych stowarzyszeń Z-kowych to tu chodzi mi głównie o ich materjalnym rozwoju, bo duchowa wejdzie w obszar obrazu, obejmującego cały Z-ek. A więc powiązane się

z historji poszczególnych towarzystw:
a) Rola założenia i wstąpienia do Z-ku (N.B. jeżeli o tem z przeglądów policyjnych [illegible] można), przeciętna ilość członków, kiedy najwięcej, kiedy najmniej), przeciętna ~~składka~~ sposoby dochodów, stan Biblioteki i Czytelni, kółka w łonie Towarzystwa, ilość odczytów i kierunki pracy naukowej, i t.p.).
Przedmiot mój traktuję całkiem objektywnie. Szukam tylko prawdy i ją chcę tylko przedstawić. Staram się też o to, aby obraz mój był równy we wszystkich częściach, bez luk. Łączę wyraz prawdziwego szacunku A. Wachowiak

Szanowni Koledzy! Bern 24/IV 1908.

Zapewne w skutek nieporozumienia lub braku adresu nie otrzymało Berneńskie Towarzystw. Post. Młodz. Polsk. ani sprawozdania ze zjazdu w Zürichu, ani następnego okólniku. Prosimy więc o nadesłanie nam tych papierów możliwie prędko. O stosunkach w Bernie i stanie naszego Towarzystwa doniesiemy wkrótce. Z koleżeńskiem pozdrowieniem

Zygmunt Bialicki

Z. Z... ski
Bern, Schweiz
Finkenhubelweg 20.

Mr. H. Sterzejew
dla Zarządu Zwią
rue Jean d'outrem
Liège
Belgique

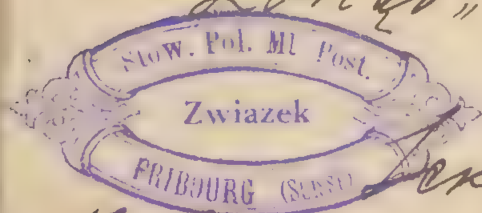
Do Zarządu „Związku"

Stowarzyszeń pol. Mł. Post."

w Londynie.

Stowarzyszenie Pol. Mł. post. „Związek" we Fryburgu niniejszym zawiadamia Zarząd o swem przystąpieniu do ukonstytuowanego na VII Zjeździe nazwanego Związku oraz o stosowaniu się nadal do wszystkich paragrafów ustawy, przyjętej na VII Zjeździe.

Zarząd „Związku" pol. Mł. p.
we Fryburgu

Sekr. E Bielecki

Fryburg dn. 2/I 08 r

Do Zarządu „Związku"
Stow. pol. Mł. Post.
w Londynie.

Na pytania zawarte w § 5
okólniku Nr 1 komunikujemy, że
a) Stow. tutejsze pozbawione
jest zupełnie odczytów i refera-
tów,
b) w społ., filoz. i liter.
c) niema
d) niema
e) osiemdziesięciu
f) studenci - 0,50, nie studenci
1.50., dochód
do 60 fr.
g) w żadnej mierze.
Stosownie do żądania, zawartego
w § 2 okóln. Nr 1 przesyłamy
[illegible] członków Związku:

1) Eugeniusz Bałasiński, Miechów (kiel. gub.
2) Antoni Bromirski, Ciechanów (Płock.
3) Paweł Dull (Warszawa)
4) Bronisław Gałczyński
5) Jerzy Grzebski, Nasielsk (gub. war.
6) Hempel – Warszawa
7) Roman Kościński – Włocławek
8) Roman Kozłowski Włocławek
9) Jan Koszarski, Niekłań (Radom.)
10) Władysław Kowalski – Warszawa
11) Władysław Krakowski, Pilica (kiel.)
12) A. Nurczyński, Jędrzejów (kiel.)
13) Stefan Małoszewski, Częstochowa
14) Aleksander Przybylski, Łódź
15) Stanisław Przemyski, Radom
16) Stanisław Reicher, Częstochowa
17) Adam Słomski, Włocławek,
18) Szczepański – Warszawa
19) Jan Wolski – Siedlce
20) Franciszek Władarski Lublin
kolonistkom pozdrowienia
z Związku p. ol. Mł. pol.
we Fryburgu
Sekr. E. Bałasiński

Do Wydziału Bratniej Pomocy
przy Związku.

Szanowni koledzy! List wasz z d. 30 maja otrzymałem. Nie komunikujecie nam, czy zwróciliście się do Rady Zapomogowej i czy ona upoważniła was do przyjmowania próśb o stypendja. Zarówno nie odpowiedzieliście, czy rozpoczęliście kroki wspólnie z komisją stypendjalną przy Zjednocz. celem zwrócenia się do społecz. o pomoc. Zarazem Wasza uwaga zwrócona na tę ostatnią kwestję, gdyż obecnie czas jest najodpowiedniejszy. Należałoby wspólnie wykoncypować odezwę podpisaną przez wydział Stow. Zw. i Zjed., ewentualnie odpowiednie wydziały, ogłosić ją we wszystkich pismach bez wyjątku i wogóle postarać się poruszyć opinję publiczną.

Jeszcze raz proszę informować Zarząd Związku o waszej pracy i projektach

z Robotniczym pozdr.

J. Dutkiewicz

9/VI 08

Monsieur
Stanislas Przemycki
Fribourg
1 rue Perolles
Suisse

[illegible], Liège
rue de la Justice

Wiedeń, d. 2. III. 08.

Do Szan. Wydziału [illegible]
Czytelni przy Związku Akademików
Pol. [illegible]

Szanowni Koledzy!

Wydział I[szy] Zarządu Związku Kor. Pol. [illegible] pisze nam do Wiednia:

„Zarząd [illegible] uchwałą VII [illegible] został utworzony we Fryburgu *)
Wydział Samopomocy Bratniej przy Związku.
Do wydziału wybrani zostali koledzy:
Szalski Władysław, [illegible] Stefan,
[illegible] Stanisław, którzy [illegible]
zajęli się [illegible] [illegible]ach
stypendystów zapomogowych"

Porozumiewając się na przyszły semestr [illegible] donoszę, że [illegible] [illegible] [illegible] sty-
pendystom, które dotąd się [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] listem [illegible] [illegible]

techniki Warszawskiej i po

z [illegible] której upłynęło lat 3

[illegible] i w innych [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] na wydziale kultu-

rotechnicznym. Sytuacja jednak

tak układa, że z braku odpowiednich

[illegible] od [illegible] [illegible]

byłbym musiał zapewne znowu

mieć mamy, jeśli nie znajdę

jakichkolwiek ubocznych środków.

Proszę więc o nadesłanie infor-

macji co do wymienionej sprawy

stypendiów zagranicznych z

dokładnym wykazaniem warunków

eventualnego otrzymania sty-

pendium. x

Na wszelki wypadek odpowiedź

proszę do 15 lipca pod

adresem: Wien IX/2

Porzellangasse 7. I. 7

Verein der polnischen fortschrittlichen Studentenschaft „Spójnia"

od kol. Leona Ringmana

Po 15-tym b.m. proszę adresować:

Kazimiera Klimaszewska,

Wien, XVIII/2 Wittlauergasse 13/14

dla kol. Leona Ringmana

Z koleż. Pozdrowieniem

L. Ringman

1.

Kr. d. 11. XI.

Szanowny Panie!

Załączając uprzejmie, [illegible] Kolonie szkolne [illegible] chce [illegible] zawiera [illegible] od [illegible] [illegible] najwięcej [illegible] p. [illegible] [illegible] etc.), [illegible] nie zawiedzie [illegible] zawiadom [illegible] [illegible]

Z szacunkiem

W. Feldman

Unszlicht

5 rue Destrivea

Belgique

Société des Etudiants

„Spójnia"

Liége

33 rue de Sirène

[illegible] dn. 7 Grudnia 1908 r.

Do Zarządu „Związku Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postępowej."

Szanowni Koledzy!

150

Dziękujemy za szybką odpowiedź na list nasz z dn. 30 Listopada b. r. Listów w sprawie adresu p. Tadeusza Dąbrowskiego nie otrzymaliśmy prawdopodobnie skutkiem niedbalstwa podówczas adresata. Po sprawdzeniu okazało się, iż nikt z naszych członków ani znajomych [illegible] p. D. nie ma – może się to dziać wskutek szczególnej [illegible] dotyczącej osoby p. D. (szpital: rodzaj zapędu i t. p.), który nam utrudnił komunikowanie jego adresu. Co zaś [illegible] kol. B. Sawczyńskiego, – wprawdzie jest on w. k. [illegible], lecz chory w szpitalu – za tydzień ma nadzieję, [illegible] już opuścić szpital i na tydzień wyjechać do kraju na miesiąc, około 2 tygodni. W każdym razie odpowiedź zakomunikujemy jemu Waszą propozycję i odpowiedź jego – Wam.

Przechodzę do spraw naszego towarzystwa – potrzeby urządzenia odczytów u nas nie odczuwamy [illegible] rozwiniętego w typie Uniwersytetu [illegible]

nego i naukowego wśród społeczeństwa miejscowego.
Prosimy Was jednak usilnie o zawiadomienie nas wcześnie, gdyby ktoś z oprowadzanych przez Was odczytówców przejeżdżać miał przez Komotinę; z okazji takiej oczywiście skorzystalibyśmy, czas przejazdu skrócić dzięki wstąpieniu do Komotiny – jest także nie zbyteczne.

Co do zjazdu, przypominamy Sz. Kolegom uchwałę poprzedniego zjazdu, który jako na zjazd przyszłego obrany Rosię Narodową, a jako miejsce – Liège – zgodnie z ustanowieniem tym – § 14 ustawy. Wobec tego jednak, że powtórnie przychodzi kwestja zjazdu zastanowiliśmy, i na podstawie danego ostatniego nowego zebrania ogólnego, które wytknęło się gdzieś przyjęło następujące uchwały w tej sprawie:

1) Uważamy zjazd w roku bież. za potrzebny.
2) Uważamy za pożądane wysłanie zwiększonej delegacji wybranej / delegatów od naszego Tow-a.
3) Jako miejsce zjazdu proponujemy Zürich, zgadzając się ew. na Liège.

Za Zürichem przemawia, prócz położenia geograficznego okoliczność iż odbędzie się tam, jak dowiedzieliśmy się, w sierpniu b.r. również Zjazd Zjednoczenia. Przez Züricho-

ni przewiduje prawdopodobne trudności związa-
ne z nazwą „uczniowie Polacy (Kijandy)” do władz
nieprzychylnie usposobionego.

Uważalibyśmy za pożądane i pomyślne, aby w
zjeździe wzięli udział przedstawiciele nie tylko sto-
warzyszeń krakowskiej młodzieży polskiej w Galicji i za-
mieszkałej, lecz również stowarzyszeń z Cesarstwa. Do osob-
nego naszego tow-a zwracali się przedstawiciele tow-w
nauk. ak. polsk. z Petersburga i Kijowa. Skomu-
nikować się można o Petersburgu za pośrednictwem
kolegi Kazimierza Altberga (Altberga) (С.-Петербург
Po zapisaniu (O kl. 7), o ile pozwoli wydzielenie wydziału
bez pieczęci. usunięcie podpisu (Kol. A. wie o co
chodzi. Wam będzie w ew. ciężki) Z Kijowem
najlepiej – za pośrednictwem naszego tow-a.

Proponujemy na zjeździe tematy i następujące
sprawy:

1) Sprawa Połączenia Towarzystw Bratniej Pomocy
na granicy.

2/ Sprawa słownika do kolegów, którzy zdawali
maturę w gimnazjach rosyjskich, jako eksternów,
lub kl. uczęszczali do gimn. rosyjskich w charakte-
rze uczniów.

3/ Zbieranie danych statystycznych, odnoś-
nych do:

a/ życia młodzieży polskiej za granicą
b/ ruchu emigracyjnego
c/ kas Br. Pom. i kas uczniowskich (emigracyjnych)
4/ Odezwa Zjazdu Związku do młodzieży polskiej szkół średnich w Królestwie, wypominająca hasła wolnościowej szkoły polskiej, kiedy akcja rozpoczęła strejk szkolny w Królestwie i wzywająca do walki na gruncie szkoły polskiej o urzeczywistnienie tych haseł.

Ad 1. Uważamy że sprawa ta na VII zjeździe załatwiona została połowicznie. Chodzi nam 1) o nadanie wszystkim tow-wom Br. Pom. charakteru instytucji wyłącznie finansowych, – oddzielając zupełnie od czytelni i towarzystw, – obejmujących całą kolonję polską w danym mieście. 2/ połączenie tow-w Br. Pom. tam gdzie istnieje ich więcej niż jedno 3) Połączenie wszystkich Tow. – Br. Pom. we wspólnym Zarządzie Głównym, którego zakres działalności mają określić zjazdy i uzupełniane porozumienia się delegacyj obydwóch zjazdów (Zjazd. i Z.) (główne zadanie – stypendja)

Ad. 2 Uważamy że sprawa ta musi być dalej [illegible], niż to uczynił ostatni zjazd

Z powodu nawału pracy w towarzystwie spra-
wozdanie ~~[illegible]~~ szczegółowe odłożyć muszę
na później – Zaznaczyć tylko, iż w liczbie człon-
ków tow-a należy 19 członków. [illegible]
[illegible] tow-a korzysta poza tow-em
25 osób, t. zw. czytelników. Najważniejszym wy-
padkiem w życiu naszego tow-a jest –
iż od 1 stycznia postanowiliśmy wynająć
wspólny lokal z grupą Zjednoczenia za-
[illegible]. W umowie naszej tow. zawartej
przez dwa tow-a zastrzeżone jest wspólne
urządzanie odczytów. Tow-wo chodzi teraz
o urządzenie, wyrażone z [illegible] towa-
rzystwa, za taki się pieniądze ~~[illegible]~~ otrzymamy
[illegible] ponoszonymi. –

5% od dochodu tow-a idzie na
z przyjmowania [illegible] 6. [illegible] koła
Kasy Kampanii [illegible] użycie

Prosimy o nadesłanie [illegible]
[illegible] nas o tym, jak
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

wam uświadomić kogoś. —

Z koleżeńskim pozdrowieniem
Lekr. K. Brodzki

Adres: K. Brodzki München.
Adelbertstr 13 II

Arnstadt den 1/XII-08

16

Do
Zarządu Związku P.M.P. 171

W okólniku z listopada r. b. Zarząd Związku P.M.P. prosi o wypowiedzenie się, czy zjazd, mający się odbyć w grudniu r. b., uważany za konieczny.
O ile nam wiadomo, ostatni zjazd w Zwyczu uchwalił takowy, następnie w prywatnym liście kol. Górkiewicz wyjaśnia, iż zwyczajski zjazd był wprost żywiołowy, organizacyjny, dopiero następny raz ma ugruntować i uregulować całą pracę.
Wobec powyższego przypuszczamy, iż Związek P.M.P. stoi na nie trwałym gruncie – chyli się ku upadkowi. Prosimy zatem o wyjaśnienie, dlaczego podobne pytanie zostało postawione, w-

bec uchwały Zjazdu Lwowskiego, i czy nasze przypuszczenia mogą być prawdopodobne. Po otrzymaniu takowych, będziemy mogli dać odpowiedź zgodnie z okólnikiem.

Za Zarząd P.C.A. przesyła koleżeńskie pozdrowienia

J. [illegible]

„SPÓJNIA"
STOWARZYSZENIE
MŁODZIEŻY POSTĘPOWEJ
W KRAKOWIE.

L. ....

Kraków, d. 10 grudnia 1908 r.

152

Do Zarządu

„Związku Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postępowej"

W odpowiedzi na okólnik z listopada 1908 r. komunikujemy, że sprawa zjazdu rozpatrywaną była na posiedzeniu Wydziału Spójni d. 9/XII, na którym zapadło następujące postanowienie: godząc się na konieczność urządzenia Zjazdu „Związku" w jaknajbliższej przyszłości, zawiadamiamy jednak Zarząd „Związku", że delegata swego, o ile zjazd odbędzie się na Boże Narodzenie, nie będziemy w stanie wysłać; dlatego powstrzymujemy się od wypowiedzenia za tym lub owym miejscem zjazdu. Stowarzyszenie nasze przechodzi obecnie przez okres reformy wewnętrznej, która pochłania siły i środki – dlatego też uregulowanie rachunków naszych z ~~kasą~~ kasy związkowej odkładamy na styczeń b. r. Korespondencję nadeślemy w najbliższej przyszłości.

Z koleżeńskim pozdrowieniem

Witold Suchodolski
Sekretarz

Adres tymczasowy: Kraków Uniwersytet ludowy
ul. Szewska 16

„SPÓJNIA"
Stowarzyszenie
Młodzieży Postępowej
w KRAKOWIE.

19

D. 10. XII 1953

Szanowny Panie,

Mam tutaj adwokata zupełnie
że o wszystkie biorą, jeżeli
nie można. Natomiast mogę
Panom za [illegible] na
przełożenia i dyrektora liceum
[illegible] polskiej p. Marzanna
[illegible] (adwokat
[illegible] [illegible]
[illegible] Czy sowiecki [illegible] nie
[illegible] z polakiem - da brze-
wi z polakami [illegible] bezpartyjny). C-
[illegible] [illegible] może
przebrać do Panów [illegible]
[illegible].

Czy jako dla [illegible]
Polonii [illegible] przełożenia
dla [illegible] w [illegible]
[illegible] [illegible],
[illegible]. Z ukłonami
J. Giedroyc

Mad[illegible]

E. [illegible]kiewicz

Liège

Trappé 2

Belgique

POLSKA CZYTELNIA AKADEMICKA W DARMSZTADZIE

31

DARMSZTAD, d. 12 Grudnia 1908.

Do Szanownego Zarządu Związku Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postępowej:
W myśl ostatniego okólnika Sz. Zarządu z listopada r. b. przesyłamy sprawozdanie z działalności naszego towarzystwa za semestr letni 08.
Ponieważ główna działalność Czytelni polegała dotychczas na dostarczaniu pism i książek, zaczynamy więc sprawozdanie z działalności naszej biblioteki:
Otóż z pism codziennych prenumerowaliśmy Nową Gazetę, Kurjer Warszawski, Głos Warszawski i „Życie", z tygodników zaś Społeczeństwo (d. Głos), Prawdę, Myśl Niepodległą, Wszechświat, Przegląd Techniczny, z miesięczników Krytykę, Myśl socyalistyczną, Pankow a po zawieszeniu takowego Kulturę, Sfinks.
Największym popytem z pism codziennych cieszyły się Nowa Gazeta, Kurjer Warszawski i „Życie." Dla ścisłości zaznaczamy, że „Głos Warszawski" prenumerujemy tylko dla informacyi o działalności i zapatrywaniach nar. demokracyi i Koła Polskiego w Dumie.
Co się zaś tyczy samego sprawozdania bibliotecznego, to dołączamy do niniejszego listu Księgę, z której widać, że ogółem przeczytano 214 książek beletrystycznych, 27 książek naukowych, 8 broszur i 19 roczników.
Dla ścisłości podajemy stan naszej biblioteki: Otóż posiadamy 640 książek z beletrystyki, 542 z działu naukowego, 345 broszurek i wreszcie 250 tomów roczników.
Podając nasze sprawozdanie biblioteczne zaznaczamy, że bardzo byśmy byli ciekawi porównać takowe ze sprawozdaniami z innych stowarzyszeń. Więc o ile inne stowarzyszenia lokalne takowych nie podawały lub nie podają, my występujemy w charakterze ini[illegible]
Co się tyczy odczytów, to mieliśmy takowych w semestrze letnim tr[illegible]

1/ „Socyalizm a naród" – wygłoszony przez członka Czytelni kol. Schandera.

2/ „Kwestya żydowska w materjalistycznem pojmowaniu dziejów" – wypowiedział kol. Feigenbaum.

3/ „Człowiek, a Bóg." – wygłosił członek Czytelni M. Lewin.

Odczyty te cieszyły się powodzeniem.

Przechodząc obecnie do ogólnej charakterystyki z uwzględnieniem obozu narodowo demokratycznego, zaznaczamy, że w Darmstadzie oprócz naszego stowarzyszenia, egzystuje tow. „Lechitia" (nal. do Zjednoczenia), które jednakże na życie kolonji żadnego wpływu nie wywiera. Przytem towarzystwo owo prosperuje słabo. Obecnie liczy 4 czy 5 członków.

My z „Lechitią" nie komunikujemy się, ponieważ przed trzema laty zerwaliśmy stosunki oficyalne z tem towarzystwem.

Ponieważ sprawa zerwania stosunków oparła się o Zjednoczenie (była rozpatrywana na jednym ze zjazdów Zjednoczenia), o ile więc b. Zarząd tą kwestyą by się zainteresował, to szczegółowy opis tej sprawy możemy nadesłać.

Z koleżeńskiem pozdrowieniem

Za Zarząd POLSKA CZYTELNIA AKADEMICK… W DARMS…

sekr. Władysław [illegible]

[illegible]

Sprawozdanie nasze za rok ubiegły jest nadzwyczaj skromne i pobieżne, a to wskutek rewizji i poszukiwań policyi niemieckiej, które nas zmusiły do zawieszenia T-wa na semestr letni i do zniszczenia całego archiwum, oraz osłabiły ruch umysłowy w semestrze zimowym. Wskutek tego nie możemy również podać danych porównawczych z początku i końca roku sprawozdawczego, a musimy się ograniczyć tylko do niektórych cyfr. W końcu semestru letniego T-wo liczyło 12 członków, z tego 11 z Kongresówki i jeden z Litwy

Prenumerowano następujące pisma.

Za całkowitą opłatą:	Za zniżoną opłatą:	Prywatnie.
1 Naprzód	1 Nowa Reforma	1 Wszechświat
2 Gazeta Robotnicza	2 Kurjer Warszawski	2 Chimera
3 Krytyka	3 Prawda	3 Przegląd filozoficzny
4 Przedświt	4 Przegląd techniczny	
5 Równość	5 Gaz. Handlowo-Geogr.	
6 Światło	6 Biblioteka Warsz.	
[illegible] Prawo ludu	7 Kosmos	
[illegible] Robotnik		
9 Proletaryat		
10 [illegible]		

17

Biblioteka przedstawia się jak następuje

	Beletrystyka	Filozofja i Nauki przyrod.	Nauki społeczne	Historja	Historja literatury	Matemat. i Fizyka	Roczniki	Ogółem
Na początku roku	380	87	73	85	30	41	92	788
Na końcu roku	409	95	79	87	33	43	110	856
Przybyło	29	8	6	2	3	2	18	68

T-wo urządziło obchód Powstania listopadowego.

Wygłoszono następujące <u>odczyty</u> i referaty:

1) Znaczenie emigracyi
2) O prostytucyi
3) Maeterlinck
4) „Zasady socyalizmu" Bernsteina
5) Żydzi w Polsce
6) Krytyka teorji wartości

<u>Kółka samokształcenia</u> istniały dwa.

1) nauk społecznych, 2) filozoficzne

T-wo wysłało adres do A. Świętochowskiego z powodu jego jubileuszu i energicznego wystąpienia przeciw „Słowu

Niniejszym zaświadczamy że kol. A. Hempel został wybrany jako delegat Stow. Polsk. Ml. Postęp. „Spójnia" na VIII Zjazd Związku Stow. Polsk. Ml. Postęp.

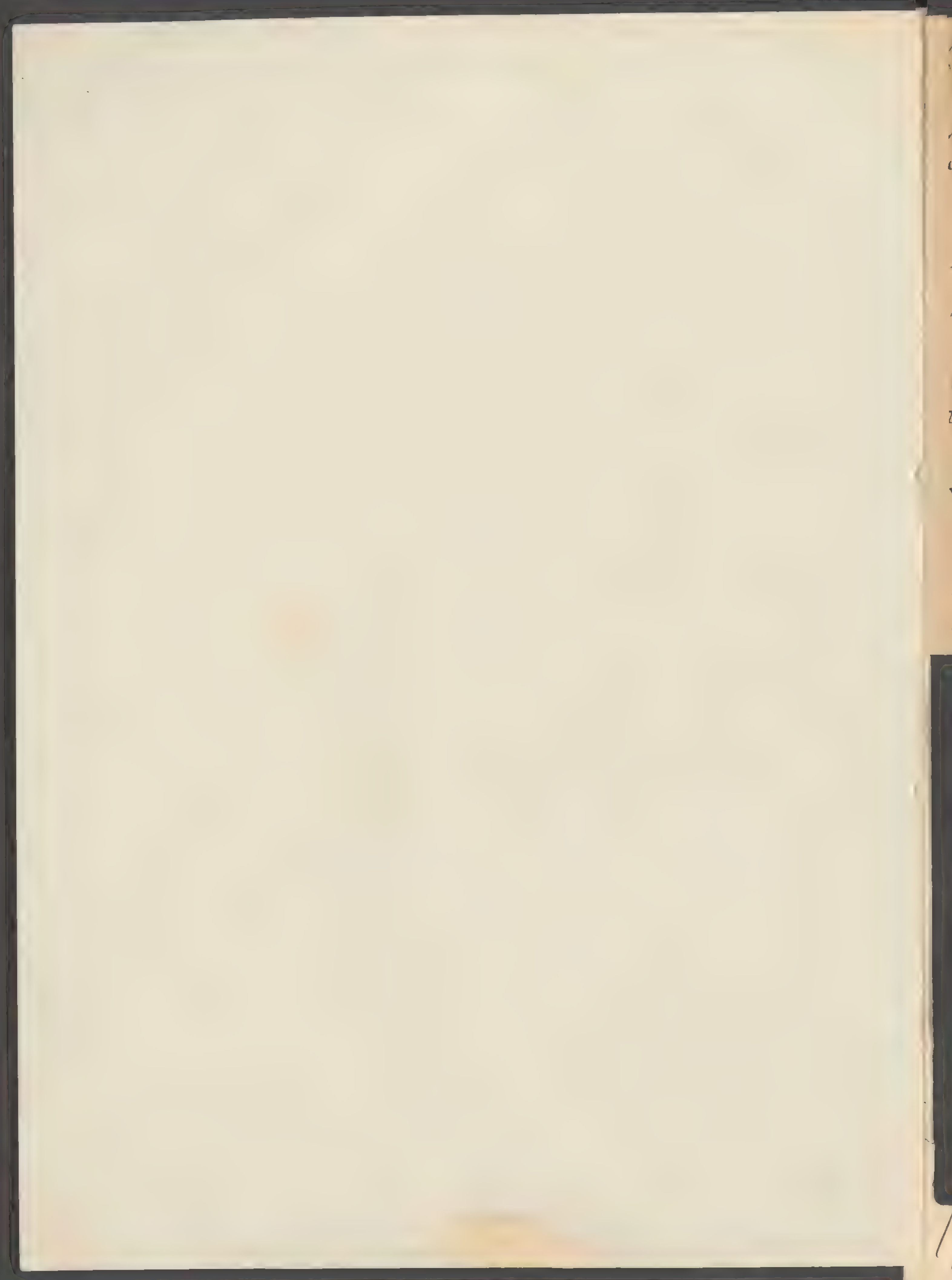
Zarząd. Spójni

Eug. Górkiewicz
Bol. Ozarnichowski
Henryk Mienejewski
Edward Michałowski

Leodjum. 12. XII. 1908 r.

19

155

[illegible] Kolegij

Iw się zwiadomość że-
wanty w [illegible] Zje-
zdzie mniej tym się od-
było nie mniej nie mnie-
my a drugi przygotowany
dowiadujemy się że w Zu-
rychu n.p. został wy-
brany delegat na
ten zjazd.

Proszę prost o jak
najszybsze nadesłanie
[illegible] tej
sprawie przy tym czasie.
[illegible] że [illegible] Wie-
[illegible]

757

Absender:

Wojciech
VIII Alserstrasse 7

Correspondenz-Karte

Monsieur
Ing. Górkiewicz
Liège

proszę Wa-
usilnie o zatwier-
dzenie powoda-
nie wolny to przesyłka
14 XII 1916

Lozanna 15. grudnia.

Szanowni Koledzy – ponieważ ogólne zebranie tutejszego Stowarzysz. Mł. Post. wypowiedziało się przeciw Zjazdowi na B. Nar. przeto Będziecie łaskawi donieść nam jaki był rezultat z głosowania poszczególnych Stow. Mł. Post. w tej kwestyi, abyśmy wiedzieć mogli – jak liczebnie zapowiada się projektowany przez Was Zjazd. Jeżeliby duża ilość Stow. Mł. Post., brała w owym Zjeździe udział – weźmiemy w takim razie i my – jeżeli zaś liczba delegatów będzie niewielka – to zmuszeni będziemy powstrzymać się od udziału, gdyż tylko w razie wielkiej wagi Zjazdu moglibyśmy coś wydać na koszta podróży ~~dla~~ delegata. Będziecie łaskawi odpisać nam swój pogląd w tej kwestyi niezwłocznie, gdyż w przyszłą niedzielę ~~wybierać~~ radzić mamy nad [illegible]. Za zarząd podpisał [illegible]

Lausanne
Solitude 12
Salle de lecture polonaise

Belgique
Liège
2. Rue de Trappe . 2
Monsieur
Gorkiewicz

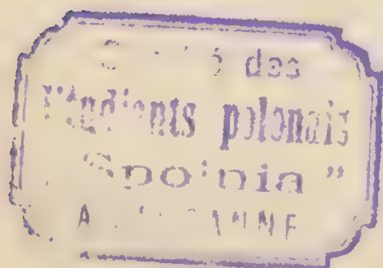
W dniu 20 grudnia na zebraniu Stowarzyszenia „Spójnia" w Lozannie delegatem na zjazd „Związku polskiej młodzieży postępowej" obrany został kolega Zaiberg.

8

Zarząd „Spójni"

A. Bebnowska

J. Grzebski.

20 grudzień 1908.

26

Do Szanownych Kolegów
Uczestników VIII Zjazdu
Zw. Stow. Mł. Polskiej
za granicą

Zarząd Stow. Mł. polsk. postępowej w Brukseli powiadamia niniejszym o wyborze kol. Marjana Dąbrowskiego jako delegata Stowarzyszenia na VIII zjazd Związku.

17

Stanisław Budkiewicz

N. Miłkowska

Erazm Samotyha

Bruksela
20.II.1908.

TOWARZYSTWO "POLONIA" W MONACHIUM

ADRES:

Monachjum dn. 20 Grudnia 1908 r.

Mandat

dla Kolegi Konstantego Brodzkiego.

Kolega Konstanty Brodzki na zebraniu ogólnym towarzystwa politechnicznej młodzieży polskiej w Monachjum — „Polonia" został wybrany na delegata towarzystwa na Zjazd Związku Tow. Mł. Polit. zagranicą

Za Zarząd:

Jerzy Kempner

Leonard Bojakowski

„ŻYCIE“
STOWARZYSZENIE POLSKIEJ
AKADEMICKIEJ MŁODZIEŻY
POSTĘPOWEJ WE LWOWIE.

Lwów 20. grudnia 1908.

Do prezydyum VIII. zjazdu delegatów stowarzyszeń
polskiej młodzieży postępowej.

Szanowni Koledzy!

Ze szczerym żalem donieść musimy Wam, Szan. Koledzy, że w zjeździe Waszym udziału wziąć nie możemy. Dla młodego Towarzystwa naszego, które dopiero rozwijać się zaczyna, koszta połączone z wysłaniem delegata są zbyt wielkie, aby mogło to się nie odbić w sposób bardzo przykry na dalszych jego losach. Gdy zatem mimo najszczerszych chęci nie możemy ustnie zdać Wam sprawy z naszych stosunków, postaramy się listownie brak ten choć w części nagrodzić.

Od paru lat zaczęły upadać, a w końcu przestały faktycznie istnieć obydwa lwowskie stowarzyszenia polskiej młodzieży postępowej „Spójnia“ i „Życie“. Przez cały zeszły rok sprawami interesującemi tę młodzież zajmowały się kilka czy kilkanaście jednostek, przeważnie ludzi starszych, którzy pamiętali czasy najlepszego rozwoju obu powyżej wymienionych Towarzystw.

W lepszem położeniu znajdowała się jedynie tylko młodzież politechniczna, która [illegible]

ogniskiem postępu wśród młodzieży lwowskiej, — gdyż Tow. „Bratnia Pomoc St. Polit.", choć skrępowane humanitarnym swym charakterem spełniało o ile możności zadania reprezentacyjne i kulturalne.

Nie można jednak powiedzieć, aby siły młodzieży postępowej zmniejszyły się — owszem, fakt, że na Walnem Zgromadzeniu Uniwersyteckiej „Bratniej Pomocy", opanowanej przez narodowych-demokratów znalazła się bezskuteczna wprawdzie, ale silna (bo 100 blizko zwolenników licząca) opozycya, fakt, że młodzież postępowa urządziła w roku zeszłym 5 własnych wieców w najaktualniejszych sprawach — jak sprawa ruska na Uniwersytecie, sprawa eliminacyi wydziału teologicznego, sprawa Wahrmunda, sprawa wydalania zakordonowców z granic Austryi, sprawa bojkotu uniwersytetu i politechniki warszawskiej — które tak co do liczby obecnych jak też co do poziomu dyskusyi udawały się bardzo dobrze, — fakt wreszcie, że ruch naukowy na Uniwersytecie począł uniezależniać się od narodowo-demokratycznej „Czytelni akademickiej" przez powstanie niezależnych, na własnym statucie opartych kół naukowych — jak: Polonistów, Historyków, Literacko-Artystyczne, i Postępowych Słuchaczek, — świadczyły

„ŻYCIE“
STOWARZYSZENIE POLSKIEJ
AKADEMICKIEJ MŁODZIEŻY
POSTĘPOWEJ WE LWOWIE.

wymownie o tem, że siły postępowców nie tylko na politechnice, ale i na Uniwersytecie nie zmniejszają się, a kto wie czy się nie zwiększają. Brakło im tylko organizacyi.

Temu postanowiono zaradzić przez założenie tow. akademickiego i to takiego, które skupiłoby w sobie wszystkie odłamy przekonaniowe w obrębie młodzieży postępowej: więc młodzież socyalistyczną, ludową i postępowców „bezpartyjnych“. Oparto się na statucie starego, istniejącego jeszcze oficyalnie „Życia“ i na jego podstawie stworzono nowe faktycznie stowarzyszenie obejmujące tak kierunki starego „Życia“ jak „Spójni“ jak też wiele ludzi, którzy dla wyłączności partyjnej tamtych towarzystw do żadnego nie należeli.

Przedsięwzięcie to udało się bardzo dobrze. Towarzystwo nasze liczy obecnie po 1 1/2 miesięcznem istnieniu 200 członków, ruch towarzyski i umysłowy rozwija się znakomicie, objawiając się w odczytach z dziedziny tak politycznej jak literackiej i filozoficznej, które odbywają się częściej niż raz na tydzień, pogadankach i dalej ciekawych zebraniach.

Towarzystwo nawet zdołało już nawet wystąpić na zewnątrz, urządzając własnemi siłami obchód ku czci Świętochowskiego, który uwieńczyło pełne powodzenie. Przy silnej pracy organizacyjnej wewnątrz towarzystwa nie zaniedbano też wystąpień w t. zw. polityce akademickiej. „Komisya reprezentacyjna" składająca się z przedstawicieli wszystkich wymienionych kierunków politycznych wysłała do młodzieży włoskiej list wyrażający sympatyę dla jej dążeń do utworzenia Uniwersytetu w Tryeście – jak też urządziła w sprawie narodowo-demokrat. awantur antiruskich na Uniwersytecie skierowanych tym razem przeciw namiestnikowi wiec polskiej młodzieży postępowej w którym mimo zaczętów już feryi wzięło udział 384 akademików, nie licząc w to uzbrojonych w siekierki „gości" z Czytelni akademickiej" usiłujących acz bezskutecznie wiec rozbić.

Tak więc przekonaliśmy się, że organizacya i wspólna akcya wiele dla rozwoju myśli i zasad postępowych wśród młodzieży może zrobić. Znalazło się wielu ludzi młodych, którzy pracę dalej prowadzić będą mogli, znalazło się ognisko nie tylko organizacyjne, ale i agitacyjne, które działać będzie na zewnątrz na szerokie sfery młodzieży i społeczeństwa.

„ŻYCIE"
STOWARZYSZENIE POLSKIEJ
AKADEMICKIEJ MŁODZIEŻY
POSTĘPOWEJ WE LWOWIE.

I gdy Wy tam zbieracie się, aby radzić nad sprawami tak nas tu codzień obchodzącymi — my, acz[k]olwiek nie możemy zasiąść w Waszem gronie, przesyłamy Wam głos sympatyi, a zarazem zapewnienie, że w każdej chwili łączymy się z Wami we wspólnej pracy.

Z serdecznem koleżeńskiem pozdrowieniem

Za

„ŻYCIE"
[illegible]
WE LWOWIE

Adam Skwarczyński
[illegible]

Dr. Mieczysław Orłowicz
prezydent

WYDAWNICTWO „KRYTYKI“
KRAKÓW
ULICA STACHOWSKIEGO L. 14.

81

dnia 23 . XII.

171

Szanowni Obywatele, Otrzymałem dzisiaj zaproszenie na Zjazd — zajęcia zawodowe nie pozwalają mi jednak przybyć. Niezmiernie żałuję, że nie mam sposobności brania udziału w Waszych pracach i wzajemnej wymianie myśli. Czuję, że więcej niżeli bym się nauczył od was, najmłodszych, a niewiele też miałbym do powiedzenia. Z oddali mam wrażenie, że przetrawiacie krytycznie całą naszą przeszłość, którą tę niedolą, i jesteście też do tego powołani — ale i

do naprawienia popełnionych błędów. Dlatego cieszę się, że wzrasta, że przeważa wśród Was bezpartyjność — nie ta, która pod indyferentyzmem i tchórzostwem, ale ta, która przez oddaleniem się od pewnych punktów, by wypadać lepszej perspektywy, i podstawy do tego. Z drugiej strony — sam krytycznym wspaniale nie wypełnia. dlatego z największym zajęciem śledzę pojedyncze objawy dążące do zsyntetyzowania na naszym gruncie nauki i doświadczeń Zachodu, do wytworzenia w sobie ... wiedzy, woli i siły rządowej, by owa energię wirtualnej, by owa energię

z czasem wykładać o ustępach Polski powstającej i ludu pracującego. W tym kierunku gotów jestem się z Wami całą duszą i wszystko będę, jeśli z Waszej obecnych narad wyjdą, tą wyją nakreślone kierunki i prace dla najbliższej przyszłości.

Specjalnie powołam siebie polecić waszym [illegible] sprawy samokształcenia się i organizacji popularyzacji wiedzy o Polsce. Zarząd główny Uniwersytetu Ludowego im. Mickiewicza w Krakowie gotów jest rozważać tę pracę, stworzyć jej [illegible] komisji odpowiednimi środkami, jeśli Wy obmyślicie odpowiednie sposoby kształcenia i przesyłacie się — od [illegible]

wp. opodatkowaniem pomiesz[...]
nych stowarzyszeń. — do pokryci[...]
— kosztów.

Raz jeszcze z całego serc[...]
życzę powodzenia Waszej prac[...]
szczerze oddany

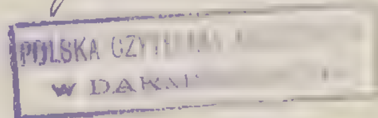
W. Ferdinan[...]

W. Polecamy przeczenie profesor[...]
do wykładów literatury wszystka
się Warszaw Mallowski,
(Warsz. Srebrna 16), nie Mada-

POLSKA CZYTELNIA AKADEMICKA W DARMSZTADZIE

DARMSZTAD, d. 23 Grudnia 1908.

Niniejszem zaświadczamy, że kol. Dawid Schauder został wybranym na delegata od Polskiej Czytelni Akademickiej w Darmsztadzie na VIII Zjazd Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postępowej, mający się odbyć w Leodyum w dniu 25 i następnych Grudnia r. b.

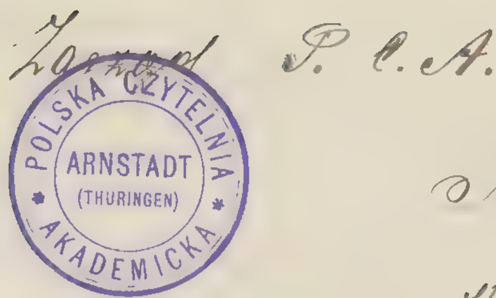
Za Zarząd

Sekretarz Zdzisław Breitkopf

14

Niniejszym zaświadczamy, że kol. Wiktor Bystram został wybranym jako przedstawiciel „Polskiej Czytelni Akademickiej" w Arnstadt'zie na VIII Zjazd P. M. P., mającym się odbyć dnia 25. XII. 1908 r. w Leodjum.-

Zarząd P. C. A.

Sekretarz: J. Pawłowski

Kasjer: Stefan Starkiewicz

Bibliotekarz Bolesław Janicki

Arnstadt in Thür 23. XII. 908 r.

Do Zarządu VIII Zjazdu Związku
Stowarzyszeń Pol. Mł. Postępowej.

Niniejszem zawiadamiamy, że na skutek zaproszenia z dn. 22 grudnia 1908 r. ogólne zebranie Bezpartyjnego Koła Polskiego w Mons wybrało Kol. Władysława Samojłowicza jako delegata na Zjazd Zw. St. Pol. Mł. postępowej mającego się odbyć dn. 25 b.m. w Liège.—

Za

Mons. 23-XII-908

16

Do Szanownych Kolegów, uczestników
VIII Zjazdu Zw. Post. Mł. Polskiej
Za-granicą.

Zarząd Towarzystwa Młodzieży Polskiej w Brukselli vel „Czytelni Polskiej w Brukselli" zawiadamia niniejszym wybór Kol. Stanisława Budkiewicza, jako delegata Stowarzyszenia na VIII Zjazd Związku.

Dnia 23 grudnia 1908 roku

Józef Sowiński
Wincenty M[illegible]owski

Do VIII Zjazdu Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postęp. w Leodjum.

Szanowni Koledzy!

Wskutek niezależnych od nas okoliczności dopiero dzisiaj, dnia 24 go grudnia, doszła do rąk nowoobranego na wczorajszym ogólnym zebraniu „Spójni" zarządu cała korespondencja w sprawie VIII Zjazdu, wobec tego nie jesteśmy w stanie wysłać delegata na zjazd.

Żałując, że nie możemy wziąć udziału w obradach, przesyłamy Wam serdeczne życzenia owocnych prac.

P.S. Sprawozdanie z działalności „Spójni" za rok akad. 1907-08 wyślemy jutro.

W imieniu „Spójni" Paryskiej

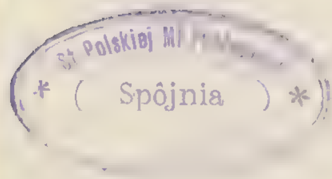
Zarząd: Witold Pietrzyński
w. Kowaly
Lucyan Zapolski
Marjan Zakrzewski

Paryż.
24/XII 08.

Adres dla korespondencji:
Paris VI, M. Zakrzewski
21, rue Monsieur-le-Prince.

Niniejszym zawiadamiamy, że kol. A. Skibiński został wybrany jako delegat Stow. Polsk. Mł. Postęp. „Spójnia" na VIII Zjazd Związku Stow. Polsk. Mł. Postępowej.

Zarząd „Spójni"

Eug. Górkiewicz
Wł. Czarnichowski
Henryk Mierzejewski
Edward Michałowski

Leodium 24/XII 1908

20

Niniejszym zawiadamiamy, że kol. E. Unszlicht został wybrany jako delegat Stow. Polsk. Mł. Postęp. „Spójnia" na VIII. Zjazd Związku Stow. Polsk. Mł. Postępowej

Zarząd „Spójni"

Eug. Górkiewicz
Bol. Orzechowski
Henryk Mieszejewski
Edward Michałowski

Leodjum 24. II. 1908 r.

Niniejszym zaświadczamy, iż kol. Wł. Podgórski został wybrany jako delegat Stow. Polsk. Mł. Postęp. „Spójnia" na VIII Zjazd Związku Stow. Polsk. Mł. Postęp.

Zarząd „Spójni"

Eug. Górkiewicz
Józ. Ozimichowski
Henryk Mienejewski
Edward Michałowski

22

Leodjum 24. XII. 1908r.

—

Niniejszym zawiadamiamy iż kol. Downarowicz został wybrany jako delegat Stow. Polsk. Mł. Postęp. „Spójnia" na VIII Zjazd Związku Stow. Polsk. Mł. Postęp.

Zarząd „Spójni"

Eug. Górkiewicz
Bol. Czarnichowski
Henryk Mierzejewski
Edward Michałowski

Leodyum 24. XII. 1908 r.

Niniejszym zawiadamiamy, że kol. H. Mieczejewski został wybrany, jako delegat Stow. Polsk. Mł. Postęp. „Spójnia" na VIII Zjazd Związku Stow. Polsk. Mł. Postęp.

Zarząd „Spójni"

Eug. Górkiewicz
Bol. Czernichowski
Henryk Mieczejewski
Edward Michałowski

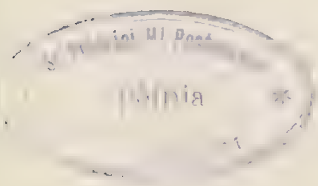

24

Leodjum. 24. III. 1908 r.

Niniejszem zaświadczamy, że kol. J. [illegible] został wybrany jako delegat Stow. Polsk. Młodz. Postęp. „Spójnia" na VIII Zjazd Związku Stow. Polsk. Mł. Postęp.

Zarząd „Spójni"

Eug. Górkiewicz
Bol. Czernichowski
Henryk Mierzejewski
Edward Michałowski

Londyn 24. XII. 1908r.

25

Niniejszym zaświadczamy, że kol. Eug. Górkiewicz został wybrany jako delegat Zarządu Związku na VIII Zjazd Związku Stow. Polsk. Młodz. Postęp.

Zarząd Związku

Eug. Górkiewicz
Henryk Mierzejewski
J. Dublinger
Adam Skibiński
Kazimierz Downarowicz

Leodjum 24/XII 1908 r.

26

45

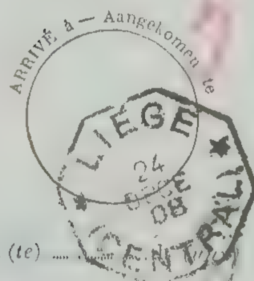
ADMINISTRATION DES TÉLÉGRAPHES.
Beheer van Telegrafen.

TÉLÉGRAMME TELEGRAM

Il est interdit aux porteurs d'accep[illegible] aucune gratif[illegible]tion.

De bestellers [illegible]gen geene be[illegible]ning, hoe [illegible] genaamd, aanva[illegible]den.

à (te)

= LIEGE BELGIQUE RUE SIRENE

33 PREZYDYUM ZJAZDU =

Indications de service les plus usitées inscrites éventuellement en tête de l'adresse, en toutes lettres ou en abrégé :
Meest voorkomende dienstaanwijzingen die, als er zijn, voluit of verkort vóór het adres worden geschreven :

D { Télég. urgent. / *Dringend teleg.* RP { Réponse payée. / *Antwoord betaald.* XP { Exprès payé. / *Bode betaald.* PC { Télég. avec accusé de réception télégraphique. / *Teleg. met telegrafische kennisgeving van ontvang.* PCP { Télég. avec accusé de réception postal. / *Teleg. met kennisgeving van ontvang per post.*

L'État n'est soumis à aucune responsabilité à raison du service de la correspondance privée par voie télégraphique (Loi du 1er mars 1851, art. 6).
Luidens art. 6 der wet van 1n Maart 1851, is de Staat geenszins verantwoordelijk voor den dienst der bijzondere telegrammen.

Déposé à / *Aangebode* LWOW 13.. - 228 44 2/35 à / *te* N°

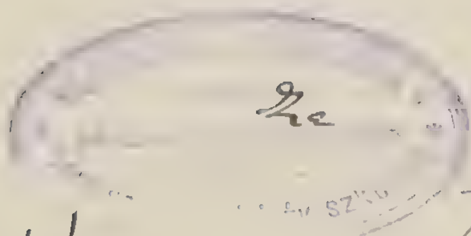
WITAMY SERDECZNIE ZJAZD UZNAJAC PORZADEK OBRAD ZA NADER DONIOSLY PRZESYLAMY ZYCZENIA BY OBRADY I UCHWALY ZJAZDU SILNEM ECHEM ODEZWALY SIE W ZYCIU UMYSLOWEM MLODZIERZY POLSKIEJ PRAGNIEMY BY PRACA WASZA OWOCNE PRZYNIOSLA REZULTATY = BRATNIA POMOC SLUCHACZOW POLITECHNIKI LOWOW +

Série G, nº 7. — Bon 61-19[illegible]

Établissements généraux d'im[illegible]

Upoważniamy do reprezentowania nas na Zjeździe Z. P. M. P. Kol. Mecharola Pozwanowicza

6

J. Szczyrek

Maryan Kukiel

Miesięcznik „Promień", po nowej kilkumiesięcznej przerwie, rozpocznie w styczniu r. przyszłego nowy okres istnienia, opartego o silniejszą niż kiedykolwiek podstawę: kilkuset młodych kolegów, uczniów szkół średnich, grupujących się dokoła dawnej redakcji pisma. Przeznaczamy nasze pismo przedewszystkiem dla młodzieży szkół średnich w austr. i pruskim zaborze, ale pragniemy nadal służyć za trybunę dla bratniej instytucji, za jaką uważamy Wasz „Związek". Przedstawicielstwo nasze na Waszym zjeździe powierzamy naszemu dawnemu współpracownikowi, Kol. Dąbrowskiemu ....

Za

Maryan Kukiel   A. Szczyrek

9

Petersburg. 1908.

Zarząd Związku Młodzieży Postępowej w Petersburgu niniejszym poświadcza, iż przedstawicielem jego na Zjazd Związku Młodzieży Postępowej za granicą w Liège w grudniu roku 1908 delegowanym został Kolega Bronisław Breza

Sekretarz Związku Romuald Kosiński

Jerzy Wiewiórski

Zdzisław Bohaty

Eugeniusz Altberg

Do Czcigodnego Prezydyum

VIII Zjazdu Stowarzyszeń Młodzieży Postępowej

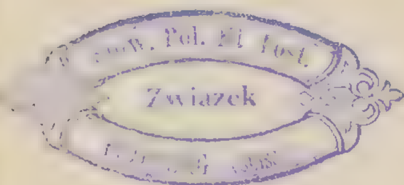
„Związek"

(w Leodjum)

Delegatem Stow. Młodzieży Postępowej „Związek" we Fryburgu jest członek tegoż Stowarzyszenia kol. Joachim Hempel. –

Podpisy: Prezes Stow. Stanisław Reicher

Skarbnik: Paweł Dull

„ŻYCIE“
STOWARZYSZENIE POLSKIEJ
AKADEMICKIEJ MŁODZIEŻY
POSTĘPOWEJ WE LWOWIE.

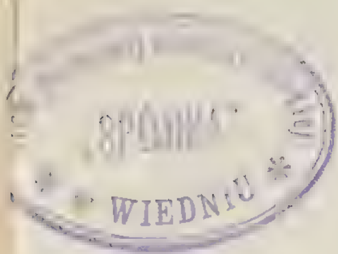
Upoważniamy Kol. Medarda Downarowicza do zastępowania nas na zjeździe młodzieży postępowej w Londynie w r. 1908.

Za

Dr. Mieczysław Orłowicz

STOWAR... WE LWOW...

Kazimierz Świtalski
z sekr.

Na delegata na Zjazd Związku Stow. p. M. p. Zagr. odbyć się mającym w Leodjum w grudniu r. b., wybranym został na Ogólnym Zebraniu Stow. post. M. p. „Spójnia" w Wiedniu, kolega Jan Strzelecki, przewodniczący tegoż stowarzyszenia.

Kol. Jan Strzelecki reprezentuje 72 członków rzeczonego Stowarzyszenia, wobec tego w myśl ustawy Zw. St. p. M. P. Zagr. rozporządza na Zjeździe 4 głosami.

Za Zarząd

J. Klimaszewski
sekr.

J. Strzelecki
przewodniczący

13

Wiedeń w grudniu 1908 r.

25/XII Genewa

Sprawozdanie

Na Zjazd

na ręce Zarządu Związku

[D]nia 1° XI zawiązane zostało w Genewie staraniem obyw. Kołłowskiego „Seminarium filozoficzno-społeczne.

Do Seminarium zapisało się 30 osób.

Posiedzenia odbywają się co tydzień.

Dotychczas odbyły się 3 posiedzenia [illegible] których [illegible] gości.

Celem Seminarium jest systema-

tyczne samokształcenie.

Cel ten ma być osiągnięty za pomocą pisania i dyskutowania referatów z [illegible] gałęzi wiedzy, a następnie przez wspólną dyskusyę na temat poruszony przez referenta.

W bieżącym semestrze Seminaryum zajmie się kwestyą ustroju politycznego w dawnej Polsce, będąc go porównywać z ustrojem politycznym innych państw dawniejszych i współczesnych, a także z ideałami ustrojami państwowemi nakreślonemi przez pisarzy różnych czasów i kierunków.

Wszystkie były wybrane:
Część wstępny obyw. Kościuszkiego.
Idea Pań.

Referaty zwleka:
Sejm polski Krzepowa
Le régime seigneurial
Renarda

Odczytane są referaty:
Sejmiki polskie Gasińskiego
Konstytucya majowa a
Konstytucyą Stanów Zjednoczonych.

Posiedzenia Seminarium chwilowo
zawieszone rozpoczną się po
świętach.

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

Żeby nam [illegible] [illegible]

[illegible] przemowie [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] zrobił [illegible]

Sprawozdanie z dział. Tajności
Tow. Młodz. Polsk. w Brukseli, Promień

Towarzystwo nasze w Brukseli istnieje już od dawna, lecz w prze[illegible] na skutek zawiązania nowego [illegible] „Spójnia”, nastąpiła [illegible] w [illegible] powstańców. Promieni. [illegible] działalność [illegible] zaraz ubiegłym [illegible] w znacznym stopniu. Dzięki stałemu [illegible] sprawozdań towarzystwa ogólno [illegible] St. Przyby[illegible]. Urządzono dwa odczyty St. Przyby[illegible] Żeromskiego i odczyt T. Makowskiego który [illegible] nie przyczyniły się do ożywienia [illegible] Kolonii. [illegible] umysłowego Kolonii. Frekwencja była ~~[illegible]~~ od [illegible] dość duża.

Dochodów nie przyniosły żadnego.

Obecnie towarzystwo liczy 16 członków.

Dzięki przyjazdowi kilku kolegów z kraju, działalność Towarzystwa ożywia się, i można mieć nadzieję, że w najbliższym czasie rozwinie się ono [illegible] [illegible] nowy zarząd. przygotowują [illegible] że wszystkie w celu umożliwienia działalności Promienia. Słowem naszą troską [illegible] na razie urządzenie polskiego lokalu, którego brak szkodliwie odbija się [illegible] szkodliwie na życiu koleżeńskim, jak i na działalności Promienia. [illegible] czytelnię, bibliotekę z książkami [illegible] członków Towarzystwa [illegible] członków, którzy opłacają składkę, to na [illegible]. Takich członków [illegible] około 10. [illegible] Promienia [illegible] [illegible].

Z koleżeńskim pozdrowieniem

Za Zarząd Sekr. [illegible] Kwiatkowski

[illegible]

[illegible]

[illegible] (1902-5) [illegible]

[illegible] N.B. [illegible]

[illegible] (1905-6) [illegible]

ZMP

W 1906 r. [illegible] P.P.S. [illegible] [illegible] Rady i Prezesa [illegible] M.P. [illegible] M.P.

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] W r. 1906 Związ[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Kasi, [illegible] i [illegible]
[illegible]
1500 [illegible]. W 19[illegible] [illegible]
[illegible] 340 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
——— na [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
W [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] Z. M. P. — [illegible]

[illegible]

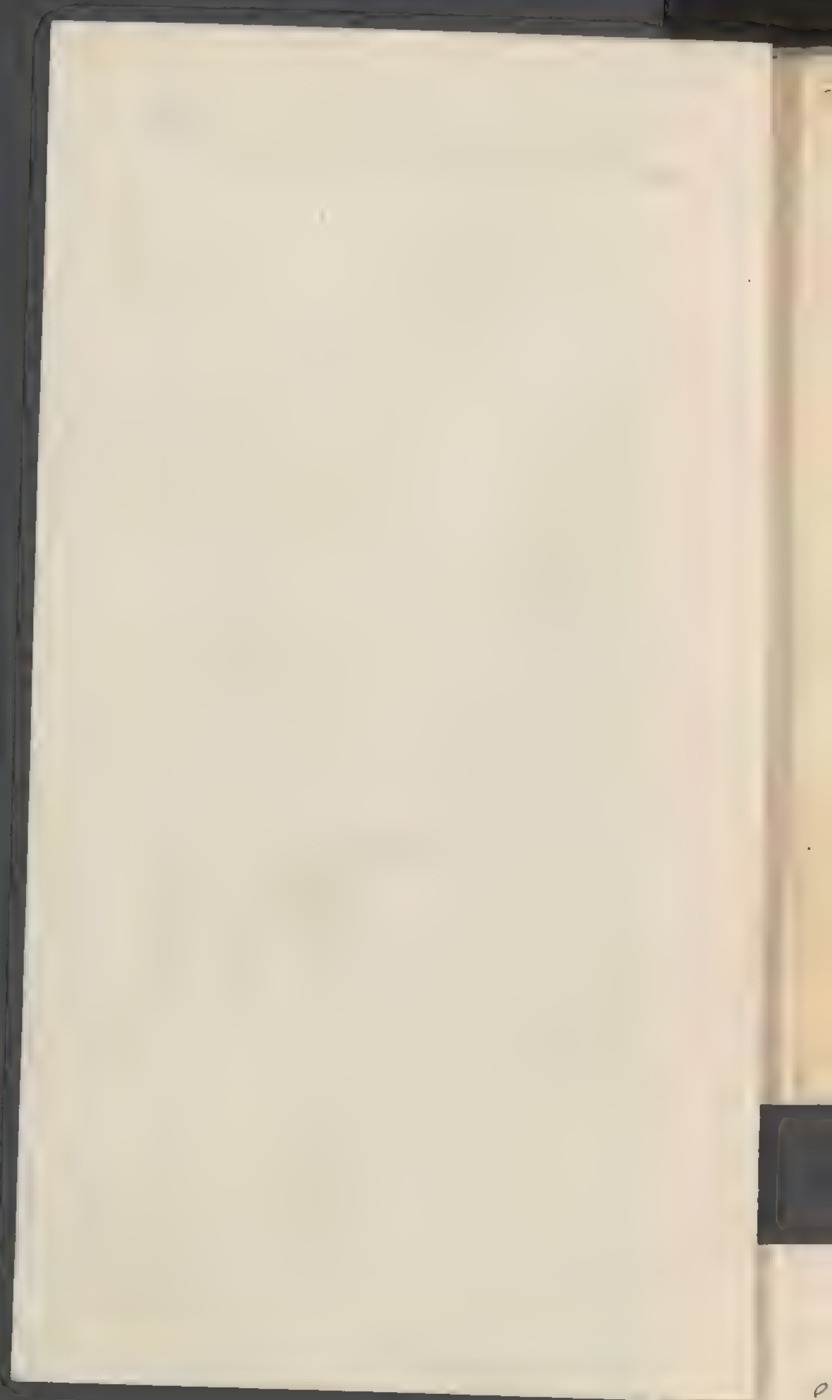
[illegible] Zw. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] X [illegible]
[illegible] Związ[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] emigracji [illegible]
[illegible] we [illegible]
[illegible] publi[illegible]

[illegible] lub [illegible]
[illegible]

Program [illegible]
[illegible]
[illegible]
1) [illegible]
2) [illegible] ([illegible])
3) [illegible]
4) [illegible]
[illegible]
5) [illegible]
Polski w [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Sprawozdanie „Spójni" Leodyjskiej za czas od kwietnia do grudnia 1908 r.

Ożywiona działalność „Spójni" od założenia t.j. od stycznia 1908 do zjazdu w Lu-[?] z powodu kończącego się semestru letniego – sprowadziła się do minimum. W okresie sprawozdawczym zanotować wypada: wiec urządzony w sprawie bojkotu Uniwersytetu Warszawskiego, urządzony wspólnie z grupą zjednoczeniową. Wiec zgromadził prawie całą młodzież polską w Leodjum. Po ożywionej dyskusji uchwalono rezolucję bojkotową (jednogłośnie).

W okresie sprawozdawczym spójnia odbyła 4 zebrania, z których jedno pozjazdowe-sprawozdawcze, drugie dyskusyjne nad uchwałami zjazdu. Podczas wakacji działalność Spójni redukowała się do prenumeraty pism. Z rozpoczęciem semestru zimowego

30

życie w Stowarzyszeniu zaczęło bić
żywszem pulsem. Zebrań odbyło się 2,
~~poza tym~~ oraz następujące odczyty:
1/ Jońscy filozofowie przyrody 2/ O Sokra-
tesie, Platonie i ~~Arystotelesie~~ 3/ Kartka
z dziejów romantyzmu. Poza tym
spójniacy wygłosili odczyty w kółkach:
naukowo technicznym: 2 odczyty o fa-
lach Hertza oraz w nowopowstałym
kółku biologicznym: z inicjatywy
spójniaków kółku biologicznego 5
odczytów następującej treści: ~~pior~~
z historji biologji

Razem tedy w semestrze bieżącym spój-
niacy wygłosili 10 odczytów.
Członkowie Spójni przyjmują żywy
udział poza stow. w kółku naukowo tech-
nicznym ~~oraz~~ w kółku biologicznym,
wreszcie w Bratniej Pomocy, jedno-
czącą przeważną część kolonii polskiej
w Leodjum, prócz spójniaków wielu
kolegów stojących poza Stowarzyszeniem

Wreszcie wyżej wspomniane należą do kasy emigracyjnej, do której w miesiącu bieżącym przystąpili członkowie drugiego polskiego stowarzyszenia w Leodjum.

Spójnia prenumeruje następujące pisma: codzienne: Nowa Gazeta, Głos warszawski, Przegląd poranny, Słowo; peryodyczne Krytyka, Przegląd społeczny, Wiedza, Kosmos, Wszechświat, Sfinks, Robotnik, Czerwony sztandar, Myśl socjalistyczna, Przedświt, Przegląd socjaldemokratyczny.

Sprawozdanie z działalności Stow. Pol. Mł. P. Związek we Fribourgu
Na VIII Zjazd Z. Mł. P. Zw.

„Od dnia 1 maja r.b. do dnia dzisiejszego"

Ważność placówki „Związku" we Fribourgu oceni każdy, kto zna tamtejsze stosunki. Stosunki te jak widać już na pierwszy rzut oka są, dla nie sprzyjające wielkiej idei postępu. A więc przedewszystkiem: wybitnie katolicki charakter uniwersytetu, dalej oddziaływanie żywiołu reakcyjnego, tamtejszej arystokracji polskiej, na młodzież świeżo przybyłą z kraju. To też przez długi czas cała kolonja polska, dzisiaj liczna była pogrążona w głębokim śnie letargicznym, nie były tam poruszane prawie żadne kwestje aktualne, które gdzieindziej budziły żywe zainteresowanie. Nawet wypadki rewolucji w kraju nie zdołały jej otrząsnąć z letargu intelektualnego.

Stan ten, ze względu na charakter czysto mieszczańskiej dawniej kolonji polskiej, nie byłby wcale groźnym dla świeżej tutejszej kolonji polskiej, gdyby nie to, że do Fribourga zaczyna się zjeżdżać młodzież która świeżo ukończyła szkoły polskie. Młodzież ta przywozi wprawdzie wielki wpływ z kraju ideje rewolucji, ale niestety naraźnie

z niemi zawodki zwątpienia i reakcji.
Znalazłszy we Fribourgu grunt podatny do zupełnego zniechęcenia w sprawach społecznych, zblazowanie i jest już na zawsze stracony, jako element twórczy dla społeczeństwa polskiego.
Zadaniem Związku Fryburskiego było już nie tylko wychowanie nowego zastępu młodzieży w sprawach społecznych, ale rozniecenia wśród tych jakiejś iskry już tylko, dawnego rozmachu rewolucyjnego. Zadanie to było bardzo trudnem. Z jednej strony tow. zjednoczeniowe "Filarecja", przeciwdziałała wszelkimi siłami przeciw utworzeniu się Związku we Frib., jako stowarzyszenia krańcowo przeciwnego sobie, z drugiej znów, falanga księży i kleryków polskich, jakoż zawziętych wrogów naszych.
Pierwszy okres działalności Związku we Frib. był już przedstawiony na VII Zjeździe w Zurichu. Był to okres organizowania się, ciężkiej walki z dezorganizacyjnym wpływem Filarecji.
Teraz po utrwaleniu się stowarzyszenia, po skonsolidowaniu się jego członków, Związek zaczął systematyczniej robotę. Pierwszą kwestją, która zajęła całą sekcję Kolonji, była sprawa roboty kulturalnej prowadzonej przez Filarecję (razem z księżmi i klerykami) między chłopami wychodźcami polakami pracującymi na roli w okolicach Fribourga (koło [illegible] rodzin). Filarecja prowadzi robotę oświatową w [illegible]

kilka już lat, doprowadziła do tego, że dzisiaj wyparli ją z tamtąd klerykali na całej linji, prowadząc nadal dzieło ogłupiania chłopów. Będąc w położeniu bez wyjścia, Filarecja, zwróciła się do Związku z propozycją [illegible] pracy. Związek postawił za warunek, współdziałanie w pracy, wykluczenie żywiołu klerykalnego z pracy oświatowej. Podczas długich pertraktacji i dysput wyszła na jaw cała robota [illegible], wszystkich za pieniądze Komisji Oświatowej Filarecji. Najcharakterystyczniejszy rys ich pracy oświatowej był oczernianie nas postępowców, dalej miał miejsce fakt taki jak odrzucanie i palenie tekturowych w obecności chłopów broszurek naukowych popularnych, i gazet ludowych dostarczanych przez Związek Polonji robot. polsk. Ta działalność która zmusiła Filarecji, naturalnie pod naporem opinji Związku, do wytworzenia tej sprawy [illegible] Konwentowy, który wykluczył dwóch Kolegów z Filarecji za ich działalność agitacyjną w Komisji Oświatowej.

[tutaj muszę dodać że w ustawie Komis. Oświ. jest specjalny § który zabrania prowadzenia agitacji partyjnej, działalność Komisji ogranicza się tylko do prowadzenia roboty kulturalnej t.j. do nauki czytania i pisania po polsku. Paragraf ustawy pozwala tylko na działalność agitacyjną (t.j. podług swoich przekonań) w tym wypadku, gdy dany robotnik sam

zwróci się z żądaniem o wyjaśnienie mu stanowiska politycznego jakiejś partji.]
Wskutek wydatu „Związku" w pracach komisji Oświatowej zwróciło się organiza-cje na zupełnie inne tory.
Praca nasza oświatowa prowadzona b. energicznie, dość przytoczyć, że regularnie co tydzień (w niedzielę lub święto) wysyłało do 5 kolegów w różne punkty kolonji robotniczych polskich koło Fryburga.
W pracy tej, spotykaliśmy się ciągle z fanatyzmem kleru, który wszelkiemi siłami wypierał nas z pracy z dobytych przez nas placówek. Niestety trzeba przyznać, że wpływy ich były b. silne na ciemny lud tembardziej, że rozporządzają oni zarobkami kasami, prowadząc im częściej [illegible] robót. Wobec tego rezultat nie jest taki jak można było by się spodziewać z naszej nakładowej pracy.
Walkę tą prowadzimy do dziś [illegible]
[illegible] ważny rys naszej działalności jest sprawa uniwersyt. Fryb.
Univer. Fryb. nadany charakter katolicki wpływa na rozwój idei postępu w sposób wysoce niekorzystny.
Dowodem tego była sprawa dwuch studentów polaków, którzy zademonstrowali przed władzą uniwersytecką (rektorem) jednego [illegible] (skutek tego był taki że temuż kolegę wstrzymali wydanie dyplomu doktoratu.

„Związek" poruszył tę sprawę przed ogółem opinji Kolonji polskiej urządzając wiec (Związek, Filaretja, Bratnia Pomoc, Kuchnia polska, Korpor. „Wislanja", Koło sportowe, i.t.d.)
Na wiecu tym Związek przedstawił rezolucję żądającą wyrażenia swego oburzenia rektorowi Uniwer. za uprawianie systemu denuncjacji. Rezolucja ta upadła przy głosowaniu większością głosów. Wtedy „Związek" złożył do prezydjum „votum separatum" podpisane przez członków „Związku." W dalszym ciągu wiecu postawiony był wniosek wyrażenia [illegible] „honorowego" nad temi denuncjatorami sąd większością zgromadzenia wybrała.
(Protokół wiecu jak i listy urzędowe rektora znajdują się w archiwum „Związku".)
W działalności Kulturalnej „Związek" Frib. okazał dość dużą żywotność urządzając szereg odczytów i pogadanek (członków Związku)
Odczytów było 5. (Feldmana, [illegible], Tomeckiego, [illegible], i [illegible]ińskiego.)
Zebrań zwyczajnych 9. (od 1 maja 1908 r.).
Co do wpływu na ogół Kolonji polskiej we Frib. można powiedzieć że opinja ogółu Kolonji zależna jest od naszej. Prawie wszystkie poważniejsze instytucje studenckie są w naszych rękach (zarządy ich składają się z członk. Zw.)
Czytelnia (160 czł.) Kuchnia polska (50 czł.), Bratnia pomoc (do 200 czł.).
(dane statyst. są nie ścisłe)

Liczba członków do wakacji 24 po wak. 12. (liczba zmniejszyła, wyjazdem kol. do innych akad: nauk.)

Sprawozdanie kasy tow. „Związek” we Frib: od 19 maja 1908 r. do 19 grudnia tegoż roku

---

Ogólny dochód 61 fr. 10 ct (składki czł: wynoszą 43 fr 15 ct., zaś pozostało z odczytów 17 fr. 95 ct.)

Ogólne wydatki 32 fr. 40 ct. (Komisja Oświatowa 13 fr 80 ct.)
Wysłano do Zarządu Związku w Leodjum 6 fr., Korespondencji [illegible] pieniądz. 3 fr. 55 ct podróż delegata do Berna 25 ct (w celu zorganizowania Związku w Bernie) stempel 5 fr. opłacanie sali 7 fr 50 ct. Podróż delegata na zjazd VIII w Leod: 25 fr.

W kasie pozostało 3 franki 70 ct.

Delegat z Fribourga

Joachim Stempel

26 grudzień 1908 rok
Leodjum.

31

Sprawozdanie za rok 1907/8.

Sprawozdanie niniejsze obejmuje przeciąg czasu od dnia 23/listopada 1907 do dnia dzisiejszego (19/XII 1908). Jeśli porównać działalność „Spójni" za rok ubiegły z jej działalnością za rok 1906/7, na pierwszy rzut oka - mogłoby się zdawać, że porównanie to wypadnie na korzyść ubiegłego roku. Niestety, będzie to prawdą tylko pod jednym względem: pod względem interesowania się życiem „Spójni". W ubiegłym roku akademickim wszystkie zebrania „Spójni" odznaczały się wielką żywotnością, zaciekawieniem i nawet pasją, jaką wzbudziły w niektórych, bez reszty się interesujących losami Stowarzyszenia członków. Bardzo często, czy to wskutek różnicy przekonań, czy też wskutek różnicy poglądów, dochodziło do ostrych starć między członkami „Spójni", tak że zebrania Stowarzyszenia zupełny wulkan, lecz mimo starcia te kończyły się pomyślnie, bo wszyscy pamiętali, że „Spójnia" jest jedynym ośrodkiem, który mógłby tworzyć młodzież postępową i dlatego funkcjonowała nie tylko pomyślnie, ale normalnie. Na takich walkach, które miały tę dobrą stronę, że pozwoliły Stowarzyszeniu żyć życiem interesującem, i sztucznie przyspieszonem, upłynął rok szkolny 1907/8; nie przyniósł on jednakże, niestety, tego, czego się można było spodziewać: nie zdołał ugruntować „Spójni" na silnej podstawie, nie zdołał przywrócić jej do stanu normalnego. Czy „Spójnia", jako instytucja, upadła za ten czas, trudno stem powiedzieć: fakt, że materjalnie bardzo krucho stoi i że wskutek tego na razie nie mamy mieszkania, nie jest zbyt silnym argumentem, ile bardzo dodatnie warunki z jakich „Spójnia" funkcjonowała. Dwa warunki te były następujące: 1° najpierwszy wadliwy system zbierania składek ściślej mówiąc system niezbierania składek, co jest kardynalną przyczyną dzisiejszego stanu „Spójni", 2° brak zainteresowania się „Spójnią" licznej kolonji polskiej.

Drugi warunek nie miałby decydującego znaczenia, o ile nie byłby poparty pierwszym, bo „Spójnia" mogłaby normalnie funkcjonować, gdyby członkowie interesujący się jej losami i stale przychodzący na zebrania, regularnie

płacili składki. Albo raczej tylko od systemu pobierania składek.

Zresztą dzisiejsze zebranie najlepiej określi stan „Spójni”, no, i w razie potrzeby, znajdzie zaradcze środki przeciw dalszemu jej upadkowi, my zaś, Zarząd, postaramy się dopomóc tej pracy, udzielając bliższych szczegółów czynności „Spójni” za rok ubiegły.

Przedewszystkiem co do ilości członków.

W roku przeszłym „Sp.” liczyła 48 członków, w roku 1906/7 — 46, tak że liczba członków zmalała o 2 os.; ~~a tym stoku [illegible]~~ większa, ogromna ich — to martwi członkowie, bo nie płacą składek i mało się interesują sprawami Stowarzyszenia.

Zebrań mieliśmy 11, w roku 1906/7 — 8. O zebraniach możemy tyle powiedzieć, że wszystkie się odznaczały nadzwyczajnem zainteresowaniem, jakie wzbudzały u członków; i, co za tem idzie, żywym udziałem, jaki członkowie w nich brali.

Stan finansowy przedstawia się krótko. Dochód za cały rok ubiegły wynosi 523 fr. 25, z którego zaledwie 102 fr. przypadają na składki. Jeśli weźmie się pod uwagę, że składek powinno było się zebrać fr. 415, to zrozumiemy deficyt w kasie wynoszący 86 fr. 55, licząc utrzymanie lokalu do 1 stycznia 1909. Tutaj również widzimy, że to nieregularne zbieranie składek jest główną „bolączką” „Spójni”, bo o ile zebralibyśmy całkowitą sumę należną za składki, mielibyśmy dziś w kasie 226 fr. 95. Koleżanki, że mówię to tylko o roku przeszłym, nie biorąc pod uwagę sum, które Koleżanki i Koledzy przebywający z Paryża, a nawet obecni dziś na zebraniu, są winni Stowarzyszeniu za lata ubiegłe. To krótkie sprawozdanie ze stanu kasy mówi wyraźnie, że „Spójnia” mogłaby funkcjonować normalnie, nie troszcząc się o lokal i będąc pewną jutra, o ile, jakiem już wyżej podkreślił, składki będą napływać regularnie. Więcej, mając do dyspozycji pokaźną sumę 226 fr., Zarząd mógłby zająć się zwiększeniem liczby nadchodzących pism, jakoteż powiększeniem biblioteki przez zakup szeregu dzieł literatury współczesnej. Bo i

bibljoteka i czytelnia są w bardzo smutnym stanie. Pismo, brak nowych dzieł; oczywiście jedyną logiczną konsekwencją musi być brak ludzi, chcących książki te prenumerować. Pod tym względem działalność „Spójni" za rok ubiegły przedstawia się opłakanie. Koleż. Bibljotekarka przesiadywała czwartkowe wieczory (dzień wydania książek) napróżno wyczekując czytelników, i tem smutnem oczekiwaniem przeszło rok cały (z pewnym bardzo rzadko zwracanym wyjątkiem). Co do ilości dzieł, stanowiących bibljotekę Stowarzyszenia, ilość ich pozostaje taką, jaką była z lat ubiegłych: dzieł 550 broszur 50.

Czytelnia, do letnich miesięcy, rozwijała się nienajgorzej. W Kwietniu, gdy delegaci „Spójni" wyjechali na Zjazd Z. M. P. Z., mogliśmy podać następujące cyfry:

pism codziennych	12
tygodników	7
miesięczników	8
pism różnych	5

Niestety, pokaźna ta ilość pism zmalała od tego czasu i dziś przedstawia się o wiele gorzej.

Działalność odczytowa zredukowała się do 6 odczytów, co się tłumaczy powstaniem w Paryżu mnóstwa polskich stowarzyszeń, urządzających również odczyty. W tym wypadku, o ile nie chcieliśmy narażać się na straty materjalne, działalność odczytowa „Spójni" musiała ostatecznie [illegible] w porównaniu z latami ubiegłemi, i z faktem tym liczyć się musimy, jako z koniecznością.

Jeśli dodam jeszcze, że korespondencja „Spójni" wynosi z tego roku 112 listów, na które Zarząd Stowarzyszenia odpowiedział w imieniu Zarządu, to będziemy mieli ogólny obraz wewnętrznej działalności „Spójni" za rok ubiegły.

Co do pracy na zewnątrz, przedstawia się ona, jak następuje: z roku przeszłym „Spójnia" przyjęła udział z wielu narodowościami w uroczystościach [illegible] „Zjazdu" [illegible] udział brały wszystkie stowarzyszenia polskie z Paryża.

[illegible] „Spójnia" [illegible] na VII Zjazd P. M. P. Z. [illegible] zalet [illegible] było [illegible] Stowarzyszeniami [illegible] kilku lat, stały się bardzo [illegible].

Pamięć niezapomnianego St. Wyspiańskiego „Zgoda” uczciła przez złożenie wieńca [illegible] St. Wyspiańskiego i przez wysłanie depeszy na ręce prezydenta miasta Krakowa.

Na zakończenie pozwalam dodać, że kilka tygodni temu odbyło się zebranie przedstawicieli wszystkich stowarzyszeń polskich z Paryża, [illegible] zainicjowane przez „Zgodę” w celu utworzenia ogólnego komitetu polskiego. Do ostatecznego porozumienia [illegible] nie doszło.

[illegible] i kolędy, tak się przedstawia działalność „Zgody” za rok ubiegły. Przydajmy do tego, że „Zgoda” jest jedynym postępowym, [illegible] stowarzyszeniem w Paryżu, [illegible] [illegible] jest wciąż [illegible] i [illegible] przygotowana z powodu 28 lat swego [illegible], [illegible], że [illegible] naczelna z powodu [illegible] na wszystkie wypadki natury narodowej czy rewolucyjnej we wszystkich zawodach, czy to przez [illegible] rzeczy, czy też przez materialne zasiłki [illegible] Kasa tradycji rewolucyjnej [illegible] zawsze [illegible] na [illegible] dla nowego ~~[illegible]~~ [illegible] do emigracji polskiej — dążymy do [illegible] tego [illegible] i [illegible] jest nie tylko potrzebą, ale obowiązkiem każdego [illegible] stanu; solidarności [illegible], [illegible] i [illegible] [illegible].

Ażeby zaś mogła ona tylko [illegible], [illegible], [illegible] i [illegible] pracy [illegible] postawić „Zgodę” na tej wysokości na jakiej [illegible] stać powinna.

Za Zarząd
Sekretarz „Zgody”
A. Cygielstreich

P. S. Sprawozdanie niniejsze zostało przyjęte na ogólnym zebraniu „Zgody” które się odbyło 19 b.m. i [illegible], [illegible] kol. Makowskiego i [illegible] [illegible] absolutorium.

1/71

Sprawozdanie z działalności

„Spójni" Stow. post. Mł. Pol. w Paryżu

za rok 1908.

I Na początku r. 1908 „Spójni" groził upadek z powodu opłakanego stanu majątkowego i braku zaintereso-wania się sprawami „Spójni". Na początku roku długi „Spójni" wynosiły 386 fr. 50 c. Długi te składały się z dwóch części: 1) za lokal 2) prywatny [illegible] „Spójni". Pierwszy spłacaliśmy [illegible] [illegible] 30 fr. [illegible] [illegible] drugi zaś [illegible] [illegible] [illegible] 4 [illegible].

Obecnie stan finansowy [illegible] 4 [illegible].

Działalność odczytowa

II Spójnia zorganizowała [illegible] odczytów następujących:

1o a) O Londyńskim Zjeździe Paryskim kol. Brein (z dyskusją, w której brali udział prezes „Koła" paryskiego)

2 b) O paryskim zjeździe Zjednoczenia — kol. Kowalski (~~dyskusja z Kolegami~~

2o Polityka międzynarodowa w ostatnich 10 latach kol. Unszlicht (dyskusja)

3o Odrodzenie Narodowe Litwy — ob. Sabrys (dyskusja)

4o/ ~~Ruch~~ „Tyrteusz" pieśń V — St. Przybyszewski

5o/ Rewolucyjność w literaturze polskiej (okres mickiewiczowski) — ob. Hieronim Cohn.

6° O „Róży" Kateli – kol. Bejlin
(dyskusya)

Nadto odbyły się w Paryżu 2 odczyty zorganizowane przez Komisyę Odczytów „Związku" przy pomocy „Spójni"

1° O Dziejach Grzechu" i „Dumie o Hetmanie" – ob. Makowskiego

2° „Przyczynek do psychologii twórczości" – ob. St. Przybyszewskiego.

Zapowiedziane są następuj. odczyty:

1) „Filozofia Hume'a" – kol. Haslicht
2) „Obecny stan polityczny w Królestwie" – ob. Rappaport
3) „Nowoczesna literatura francuska" – ob. Muttermilch
4) „Kooperatyzm we Francyi" – kol. Sietrzyński
5) „Syndykalizm we Francyi" – ob. Iza Zielińska.

Odczyty są albo zupełnie bezpłatne dla członków „Spójni", albo też ~~opł~~ członkowie korzystają z cen ulgowych.

Czytelnia i Biblioteka.

Biblioteka „Spójni" składająca się z 400 tomów została złożona w depozyt Tow. „Czytelni polskiej" w Paryżu wzamian za co członkowie korzystają z ulgi przy abonamencie książek w „Czytelni polskiej".

Do 1 kwietnia nie mieliśmy zupełnie czytelni pośw. po 1 kwietnia ~~wspólnie~~ wspólnie z „Tow. Pracujących polaków", „Uniwersytetu Ludowego" i „Czytelnią polską" wynajęliśmy lokal na czytelnię. Lecz właściciel lokalu, u którego [illegible] było mieszk. wynajęte, zbankru-

31

Sowet i ~~czytelnia i lok~~ lokal został opieczętowany przez komornika, z czytelni korzystać nie mogliśmy. Od listopada zawarliśmy umowę z Tow. „przemysłowych polaków" i Czytelnią „Polską" i wynajęliśmy lokal w Czytelni przy ul. Haut-pave № 2. Pismo obecnie jest tam mało, ale od Nowego Roku Czytelnia będzie zaopatrzona we wszystkie ważniejsze dzienniki, tygodniki i miesięczniki.

Liczebność „Spójni"

Spójnia liczy obecnie 80 członków. Ilość ta przewyższa dwukrotnie ilość członków z lat ubiegłych. Składki wpływają dość regularnie.

Zebrania Spójni i powzięte uchwały

Zebrań ~~administracyjnego~~ „Spójni" odbyło się 10.
(3/I, 9/II, 13/III, 8/IV, 13/IV, 6/XI, 6/XII, 13/XII, 20/XII, 22/XII)

W sprawie bojkotu uniwersytetu Warszawskiego dnia 13 marca 1909 przyjęte zostały następ. rezolucye:

1) „Że względu na zupełną bezużyteczność i źle umotywowanie bojkotu w odezwie zjazdu Leodyjskiego do młodzieży rosyjskiej, „Spójnia" tę odezwę odrzuca (+11, −2, wst. 5)

2) „Spójnia" po wysłuchaniu referatu Kol. Kowalskiego w sprawie bojkotu szkół rosyjskich w Polsce w związku z uchwałami Zjazdu Leodyjskiego i przeprowadzeniu dyskusji nad tą kwestyą stwierdza, że nie zmiany dotychczasowego stanowiska bojkotowego i że nie uchyla tego i przechodzi do porządku dziennego (+9, − 4, wst. 5)

3) „Spójnia" jednak zwraca się do Zarządu Związku, aby zebrał materyał, którego dostarczyły dyskusye przeprowadzone w różnych stowarzyszeniach

4/ zwiększonych na Zjeździe Łódzkim w sprawie walki o szkołę polską w Królestwie i wydał broszurę, która by ~~[illegible]~~ jak najwięcej rozpowszechniona między młodzieżą naszą tak w kraju. (+13 wstrz. 3)

Dnia 13 kwietnia w sprawie sądu nad Tomistrzykami przyjął jednogłośnie następującą rezolucję:

„Uważając, że Stowarzyszenia Studenckie nie mogą przy przyjmowaniu swoich członków przeprowadzać śledztw w sprawie ich stanowiska wobec strajku szkolnego, że w razie zdarzenia się pojedynczego wypadku kandydowania lub przyjęcia Tomistrzyka do Stowarzyszenia należy sprawę rozstrzygnąć zgodnie z ogólnie przyjętą praktyką, stosowaną wobec członków, którym zarzucono czyny nieetyczne, „Spójnia” nie uważa potrzeby odpowiedniej uchwały Zjazdu Łódzkiego i bez dyskusji odrzuca projekt normującego statutu sądów nad Tomistrzykami, wypracowany przez Zarząd „Związku”

Dnia ~~20~~ 13 i 20 grudnia 1922 r. w sprawie uchwał Zjazdu Zakopiańskiego przyjął następującą rezolucję.

1) „Spójnia” Paryska po wysłuchaniu sprawozdania ze Zjazdu i przeprowadzeniu dyskusji nad jego uchwałami

i) wyraża ubolewanie, że przedstawiciele młodzieży postępowej nie mogli jednomyślnie wystąpić na Zjeździe ~~przeciwstawić się~~ by zaznaczyć swą łączność ideową i wyraźnie przeciwstawić się zwrotom nacjonalistycznym

głos. imienne (+18 −15 wstrz. 2)

2) przyłącza się do votum separatum, zgłoszonego przez 10 delegatów w kwestii wyjazdu do Rosji

gł. imienne (+28 −2 wstrz. 4)

3) Żałuje, że zjazd nie zajął się sprawą pomocy materyalnej dla młodzieży kształcącej się za obczyźnie. (olbrzymią większością głosów) gł. imienne

4) podziela wszystkie inne uchwały zjazdu (olbrzymią większością głosów) gł. imienne i aprobuje zachowanie 4 na zjeździe delegat. Związku polskiej Młodz. postępow. który powszechnie reprezentował „Spójnię" gł. imienne (+ 14, -12, wstrz. 12)

~~Dnia 20~~

II) Zebranie „Spójni" proponuje wypowiedzieć się Zjazdowi Zw. St. Pol. Mł. P. w sprawie uchwał przyjętych na zjeździe w Zakopanem. (+25, -8)

i w sprawie wspólnych Zjazdów całej młodzieży polskiej (+18, -4)

Wniosek do stud. Uniw. Warsz.

III) 1) „Spójnia" poleca Zjazdowi napiętnowanie młodzieży rosyjskiej, uczęszczającej do zakładów naukowych w Królestwie, oraz przesłanie tej rezolucyi do pism zagranicznych. (+14, -8)

2). „Spójnia" zaleca Zjazdowi przedsięwziąć najenergiczniejsze środki przeciw uczęszczaniu na uniwersytet ~~warszawski~~ bez różnicy narodowości i wyznania (przez aklamacyę)

3) „Spójnia" poleca ~~Zjazdowi~~ Związkowi, żeby zwrócił się do organizacyi młod. rosyjskiej, aby ta wpłynęła na młodzież rosyjską w duchu bojkotu ~~w~~ szkolnego w Królestwie.

6/ Odezwa

„Spójnia" poleca Zjazdowi ewent. postanowić, aby wydał odezwę nawołującą do wytrwania w bojkocie uniwersytetu warsz. i szkół średnich rządowych, oraz rozkolportować ją we wszystkich szkołach średnich polskich.

7/ Sprawie Informatora

„Spójnia" poleca zwinięcie Centralnej Komisyi Redakcyjnej i utworzenie w ramach przez odpowiednie stowarzyszenia szeregu komisyi lokalnych, z których każda ma opracować informator, stanowiący odrębną całość i dotyczący instytucyi naukowych w danym państwie.

Sekretarz „Spójni"
Lucyan Zapolski

Sprawozdanie Kasowe „Spójni" [illegible]

Przychód — Rozchód

[illegible]

Przychód		Rozchód	
[illegible]	46-55	Spłacenie długu [illegible]	70-10
Składki	40-50	Sale na zebr.	11-40
[illegible] pożyczki z kob.	25-00	administracyjne	10-55
~~[illegible]~~ zebrania	5-50		
	87-55		92-05

[illegible]

Przychód		Rozchód	
Składki	35-00	Sale na zebr.	4-00
[illegible] Związkowy	4-00	administr.	3-40
[illegible]	50		
	40-00		7-40

Monce

Przychód		Rozchód	
Składki	19-50	Wystawa Związkowa	25-00
[illegible] Związk.	2-50	Spłacenie długu [illegible]	30-00
Dochód z Raute	53-65	administr.	3-60
		Sala	4-00
	75-65		62-60

[illegible]

Przychód		Rozchód	
Składki	29-50	Sale na zebr.	23-05
Dochód z Raute	27-00	Lokal na czytelnię	15-00
[illegible]	4-00	administr.	2-45
[illegible]	5-70		
Zebrania	65		
	66-85		[illegible]

Maj.

Odczyt Makowskiej	69-00	Urządzenie odczytu Mak.	18-35
Przybysz.	167-00	Związkowi	50-65
Od Związku	40-00	Urządz. odczytu Przybysz.	91-00
Wydział Związk.	1-50	Oddano Związkowi	70-00
Składki	15 -	Ma[illegible] Związku	40-00
		Administracyę	2-00
	294-50		278-00

Czerwiec

Składki	5-50	Spłacenie długu (2 rat)	30-00
[illegible] z Rach.	5-00		
	11-50		30-00

Lipiec

		Urządz. odczytu [illegible]	14-00
		Administracyę	2-50
			16-50

Listopad

Składki	23-00	Administracyę	6-60
Sprzedaż Biuletynu	1-80	Sale na zebr.	19-00
Odczyt Beylina	17-00		
	41-80		25-60

Grudzień

Składki	47-50	Sale	17-70
	97-40	Delegatowi w drogę	135-00
	144-90		152-70

Styczeń	87-55	92-05
Luty	40-00	7-40
marzec	75-65	63-[illegible]
kwiecień	66-85	70-50
maj	294-50	278-00
czerwiec	11-50	30-00
lipiec	—	16-50
listopad	41-80	25-60
grudzień	144-90	17-70
	762-75	[illegible]

G6

Sprawozdanie towarzystwa „Polonia" w Monachjum — [illegible] 1908 r.

Monachjum: stolica Bawarji, rezydencja króla, miejsce zamieszkania arcybiskupa i nuncjusza papieskiego, [illegible] najwyższe instancje sądowe i sejm. 600.000 mieszkańców (84% katolików), 70 kościołów, 3 klasztorów, 25 browarów, produkujących rocznie koło 3,5 miljona hektolitrów piwa, z których [illegible] monachijczycy wypijają 6 litrów dziennie. [illegible] [illegible] z [illegible] koleją. Mnóstwo domów publicznych. Procent chorych wenerycznych, zwłaszcza wśród studentów stale i szybko wzrasta.

Miasto, jak cała Bawarja — bardzo katolickie, choć z pozoru tego nie widać. Wszędzie w urzędach, na uniwersytecie, w bibljotece państwowej ma się do czynienia z przedstawicielami lub zwolennikami centrum katolickiego, które samo posiada większość w sejmie (Landtag'u). Pomimo tego, że do Reichstagu [illegible] nie wybiera centrowców, lecz [illegible], a w ostatnim roku [illegible] liberałów — centrowcy jako partja rządząca w Bawarji trzęsą miastem i [illegible] w radzie miejskiej ([illegible]). Środowisko jest wrogo usposobione względem Prusaków, wyrażając się o nich z pogardą a przekleństwo „Saupreuss" odgrywa rolę polskiego „psiakrew"! — Jednak polityka rządu [illegible] różni się od pruskiej (pomimo autonomji!), [illegible] pruski odgrywa [illegible] rolę polityczną zakulisową. — Daje często odczuć w stosunku do cudzoziemców, a zwłaszcza przedstawicieli narodów wschodnich. Mieszkać można w Monachjum tylko z paszportem niemieckim. Przed rokiem aresztowano ludzi podejrzanych o udział w terorystycznej akcji w Rosji ([illegible]!) I latem [illegible] za [illegible] „[illegible] w Rosji" — [illegible], dokonano [illegible] jak i mieszkaniach [illegible] rewizji i wydalono [illegible] ostatnich z granic państwa. Presja paszportowa daje się we znaki szczególnie w ostatnim roku. [illegible] przed tym [illegible], którzy mieszkali [illegible] w [illegible]

powołano w Wiedniu [illegible] księgarzy robotniczych, ponieważ
wszyscy nie posiadający paszportu wygnani zostali w-
dalszej. Stopniowo daje się normować coraz więcej warsztatów
Cudzoziemcy podlegają teraz przez głównie pod względem wy-
jazdów na prawie wszystkim obszarze [ostatnio] w Średniej Czechji – [illegible]
nie będzie odtąd wydalanych polaków do zamieszkania w nie
nam – należy się tego jednak spodziewać. —

Kolonja polska, oprócz pomocy kilku lekarzy, dentystów i
artystów – pozostających mało się styka z polakami – składa
się z około 150 studentów wyższych zakładów naukowych:
Uniwersytetu, politechniki i akademji sztuk pięknych
(akademji muzycznej i szkoły wyższej weterynaryjnej – wyjątki)
Poza tym wielu polaków i polek [illegible] kształci się w (razem mniej więcej 200 osób)
prywatnych szkołach malarskich i sztuki stosowanej. Robotników
niewielu, głównie z Ks. Poznańskiego, następnie rzemieślnicy –
– królewiackich wyjątki – dla tego że nie mają [illegible] paszportów.

Kobiety dostają się tylko w prywatnych szkołach. –
Do uniwersytetu jako hospitantki przyjmują się wyłącznie z dyplomami i obcych –
nawet z maturą gimnazjum nie wystarcza [illegible]
[illegible] wyjątki zapisują się nas z [illegible] nadzwyczajnej
Do Akademji sztuk pięknych kobiet wcale nie
przyjmują – jest za to szkoła t. zw. "Künstlerinnenvereinu" –
gdzie się z powodzeniem porównać z Akademją – tylko dla kobiet
Co do miejsca pochodzenia młodzieży studjującej – mniej
więcej 20% stanowią Galicjanie, po 40% [illegible] zabór
pruski i rosyjski.

Towarzystwa polskie i partyjności:
Tow. Bratniej Pomocy, obejmujące ogół kolonji –
(z wyjątkiem robotników) – o charakterze wyłącznie
[illegible] instytucji finansowej pomocy.
Tow. Pracujących Polaków – robotnicze – w ostatnie
czasy skutkiem przyjmowania wyjazdu królewiaków
bezpaszportowych – b. podupadło. – Czy kilkunastu człon-
ków, skłaniających się [illegible] do Ameryki na przedwiośnie.
Tow. studentów Polaków – [illegible] t. zw. bezpartyjne –
grupa zjednoczeniowa o nastroju narodowo-socjalistycznym
liczące przeszło kilku członków

„Vistula" – nieliczna grupa Polaków z Prus zachodnich o charakterze [illegible] niemieckiego, oraz „Polonia" – [illegible] młodzieży [illegible] 19 członków.

„Bratnia Pomoc" (ustawa odrzucona).

Kapitał żelazny: 1000 Mr. (złożony w Banku Przemysł. w Poznaniu)

	Wkład:	Ilość członków:	Ilość zapomóg:	Przeciętna zapom.:
semestr letni 1907r. (1/V – 14/VII)	900 Mr. 25	64 (2 Mr.)***)	40	22,4 Mr.
semestr zimowy 1907/8 (14/VII – 23/II)	1384 Mr.	74 (1.05 z)	36	36,2 Mr.
ferje wiosenne 1908 (23/II – 11/V) *)	1315 Mr. 80	—	22	50,75 Mr.**)
sem. letni 1908 (11/V – 4/VII)	741 Mr.	58 (1.20 z)	20	35,05 Mr.
Rocznie (14/VII – 4/VII)	3440 Mr. 80			

*) w roku tym po raz pierwszy Tow. Br. Pom. funkcjonowało w czasie ferji wiosennych na zasadzie uchwały ogólnego zebrania –

**) W czasie tych ferji udzielono jednej b. wysokiej pożyczki w wysok. 250 Mr. – Przeciętna pożyczka obliczona bez tej wyjątkowo wysokiej.

***) Cyfry w nawiasach oznaczają przeciętną wysokość składki miesięcznej członka – po odliczeniu wyjątkowo wysokiej składki: 100 Mr.

Przy „T. Br. Pom." istnieje t. zw. Kasa chodzików o charakterze, jak „Br. P." – bezpartyjnym. Ma ona na celu [illegible] [illegible] z kraju. Każdy z członków „Br. P." płaci 20% od składki na „T. Br." do „Kasy chodz."

	Rozchód:	Wysokość zapom.	Ilość chodzików:
sem. zimowy 1907/8 (14/VII – 23/II)	145 Mr.	(1 Mr – 30 Mr.)	16
ferje wiosen. 1908 (23/II – 11/V)	50 Mr.	(2 Mr – 20 Mr.)	7
sem. letni 1908 (11/V – 4/VII)	118 Mr.	(2 Mr – 30 Mr.)	12
Rok ak. 1907/8	313 Mr.		35
Zima 1908 (28/IX – 18/XII)	141 Mr. 24 f	(45 f – 20 Mr.)	25.

Z 35 osób, kt. otrzymały zapomogi z kasy chodzików za przeciąg czasu od 1/V 07 do 4/VII 08 było tylko 5 osób (14,3%) wyznania mojżeszowego, z 25 osób (od 28/IX do 18/XII): 16 osób (64%). Zwiększenie się liczby chodzików w ostatnich dwóch miesiącach objaśnia się bardzo surowym przestrzeganiem przez policję przepisów paszportowych, dzięki czemu wychodźcy z Królestwa (zwykle bez paszportu) nie mogą w [illegible] znaleźć zajęcia. Zwiększenie procentu żydów – objaśnianiem zapomóg w [illegible] żydowskiej dez[illegible] [illegible], jako niepoborowych i rewolucjonistów.

W Monachjum istnieje również Kasa emigracyjna przy czytelni rosyjskiej, udzielająca zapomóg tylko członkom partyj socjalistycznych. Zarządzają nią przedstawiciele partyj: S.D. Ros.-S.R. Bund i S.D.K.P.i L. Polakom i Żydom z Królestwa daje zwykle połowę sumy potrzebnej — drugą połowę daje Kasa akademików (drogą ~~[illegible]~~ prywatnego porozumienia kasjerów).

„Polonia." (ustawa ~~[illegible]~~ przesłana Zarządowi)

„Towarzystwo postępowej młodzieży. Należą do niego studenci uniwersytetu, politechniki oraz ~~[illegible]~~ w poszczególnych wypadkach osoby ze szkół prywatnych (malarskich) lub z ukończonym wyższym wykształceniem. Oficjalnie należą do niego tylko studenci politechniki, gdyż tow-o jest zameldowane przy politechnice. Co de-[illegible] składa się w [illegible] [illegible] [illegible] członków (stud. politechniki — polaków, i [illegible] przyjmuje zarządem. W rzeczywistości większość członków nie jest stud. politechniki — zaś w ostatnich 2 latach ~~składał~~ się również ~~[illegible]~~ nie stud. politechniki. W ostatnich 2 latach działalność tow-a wypowiadała się w prowadzeniu biblioteki i czytelni pism — utrzymywaniu lokalu. — Odczytów w tow-ie urządzano b. mało. Z zasady urządza je się tylko wtedy, gdy zgłosi się ktoś z zamiarem wygłoszenia odczytu. Toteż odbyły się tylko 3 odczyty — pojedyncze na semestr. („O Dickensie" — zima 1907, „O rozłamie w P.P.S." — lato 1907. „O Autonomii Kr. Polsk." — zima 1908 r.) Członkowie „Polonii" brali udział w urządzaniu obchodu [illegible] powstania, urządzonego przez T. Pr. Pol." (W roku ubiegłym członek Polonii wygłosił odczyt: „Społeczno-polityczne tło powstania 1831 r." w bieżącym roku: „Rozwój demokracji polskiej od 1831 r. do 1848 r.", Prócz tego poszczególni członkowie „Polonii" prowadzili wykłady w Tow. Prac. Pol. — „Prawne podstawy społeczeństwa i państwa", (wstęp do nauki prawa) — serja 7 wykładów. „Rozwój społeczny Europy w XIX w. — 6 wykładów (zima 1907 r. „Polska z punktu widzenia ekonomicznego i społecznego" — 6 wykładów lato 1907 r. Obecnie wśród [illegible] rozpoczęto serję wykładów z dziedziny biologii nauk przyrodniczych i hygieny. Prócz tego ~~[illegible]~~ urządzane były zwiedzania robotników z „T. Pr. P." po „Deutsches Museum" — muzeum historji nauk technicznych i przyrodniczych. —

Poza tym jeszcze wydano w roku 1907 kursa języka niemieckiego i francuskiego dla robotników:

Kasa

	Dochód	Rozchód	Zwycz. czł.	Przyjaciel.	Razem	Przec. skł.*)
1906/7 zima	330.91	304.20	18	24	(42)	1 Kr. 35 (1 Kr 35)
1907 lato	308.20	281.45	16	32	(48)	1 Kr 50 (1 Kr)
1907/8 zima	405.05	355.59	16	36	(52)	1 Kr. 50 (1 Kr.)
1908 lato	437.16	433.28	9	36	(45)	1 Kr. 55 (95 h)
1908/9 zima	—	—	19	24	(43)	

Razem sem. zim. 1906/7 i letn. 1907: Dochody: ~~639.11~~ 617.40
Rozchody ~~590.65~~ 590.65

sem. zim. 1907/8 i letn. 1908. Doch.: ~~842.21~~ ~~792.75~~ 802.75
Rozch. ~~790.46~~ ~~790.46~~ 798.87

*) Przeciętna składka (w nawiasach — czytelnicy) obecnie bez jednej wyjątkowo wysokiej w 1906-7 r.: 30 Kr. w 1907/8 — 35 Kr. Do „Polonii" ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ustanowiono się przyjmować na ogólnym zebraniu większością głosów. Skutkiem tego więcej osób korzysta z czytelni i biblioteki — nie wiedząc przyjść do towarz. — jako t. zw. czytelnicy. Składki obliczane są według skali postępowo-rosnącej. (Poza jedną: 35 Kr — od 80 h do 5 Kr.)

Biblioteka: Na początku sem. letn. 1907: 488 dzieł
~~przybyło~~ w sem. let. " 28
" zim 1907/8 52
" w sem. letn. 1908 11
" w sem. zim. 1908/9 45
Obecnie 624 dzieł

Razem 78 roczników czasopism

Wypożyczono książek:

letn. sem. 1907 : 242 (przeciętnie na 1 czytelnika: 5,4) więcej niż 1 raz: 34 ks.
zim. sem. 1907/8 337 (" " 6,3) " " " 68 ks.
letn. sem. 1908 252 (" " 5,5) " " " 35 ks.

Najwięcej razy wypożyczone były w sem. letn. 1907: (więcej niż 5 razy) ~~Wernerkoff~~ = „Narodziny Światła"; w sem. zim. 1907/8: „Ludzie bezdomni" Żeromskiego, „Klątwa" Wyspiańskiego i Dramaty Dąbrowskiego; „rozmowy Chińczyka" (12) w sem. letn. ~~1908: Lalka~~ „Lalka" Prusa, „Wielki świat Capowic" Lama; Łozińskiego „Prawem i lewem" ~~Kasprowicz~~, Wyspiańskiego „Kazimierz Wielki", Dąbrowskiego „Larkołkę". Reymont „Na krawędzi" oraz „rozmowy Chińczyka" (18 razy)

Więcej niż 10 książek wypożyczyło:
w sem. zim. 1907/8: 10 ~~kolegów~~ czytelników
w sem. let. 1908 r. 12 "

Biblioteka stanowi własność firmy „Polonii". Tow-o nasze istnieje 8 rok – założone zostało w 1902 r. po rozbiciu w „Czytelni Polskiej" – organizacji obejmującej ogół młodzieży polskiej w Monachium. Większość narodowo-demokratyczna, która wszystkie w podobnych wypadkach zagarnęła cały majątek wspólny – mianowicie i bibliotekę, która liczyła podówczas mniej więcej 500 tomów. – Od tego czasu „Polonia" od nowa stworzyła bibliotekę z 700 tomów. Cyfra ta rzeczywiście imponuje, o ile weźmie się pod uwagę niewielką liczbę członków (zawsze mniej niż w grupie narodowej) – dalej wszystkie wydatki wywołane ~~[illegible]~~ zakupieniem [illegible] urządzeniem itd. ~~Biblioteka Polonii~~" (T. A. P. – grupa ~~[illegible]~~ [illegible], należąca do Zjednoczenia, przez ten czas powiększyła swoją bibliotekę mniej więcej o 600 tomów – i posiada obecnie koło 1100 tom. – ~~Wartość bi~~ Pomimo tym biblioteka „Polonii" [illegible] ~~[illegible]~~ biblioteki T. A. P. wartością – nie posiada [illegible] – a beletrystyki starej (Kraszewski, Korzeniowski, Orzeszkowa itd. itd.) nie posiada wcale. Cyfry rozkładają się, jak się działo [illegible] biblioteka [illegible] działów nie posiadam: mniej więcej połowa beletrystyka nowsza. 1/4 dzieła historyczne, [illegible] w równej części przypada na filozofię, historię sztuki, nauki społeczne, matematyczne i nauki przyrodnicze i ~~[illegible]~~ [illegible].

Ilość pism prenumerowanych w Czytelni mniej więcej przez ostatnie dwa lata ta sama: wymienię tytuły:
Codzienne: 1) Nowa Gazeta 2) Naprzód 3) Dziennik Krakowski (obecnie nie prenumerowany) 4) Nowa Reforma (zaprenumerowana w bież. sem.) 5) Dzień – [illegible] 6) [illegible], obecnie Münchner Post; 7) Kurjer Warszawski" (obecnie nie prenumerowany)
Tygodniowe: 1) Prawda 2) Przegląd Społeczny (obecnie nie prenumerowany) 3) Krytyka 4) Trybuna (obecnie „Przedświt") 5) Myśl [illegible] 6) Kultura 7) [illegible], 8) Wiedza 9) Nowe Tory, 10) Sozialistische Monatshefte 11) Książka 12) ~~[illegible]~~ „Świat".

Stosunki z Tow. Młod. Polskiej

Nazwać je można: towarzysko poprawne, lecz i towarzysko chłodne. Tj. Na zebrania dyskusyjne i odczyty ~~otw~~ otwartego towarzystwa mają wstęp członkowie drugiego. ~~[illegible]~~ Z czytelni i biblioteki każdego towarzystwa mają prawo korzystać członkowie i czytelnicy drugiego bezpłatnie. Życiowo sprawa ta przyjęła obrót nieco przykry — ponieważ zebrania T. M. P."ej niezależne — członkowie „Polonii" wszystkie tylko mniej nie uczęszczają — natomiast T. M. Polskiej [illegible] „Polonii". [illegible]

[illegible]

T. M. P. nie można nazwać narodowo [illegible] [illegible] są niezadowoleni z polityki N-D-cji w Królestwie, ~~[illegible]~~ sympatyzują z kołem Polskim i pana Dmowskiego. Siebie uważają za bardziej postępowych. Jednak przy porównaniu [illegible] poznańskich i [illegible] królewiaków trudno tym ostatnim nie oddać pierwszeństwa. Są to Polacy, którzy wyzbyli się dobrych stron polskiego charakteru — nie nabyli złe strony niemieckiego — są wyrachowani i zimni. Są [illegible] jednostki [illegible] się nauki, traktując ją po niemiecku — jako fach. Kwestiami społecznemi — czy politycznemi nie interesują się zupełnie

wszystkie kwestie rozstrzygając z punktu widzenia korzyści realnych.
Na tym gruncie powstało pewne porozumienie naszego tow-a z „T. A. P."
Wspólny lokal. Od dn. 1 stycznia 1909 r. wynajęliśmy wspólny lokal.
W lokalu tym każde z towarzystw posiada oddzielny pokój na biblio-
tekę i lokal towarzystwa — poza tym jest jeden duży pokój przezna-
czony na wspólną czytelnię i salę dla zebrań. ~~[illegible]~~
Korzystają zaś z tego wspólnego pokoju prawnie obydwa tow-w. 3 razy
tygodniowo każde tow-o może urządzać zebrania wieczorem. Rządzi
w lokalu dbająca ~~[illegible]~~ wspólna komisja gospodarcza składająca się z jednego
członka „Kolonii" i jednego członka „Tow. Ak. Polsk." Umowa obydwu
towarzystw w sprawie wspólnego lokalu, spisana na 4 ~~[illegible]~~ lata
~~[illegible]~~ — przewiduje wszelkie możliwe szczegóły — nawet udział na
jakim na komisję gospodarczą ~~[illegible]~~ spadają koszta opału i oświetlenia
wspólnego pokoju. Tym również wyjaśnieniem najłatwiej wytłumaczyć
objaśnić należy fakt — iż w tow. — nie było nigdy rozłamu. „Br. P."
„Br. P." jest zupełnie odrębne od towarzystw — i bezpartyjne — stworzenie
instytucji zarobkowej pomocy ~~[illegible]~~ wśród „Br. P." frakcji politycznych
jako zasilających — tak by mogły spowodować rozłam, a wspólne „Br. Pom."
łączy w interesie materialnym. Takie stanowisko bardzo [illegible]
[illegible] najlepszej stosowano — korzystamy z tego sposobienia
[illegible]ków, starając się stwierdzić bezpartyjność „Bratn. Pom." —
i zgodziliśmy się na wynajęcie wspólnego lokalu. Chcąc zaznaczyć —
~~[illegible]~~ charakter [illegible] w [illegible] [illegible]
odegrała ~~[illegible]~~ bardzo małą rolę — bo nie możemy mieć
~~[illegible]~~ na [illegible] takiego [illegible], gdzie faktycznie —
takie rzeczy jak postęp, ~~[illegible]~~, [illegible] — [illegible],
[illegible] [illegible] narodowej [illegible] powinniśmy nie
~~[illegible]~~.
W sprawie otwarcia uniwersytetu: przedstawiciele nasi ... w imieniu ...
[illegible] z [illegible] poprzedniego zjazdu do „T. Ak. P." z propozycją
urządzania wiecu młodzieży polskiej studiującej w Szwajcarii. Chcieliśmy wiec
ten wykorzystać aby poruszyć ... sprawę narodowego — sprawę szkolnictwa
narodowego — otrzymaliśmy odpowiedź odmowną — „Sprawę otwarcia wszechnicy i politech-
niki we Warszawie rozstrzygać mogliby jedynie tylko w porozumieniu z dyplomacją krajową
jesteśmy nadto oddaleni od kraju i nadto szczupłą tworzymy kolonię, aby to porozumie-
nie przeprowadzić. Ponieważ więc do rozstrzygnięcia sprawy samej nie mamy danych
więc i kwestia zwołania wiecu w tej sprawie upada" — Rzecz jasna: więc żadnych
korzyści realnych dla „T. A. P." być nie przyniósł!

[illegible] 35 [illegible] 12 21)

[illegible]

[illegible] B [illegible] 3 [illegible] 4 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

„Spójnia“ stowarzyszenie akademickiej postępowej młodzieży polskiej w Wiedniu.

Potrzeba zaznajomienia młodzieży polskiej z warunkami studjów i pobytu w Wiedniu skłania nas do zebrania możliwie dokładnych danych odnośnie tych warunków. Jako jeden ze środków do tego wiodących uważamy niniejszy kwestjonarjusz, o którego dokładne i szczegółowe wypełnienie prosimy kolegów i koleżanki.

Kwestjonarjusz

L.	Pytanie	Odpowiedź
1	Do jakiego zakładu naukowego uczęszcza i na jaki wydział?	
2	W charakterze jakiego słuchacza (zwyczajnego? nadzwyczajnego? hospitanta?)	
3	Kiedy przyjętym został i na podstawie jakiego dokumentu?	
4	Jaką drogą? (zwyczajnej imatrykulacyi czy podania do ministerjum)?	
5	Czy przed imatrykulacją żądano składania dodatkowych egzaminów i jakich?	

6	Opinja o danym wydziale: o poszczególnych wykładach, o seminarjach, o zbiorach, o innych instytutach pomocniczych, o pracowniach, o ekskursjach o praktyce egzaminacyjnej?	
7	Opinja o bibliotece: bogactwo, warunki korzystania, urządzenie czytelni.	
8	Opinia o swoim zakładzie naukowym.	

9	Czy istnieją stow. zawod. akad. przy danym zakładzie. (jakiego typu?)	
10	Stosunek profesorów do słuchaczów.	
11	Stosunki koleżeńskie a) pomoc ogólnostudencka (kasy bratniej pomocy i. t. d.) b) Stosunek do kolegów innych narodowości.	
12	Ile wydaje miesięcznie na: mieszkanie, życie, inne wydatki?	

13	Czy pobiera stypendja i jakie?	
14	Czy zarobkuje i w jaki sposób.	
	Uwagi ogólne.	

Tow. Post. Młod. w Zürichu nie jest w stanie wysłać delegatów na VIII Zjazd, wskutek tego przesyła piśmiennie następujące wnioski:

1. Trwający dotychczas bojkot szkół rosyjskich w Królestwie, jak również niemożność wstępowania na uniwersytety w Rosji (znane rozporządzenie ministra), zmusza całe zastępy młodzieży polskiej do wyjazdu za granicę. W przeważnej jednak części uniwersytety nie uwzględniają matur polskich. Wobec tego T. P. M. w Zürychu proponuje akcję ze strony poszczególnych kolonii polskich celem równouprawnienia świadectw prywatnych z rządowemi, powołując się na opinię i wpływy znanych uczonych polskich, wykładających za granicą.
2. Zważywszy, że wśród ludzi, pracujących na jakimkolwiek polu pracy społecznej w kraju, daje się odczuwać dotkliwy brak znajomości życia i ruchu społ.-politycz. oraz kultur.-oświat. [illegible] i że znajomość ta najłatwiej i naj ~~[illegible]~~ lepiej osiągnąć się daje przez bezpośrednie ~~[illegible]~~ poznanie ruchu na gruncie miejscowym, VIII zjazd T. P. M. najgoręcej poleca wszystkim Towarzystwom rozwinięcie szerokiej działalności w celu zaznajomienia młodzieży z przejawami ruchu społecznego i kulturalnego tego kraju w obrębie którego Tow. pracuje.
3. Wniosek o szczegółowej i obszernej rewizji informacji o uniwersytetach zagranicznych w „Poradniku dla Samouków" celem stworzenia wiarogodnego i dokładnego źródła informacji. ~~[illegible]~~.
4. Wniosek o przeciwdziałaniu identyfikowania Polaków i Rosjan za granicą, celem zaznaczenia odrębnego i niezależnego stanowiska narodu i kultury polskiej.

5. Wniosek w sprawie St. Brzozowskiego.

Zjazd VIII Zw. P. M. P. Zagranicą uważywszy na nieprzejednaną bezwzględność i dla niejednego niebojętną skuteczność z jaką Brzozowski zwalczał wszelkich rewolucyjnych i nierewolucyjnych luminarzy naszego społeczeństwa nego i artystycznego piśmiennictwa i uświadamiając sobie, że niejeden z „zasłużonych" bez względu na swą barwę gorąco mógł pożądać ostatecznego pogrzebania Brzozowskiego, uważywszy na oporność kierowników partyjnych, gdy idzie o przyznanie się do popełnionego błędu (sąd partyjny nawet po powieszeniu Kasprzaka nie zdobył się na otwarte zrehabilitowanie go) żąda jaknajenergiczniejszej rewizji sprawy Stanisława Brzozowskiego.

Z koleżeńskim pozdrowieniem
Za Zarząd
Eustachy Rudnicki

39

1/ Wytłumaczymy [illegible] [illegible] [illegible], kolektywnie kolegom:

a/ który [illegible] [illegible] [illegible] w [illegible] [illegible].

b/ który element [illegible] w [illegible] [illegible] [illegible]?

c/ który [illegible] z [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

32

d/ który z [illegible] klas robotniczych [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

2/ Brak nam [illegible] dodajmy kolegom [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. —

3/ W sprawie [illegible] do kolegi [illegible] [illegible] [illegible] a, c i d — [illegible]

w kolegów [illegible] [illegible]
[illegible] wyzyskiwane przez red. Br[illegible]
ski, który umie [illegible] [illegible]
a do tych kolegów

II

Zjazd [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] i [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] — i [illegible] [illegible]
na [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

(ad II)

[illegible] [illegible] [illegible] do [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] na [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] przez [illegible]
[illegible] plan [illegible] [illegible]
[illegible] do [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] i [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
go i nie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
tego szkolnictwa

92 (2)

(wniosek ad II "tych przez jednego z członków Komisji sprawozdawczej wyłącznie poza ad — jako konferencja do punktu d I — zgodnie z następnie do przystąpienia do wniosku II)

~~…~~ Tozem delegatom

z… w Brukseli.

Zjazd poleca zwrócić się do organiz. centr.: p. ... post. w Kraj... z propozycją wydania

[illegible]

[illegible]

szeroki[e]l urządzeń autonomicznych dla kraju, wzrost uświadomienia politycznego nie da rozwinąć się bierności cechującej społeczeństwo polskie po r. [illegible] zdemokratyzowane bardziej, rozporządza ono większym zasobem sił, zdolne jest do szybkiego otrząśnięcia się z apatji, spotęgowania walki rewolucyjnej, której zwycięstwo ~~dające krajowi samodzielność urządzenia polityczne~~ stworzy i normalne warunki rozwoju wyższego szkolnictwa polskiego.)

Obecne warunki polityczne wskazują, że społeczeństwo polskie przez dłuższy czas pozbawione ~~może~~ być może wyższej uczelni polskiej w Warszawie. Stan ten z natury anormalny korzystniejszym będzie od tego w jakim znajdowało się społeczeństwo przed Rewolucją, gdy tolerowało istnienie Un. W. Młodzież któraby poszła do niego stałaby się albo pośrednim narzędziem rusyfikacji własnego kraju lub też zmuszoną by była do trwonienia drogich sił na bezpłodną walkę z biurokracją uniwersytecką.

Społeczeństwo polskie ~~nie~~ nie może pozwolić na otwarcie U. W., co równałoby się zaakceptowaniu ~~do~~ istniejącego stanu rzeczy. Pełnię sił żywotnych postara się ~~do~~ wzmożoną pracą we wszystkich dziedzinach życia społecznego i kulturalnego powetować tą krzywdę, jaka mu się dzieje przez pozbawienie go wszechnicy polskiej w Warszawie. Młodzież polska będzie w dalszym ciągu* bojkotować U. W. tak potrzebny w obecnej chwili rządowi carskiemu i biorąc udział w ruchu rew. zbliży tę chwilę ~~zwycięstwa~~ [illegible]

*) [illegible] utworzenia wyższego szkolnictwa polskiego w W.

wolności

[illegible] szerokich form politycznych

[illegible]

Streszczenie spraw Zjazdowych

A. Sprawy organizacyjne: 1) Ustalenie zasad połączenia Ml. Postępowej: cele wytyczenie charakteru oświatowego, kulturalnego i koleżeńskiego.

2) Wypracowanie ustawy ogólnego Stowarzyszenia (ewentualnie zreformowanie Ustawy Związku)

3) Sprawa Związku (zaleca się według przyjętej [illegible] k. Unolickla: „Zasadniczo jesteśmy zwolennikami nowego Stowarzyszenia ogólnego. W razie niemożliwości urzeczywistnienia tego zgadzamy się na gruntowną reformę Związku w imię haseł wygłoszonych przez Spójnię leodyjską."

Uwagi:

B Sprawy oświatowe zagranicą: 1) Urządzenie szeregu odczytów i wykładów przez wykwalifikowanych prelegentów z kraju.

2) Stworzenie odnośnego funduszu kulturalno-oświatowego

3) Tworzenie kół naukowych (np. naukowo-technicznych) w celu przystosowywania wiadomości i stosunków zagranicy do celów krajowych wn. Skibiński!
(Typ ustawy koła leodyjskiego dostarczy kol. Mierzejewski i referuje [illegible]

4) Założenie centralnego pisma młodzieży postępowej zagranicą w celu informowania ogółu o sprawach i życiu młodzieży (wn. Kobecyński) oraz dostarczenia terenu dla rozwoju odpowiednich sił; zamieszczania w piśmie ciekawszych referatów gwoli rozpowszechnienia..

5) Wydanie ogólnego informatora-przewodnika po zagranicznych uczelniach z uwzględnieniem jak najszerszym szczegółowych danych o programach, stosunkach, kosztach i t. d.
Stworzenie komisyi dla zbierania i opracowania Informacyj.
Informator wychodzić może jako półrocznik lub rocznik np.

6) Otworzyć do czasu wypracowania Informatora centralnego biura informacyjnego lub ujednostajnienie dawanych informacyj w poszczególnych miastach..

Uwagi:

[illegible] Inf [illegible]

C. Sprawa maturzystów szkół polskich:

1) Wytwarzanie przez odpowiednie wystąpienia, i przedstawienie rzeczowych danych właściwej opinii o szkole polskiej; możliwą jest rzeczą czynić to ~~przez prasę ap.~~

a) przez prasę,

b) przez legalizowanie stowarzyszeń polskich,

c) podnoszenie moralnej wartości polaków na uczelniach zagranicznych.

d) przez trafianie drogami prywatnymi do wybitnych przedstawicieli ruchu umysłowego i wolnościowego zagranicą.

Uwaga. 1) Sprawa ta jest niezmiernej wagi wobec zwiększającej się liczby maturzystów, którzy muszą kształcić się zagranicą.

D. Sprawa stypendyów na zagranicę („Bratnie pomoce.")

1) Stwierdzenie opłakanego stanu pomocy koleżeńskiej li tylko w [illegible] kolegów i konieczności oparcia akcyi na szerszej podstawie.

2) Stworzenie « Związku Bratnich pomocy zagranicą »

3) Stworzenie w kraju „Zjednoczonych komisyi stypendyalnych na zagranicę" w celu:

a) nawiązania stosunków z odnośnymi instytucyami już istniejącymi.

b) wyszukiwania zapisów, legatów, darowizn, prywatnych stypendyów, monopolizowanych bezprawnie przez poszczególne instytucye lub rodziny.

c) informowanie i agitacya wśród społeczeństwa dla popierania studjów zagranicznych, które zastąpić muszą studya dotychczasowe w kraju.

d) urządzania składek obywatelskich, przedsiębiorstw, odczytów

e) uwypuklenie łączności tej akcyi z bojkotem szkoły rosyjskiej

4) Sprawa stypendyów Rapperswilskich rozdawanych wyłącznie z-d- Politechniki Warszawskiej!...

5) " "

Uwagi.

E. – Sprawa „kas emigracyjnych”.

1) Stan kas „chodzików” (rozwiązane)
2) Sprawa emigracyjna obecnie.
3) Konieczność regulowania wychodźtwa z kraju… (brak kierunku)
4) Stworzenie „Związku kas polskich emigracyjnych” (ustawa)
5) Ujednostajnienie typu ustawy emigracyjnej we wszystkich miastach…
6) Konieczność oparcia pomocy emigrantom na szerszej podstawie a mianowicie pomocy społeczeństwa.
7) Stworzenie komisyi ~~w kraju~~ odnośnych w kraju. dla
~~8) Zbieranie informacyj od partyj~~ wyszukania ofiarności społecz.
8) Wynajdywanie pracy emigrantom
9) Skierowywanie z centrów emigracyi (Kraków, Galicya) do właściwych miejscowości w zależności od fachu oraz warunków politycznych bezpieczeństwa emigranta.
10) Skoordynowanie działalności „kas emigracyjnych” z partyami politycznymi dla ułatwienia w pewnych wypadkach pomocy i kontroli…

Uwagi:

F. Sprawa „Uniwersytetu Warszawskiego” (Rezolucya k. Mierzejewskiego)

G. Sprawa sądu nad „łamistrajkami”.

H. Sprawy zewnętrznego charakteru:

I Sprawa szkół średnich w kraju: projekt rezolucyi: A I
A I (Skibiński)
A II (Nosalicki)

II Sprawa Uniwersytetu rusińskiego (rezolucya)

III Sprawa wyższych uczelni galicyjskich…

Projekt „Ustawy

Związku Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Post.

przyjętej przez Zjazd VIII Delegatów

w zasadzie — z poprawkami

Powszechnemu [illegible]

— Archiwum —

Statut

I. Nazwa i cel

§ 1. Nazwa organizacji Polskiej Młodzieży Postępowej zagranicą nosi nazwę:
„Związek Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postępowej"

§ 2. Związek Stow. Pol. Mł. Post. jest instytucją ideową.

§ 3. Związek Stow. Pol. Mł. Post. ma na celu:

1) być ośrodkiem kształcenia się członków pol. mł. post. w imię twórczych haseł jaknajszerszego rozwoju osobistego i uniwersalnego

2) stworzyć przez odpowiednią organizację warunki wspólnej pracy, umożliwiającej do przygotowania młodzieży do swojej ~~pracy~~ działalności społecznej w imię tych haseł.

3) wytworzyć silną i zwartą opinię publiczną w życiu koleżeńskim

4) reprezentować Pol. Mł. Post. wobec społeczeństwa
5) utrzymywać łączność i oddziaływać na Pol. Mł. Post. w kraju.

II. Środki.

§ 4 Dla osiągnięcia powyższych celów „Zw." [illegible]:

1) [illegible] i [illegible] [illegible] pomiędzy [illegible] Stowarzyszeń Związkowych

2) nawiązuje stosunki z istniejącemi Towarzystwami Pol. Mł. Post. nienależącemi do „Zw." oraz stara się o zakładanie nowych.

3) urządza doroczne Zjazdy „Zw."

4) [illegible] reprezentacyę Pol. Mł. Post. wobec społeczeństwa

5) powołuje do życia instytucye, z życiem Pol. Mł. Post. związane jako to:

a) Koła naukowe
b) Wydawnictwa [illegible]
c) [illegible]
d) kasy [illegible]
e) [illegible] [illegible].

III. Organizacja „Zw. St. P. U. P." i jej zasady.

A. Skład „Związku Stowarzyszeń"

§ 5. W skład „Zw. St. P. U. P." wchodzą stowarzyszenia, grupy oraz pojedyncze [illegible] P. U. Post. stojące zagranicą, odpowiadające [illegible] dążeniom i zasadom „Zw." oraz [illegible] zatwierdzone.

Uwaga. Pojedyncze jednostki, zgłaszające się z [illegible] Ustawą, mają prawo wstępowania do „Zw." jeśli w danem mieście nie ma Stowarzyszenia Związkowego.

B. Przyjmowanie Stowarzyszeń do „Zw. St."

§ 6. Stowarzyszenie lub grupa życzące sobie wstąpić do „Zw. St." winny nadesłać Zarządowi „Zw. St."

1) piśmienną deklarację z postawieniem swej kandydatury
2) oświadczenie solidarności z Ustawą i celami „Zw. St."
3) Ustawę swoją w ilości 3-ch egzemplarzy

§7. O przyjęciu nowego Stowarzyszenia wraz z zasadami wpisania jego do „Zw. St." decyduje prowizorycznie Zarząd i zawiadamia o swej decyzji wszystkie Stowarzyszenia należące do Zw. St.

Decyzja Zarządu podlega formalnemu zatwierdzeniu przez najbliższy Zjazd „Zw. St."

§8 Stowarzyszenie, którego kandydaturę Zarząd odrzuci ma prawo odwołać się do Zjazdu.

C. Prawa i obowiązki Stowarzyszeń Związkowych.

§9 Stowarzyszenia Związkowe wchodzą w skład „Zw. St." jako autonomiczne jednostki zachowujące swoje ustawy.

§10 Stowarzyszenia Związkowe mają za obowiązek:

1. stosować się do Ustawy „Zw. St." i uchwał Zjazdów w całej ich rozciągłości.
2. utrzymywać stały kontakt z Zarządem „Zw. St."
3. przysyłać do Zarządu potrzebne sprawozdania ze swej działalności wraz z wykazem nazwisk

i adresów swych członków.

4) zawiadamiać Zarząd o wszelkich zmianach zaszłych w Ustawie i składzie danego Stowarzy

5) wpłacać regularnie do kasy „Zw. St." podatek przewidziany w rozdziale XI niniejszej Ustawy.

6) przyjmować udział w Powszechnem Głosowaniu

7) przysyłać w miarę możności swych delegatów na Zjazdy „Zw. St."

8) przesyłać na żądanie Zarządu „Zw. St." wszelkie informacye

9) współdziałać i pomagać ogólnemu rozwojowi „Związku St. P. M. P."

§ 11. Stowarzyszenia Związkowe mają prawo:

1) korzystać z ogólnych instytucyi „Zw. St."

2) używać pośrednictwa Zarządu „Zw. St." w stosunkach wzajemnych

3) stawiać wnioski pod Powszechne Głosowanie za pośrednictwem Zarządu „Zw. St."

4) zgłaszać wnioski na porządek dzienny Zjazdów.

5) wysyłać delegacye na Zjazd w stosunku jednego delegata na 10 członków.

Uwaga 1. Liczba 5 i wyższe liczą się za dziesiątek.

Uwaga 2. W razie niemożności wysłania odpowiedniej ilości delegatów, jeden delegat może posiadać więcej głosów, [illegible] wyżej ponad 4.

D) Rozwiązanie i wykluczenie Stowarz. Związku

§ 12 Rozwiązujące się Stowarzyszenie Związkowe obowiązane jest oddać cały swój majątek (w naturze lub gotówką) w depozyt Zarządowi „Zw. St." lub Towarzystwu Związkowemu w porozumieniu z Zarządem „Zw. St."

Majątek ten staje się własnością Związku, jeśli w ciągu 4 lat nie powstanie w tej samej miejscowości nowe Stow. Pol. Ml. Post. o podobnym charakterze.

§ 13. Stowarzyszenie może być wykluczonem ze Związku tylko na wniosek jednego Stowarzyszenia, Zarządu Zw. lub 6 delegatów na Zjazd nie inaczej jak większością 2/3 głosów obecnych kompl. Delegatów Zjazdu.

§ 14 Oskarżone Stowarzyszenie mają prawo obrony przez swych delegatów; w razie jej niedostateczności lub innych nieformalności Stowarzyszenie wykluczonem być może tylko 2/3 głosów Powszechnego głosowania.

II Stowarzyszenia Zaprzyjaźnione.

§ 15. Jako Stowarzyszenia Zaprzyjaźnione w skład Związku mogą wejść wszelkie krajowe Organizacje Pol. Mł. Post. ideowo pokrewne.

§ 16 Stowarzyszenia Zaprzyjaźnione mają za obowiązek:

1) przysyłać delegatów na Zjazdy.

2) składać pisemne sprawozdania ze swej działalności na Zjeździe.

3) wpłacać do kasy „Zw. St." podatek określany przez same Stow. Związkowe poszczególnie

4) współdziałać i pomagać rozwojowi Związku przez utrzymywanie ciągłej styczności z Zarządem i Stowarzyszeniami.

§ 16/17 Stowarzyszenia Zaprzyjaźnione nie są obowiązane stosować się do uchwał Zjazdu w całej ich rozciągłości, obowiązane są jednak do solidarności zupełnej w uchwałach ogólnych i w występowaniu „Zw. St." nazewnątrz.

§ 18/17 Stowarzyszenia Zaprzyjaźnione mają prawo:

1) przedstawicielstwa na Zjazdach „Zw. St." w stosunku 1 delegata na 100 członków z uwzględnieniem tego, że jeden delegat nie może rozporządzać więcej niż 4-ma głosami.

Uwaga. 50 i liczby wyższe liczą się za 100.

2) stawiania wniosków pod [illegible] głosowania

3) korzystania z instytucji Związku

4) głosowania we wszelkich sprawach z wyjątkiem dotyczących wewnętrznych spraw „Zw. St.".

V. Zjazd Zw. T.

A. Zwołanie Zjazdu.

§ 19/18 Zjazdy Związku mogą być: zwyczajne nadzwyczajne i nagłe.

§ 20/19. Zjazdy zwyczajne zwołuje raz na rok Zarząd Zw. T. rozsyłając przynajmniej na miesiąc przed ostatecznym terminem projektowany porządek dzienny Zjazdu.

§ 20 Miejsce i czas Zjazdu oznacza Koło Delegatów poprzedniego Zjazdu, co jednak zmienionem być może na wniosek 1/2 (połowy) Towarzystw Związkowych i Zaprzyjaźnionych lub przez Zarząd po stwierdzeniu uchwały Zarządu przez większą większość Towarzystw.

§ 22 Na żądanie 1/4 (jednej czwartej) towarzystw Zarząd obowiązanym jest zwołać Zjazd nadzwyczajny. [illegible]

§ 23 Zarząd ma prawo zwołać Zjazd nadzwyczajny z pominięciem wszelkich formalności przepisanych przez Ustawę, z podaniem jednak powodu i tematu obrad, jeśli tego wymaga wyjątkowa sytuacya lub bezpieczeństwo Związku.

B. Koło Delegatów.

§ 24 Delegaci wybrani przez Stowarzyszenia wchodzą w skład „Koła Delegatów" Zjazdu „Zw. St. P. M."

§ 25 Pełny skład Koła Delegatów stanowią:

1) Delegaci Stowarzyszeń Związkowych § 10.
2) Delegaci Towarzystw Zaprzyjaźnionych § 15.
3) Przedstawiciel Zarządu, Związku St.
4) Członkowie Komisyi stałych i czasowych z głosami decydującymi jedynie w sprawach objętych działalnością danej Komisyi.

Uwaga. Zarząd „Zw. St." rozporządza na Zjeździe tylko jednym głosem.

§ 26 Uchwały i rezolucye Ziazdu wysyła Zarząd poszczególnym Stowarzyszeniom nie później jak w 2 tygodnie po Zjiździe.

C. Posiedzenia Ziazdu.

§ 27 Posiedzenia Zjazdu dzielą się na: poufne posiedzenia Koła Delegatów, publiczne posiedzenia Koła Delegatów i posiedzenia wiecowe.

§ 28. W poufnych posiedzeniach Koła Delegatów biorą udział z głosem decydującym delegaci i Zarząd, oraz osoby specyalnie przez Koło zaproszone z głosem doradczym.

§ 29 Posiedzenia poufne koła prowadzi Prezydyum Ziazdu na zasadach następujących:

1) Uchwały i wnioski przechodzą zwykłą większością głosów delegacyjnych lub osobistych w zależności od sprawy z wyjątkiem wypadków przewidzianych w § 14, § 64 ~~60~~ 67

2) W sprawach formalnych nagłych, sądowych i t. p. wogóle w sprawach wyrażających opinję Koła Delegatów – obowiązującem jest głosowanie osobiste, t. j. takie w którem każdy delegat rozporządza tylko jednym głosem.

3) W wypadkach mogących obowiązywać „Tow. St" lub będących wypowiedzeniem się „Tow. St" nazewnątrz obowiązującem jest głosowanie delegackie t. j. takie w którem każdy delegat rozporządza ilością głosów wskazaną przez odnośny mandat.

4) Rezolucye wyniesione z poufnych posiedzeń Koła Delegatów są jawne i winny być ogłoszone podczas Zjazdu i w sprawozdaniach Zjazdowych. – Koło Delegatów ma jednak prawo zastrzedz co do nich zupełną tajemnicę decydując to 2/3 głosów.

5) Tajemnica ta nie obowiązuje wobec Koła Delegatów następnych Zjazdów z wyjątkiem specyalnych spraw np. osobistych; w tym wypadku odnośne dokumenty i protokoły niszczy się niezwłocznie po powzięciu rezolucyi.

§ ~~29~~ 30. W posiedzeniach publicznych Koła Delegatów biorą udział osoby zaproszone przez Zarząd „Zw. H." lub miejscowe Stowarzyszenie Zw.

§ ~~30~~ 31 Posiedzenia publiczne ~~Zj~~ Koła Delegatów prowadzi Prezydyum Zjazdu na zasadach następujących:

~~1) głos może~~.

1) Prawo głosu i stawiania wniosków ma każdy z obecnych na publicznem posiedzeniu.

2) Prawo głosowania przysługuje tylko na zasadach § 28 członkom Koła Delegatów.

§ 32 Posiedzenia wiecowe otwierane przez Prezydyum Zjazdu są dla wszystkich dostępne.

§ 33. Posiedzenia wiecowe prowadzi wybierany każdorazowo przez obecnych przewodniczący na zasadach następuj[ących]:

1) Prawo głosu, ~~i~~ stawiania wniosków, ~~ma~~ i głosowania ma każdy z uczestników wiecowego posiedzenia.

2) [illegible]

— —

głosów w imieniu „Wiecu ogólnego Młodzieży Polskiej w danej miejscowości w czasie Zjazdu Zw. H. P.Mł. P."

3) Uchwały przyjęte na wiecowych posiedzeniach obowiązują tylko większość, która dany wniosek uchwaliła.

D. Funkcye Koła Delegatów.

§ 34. Koło Delegatów ma za obowiązek podczas trwania Zjazdu:

1) Przyjąć i rozpatrzeć sprawozdania roczne Zarządu „Zw. H.", stowarzyszeń związkowych Stowarzyszeń Zaprzyjaźnionych, komisyi stałych i czasowych, wreszcie sprawozdań z działalności Instytucyi przez „Związek H." powołanych i od niego zależnych

2) Przyjąć lub odrzucić kandydatury nowych Stowarzyszeń przyjętych prowizorycznie przez

Zarząd, oraz rozpatrzeć sprawy Stowarzyszeń, kandydatury których zostały przez Zarząd odrzucone.

3) Rozstrzygnąć spory i nieporozumienia zaszłe w łonie Związku (patrz X#)

4) Rozpatrzeć wszystkie wnioski i propozycye nadesłane przez Stowarzyszenia, Zarząd i członków „Zw. St."

5) Uchwalić budżet Związku na rok przyszły oraz rozpatrzeć sprawy Stowarzyszeń zalegających w opłacie do kasy „Zw. St."

6) Wybrać Stowarzyszenia, które mają wyłonić „Zarząd St. P. M. P." lub utworzyć specyalne Komisye Związku.

7) Wyznaczyć zakres prac poszczególnych komisyi „Związku St."

8) Uchwalić zmiany w ustawie i poddać je przez Zarząd pod Powszechne Głosowanie

VI Referendum.

§ 34. Najwyższą władzą prawodawczą i ostatnią instancyą we wszelkich sprawach dotyczących wewnętrznego i zewnętrznego życia „Zw. St." – jest Referendum, czyli Powszechne Głosowanie – z wyjątkiem spraw decydowanych bezapelacyjnie przez Koło Delegatów, Zarząd „Zw. St." lub Komisye (patrz §§

§ 35. Pod Powszechne Głosowanie mają prawo stawiać wnioski:

1) poszczególne Stowarzyszenia Związkowe,
2) „ „ — Zaprzyjaźnione,
3) Koło Delegatów Związku „Zw. St."
4) Zarząd „Zw. St."
5) Komisye w sprawach, dotyczących ich działalności w porozumieniu z Zarządem.

§ 36. Wnioski, oddawane pod Powszechne Głosowanie składane są na ręce Zarządu, który załatwia z urzędu formalności przepisane.

§ 38 Wnioski oddane pod Powszechne Głosowanie przechodzą zwyczajną większością głosów wszystkich rzeczywistych członków „Zw. St." – z wyjątkiem wypadków przewidzianych w odnośnych §§ niniejszej Ustawy. (patrz §§

VII Zarząd „Zw. St."

A. Obieralność i skład Zarządu

§ 39 Prowadzenie spraw „Zw. St." powierzonem jest Zarządowi Głównemu, odpowiedzialnemu przed ogółem ~~Zw~~ członków „Zw. St." oraz Kołom Delegatów

§ 40 Zarząd obieranym zostaje corocznie z łona i przez członków Stowarzyszenia Związku St., wyznaczonego przez Koło Delegatów.
Dawny Zarząd podaje do wiadomości ogółowi „Zw. St." skład nowego Zarządu „Zw. St."
Jeżeli absolutna większość członków Związku założy protest w przeciągu miesiąca – [illegible]

nemi wyznaczone przez Zjazd musi ponowić wybory, w razie jeżeli protest dotyczy całego Zarządu, dopełnić zaś wybory, w razie jeżeli protest dotyczy poszczególnych członków Zarządu.

§41 Zarząd „Zw. St." składa się z 5-ciu (pięciu) osób, które same rozdzielają pomiędzy siebie czynności Zarządu, i obierając ~~[illegible]~~ jedynie z pośród siebie Sekretarza Głównego.

§42 Reprezentantem Zarządu, odpowiedzialnym przed jego składem, jest Sekretarz Główny.

B. Obowiązki Zarządu „Zw. St."-

§43 Zarząd Główny „Zw. St." ma za obowiązek:

1) Prowadzić całą administrację „Zw. St." i regulować działalność Komisji i Instytucji związkowych.

2) Czuwać nad ścisłym stosowaniem Ustawy „Zw. St." i Uchwał Zjazdów.

3) Pośredniczyć pomiędzy Stowarzyszeniami.
4) Wydawać okólniki informujące Stowarzysz. Związku o stanie „Zw. St." pracach i postanowieniach Zarządu oraz o Uchwałach Zjazdów i wnioskach poddanych pod Powszechne Głosowanie.
5) Dawać sprawozdania ze swej działalności przed Kołem Delegatów na Zjazdach.
6) Oddawać wnioski pod Powszechne Głosowa[nie]
7) Reprezentować „Zw. St." nazewnątrz.
8) Nawiązywać stosunki z innymi Stowarzysz. Mł. Pol. oraz zakładać nowe Stowarzyszenia
9) Przechowywać archiwa „Zw. St. P. Mł. Post."
10) Przedstawiać Zjazdowi Koła Delegatów kandydatury nowych Towarzystw.
11) Administrować funduszami kasy Związku w myśl budżetu przez Zjazd Delegatów uchwalonego; prowadzić książki kasowe, książkę protokółów oraz raport ogólny
[illegible]

C. Prawa Zarządu „Zw. St."

§47 Zarząd „Zw. St" ma prawo:

1) Stawiać wnioski pod Powszechne głosowanie.

2) Przyjmować prowizorycznie do „Zw. St" Towarzystwa P. Ut. Post. zgłaszające się kandydatury zgodnie z § działu , aż do czasu zatwierdzenia ich przez najbliższy Zjazd.

3) Zwoływać Zjazdy Koła Delegatów „Zw. St" nadzwyczajne i nagłe z podaniem ich powodów i tematu obrad (patrz §§ działu V)

4) W razach wyjątkowych Zarząd „Zw. St." ma prawo odstępować od budżetu ustalonego na Zjeździe; zmiany te jednak muszą być zatwierdzone przez najbliższy Zjazd.

5) Zarząd ma prawo w razach nagłej potrzeby ~~bud~~ w celu rozwiązania pewnej strony życia Związku powołać do życia stałą komisję czasową.

VIII Komisye „Zw. St."

§ 45. Dla należytego wypełnienia swych zadań „Zw. Stow." powołuje na swych Zjazdach komisye stałe i czasowe

§ 46. Komisye wybierane są bezpośrednio przez Koło Delegatów na posiedzeniu poufnem lub z łona i przez członków Stowarzyszeń wyznaczonych na Zjeździe;

§ 47. Komisye stałe „Zw. St." są:

1) Dwie komisye Naukowo-Oświatowe: Północna i Południowa.
2) Komisya Stypendyjna.
3) " wydawnicza.
4) " statystyczno-informacyjna.

Bliższe i bardziej szczegółowe zadania każdej z tych Komisyi określa corocznie Koło Delegatów Zjazdu

§ 48. Komisye pracują pod kierownictwem i kontrolą Zarządu Głównego „Zw. St.".

nie dostarczać Zarządowi wszelkich informacyj i przysłać kwartalne sprawozdania dla umieszczania takowych w Okólnikach Zarządu.

§ 49. Komisye czasowe powoływane są przez Koło Delegatów na Zjeździe, lub w razach wyjątkowych przez Zarząd w porozumieniu ze Stowarzyszeniami.

§ 50. Komisye „Zw. St" są zależne i odpowiedzialne jedynie przed Zjazdem Koła Delegatów i Zarządem Głównym.

IX Kasowość „Zw. St."

§ 51. Dochody „Kasy Zw. St." są zwyczajne i nadzwyczajne.

§ 52. Zwyczajne dochody stanowią:

a. Półroczna składka obowiązująca wszystkich członków Związku w wysokości 50 cent.=[illegible], płacona w miesiącach Październiku i Maju.

b) 10% dziesięć procent od dochodów zwyczajnych poszczególnych Stowarzyszeń Związkowych

wych zagranicą, wnoszone z końcem każdego miesiąca do „Kasy Zw. St." na ręce skarbnika tejże.

§ 52 Nadzwyczajne dochody wpływają do „Kasy Zw. St."
a) z list składkowych i przedsiębiorstw dochodowych
b) z nadzwyczajnych składek uchwalonych przez Zjazdy.

§ 53 Towarzystwa Zrzeszone same określają stopę opodatkowania swych członków na rzecz „Kasy Zw. St."

§ 54 Wszelkie wpływy na rzecz „Kasy Zw. St." od poszczególnych Towarzystw powinny być wciągane do książek kasowych tych Towarzystw i przez kasjera wpłacane regularnie do „Kasy Zw. St."

§ 55 Funduszami „Kasy Zw. St." administruje Zarząd „Zw. St." w myśl budżetu ustalonego przez Zjazd Delegatów.

§57 Zarządowi przysługuje prawo odstąpienia od budżetu; zmiany te zatwierdzone być muszą przez koło Delegatów następnego Zjazdu.

§58 Koło Delegatów, a w razach nadzwyczajnych Zarząd „Zw. St.“ – może zmniejszać stopę o- -wą opodatkowania poszczególnych Stowarz. a nawet zupełnie je od podatku swego zwalniać.

§59 Na wniosek 2 (dwóch) Towarzystw Stowarzyszenie prowadzące czyli wyłaniające z siebie Zarząd obowiązanem jest wyzna- czyć nadzwyczajną komisyę Rewizyjną z trzech członków swego grona nienale- żących do Zarządu.
Rezultaty działalności komisyi Rewizyjnej muszą być podane do wiadomości ~~ołów~~ ogółu członków „Zw. St.“ przez Zarząd w najbliższym okólniku.

X Sąd Związkowy

§59 Nieporozumienia wynikające w łonie Związku jako to: nieporozumienia w łonie Zarządu, pomiędzy poszczególnymi Stowarzyszeniami i Zarządem Głównym i t.d. i t.d. – rozpatrywane są na I poufnych posiedzeniach Koła Delegatów Zjazdu.

§60 Dla rozpatrzenia występujących spraw tego rodzaju Koło Delegatów wybiera ze swego łona Komisyę sądową przewodniczącą który referuje sprawę na plenarnem posiedzeniu Koła Delegatów.

§61 Odpowiednie materyały powinny być złożone na piśmie przed Zjazdem na ręce „Zarządu Zw. St." od którego przechodzą do Komisyi sądowej.

§62 Obrona może się odbywać przez delegatów stron zainteresowanych.

§ 63 Sprawę rozstrzyga Koło Delegatów w całości po wysłuchaniu stron sou większością 2/3 głosów osobistych.

§ 64 Od wyroku Delegatów przysługuje apelacya do Powszechnego głosowania w razie jawności ~~ustawowej~~ wyroku.

§ 65 O tajności lub jawności ~~ustawowej~~ wyroku rozstrzyga Koło Delegatów.

XI Zmiana Ustawy „Zw. St."

§ 66 Ustawa niniejsza w swych zasadniczych paragrafach zmienioną być może tylko przez Powszechne głosowanie (patrz VI) większością 2/3 (dwóch trzecich) głosów rzeczywistych członków „Związku St. P. M. P."

§ 67 Paragrafy, poprawki i uwagi dotyczące tylko administracyjne czynności Związku St. i organizacyę — mogą być wprowadzone

przez Koło Delegatów Zjazdu większością 2/3 (dwóch trzecich) głosów delegackich, z chwilą gdy nie usuwają skuteczności niniejszych już zasadniczych paragrafów Ustawy „Zw. St."

§ 68 Ustawę niniejszą interpretuje Koło Delegatów Zjazdu, lub w zastępstwie jego Zarząd „Zw. St."

XII Rozwiązanie „Zw. St. P. M. P."

§ 69 Związek Stow. P. Ml. Pol. rozwiązuje się na mocy uchwały 3/4 (trzech czwartych) głosów Powszechnego Głosowania – z chwilą, kiedy ~~w skład jego wchodzić będzie tylko jedno Stowarzyszenie~~ Ustawę niniejszą podtrzymywane i uznawać będzie jedno tylko Stowarzyszenie P. Ml. Pol. zajmuje(?).

§ 70. W razie rozwiązania „Zw. St. P. M. P." archiwum i majątek „Zw. St." ma być złożonym w depozyt w Archiwum [illegible] przy „Uniwersytecie imienia Adama Mickiewicza" w Krakowie

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

1) [illegible]
2) [illegible]
3) [illegible]

II. Zjazdy Związku [illegible]

A. [illegible]

§ 18. [illegible]

§ 19. [illegible]

§ 20. [illegible]

§ 21. [illegible]

B. Koło Delegatów.

§ 24. [illegible] Koło Delegatów [illegible]

§ 25. [illegible] Koło Delegatów [illegible]:

a) [illegible] (§ 10)
b) [illegible] (§ 11, 2)
c) [illegible]
d) [illegible]

[illegible]

§ 26. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Tr. Deleg

Flowers

191

6 stycznia 1909

Rocznik XVIII.

...ZÓD

...edziałki

VIII. Zjazd Związku polskiej młodzieży postępowej.

Leodyum, 29 grudnia.

(Dokończenie).

Trzeciego dnia zjazd zajmował się omawianiem działalności śród wychodźców rolnych w Szwajcaryi i Niemczech. Przyjęto w tej sprawie dwa sympatyczne wnioski, zaproponowane przez fryburskiego i lozańskiego delegata:

„Ze względu na to, że w niektórych krajach za granicą są punkty, gdzie kieruję się emigracya polska, składająca się często z robotników rolnych, stojących na bardzo niskim stopniu rozwoju, a podlegająca energicznej agitacyi klerykalnej i szowinistycznej, jak to ma miejsce np. w Szwajcaryi, zjazd VIII P. Mł. Post. uchwala założenie specyalnej kasy centralnej oświaty ludowej przy zarządzie Związku, wzywając do opodatkowania się poszczególnych stowarzyszeń Związku w wysokości 5% od wkładek miesięcznych na rzecz tej kasy.

Fundusze będą rozsyłane do stowarzyszeń tych, gdzie uczuwa się specyalna potrzeba prowadzenia roboty kulturalnej między robotnikami polskimi".

Wnioski obydwa przyjęto bez protestów. Przyszłość wykaże czy rezolucye powyższe wejdą w życie i czy nastąpi planowa i organizacyjna robota wśród wychodźców. Dziś zaznaczamy, iż sprawa ta jest tak chaotycznie załatwiana, że żadnych konkretnych rezultatów nie daje, a kwestyą jest nawet, czy nie daje rezultatów ujemnych.

Drugą sprawą, w której przyjęto ważny dla nas wniosek, jest sprawa organizowania odczytów. Delegat lozańskiej „Spójni" podniósł potrzebę przy organizowaniu odczytów poruszania kwestyi żydowskiej, o której zarówno koledzy żydzi, jak i Polacy nie mają należytego pojęcia.

Zjazd przyjął powyższe uwagi do wiadomości. Kwestya żydowska wypłynęła ponownie przy omawianiu sprawy połączenia w jedną organizacyę Bratnich Pomocy koleżeńskich. Wniosek komisyi w tej sprawie, nawołujący do połączenia Branich Pomocy, spotkał się z krytyką kolegów żydów nie delegatów, którzy w niczem nieuzasadnionej obawie występowali przeciwko połączeniu organizacyj Bratnich Pomocy w jedną. Po długiej dyskusyi obawy te usunięto i przyjęto wniosek nawołujący do porozumienia obydwa wydziały Bratnich Pomocy przy „Zjednoczeniu" i „Związku", tembardziej, że porozumienie to już miało miejsce w sprawie stypendyów rapperswylskich.

Najdonioślejszy może z punktów porządku dziennego, dotyczący „szkolnictwa", został załatwiony prawie bez dyskusyi. Komisya proponowała wpierw omówić sprawę zasadniczo, a następnie określić stanowisko młodzieży postępowej wobec łamistrejków. I była chwila osobliwa. Gdy przewodniczący wyrzekł sakramentalne: „Kto z kolegów chce zabrać głos" — cisza przygniatająca zaległa salę. Nikt nie chciał czy nie umiał przemówić. Na sali ozwały się przyduszone, inteligentne śmiechy. Wreszcie wstaje jeden z delegatów „Spójni" leodyjskiej:

„Uważam, że milczenie, z jakiem przyjęto dyskusyę nad określeniem łamistrejkostwa, jest nadzwyczaj pocieszającym objawem. Nie możemy nic mówić, bo mówilibyśmy tylko o uczuciach jakie żywimy do tych 26 szubrawców, którzy wstąpili do uniwersytetu warszawskiego".

Z niejaką ulgą aprobowano przez oklaski to przemówienie. Poczem po kilku krótkich przemówieniach przyjęto jednomyślnie wniosek następujący:

„VIII. zjazd Z. P. M. P. jak najsurowiej potępia wszelkie fakty złamania bojkotu szkoły rosyjskiej w Królestwie Polskiem.

Ogół polskiej młodzieży postępowej reprezentowany przez Z. P. M. P. stoi w dalszym ciągu na stanowisku nieprzejednanego bojkotu szkolnictwa rosyjskiego w Polsce"

Kwestya ruskiego uniwersytetu we Lwowie krótko była omawiana na zjeździe leo

dyjskim. Delegat lwowskiego „Życia“ zgłosił następującą rezolucyę:

„Zważywszy, że kwestya uniwersytetu ruskiego we Lwowie, budząca niekulturalne awantury szowinistów jak polskiej, tak i ruskiej młodzieży, jest sprawą domagającą się jak najszybszego i radykalnego załatwienia w interesie jak polskiego, tak i ruskiego społeczeństwa, VIII. zjazd Z. P. M. P. zastrzegając się przeciwko utrakwizacyi istniejącego we Lwowie uniwersytetu, jako sprzecznej z interesami polskiego i ruskiego społeczeństwa i uważając za konieczne tworzenie nowych tymczasowych równoległych katedr ruskich, jako środka do stworzenia przyszego uniwersytetu ruskiego,

stwierdza, że będzie jak i dotychczas zawsze jak najusilniej popierał dążenie do utworzenia uniwersytetu ruskiego we Lwowie, poczem obecny uniwersytet ma zachować charakter wyłącznie polski“.

W ostatnim dniu zjazdu toczyła się dyskusya nad ustawą Związku. Tu zasługuje na uwagę starcie się zdań co do punktu, że tak powiem, programowego ustawy: „Związek stoi na gruncie klasowego wyzwolenia ludu“. Wniosek o skreślenie odpowiedniego ustępu, motywowany obawą, że przeciwnicy będą zarzucali Związkowi partyjność socyalistyczną, nie otrzymał większości. Ostatecznie sformułowano ów podstawowy punkt, jako „stanowisko walki społecznej warstw ludowych“.

Na zakończenie zjazdu przewodniczący wśród naprężonej uwagi uczestników odczytał znowu deklaracyę burżuazyjnych stronnictw politycznych w Królestwie Polskiem, poczem jednomyślnie uchwalono następujące oświadczenie zjazdu:

„Od lat kilku trwa walka o szkołę polską w Królestwie. I gdy szkole tej, wielkimi wysiłkami dźwigniętej, zagroził bezmyślnie dziki ukaz Skałłona, dreszcz oburzenia przebiegł znękane społeczeństwo polskie.

Pięść silniej się zacisnęła.

I oto w ciszy niewolnej rozlega się służalczy głos rzekomych przedstawicieli społeczeństwa. Na świat wychodzi znana deklaracya spodlenia stronnictw politycznych w Królestwie Polskiem.

Zebrani na obczyźnie my, przedstawiciele polskiej młodzieży postępowej, młodzieży, uczestniczącej w ruchu rewolucyjnym, który wywalczył szkolnictwo polskie, protestujemy przeciwko uzurpowaniu praw na „przedstawicielstwo woli całego społeczeństwa“ — i w myśl tytanicznych zasad Testamentu mistrza naszego oświadczamy stanowczo:

— **Nieprawdą jest, że społeczeństwo polskie w działaniu zmierzającem do zaspokojenia swych potrzeb narodowych, do gwałtu w żadnej formie i w żadnej sprawie uciekać się nie może**“.

Wkońcu niech mi wolno będzie przytoczyć niektóre dane ze statystyki, sporządzonej podczas zjazdu. Przeciętny wiek delegatów — 24 lata; minimum 21, maximum 30 lat. Tylko 6-ciu delegatów nie było wydalonych ze „szkół“ rosyjskich, resztę po razie albo po dwa razy wydalono z gimnazyów lub uniwersytetów. Prócz ośmiu, wszyscy odsiadywali więzienie, z tych czterech powyżej 9 miesięcy, a jeden nawet był rok w katordze.

Zjazd otrzymał pewną liczbę depesz i listów powitalnych, między innymi od „Bratniej pomocy słuchaczów politechniki we Lwowie“ i od zaproszonych na zjazd tow. Józefa Kwiatka i ob. Wilhelma Feldmana. W liście ob. Feldmana wyrażono życzenie, aby związkowcy „swą energię z czasem wyładowali na usługach Polski powstającej i ludu pr[...]cującego“.

Edw[...]

— Przed oknami postawiliście, idyoci! Szyby potłuczecie. Przy ścianie postawić. No, tak. Dalej! Nie, zaczekajcie. Ty, posłuchaj, odwróć się! Nie rozumiesz? Stań plecami.

T[...]icho odpowiedział.

Dział inseratowy: Kraków, ul. WW. Świętych 8, I. p.

Ogłoszenia (inseraty)
kosztują od miejsca wiersza jednoszpaltowego drobnym drukiem petitowym za pierwszy raz 20 halerzy, następnie po 10 hal. — Nadesłane od miejsca wiersza drukiem petitowym po 40 hal. za każdy raz. Śluby, zaręczyny i nekrologi po 80 hal. od wiersza za każdy raz.

Załączniki (prospekty i t. d.) przyjmuje się za cenę 2 kor. za 100 egzemplarzy dla zamiejscowych, a 1 kor. za 100 egzemplarzy dla miejscowych prenumeratorów.

Reklamacye otwarte są wolne od opłaty pocztowej. — Redakcya rękopisów nie zwraca i bezimiennych listów nie uwzględnia.

raża Anglii, Włochom, Rosyi i Francyi serdeczne podziękowanie za sympatyę, wynikającą z poczucia sprawiedliwości dla narodu serbskiego. Skupczyna spodziewa się też od tych mocarstw, zwłaszcza od braterskiej Rosyi, że znajdzie także rzeczowe poparcie i oczekuje od rządu serbskiego, że przedsięweźmie wszystkie kroki, aby z okazyi rewizyi traktatu berlińskiego zapewnić dla Serbii i Czarnogóry zupełną niezawisłość polityczną i ekonomiczną. Według przekonania skupczyny stanie się to dopiero wtedy, jeżeli Bośnia otrzyma stanowisko międzynarodowego księstwa, pod związkowością sułtana i pod gwarancyą wielkich mocarstw z zapewnieniem terytoryalnego połączenia Serbii z Czarnogórą przez Bośnię i że Serbia otrzyma wolność ruchu tranzytowego we wszystkich kierunkach kolei żelaznych i do wszystkich państw.

W dyskusyi socyalista Kazlerovicz ostro wystąpił przeciw księciu czarnogórskiemu i przeciw sojuszowi z państwem, które trzyma w więzieniu pięciu byłych ministrów i przeszło 60 deputowanych. Z takiem państwem, którego książę jest najlepszym kupcem na Bałkanie, sojusz nie ma żadnej wartości. Jakie gwarancye możemy mieć, skoro jemu za sojusz trzeba płacić? (Protesty. Prezydent i minister spraw zagranicznych przerywają mowcy).

Skupczyna uchwaliła 60.000 denarów dla ofiar katastrofy we Włoszech. Posiedzenie zostało odroczoną do 16 stycznia.

VII. Zjazd Związku polskiej młodzieży postępowej.

Leodyum, 29 grudnia.

„Związek ... postępową młodzież postępową, ... ewangielą życiową jest raczej „Młodość“ Żeromskiego, niż „Myśli nowoczesnego Polaka“ Dmowskiego“.
(Z mowy przewodniczącego Zjazdu).

W Leodyum i w Paryżu jednego dnia otwarto zjazdy młodzieży polskiej zagranicą. Istniał niegdyś zwyczaj, iż zjazdy „Związku“ i „Zjednoczenia“ urządzano zawsze w jednym czasie i w jednem mieście. Dziś rozmaite względy zmuszają komisye organizacyjne do unikania zetknięcia się dwóch rozbieżnych kierunków naszej młodzieży akademickiej.

Na zjazd postępowy w Leodyum (który trwał od 25 do 28 grudnia) przybyło 19 delegatów, reprezentujących 29 głosami przeszło pół tysiąca zorganizowanych w 12 miastach. (Spisu towarzystw ze względów konspiracyjnych nie podajemy). Sprawozdania

---

— Idź precz!

— Jakże to tak? — wzrusza ramionami rewirowy, ale na czas jakiś ucicha i kurczy się, spoglądając jakoś z dołu do góry, z podełba, jak obity pies. A potem znowu zapanowywał nad położeniem i stopniowo podnosił głos, odrazu zresztą przechodząc do szeptu, gdy spotykał się ze spojrzeniem Pietrowa. Niezbędnem dla niego było, że on choć i bez płaszcza, ale lepszy jest od innych, czyściejszy i „szlachetniejszy“.

— A pani dobrodziejka lepiejby się nie za swoje rzeczy nie brała — mówił do kobiety w chustce, która przywiozła na saneczkach wiązkę drew i rzuciła ją do barykady. — Lepiejby pani mężowi barszcz gotowała, a nie zajmowała się polityką.

Powiedział to po cichu, spokojnie, a kobieta nagle rozkrzyczała się głośno, tak że ze wszystkich stron poczęli się ludzie zbiegać.

— Co?! To ty mnie to mówisz? Mnie? Męża mojego zgubiłeś, a teraz do mnie mówisz!

I zamachnąwszy się silnie, uderzyła go w twarz. On chwycił ją za chustkę i zerwał, ale wtedy odrazu dziesiątki rąk chwyciły go i przykuły do miejsca. I znowu nogi mu z przerażenia ścierpły i jakby sparaliżowały.

— Ja nie jestem winien! Ona... Jam nie winien, słowo honoru uczciwego człowieka! Ja jej powiedziałem...

Kobieta płakała, siedząc na sankach, a bojowcy mieli wygląd chmurny i złowrogi ... trow patrzył długo i uważnie i nie wy... mał — splunął.

(Dokończenie nastąpi).

43

jak najszybszego i radykalnego
w interesie jak polskiego, tak i ruskiego spo-

drukowane lub piśmienne nadesłały: „Bratnia pomoc słuchaczów politechniki lwowskiej“, „Życie“ lwowskie, „Spójnia“ paryska i stowarzyszenia w Z[illegible]. Po żywej wymianie zdań ustalono następujący porządek dzienny:

I. Otwarcie zjazdu. Zagajenie.

II. Sprawozdanie zarządu i poszczególnych towarzystw. Dyskusya nad sprawozdaniami.

III. Sprawy organizacyjne: a) ustawa, b) stosunek do „Zjednoczenia“, c) stosunek do barwnych*) korporacyi studenckich.

IV. Sprawy kulturalne i oświatowe: a) odczyty, b) wydawnictwa, c) koła samokształcenia.

V. Bratnia pomoc.

VI. Kasy emigracyjne [illegible] chodzików“.

VII. Szkolnictwo pols[illegible] a) szkół średnich: 1) stosunek do łamisł[illegible]w, 2) odezwa do młodzieży, 3) nawiązanie [illegible]ślejszych stosunków z organizacyami szkół średnich trzech zaborów („Promień“); b) uniwersytet warszawski: 1) odezwa do młodzieży rosyjskiej, 2) stosunek do „kolegów“, uczęszczających na uniwersytet warsz[illegible] c) stanowisko wobec deklaracyi stronnictw politycznych w Królestwie Polskiem.

VIII, Uniwersytet rusiński we Lwowie.

IX. Biura informacyjne i statystyczne.

X. Wybór zarządu i miejsca przyszłego zjazdu.

XI. Wolne wnioski.

Pierwszy dzień obrad zajęły [illegible] całości sprawozdania. Wszystkie stowarzy[illegible] rozwijają dość energiczną działalnoś[illegible] kulturalną przez urządzanie odczytów, utrzymy[illegible]nie czytelń i bibliotek. Szczególnie ciekawy jest stosunek młodzieży do robotników, przebywających na emigracyi. Sprawozdawca np. fryburski podawał, że kolonie robotnicze w okolicach Fryburga sięgają wyżej 350 osób, pochodzących przeważnie z Królestwa (w tej liczbie 85% kobiet). Niestety, zaznaczają się tam silne wpływy klerykalne, szerzone przez nienależące do Związku stowarzyszenie „Filarecya“. Z pracą oświatową wśród robotników-emigrantów łączy się ściśle sprawa kas emigracyjnych i kas „chodzików“. Sprawozdania wykazały jednak pod tym względem zupełną anarchię. Jedynie „Spójnia“ w Wiedniu i stowarzyszenie w pewnem mieście niemieckiem zorganizowały tę pomoc na zasadach właściwych, zawiązawszy stosunki z Biurami pośrednictwa pracy i Związkami zawodowymi.

[illegible] nie możemy przytoczyć sprawozdania z M., gdzie praca stowarz[illegible] związkowego wydaje wspaniałe rezul[illegible]. Zwłaszcza Uniwersytet dla wszystkich ż[illegible] tam się rozwija.

N[illegible] [illegible] demickieg[illegible] [illegible] bardziej interesującem będzie [illegible] tendencyj polityczno-społecznych, które zna[illegible]lazły swój wyraz w obradach i uchwałach zjazdu.

Już list, nadesłany przez kolegów z Nancy, jest pod tym względem niezmiernie charakterystyczny i świadczy, jak doktryner[illegible]wo rzekomo klasowe esdeków wypacza n[illegible] prostszy stosunek do organizacyi studenckiej, mającej przedewszystkiem na celu przec[illegible]działanie wpływom narodowo-demokratyczn[illegible]. Motywując swoje wystąpienie ze Związku, koledzy z Nancy między innemi piszą:

„Dając możność współżycia w jednej organizacyi najróżnorodniejszym elementom, poczynając od liberalno-burżuazyjnego do socyal-demokratycznych włącznie, Związek tworzy fikcyę jedności tak odmiennych ideologij, zaciemniając przez to zróżniczkowanie klasowe młodzieży, a więc odgraniczając ją od istotnego układu stosunków w społeczeństwie.

Prócz tego sam fakt istnienia podobnego Związku musi z konieczności stawać się wygodną ucieczką dla dezerterów rewolucyi, mimo usiłowań niektórych jednostek, sprzeciwiających się takiemu charakterowi instytucyi“.

Tak się pisze o organizacyi, na której poprzednim zjeździe przewodniczył „dezerter“ rewolucyi tow. Kwiatek, o organizacyi, która dziś już liczy około 2000 sympatyzujących z kierunkiem przez nią reprezentowanym, o organizacyi, która jest dziś jedyną ucieczką przed reakcyjnemi łapami „Zjednoczenia“.

Specyalnie stosunek do „Zjednoczenia“ był przedmiotem długiej i namiętnej dyskusyi drugiego dnia obrad. Wyraźnie zaznaczyły się dwa kierunki, których sformułowaniem były właśnie dwie przedłożone rezolucye. Rezolucya, przyjęta przez większość, otrzymała 19 głosów (przy 5 wstrzymujących się i 5 nie biorących udziału w głosowaniu) i brzmi, jak następuje:

„Zważywszy, że w grupach „Zjednoczenia“ przeważa młodzież o wyraźnem politycznem zabarwieniu narodowo-demokratycznem, że młodzież ta nadaje ton i kierunek „Zjednoczeniu“ zasadniczo sprzeczny z ideałami demokacyi i postępu, łączącymi młodzież postępową w „Związku“, że rola, jaką narodowa demokracya odgrywa w ogólnym ruchu wolnościowym w kraju jest wrogą tym ideałom, Zjazd VIII. polskiej młodzieży postępowej stwierdza, że jakiekolwiek zasadnicze zbliżenie „Związku“ ze „Zjednoczeniem“ jest niemożliwe.

VIII. Zjazd polskiej młodzieży postępowej wzywa zarząd i poszczególne towarzystwa związkowe do wyjaśnienia w swej agitacyi pozornej bezpartyjności politycznej „Zjednoczenia młodzieży polskiej zagranicą“.

Zważywszy, że w pewnych kwestyach, tyczących się ogółu młodzieży polskiej akademickiej ujawnia się, i nadal ujawniać się może potrzeba porozumienia się całej młodzieży polskiej, Zjazd VIII. uważa, iż w tych sprawach „Związek“ (zarząd i poszczególne grupy) porozumiewać się może z innymi odłamami młodzieży“.

Rezolucya mniejszości z równą kategorycznością wypowiadała się przeciw „zasadniczemu porozumieniu“ ze „Zjednoczeniem“, zawierała jednak ustęp o możliwem porozumiewaniu się „w pewnych poszczególnych kwestyach, dotyczących ogółu młodzieży polskiej“.

Należy się dziwić ogromnemu niewyrobieniu politycznemu poszczególnych delegatów i mowców z publiczności zjazdowej, którzy z zapałem godnym lepszej sprawy zwalczali tę rezolucyę, widząc w niej robotę „machinacyjną“ towarzyszy z P. P. S. F. R.

(Dokończenie nastąpi).

*) Chodzi tu o korporacye studentów — Niemców, Szwajcarów i Belgów, noszących odznaki barwne.

d. 30. XII 908

Szanowni Panowie,

Wczoraj wróciłem dopiero do Warszawy po dziesięciodniowej nieobecności i zastałem list zapraszający. Dziękuję bardzo za zaproszenie, z którego nie mogłem skorzystać chociażby z powodu spóźnionego odebrania listu.

Z głębokiem poważaniem

L. Krzywicki

Belgia

Liège

en Belgique

Société polonaise „Spójnia"

rue de la Sirène 33

Uchwały VIII Zjazdu Związku Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postępowej.

Londyn - Styczeń 1909 r.

Uchwały VIII Zjazdu Związku Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postępowej odbytego w Leodjum w grudniu 1908 r.

[illegible] zamkniętych na Zjeździe w Leodjum [illegible] że przy [illegible]

[illegible]

rządowe [illegible]

w swej [illegible]

B. Zw[illegible]

skie [illegible]

się [illegible]

a także [illegible] posługiwać się może

z [illegible]

[illegible] burszenszaftów barwnych.

[illegible] burszenszafty barwne noszą cechy przeważnie reakcyjne i że działalność ich ogranicza się na urządzaniu [illegible] branie udziału w uroczystościach o

charakterze klerykalnym jak w Hiszpanii, szowinistycznym jak w Niemczech. [illegible] się młodzieży do pewnych [illegible]
O tym czy dana [illegible] rozstrzyga [illegible]
[illegible]
[illegible] zostanie [illegible]

[illegible]

[illegible]

Sprawozdania obowiązane są przysyłać do Zarządu co 2 miesiące sprawozdania z działalności [illegible], w przypadku [illegible] zgłoszone w danych Stowarzyszeniach [illegible] po zbadaniu [illegible] przesyła je do poszczególnych [illegible]. O tematach wysuniętych w poszczególnych [illegible] Zarząd zawiadamia odpowiednie komisje [illegible]
Wydawnictwo. VIII ZSPMP poleca Zarządowi zorganizowanie [illegible] i administracyjnej organu Związku, do którego [illegible] Zarząd. Projektowany organ informowałby o życiu młodzieży, stawiając sobie na pierwszym planie

organizacyjne [illegible] środkowa wydawnictwo
[illegible] wszystkich człon
[illegible] 50h - 5tc - 50
[illegible] najważniejszych
[illegible] zdolnaś
[illegible] wykształ
[illegible] widomość
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] nakładu
[illegible] wiadomości
[illegible]
[illegible] zostało za
[illegible] która ma za zadanie
[illegible] (Adres. Schweiz)
[illegible] Towarzystwo młodzieży pa
[illegible] dla Austrji w Wie
[illegible] w Belgji w Leodjum, dla
[illegible] niemieckiego dla wiadomych
powodów [illegible] poufnie.
Jednym z pierwszych celów CBT powinno być wydanie druku

rozumowanego spisu uczelni zagranicznych. W tej myśli komisja stawia wniosek (przyjęty przez Zjazd)

VIII Zjazd ZSPMP poleca CBI rozesłać do stowarzyszeń kwestjonarjusz wszechstronnie wyczerpujący warunki studjów w ich siedzibach. Kwestjonarjusz ma być rozesłany w przeciągu stycznia 1909 r., odpowiedzi zebrane przed upływem marca, po opracowaniu zaś przez CBI rezultaty mają być ogłoszone drukiem przed lipcem. CBI dołoży starań, aby wysłać kwestjonarjusz do ważniejszych centrów naukowych nie posiadających stow. związkowych na ręce osób, czy też grup kompetentnych.

Uwaga! Klauzule terminowe mają na widoku, aby już w roku obecnym młodzież kończąca szkoły średnie mogła z pracy biura korzystać. Wydaniem broszury ma się zająć Zarząd. Kwestjonarjusz ma opracować CBI.

Komisja uznała za ważne zobrazowanie życia młodzieży zagranicą w odpowiednim kwestjonarjuszu i nakreśliła jego szkic. Wobec tego, że sprawa nie jest nagła, komisja proponuje poszczególnym stow. dyskusję, któraby dostarczyła materjału dla opracowania ostatecznego.

Kwestjonarjusz obejmowałby między innemi 1) charakter miasta i środowiska 2) liczebność kolonji polskiej, skład społeczny (studenci, robotnicy i t. d.) 3) Stow. polskie (liczba członków, charakter stow. 5) życie umysłowe i towarzyskie kolonji polskiej [illegible] stosunek miejscowej ludności do polaków 7) kolonja rosyjska

Kwestjonarjusz ten mają opracować stowarzyszenia, a nie poszczególni członkowie.

Kółka czytelniane i bibljoteki.

Zjazd uznaje pożyteczność kółek czytelnianych, mających na celu sprowadzanie zbiorowe nowości literackich i naukowych.

Zarząd Związku ma nawiązać stosunki z księgarniami krajowemi w celu uzyskania rabatu przy zakupie książek do bibljotek.

Samopomoc koleżeńska.

I. VIII Zjazd Zw. uważa, że sprawa samopomocy koleżeńskiej winna być uniezależniona od wszelkich tendencji politycznych i partyjnych, że Tow. Br. P. młodzieży polskiej studjującej zagranicą powinny być bezpartyjne, ogarniać ogół młodzieży polskiej w danym miejscu [illegible] stać poza stowarzyszeniami czy to związkowemi, czy to zjednoczeniowemi. W myśl tego Zjazd poleca Wydziałowi Br. P. przy Związku zwrócenie się do odpowiedniej instancji przy Zjednoczeniu w celu zainicjowania wspólnej akcji połączenia miejscowych Tow. Br. P. Stowarzyszeniom związkowym poleca się przeprowadzenie myśli połączenia Br. P. tam, gdzie połączenie to jeszcze nie nastąpiło.

II. Zadaniem [illegible] wydziału [illegible] przy Związku winno być:

1) przedstawianie kandydatów na stypendia rapperswilskie
2) nawiązanie stosunków z instytucjami rozporządzającemi stypendjami i przedstawianie im kandydatów.
3) zbieranie informacji o zapisach naukowych dla młodzieży i informowanie o tym ogółu kolegów.
4) inicjowanie akcji w celu zorganizowania w kraju Tow. pomocy młodzieży polskiej studjującej zagranicą.

III. Uważając, że samopomoc koleżeńska nie powinna wyłącznie mieć na względzie zaspokojenia potrzeb miejscowych, VIII Zjazd wzywa Tow. związkowe w zakładaniu Br. P. w miastach, gdzie na razie niema niezamożnych kolegów. Fundusze tych Tow. Br. P. [illegible] do Wydziału Br. P., niezależnie do kas Tow. Br. P. w innych miastach.

IV. Zjazd Zw. uchwala przystąpienie do Tow. Domu Zdrowia Uczącej się Młodzieży polskiej „Pomoc Bratnia" w Zakopanem. Zjazd poleca stowarzyszeniom [illegible] popieranie tej instytucji przez zapisywanie się na członków.

Kasy emigracyjne.

Zjazd stwierdza, że Związek będąc organizacją młodzieży akademickiej jako taki uregulowaniem spraw związkowych z emigracją bezpośrednio zajmować się nie może. Zjazd wzywa jednocześnie wszy-

stkich członków Związku do współdziałania w istniejących już organizacjach kas emigracyjnych, w tworzeniu nowych bezpartyjnych niezależnych od Związku kas samopomocy robotniczej, oraz w przekształcaniu (o ile na to pozwalają warunki miejscowe) istniejących już kas filantropji akademickiej (t.zw. kas chodzików) na organizacje wyżej wskazanego typu. Związkowcy winni współdziałać w nawiązywaniu kontaktu między wszystkiemi kasami emigracyjnemi: ze względu na potrzebę ścisłej kontroli nad osobami otrzymującemi zapomogi, starać się o prowadzenie w porządku książek kasowych i administracyjnych tych organizacji. Członkowie Związku są zobowiązani pomagać lokalnym kasom w nawiązywaniu stosunków z miejscowemi związkami zawodowemi.

Szkolnictwo.

I. VIII Zjazd ZSPMP jak najsurowiej potępia wszystkie fakty złamania bojkotu szkoły rosyjskiej w Królestwie Polskiem. Ogół młodzieży postępowej reprezentowany przez ZSPMP w dalszym ciągu stoi na stanowisku nieprzejednanego bojkotu szkolnictwa rosyjskiego w Polsce.

II Za łamistrajków Zjazd uważa tych, którzy zrywali w jakikolwiek sposób granice zakreślone przez uchwały odpowiednich organizacji krajowych młodzieży szkolnej i uniwersyteckiej. Niezbędnym warunkiem przyjęcia łamistrajków do organizacji studenckiej jest wyrok sądu koleżeńskiego.

III VIII Zjazd oświadcza, że zadaniem sądów koleżeńskich ma być wymiar sprawiedliwości za krzywdę wyrządzoną społeczeństwu polskiemu w jego walce o szkołę polską, a nie wyrzucanie ludzi za nawias społeczeństwa, niezgodne z prymitywnemi zasadami ludzkości.

IV VIII Zjazd poleca Zarządowi wypracowanie w porozumieniu ze stowarzyszeniami ogólnej ustawy sądu koleżeńskiego nad łamistrejkami, na wzór istniejących ustaw młodzieży polskiej w kraju i Rosji

V Zjazd poleca Zarządowi ZSPMP rozesłać do poszczególnych

stowarzyszeń ustawy ogólnoakademickiego sądu nad łamistrejka-
mi w Petersburgu dla zaznajomienia się z nią.

Odezwa do młodzieży rosyjskiej.

Uważając, że pozbawienie przez rząd carski społeczeństwa pol-
skiego swych własnych wyższych zakładów naukowych w Kr. P. wy-
rządza ogromną krzywdę jego politycznemu, społecznemu i kultu-
ralnemu rozwojowi,
że otwarcie ponowne rosyjskich uniwersytetu, politechniki, insty-
tutu weterynaryjnego w Warszawie i agronomicznego w Puławach
które nie posiadając celów naukowych są rozsadnikami rusyfika-
cji i biurokracji, świadczy o utrzymaniu przez rząd carski tej
dawnej polityki wobec społeczeństwa polskiego
że otwarcie ich [illegible] zakładać [illegible]
rewolucyjnej [illegible], co do których
rząd [illegible] się [illegible] ze wszystkimi [illegible]
[illegible]
[illegible] przemocy [illegible]
[illegible] boskiej.
że wobec [illegible]
nas [illegible]
szkolnictwa, sądownictwa i administracji dążenia do uzyskania
szkolnictwa [illegible] to [illegible]
[illegible]
i politechniki warszawskiej [illegible] młodzieży polskiej
że [illegible] polityka rządu carskiego dopuszczającego tylko
do [illegible] seminarzystów, pozbawionych prawa wstępu do uniwer-
sytetów w Rosji [illegible] stworzyć sztuczny napływ mło-
dzieży rosyjskiej do uniwersytetu warszawskiego.-

III Zjazd zwraca się do rewolucyjnej młodzieży rosyjskiej z ape-
lem [illegible] wspólnej walki o wolność, - o wyjaśnianie [illegible]
stanu rzeczy szerokim warstwom społeczeństwa rosyjskiego i prze-
prowadzanie w nim idei bojkotu rządowego szkolnictwa wyższego
w Królestwie Polskim.

Wobec doniosłości szerzenia idei bojkotu rządowego szkolnictwa w ~~Pr~~ ~~ses~~ Królestwie w społ. rosyjskim VIII Zjazd poleca organizacjom młodzieży postępowej, w szczególności w uniwersyteckich miastach Rosji podjęcie tego drogą wieców, referatów i oświetlania tej kwestji w organach rewolucyjnej młodzieży rosyjskiej.

Sprawa nawiązania stosunków z org. mł. szkół średnich.

VIII Zjazd ZSPMP wzywa Zarząd do nawiązania jak najściślejszego kontaktu z org. postępowej młodzieży szkół średnich wszystkich trzech zaborów,

Równocześnie zjazd wzywa wszystkich kolegów członków ZSPMP by podczas swej bytności w kraju porozumieli się z odpowiedniemi organizacjami i wskazywali na potrzebę stworzenia wspólnej organizacji polskiej młodzieży postępowej. W razie przyjęcia ~~odpowiedzi~~ stosunku danej org. mł. szkół śr. związkowej może pośredniczyć w nawiązywaniu stosunków z Zarządem.

Zjazd uważa za pożyteczne po porozumieniu się z org. krajowemi mł. post. wydać odezwę przypominającą hasła wolnościowych szkoły polskiej i wzywającą do walki na gruncie szkoły polskiej. Odezwa winna również zwrócić uwagę na szkodliwy i niepożądany objaw opuszczania szkół polskich przez uczniów ostatnich klas w celach przygotowania się prywatnie do rządowej rosyjskiej matury i wezwać młodzież, aby przez podobne postępowanie nie opuszczała ciężko zdobytej placówki szkolnictwa polskiego i nie czyniła mu tym szkody.

Kasa oświaty ludowej.

Ze względu na licznie skupiającą się w niektórych miejscowościach zagranicą emigrację polską, składającą się często z robotników rolnych stojących na bardzo niskim stopniu rozwoju kulturalnego i podlegającym energicznej agitacji klerykalnej jak np. w Szwajcarji. VIII Zjazd uchwala założenie specjalnej Kasy Oświaty Ludowej i wzywa do opodatkowywania w tym celu członków poszczególnych stow. związkowych w wysokości 5% od wkładek miesięcznych. Fundusze te będą wysłane tam gdzie istnieje specjalna potrzeba prowadzenia roboty kulturalnej pomiędzy robotnikami rolnemi.

Sprawa uniwersytetu ruskiego we Lwowie

uznawszy, że kwestja uniwersytetu ukraińskiego we Lwowie, budząca i niekulturalne awantury jak polskiej tak i ruskiej młodzieży, pi[illegible] domagająca się jak najszybszego i radykalnego załatwienia w interesie tak polskiego, jak i ruskiego społeczeństwa, — II Zjazd zastrzegając się przeciwko utrakwizacji istniejącego we Lwowie uniwersytetu jako sprzecznej z interesami polskiego i ruskiego społeczeństwa i uważając za konieczne utworzenie nowych tymczasowych równoległych katedr ruskich jako środek do stworzenia przyszłego uniwersytetu ruskiego, stwierdza że będzie jak i dotychczas zawsze jak najenergiczniej popierać dążenie do utworzenia unw. ruskiego we Lwowie, przyczym obecny uniw. ma zachować charakter wyłącznie polski.

Oświadczenie młodzieży zebranej na VII Zjeździe Z.S.P.M.P.

Od lat kilku trwa walka o szkołę polską w Królestwie. [illegible] szkole tej wielkiemi wysiłkami dźwignęły [illegible] i [illegible] dzięki ukaz Apuchtina, [illegible] [illegible] zagrożone społeczeństwu polskiemu. Ręki [illegible] się silniej.

I oto w [illegible] niewolnej rozlega się służalczy głos rzekomych przedstawicieli społeczeństwa. Na świat wychodzi znana deklaracja wspólna stronnictw politycznych w Królestwie Polskiem.

Zebrani na obczyźnie my, przedstawiciele Polskiej Młodzieży Postępowej, Młodzieży, uczestniczącej w ruchu rewolucyjnym, który wywalczył [illegible] polskie, protestujemy przeciwko uzurpowaniu praw na „przedstawicielstwo woli całego społeczeństwa" i w myśl tytanicznych zasad Testamentu Mistrza naszego oświadczamy stanowczo:

„Nieprawdą jest, że społeczeństwo polskie w działaniu zmierzającym do zaspokojenia swych potrzeb narodowych do gwałtu w żadnej formie i w żadnej dziedzinie uciekać się nie może

W wolnych wnioskach zostały przyjęte następujące uchwały.

1) Zjazd upoważnia Zarząd do wydawania zapomóg poszczególnym stowarzyszeniom na pokrycie kosztów wysłania delegata na zjazd.

2) Zważywszy że w wielu zakładach przemysłowych i Politechnikach niemieckich [illegible] systematycznie kandydatury techników polskich, tłumacząc się to pobudkami, [illegible] przez Niemców, że młodzież mająca zagraniczne nauki techniczne jest pozbawiona najważniejszych letnich praktyk wakacyjnych, Zarząd w celu ułatwienia dostarczenia [illegible] zwraca się do Stowarzyszenia Techników w Warszawie jak również ~~z innymi podobnymi doń~~ do innych podobnych tak Stowarzyszeń.

3) XII Zjazd ZSPMP zaleca Zarządowi i powracającym do kraju członkom poczynić starania w celu założenia w kraju stowarzyszenia b. wychowanków zagr. szkół technicznych, które miałoby na celu okazywanie wzajemnej pomocy, podtrzymywanie kontaktu kraju z młodzieżą przebywającą zagranicą i którego działalność byłaby dalszym ciągiem działalności Związku.

DWA ZJAZDY MŁODZIEŻY

NAPISAŁ

WŁODZIMIERZ K.

ODBITKA Z „KRYTYKI".

CZCIONKAMI DRUKARNI LITERACKIEJ W KRAKOWIE
POD ZARZĄDEM L. K. GÓRSKIEGO 1909

W Leodyum odbył się na Boże Narodzenie 1908 Zjazd Związku stowarzyszeń Polskiej młodzieży postępowej. Delegatów zjechało się stosunkowo niewielu, szczególniej dał się odczuć brak delegatów krajowych. Pomimo to rezultaty zjazdu są duże. Zjazd zurychski, choć stanowi kartę w życiu młodzieży, był „odruchem", leodyjski wykazał, że idee związku puściły korzenie w umysłach.

Zjazd leodyjski nie był efektownym. Cała praca zogniskowaną została w komisyach, które pracowały gorliwie. Co było najsympatyczniejszem, to dokonane zbliżenie najkrańcowiej usposobionych żywiołów, owe podanie sobie rąk przed wspólną pracą. We wszystkich sprawozdaniach, dyskusyach, jawnych i poufnych, przewijała się zasada: w chwili, jaką przeżywa ruch rewolucyjny, gdy młodzież jest rekonwalescentem po ciężkiej chorobie, nie należy względem chorego stosować zbyt ostrych środków, nie wolno rozdrażniać się wzajemnie, załatwiać porachunków partyjnych, a przeciwnie dodawać sobie odwagi i otuchy, by z iskierek życia znów ogień rozdmuchać.

W tych warunkach następowało zbliżenie się na gruncie osobistym, koleżeńskim i pomimo, że walczono w imię różnych haseł, na zjeździe nie było kłótni partyjnych.

Najciekawsze sprawozdania przywieźli delegaci z Wiednia, Petersburga, Lozanny i jednego z miast niemieckich. „Jeszcze w marcu r. b. rozwiązanie Spójni wiedeńskiej — mówił delegat — przeszłoby bez wrażenia w kolonii. Kilka miesięcy czynnego udziału Spójni w strejku Wahrmundowskim, gdzie występowała ona, jako przedstawicielka polskiej młodzieży postępowej, kilka miesięcy walki z wstecznikami polskimi, a Spójnia nabiera tężyzny, wzrasta liczba członków, otwierają się nowe oddziały i czytelnie przy rozrzuconych po całym Wiedniu zakładach naukowych i, co najważniejsze, członkowie Spójni brać zaczynają szeroki udział w pracy oświatowej wśród ludu polskiego, którego jest tyle w stolicy i Austryi". Zbliżone do wiedeńskich stosunki przedstawił delegat polskiego Związku Młodzieży Postępowej w Petersburgu. Na trzytysiączną polską kolonię studencką Związek liczy tam 370 członków, naro-

dowo-demokratyczne Zjednoczenie nieco mniej. Życie tam dotąd apatyczne, młodzież zmęczona ruchem; nowego elementu rewolucyjnego dotąd niema, ale do pracy pole ogromne. Strejk ostatni tylko zakołysał powierzchnią trzydziestotysiącznego morza petersburskiej studenteryi, tak, jak wiedeńska różnobarwnej, tyle tam kas polskich, litewskich, ukraińskich kół, białoruskich, kaukazkich.

Zupełnie inny charakter miały sprawozdania z kolonii zachodnioeuropejskich. Spójnia lozańska zdobywa się na wielki przejaw energii indywidualnej, urządzając z własnej inicyatywy, bez środków, szereg odczytów zaproszonych prelegentów polskich. Delegat jednego z miast niemieckich dał nam charakterystykę poznańskiej młodzieży narodowodemokratycznej, zimnej, wyrachowanej, bez owej szczerości i otwartości, cechującej Polaków, lecz zato tolerancyjnej, dzięki czemu współżycie, oparte na zobopólnych korzyściach, stało się z nimi o wiele łatwiejszem, niż z ich kolegami z za kordonu rosyjskiego lub austryackiego. Na tle ciężkiej, obłudnej, lecz zato metedycznej i naukowej kultury niemieckiej może się rozwijać głęboka praca samokształceniowa indywidualna.

Powracam do Zjazdu, na którym należało budować organizacyę, jednoczyć się. Na pierwszym planie stosunek do narodowo-demokratycznego, partyotycznego (nowy termin) Zjednoczenia, które ma niesłuszną pretensyę do organizowania młodzieży wszystkich kierunków. Ta głoszona przez kierowników Zjednoczenia na gruncie młodzieży idea koncentracyi narodowej, sprzyja szerzącej się w kołach młodzieży bezkarności politycznej i wstecznictwu nacyonalistycznemu.

Charakterystyczną była dyskusya i proponowane rezolucye. Po kilku godzinach sporu o społecznych i politycznych ideałach lewicy ndeckiej, skrystalizowanej w Narodowym Związku Robotniczym, dwie przeciwległe rezolucye zaczęły się stopniowo zbliżać do siebie. Jednomyślnie uznano, że kierunek narodowo-demokratyczny jest zbyt silny w społeczeństwie, by można było w jakiejś bezpartyjnej organizacyi zjednoczyć całą młodzież pod hasłami postępu i demokracyi, zasadniczo sprzecznemi z tym kierunkiem, że nie należy żywić złudzeń nawet w chwili obecnej rozpadania się stronnictwa narodowo-demokratycznego. Należy przeciwstawić rozwijącemu się kierunkowi koncentracyę stronnictw lewicy społecznej. W sprawach ogólnych, tyczących się całej młodzieży polskiej, tam gdzie ujawnia się potrzeba porozumienia z innymi odłamami, Związek ma prawo zwracać się do Zjednoczenia. Należy przyzwyczaić się do współżycia kulturalnego z ndekami na tle wspólnych instytucyi, do których tworzenia mamy się przyczyniać z warunkiem, by przy umowach nie robiono kompromisów. Należy starać się o kontakt z narodowymi demokratami na tle „Bratnich pomocy“, czytelń. W rezolucyi o Zjednoczeniu Związek znalazł oręż agitacyjny.

Potoczyły się obrady nad organizacyą, trwające z przerwami około trzech dni ogółem. Przy „Spójniach“ lozańskiej i londyńskiej postanowiono utworzyć dwie komisye odczytowe: t. zw. południową i północną, mające umawiać się samodzielnie z prelegentami z kraju. Zarządowi pozostaje ogólne kierownictwo, dopilnowywanie, by nie było kolonii pokrzywdzonych przy objazdach, dostarczanie środków na akcyę odczytową.

Co się tyczy kół samokształcenia, to stwierdzono ich daleko posunięte zróżniczkowanie. Dla rozwoju ich pożytecznem jest utrzymanie stałego kontaktu między kołami z tego samego zakresu wiedzy, a znajdującemi się w różnych miastach. Koła samokształcenia należy zakładać jedynie tam, gdzie istnieje ich rzeczywista potrzeba.

Postanowiono, że samopomoc kol. ma być uniezależniona od wszelkich tendencyi politycznych i partyjnych. Zjazd polecił stowarzyszeniom związkowym propagowanie idei połączenia „Bratnich pomocy" tam, gdzie połączenia tego dotąd niema. Wydział Br. pomocy przy Związku ma przedstawiać kandydatów na stypendya raperswyllskie (zeszłego roku kilku kolegów otrzymało je na mocy zaświadczenia Zarządu Związku), zainicyować wraz ze Zjednoczeniem Krajowe Tow. pomocy dla młodzieży polskiej studyującej zagranicą.

W sprawie szkolnictwa Zjazd był nadzwyczaj jednomyślnym. „Jak najsurowiej potępiamy wszystkie fakty łamania bojkotu szkoły rosyjskiej w Królestwie Polskiem. Ogół polskiej młodzieży postępowej stoi w dalszym ciągu na stanowisku najsurowszego bojkotu..." „VIII Zjazd oświadcza, że zadaniem sądów nie ma być wyrzucanie za nawias społeczeństwa ludzi, którzy raz zbłądzili, jako niezgodne z prymitywnemi zasadami ludzkości, lecz wymiar sprawiedliwości za krzywdę wyrządzoną społeczeństwu polskiemu w jego walce o szkoły polskie". Dyskusya toczyła się co do wysokości kar stosowanych. Petersburskie stowarzyszenia postępowe i narodowo-demokratyczne wypracowały wspólną ustawę sądów nad łamistrejkami, tak zwany na zjeździe — petersburski kodeks karny. Według zdania wielu delegatów kary przewidywane w tym kodeksie były nieco za łagodne. Spór ten miał jednak drugorzędne znaczenie wobec tego, że samo łamistrejkostwo zostało surowo potępione. „Nie my ich plamimy, lecz oni samych siebie". W sprawie stosunku do młodzieży szkół średnich postanowiono wydać odezwę, przypominającą hasła wolnościowej szkoły polskiej i wzywającą do walki o te hasła na gruncie szkoły polskiej oraz zwracającą uwagę na szkodliwy i niepożądany fakt opuszczenia szkół polskich przez uczniów klas wyższych w celu przygotowywania się prywatnie do rządowej rosyjskiej matury, i wzywającą młodzież, aby przez postępowanie podobne nie opuszczała ciężko zdobytej placówki szkolnictwa polskiego i nie przynosiła mu tem szkody.

Specyalna Odezwa do młodzieży rosyjskiej ma ją oświecić o naszych stosunkach, głównie zaś należy uświadamiać i wzmacniać własne społeczeństwo. Nie mamy ani jednej broszury agitacyjnej, ani jednego poważniejszego artykułu w kwestyi uniwersytetu polskiego, pomimo tak jednomyślnego bojkotu szkolnictwa rosyjskiego w Królestwie ze strony młodzieży polskiej. Poza młodzieżą niema-ż w „społeczeństwie" nikogo, ktoby na seryo wierzył w zwycięstwo? Sądzę, że Związek winien dać w tym kierunku inicyatywę, wydając agitacyjną broszurę o wyższem szkolnictwie w Kr. P.

W sprawie uniwersytetu rusińskiego we Lwowie powtórzono uchwałę polskiej młodzieży postępowej w tej sprawie, że Zjazd zastrzegając się przeciwko utrakwizacyi istniejącego we Lwowie uniwersytetu, jako

sprzecznej z interesami polskiego i ruskiego społeczeństwa i uważając za konieczne tworzenie nowych tymczasowych równoległych katedr ruskich, jako środek do stworzenia przyszłego uniwersytetu ruskiego, stwierdza, że będzie jak i dotychczas zawsze jaknajsilniej popierał dążenie do utworzenia uniwersytetu ruskiego we Lwowie, poczem obecny uniwersytet ma zachować charakter wyłącznie polski.

Nareszcie uchwalono następujące oświadczenie: Od lat kilku trwa walka o szkołę polską w Królestwie. I gdy szkole tej wielkimi wysiłkami dźwigniętej zagroził bezmyślnie dziki ukaz Skałona, dreszcz oburzenia przebiegł znękane społeczeństwo polskie. Pięść zacisnęła się silniej.

I oto w ciszy niewolnej rozlega się służalczy głos rzekomych przedstawicieli społeczeństwa. Na świat wychodzi znana deklaracya spodlenia stronnictw politycznych w Królestwie Polskiem.

Zebrani na obczyźnie my, przedstawiciele Polskiej Młodzieży Postępowej, Młodzieży uczestniczącej w ruchu rewolucyjnym, który wywalczył szkolnictwo polskie, protestujemy przeciwko uzurpowaniu praw „przedstawicielstwa woli całego społeczeństwa“ i w myśl tytanicznych zasad Testamentu Mistrza naszego oświadczamy stanowczo:

„Nieprawdą jest, że społeczeństwo polskie w działaniu zmierzającem do zaspokajenia swych potrzeb narodowych do gwałtu w żadnej formie i w żadnej godzinie uciekać się nie może.

W przeciwstawieniu do leodyjskiego zjazdu Związku paryski zjazd „Zjednoczenia“ był efektownym. Nie brakło na nim działaczy społecznych, obradom przysłuchiwali się przedstawiciele starszego pokolenia oraz prasy, codziennie wygłaszane były odczyty; zjazd wywołał polemikę w prasie warszawskiej. Lecz co najważniejsza zjazd paryski zapoczątkował, skrystalizował pewien kierunek ideowy młodzieży polskiej. Dokonana na nim zmiana frontu była wynikiem przeobrażeń młodzieży w czasach ostatnich. Wraz z rozpadnięciem się grup postępowych, należących do Zjednoczenia, pogrzebane zostały nadzieje stworzenia jednej bezpartyjnej, apolitycznej organizacyi młodzieży. Zwrot nastąpił w kierunku narodowo-demokratycznym, co było jasnem ze względu na skład społeczny „Zjednoczenia“, grupującego żywioły skrajnie nacyonalistyczne, klerykalne, a także mieszczańsko-filisterskie. Usiłowania rozmaitych grup narodowo-demokratycznych oparcia się na młodzieży i tworzenia przez to mocnej placówki na przyszłość przyspieszyły ten zwrot, do którego parło życie. Polityka Koła Polskiego w Dumie, zachowanie się „polskich stronnictw politycznych“ w kraju, rozłam w Narodowej demokracyi rozbiły do pewnego stopnia bezwładność polityczną młodzieży, stworzyły potrzebę organizacyi o wyraźnej barwie społecznej, potrzebę terenu dla ścierania się poglądów i walki przekonaniowej. Z drugiej strony mamy do czynienia z poważnym atakiem na dawne krynice wiedzy społecznej. Restauracya polityczna i społeczna na seryo korzysta z apatyi żywiołów demokratycznych i postępowych, by zdyskredytować ulubionych do niedawna przez młodzież autorów, zwrócić umysły w inną stronę. Nawet „Poradnikowi dla Samouków“ nie darowano, zarzucając mu, że prowadzi

prostą drogą do materyalistycznego pojmowania dziejów. Nie ostatnie to zapewne ogniwo akcyi naszej rodzinnej straży pożarnej.

Zjazd Zjednoczenia przyjął tylko jedną uchwałę natury politycznej a mianowicie w sprawie uniwersytetu we Lwowie, solidaryzując się ze znanem wystąpieniem młodzieży nacyonalistycznej. Natomiast bardzo silnie podkreślił apolityczność zebranej na zjeździe młodzieży.

„Jeżeli był czas, — mówił delegat z Krakowa, — gdy młodzież była ważnym elementem politycznym, to od chwili, gdy ster nawy politycznej objęła pewna grupa ludzi, działalność polityczna młodzieży narodowej staje się sama przez się zbyteczną i zadaniem jej jedynie przygotowanie się do przyszłej działalności politycznej, praca naukowa i praca kulturalna“. Wobec możności zajęcia się sprawami politycznemi w największej części Polski przez społeczeństwo, choćby w tak nieznacznym stopniu, jak to teraz ma miejsce, młodzież czuje się zwolnioną od obowiązku podejmowania w takich rozmiarach, jak dawniej, różnych prac publicznych; z drugiej znów strony młodzież nie pragnie ani zabierać głosu, ani też brać na siebie odpowiedzialności za bieżącą, codzienną politykę i świadomie, jako taka, przez swe stowarzyszenie i związki od polityki usunąć się pragnie, pozostawiając jednostkom zupełną wolność co do działania w ich własnem imieniu i na ich cel własną odpowiedzialność“.

„Nie zaznałem nigdy w życiu większej radości, jak przy czytaniu tego dekretu młodzieży“ — pisze w feljetonie „Głosu warszawskiego“ p. Z. Dębicki. „A więc rezygnacya dobrowolna młodzieży z roli przodującej w polityce jest faktem dokonanym, jest objawem pewnym, stanowczym. Chcę wierzyć, że dzieje się to z całą świadomością obowiązków“. W ekstazie pasuje Z. Dębicki młodzież na dzielnych mieszczańskich obywateli, zrywających raz na zawsze z wartką, niecierpliwą, impetyczną przeszłością.

Przerywa tą ekstazę starszy, bardziej doświadczony brat „Głosu warszawskiego“, konsekwentne „Słowo“. W artykule zatytułowanym: „Przedwczesna wielka radość“ L. Straszewicz zastanawia się „trzeźwo i krytycznie“ na ten przełom.

L. Straszewicz nie dzieli radości feljetonisty z „Głosu warszawskiego“, — chciałby dzielić, ale nie dzieli. Dyktatura studentów według niego to następstwo przyczyn, które wcale nie minęły, to objaw choroby, tkwiącej ciągle w organiźmie. A chorobą tą branie na seryo „Ody do młodości“, brak realnych cnót politycznych w społeczeństwie...

Kwintesencyą tej polemiki jest chęć zaszczepienia młodzieży ideałów porządnych, mieszczańskich. Stawianie dogmatu niewtrącania się młodzieży do polityki starszych jest łatwo zrozumiałem. Na całym świecie, tak we Francyi, w Niemczech lub Austryi, u nas wreszcie młodzież uniwersytecka grupuje się chętnie według przekonań politycznych. Apolitycznemi są nieliczne jednostki oddające się pracy naukowej, których z konieczności rzeczy zawsze będzie mało, lub też druga kategorya — bursze i hulaki. Nie udział młodzieży w życiu politycznem kraju jest solą w oku realistów, lecz kierunek tej polityki. Nienormalne warunki rozwoju społecznego, ucisk polityczny pcha młodzież do walki z rządem.

zbliża synów mieszczaństwa i szlachty do ludu, do klasy robotniczej, do awangardy bojowników o wolność, do zwiastunów jaśniejszej przyszłości. Nie lud szedł za młodzieżą, a młodzież za ludem. Tylko ci, co przewrót społeczny objaśniają złą wolą niesumiennych agitatorów, wierzyć mogą w dyktaturę studentów. Może młodzież jest termometrem społeczeństwa, ale nigdy jego ciepłem, lub zimnem.

Obecnie termometr ten wskazuje temperaturę poniżej zera. Zmateryalizowanie młodzieży zrobiło duże postępy, wszędzie nietylko w koloniach zachodnio-europejskich, lecz i w miastach uniwersyteckich w Rosyi, skupiających znaczną liczbę młodzieży polskiej. Ideały mieszczańskie znajdują coraz to więcej wyznawców. Coraz częściej słyszy się zdanie, że młodzież wstępuje w ślady swej braci zachodnio-europejskiej. Prąd ten będzie istniał i potęgował się w dalszym ciągu. Niema co ukrywać, że walka z nim jest o wiele trudniejszą, niż z młodzieżą narodowo-demokratyczną starego autoramentu.

Mimo to młodzież nie czuje się „zwolnioną od obowiązku podejmowania pracy publicznej“ — budzenia samowiedzy społecznej ludu, zwalczania lojalizmu i wstecznictwa, nie czuje się zwolnioną od pracy publicznej w najszerszym zakresie. Stan obecny nie będzie trwał wiecznie i powrót do życia politycznego mas ludowych oddziała na młodzież bezwątpienia ożywczo.

Związek Młodzieży Postępowej może być terenem wyrabiania się młodzieży, samowychowywania się społecznego, szkołą sumienności organizacyjnej, tak ważnej dla zmienionych stosunków przy zwiększonych wymaganiach życia społecznego, lecz fatum konieczne i pożądane nie zaspokoi energiczniejszych jednostek, które tęsknić będą coraz bardziej do szerszego życia w kraju. Zadaniem związku na dziś winno być — skupienie wszystkich tych, którym duszno w atmosferze rozpanoszonego drobnomieszczaństwa, nieswojo w towarzystwie ludzi z drwiącą miną i przymrużonemi wzgardliwie oczyma spoglądających na wszystko, co wielkie i szlachetne. Dewizą zaś — wychowanie pokolenia społeczników, przystosowanych do nowych zmienionych warunków, wkładających jednak w swą działalność tensam zapas serca i energii co i dawniej, zdolnych do utrzymania niezależności przekonaniowej w dzisiejszym okresie upadku polskiej myśli społecznej i zachowania jej w nieustannej walce.

P R O J E K T
U S T A W Y B I U R A P O M O C Y W Y C H O D Ź C O M P O L S K I M W S Z W A J C A R J I.

Przy Towarzystwach Postępowej Młodzieży Polskiej w Bernie i Fryburgu powstaje "Biuro Pomocy Wychodźcom Polskim w Szwajcarji".

§ 1

Cel Biura. Celem Biura jest niesienie pomocy wychodźcom polskim przez pośredniczenie w wyszukaniu pracy, jakoteż przeciw-działanie wyzyskowi tychże wychodźców przez przedsiębiorców i ajentów.

§ 2

Dzialalność. Biuro w miarę możności rozwija swoją działalność w następujących kierunkach:

a) Pośredniczy przy zawieraniu kontraktów najmu między przedsiębiorcami miejscowymi a wychodźcami;

b) Pilnuje, ażeby w kontraktach było uwzględniane pewne minimum warunków co do wynagrodzenia, czasu roboczego, pożywienia, mieszkań i wogóle potrzeb kulturalnych;

c) Przestrzega, aby kontrakty były ściśle dotrzymywane przez przedsiębiorców;

e ~~d~~) Nawiązuje stosunki z miejscowościami w kraju, z których pochodzą wychodźcy, udziela i rozpowszechnia informacje o rzeczywistych warunkach pracy w Szwajcarji dla zapobiegania późniejszym nieporozumieniom i rozczarowaniom;

f ~~e~~) Nawiązuje stosunki z instytucjami kulturalnemi w kraju, mającemi wpływ wśród ludności wiejskiej, ażeby za ich pośrednictwem dać się poznać szerokim masom włościaństwa.

d ~~f~~) Udziela rady i pomocy wychodźcom przy zmianie miejsca zarobku, powrocie do kraju i.t.d.;

§ 3

Organizacja Biura. Biuro składa się przynajmniej z 3 członków, obranych przez Towarzystwa P.M.P. w Bernie i Fryburgu, z pośród ich członków. Skład powyższy może być powiększony po porozu-

mieniu sie z Zarządami wyżej wymienionych Towarzystw, przez dobieranie osób, nienależących nawet do liczby ich członków.

§ 4.

Dla ważności zebrań Biura potrzeba obecności przynajmniej połowy członków takowego. Uchwały zapadają prostą większością głosów.

§ 5.

Członkowie popierający.

Osoby, mogące z jakiegokolwiek bądź powodu być pomocnemi Biuru w spełnianiu jego zadań, toż Biuro po porozumieniu sie z Zarządami Towarzystw P.M.P. w Bernie i Fryburgu, zaprasza na członków popierających, którzy mogą przyjmować udział w posiedzeniach Biura z głosem doradczym.

§ 6.

Przedstawiciele.

Dla pomocy w wykonywaniu swych uchwał Biuro w razie potrzeby mianuje przedstawicieli w różnych miejscowościach Szwajcarji, którym po porozumieniu się z Zarządami Towarzystw P.M.P. w Bernie i Fryburgu, może wyznaczać wynagrodzenie za czas stracony.

§ 7.

Środki.

Biuro czerpie fundusze:

a) z zapomóg, wyznaczanych przez Towarzystwa P.M.P. w Bernie i Fryburgu;

b) z zapomóg, udzielanych przez instytucje kulturalne w kraju;

c) z ofiar dobrowolnych i darowizn.

§ 8.

Komisja Rewizyjna.

Towarzystwa P.M.P. w Bernie i Fryburgu mianują na przeciąg roku Komisję Rewizyjną dla sprawdzenia stanu rachunków i wogóle działalności Biura.

§ 9.

Sprawozdania.

Biuro co rok zdaje sprawozdanie ze swej działalności i ze stanu rachunków, oraz z budżetu wpływów i wydatków na rok przyszły na ogólnych zgromadzeniach Towarzystw P.M.P. w Bernie i Fryburgu, które rozpatrują takowe i zatwierdzają.

======================

P R O J E K T
U S T A W Y B I U R A P O M O C Y W Y C H O D Ź C O M P O L S K I M W S Z W A J C A R J I.

Przy Towarzystwach Postępowej Młodzieży Polskiej w Bernie i Fryburgu powstaje "Biuro Pomocy Wychodźcom Polskim w Szwajcarji."

§ 1

Cel Biura. Celem Biura jest niesienie pomocy wychodźcom polskim przez pośredniczenie w wyszukaniu pracy, jakoteż przeciw-działanie wyzyskowi tychże wychodźców przez przedsiębiorców i ajentów.

§ 2

Działalność. Biuro w miarę możności rozwija swoją działalność w następujących kierunkach:

a) Pośredniczy przy zawieraniu kontraktów najmu między przedsiębiorcami miejscowymi a wychodźcami;

b) Pilnuje, ażeby w kontraktach było uwzględniane pewne minimum warunków co do wynagrodzenia, czasu roboczego, pożywienia, mieszkań i wogóle potrzeb kulturalnych;

c) Przestrzega, aby kontrakty były ściśle dotrzymywane przez przedsiębiorców;

~~d~~ e) Nawiązuje stosunki z miejscowościami w kraju, z których pochodzą wychodźcy, udziela i rozpowszechnia informacje o rzeczywistych warunkach pracy w Szwajcarji dla zapobiegania późniejszym nieporozumieniom i rozczarowaniom;

~~e~~ f) Nawiązuje stosunki z instytucjami kulturalnemi w kraju, mającemi wpływ wśród ludności wiejskiej, ażeby za ich pośrednictwem dać się poznać szerokim masom włościaństwa.

~~f~~ d) Udziela rady i pomocy wychodźcom przy zmianie miejsca zarobku, powrocie do kraju i.t.d.;

§ 3

Organizacja Biura. Biuro składa się przynajmniej z 3 członków, obranych przez Towarzystwa P.M.P. w Bernie i Fryburgu z pośród ich członków. Skład powyższy może być powiększony po porozu-

mieniu się z Zarządami wyżej wymienionych Towarzystw, przez dobieranie osób, nienależących nawet do liczby ich członków.

§ 4.

Dla ważności zebrań Biura potrzeba obecności przynajmniej połowy członków takowego. Uchwały zapadają prostą większością głosów.

§ 5.

Członkowie popierający.

Osoby, mogące z jakiegokolwiek bądź powodu być pomocnemi Biuru w spełnianiu jego zadań, toż Biuro po porozumieniu się z Zarządami Towarzystw P.M.P. w Bernie i Fryburgu, zaprasza na członków popierających, którzy mogą przyjmować udział w posiedzeniach Biura z głosem doradczym.

§ 6.

Przedstawiciele.

Dla pomocy w wykonywaniu swych uchwał Biuro w razie potrzeby mianuje przedstawicieli w różnych miejscowościach Szwajcarji, którym po porozumieniu się z Zarządami Towarzystw P.M.P. w Bernie i Fryburgu, może wyznaczać wynagrodzenie za czas stracony.

§ 7.

Środki.

Biuro czerpie fundusze:

a) z zapomóg, wyznaczanych przez Towarzystwa P.M.P. w Bernie i Fryburgu;

b) z zapomóg, udzielanych przez instytucje kulturalne w kraju;

c) z ofiar dobrowolnych i darowizn.

§ 8.

Komisja Rewizyjna.

Towarzystwa P.M.P. w Bernie i Fryburgu mianują na przeciąg roku Komisję Rewizyjną dla sprawdzenia stanu rachunków i wogóle działalności Biura.

§ 9.

Sprawozdania.

Biuro co rok zdaje sprawozdanie ze swej działalności i ze stanu rachunków oraz z budżetu wpływów i wydatków na rok przyszły na ogólnych zgromadzeniach Towarzystw P.M.P. w Bernie i Fryburgu, które rozpatrują takowe i zatwierdzają.

====================

72

Do Zarządu Z. P. M. P.

Szanowni Koledzy!

W sprawie przysłanych nam uchwał z VII zjazdu pozwalamy sobie zwrócić Wam uwagę, iż redakcja co do stosunków z młodzieżą szkół średnich grzeszy pewną niedokładnością. Przypominamy sobie zapewne, iż 3 b [illegible] zgłoszono wniosek wyraźnie podkreślający, iż „pożądanym jest zwrócić się do redakcji „Promienia", jako wyrażającej ideowe dążenia młodzieży szkół średnich z pod 3ch zaborów —, w celu nawiązania stosunków z organizacjami młodzieży —"

Tymczasem widocznie wniosek powyższy, który zyskał najpiękniejszą aprobatę Kol. Strebeckiego [illegible] nie został w redakcji umieszczony, choć był jednogłośnie przyjęty —

Sądzimy że Zarząd ten błąd naprawi w najlepszy sposób korygując odpowiednią rezolucję:—

VII Zj. Z.S.P.M.P. wzywa Zarząd do nawiązania jak najściślejszego kontaktu z org. postępowej młodzieży

szkół średnich wszystkich trzech zaborów.
Pożądanym jest, aby porozumienie to miało
miejsce przez redakcję pisma „Promień",
jako ogniskującą wydanie tych organizacyj we
w każdej szkół śr[illegible] po trzech zaborów.

Z należytym szacunkiem podpisani
Przedstawiciele „Promienia" na VII/7-my zjazd

M. [illegible] [illegible]

TOWARZYSTWO "POLONIA" W MONACHIUM

ADRES K. Brodzki München
Adalbertstr 13 III l

Lista uczestników w semestrze zimowym 1908/9 r. —

1) Bojakowski Leonard (Warszawa) st. med.
2) Brodzki Konstanty (Warszawa cand. cam.
3) Dobkiewicz (Kijów) st. ex. nat.
4) Günther Mieczysław (Warszawa) st. mech.
5) Szeyber (Kraków) st. filoz. -
6) Jakubowicz (Łódź) st. ~~ekon.~~ mech.
7) Kaulbersz Jerzy (Kalisz) st. inż.
8) Kempner Jerzy [illegible] (Warszawa) st. med.
9) Kindler Hieronim (Kalisz) st. med.
10) Kisiel Włodzimierz (Witebsk) st. med.
11) Kowalczykówna Maria (Kraków) stud. med.
12) Mazurkiewicz Stefan (Warszawa) st. math.
13) Mepro-Nyikowska (Kijów) malarka.
14) Moszczyński Władysław (Warszawa) st. ex. nat.
15) Mendelson Alfred (Łódź) st. chem.

16) Pióro Antoni (Siedlce) st. med.

17) Rapaportówna Zofja (Kraków) ~~malarka~~ artystka (sztuka stosowana)

18) Spirówna Gizela (Kraków) malarka

19) ~~Dzyk~~ ~~Haar~~ Gustaw (Kraków) st. chem. —

Prócz tego należeli w pierwszym semestrze koledzy:

Drezner Mieczysław (Kalisz) st. fil. rom.

Gryzewicz Antoni (Kraków) st. archit., który dla zaprotestowania przeciwko uchwale o współpracy [illegible] z „F. H. P." wystąpił z „Polonii" ——

Z. S. P. M. P.

„Spójnia"
Stow. Pol. Młodz. Postęp.
w Paryżu.
№: 1.

Paryż, 1go stycznia 1909.

141

Do Zarządu Związku Stowarz.
Polskiej Młodzieży Postępowej.

Szanowni Koledzy!

Na ogólnym zebraniu „Spójni" z dnia 23go grudnia r. z. został wybrany nowy zarząd, który ukonstytuował się w sposób następujący: sekretarz – kol. Giełżyński, skarbnik – kol. Zapolski, odczytowy – kol. Władysław Kowalski, pozostali dwaj kol.: Marjan Olechnowicz i Marjan Zakrzewski bez specjalnych funkcji.

Nowy zarząd objął kierownictwo w okolicznościach bardzo trudnych: lokal za ciasny i komorne niezapłacone, w kasie pustki, 300 fr. długu, nieporządek, zaniedbanie spraw bieżących „Spójni" i.t.d. czego najlepszym dowodem może służyć fakt, iż wiadomość pierwszą o VIII Zjeździe odebraliśmy nazajutrz po naszym wyborze, w przededniu Zjazdu; wtedy też otrzymaliśmy Wasz okólnik listopadowy, na który obecnie odpowiadamy.

I. Należne Wam 5% od dochodów Towarzystwa [illegible] prześlemy w końcu stycznia; obecnie całe nasze fundusze obracamy na zapłatę komornego by uniknąć zajęcia inwentarza ruchomego „Spójni".

II. Sprawozdanie z działalności „Spójni" za [illegible] przesłał Wam S. sekretarz kol. [illegible] w dniu 27 grudnia r. z. O ważniejszych wypadkach w życiu kolonji polskiej w Paryżu wogóle a „Spójni" w szczególności i będziemy Was stale informować. W najbliższej przyszłości prześlemy Wam ponadto sprawozdanie z XXII Zjazdu Zjednoczenia P.M., który się odbył w Paryżu.

III. Z Centralnym Biurem Informacyjnym" w Zurich. Komunikujemy się; adres lokalnego biura Paryskiego taki jak i „Spójni".

IV. Prosimy o bliższe informacje co do przyznania stypendjów przez Radę Rapperswilską; w jaki sposób to się załatwia? Jak stoi sprawa scentralizowania Bratnich Pomocy?

V. Usilnie prosimy Was o przesłanie jaknajprędzej uchwał VIII-go Zjazdu, opisu całego jego przebiegu, wykazu towarzystw reprezentowanych i z ich stanu; gdzie się mieści obecnie Zarząd Związku i Komisja Rewizyjna.

Z koleżeńskim pozdrowieniem

za Zarząd „Spójni" H. Gietrzyński

Adres dla korespondencji: Paris VI. 21, rue Monsieur-le-Prince, 21, [illegible]

Z. S. P. M. P.

„Spójnia"
Tow. Pol. Młodz. Post.
w Paryżu.

N° 21.

Paryż, 1go Stycznia 1909 r.

Do Zarządu Związku
Stow. Pol. Młodz. Postępowej.

Poufne.

Sprawozdanie z XXIIgo Zjazdu Zjednoczenia M. P. za gr.
odbytego w Paryżu 25–30 grudnia 1908 r.

Nie sposób jest zdawać sprawę szczegółowo z odbytego zjazdu, to też poprzestajemy na zanotowaniu najważniejszych faktów i skreśleniu paru uwag ogólniejszej natury jakie nam się na skutek Zjazdu nasunęły.

Urzędowe zawiadomienie o Zjeździe otrzymała „Spójnia" od „Koła Paryskiego" w drugim dniu zjazdu, lecz już pierwszego dnia członkowie „Spójni" bez żadnych trudności dostali się na salę. Przez cały czas zachowywano się względem nas z wytworną grzecznością i kurtuazją; prezydjum podczas dyskusji było najzupełniej bezstronne i taktowne, mówcy witali nas z uprzejmością i dziękowali za uświetnienie Zjazdu sympatiami [illegible] w tonie [illegible]; Komisja organizacyjna robiła nam wszelkie ułatwienia. Wrażenie wywarł Zjazd na nas dodatnie. Nie znać było ani zaślepienia partyjnego ani tej nietolerancji jaką endecy wszędzie się odznaczali. Nawet przekonaniowo delegaci okazali się bardziej lewemi niż przyp-

szczelińcy. Protestowano energicznie gdy ich nazywano narodowcami demokratami, wypierali się polityki Dmowskiego, ani jeden delegat nie ujął się za stanowiskiem koła polskiego w Dumie. Rozmaicie nazywali się delegaci w przeciwstawieniu do młodzieży socjalistycznej lub postępowej: narodowcami, patryjotami, wszechpolakami, nawet nacjonalistami, lecz zawsze zaznaczali bezpartyjność i apolityczność Zjednoczenia. Odzywały się liczne głosy o możliwości wspólnej pracy na gruncie studenckim i kulturalnym z „postępowcami" w łonie jednego stowarzyszenia, lecz były i inne głosy. Zwłaszcza bito na konieczność porozumiewania się w ważnych sprawach obchodzących ogół młodzieży i na możliwość posiadania wspólnego lokalu, czytelni i t. d. Pod tym względem ani z naszej ani z tamtej strony protestów nie było. Takie współżycie istnieje już w Leodjum, Karlsruhe, Monachjum i wreszcie w Lipsku. W Paryżu przedstawiciele dążą do tego wreszcie do skutku.

Wśród młodzieży zjednoczeniowej próżnoby szukać odłamów, stronnictw, kierunków. Gdy jeden ze sprawozdawców starał się porównać zorganizowanych „Dmowszczaków" (Karlsruhe) z „Niepodległościowcami" (Leodjum) wnet jedno za drugiem posypały się zaprzeczenia o istnieniu dwóch obozów: jedność, karność, bezbarwność – oto ich charakterystyka. Wogóle trudno ich „złapać na gorącym uczynku" i określić ich barwę, gdyż się mienią jak tęcza, w miarę potrzeby i okoliczności przybierają taką lub inną barwę: wiążą się za polityką realną i przeciw polityce realnej, są czasem nieprzejednanymi, czasem oportunistami, czasem wykręcają się ras-

lekcję, powstanie, walkę na śmierć i życie, czasem pracę twórczą, walkę a pładną... Zresztą ich znacie! W jednym zmiana: nie oni sami i tylko sami tą młodzieżą polską; socjaliści, postępowcy też zostali dopuszczeni do naszej Polski. Tyle o ich religijnym zabarwieniu; co do wyrobienia i inteligencji, to delegaci znacznie ustępowali delegatom na zjazd zurichski. Przemawiało może 5–6: Winiarski z Krakowa, Gicjator ze Lwowa, Zieleniewski i Podgórski (ten ostatni pożal się Boże!) z Leodjum, Kirschbaum, Lozowski z Paryża i dr. Stroński jeść ze „Słowa Polskiego" – doskonały mówca; inni delegaci nie mieli jak zaś..., [illegible]; zadowalniali się adresą [illegible]. Natomiast lepiej się zachowują na zebraniu od naszych; przewodniczący zjazd miał mało do roboty.

Sprawozdanie z działalności przedstawia się w sposób następujący: do Zjedn. należało 14 tow., reprezentowanych było na Zjeździe 9: Antwerpja (22–36 człon.), Genewa (11–25 cz.), Karlsruhe (40 cz.), Leodjum (18–24), Lipsk (12 do [illegible]), [illegible]chjum 22–38, [illegible] 21–42, Fribourg (?) (5 cz.), Zurich (17), prócz tego były reprezentowane: „Ognisko" (Austrja), „Czyt. Ak." i „Br. Pom." Lwów, „Bratnia Pomoc Zakopiańska", „Polska Brat. Pom. w Belgji"; byli obserwatorzy „Pom. Brat." i „Zjednoczenie Polit." w Warszawie i młodzież polska na uniwers. niemieckich z zaboru Pruskiego. Ogółem delegatów 25, z tego deleg. tow. zjednoczonych 18, tow. zaproszonych 7. Głosów 29. „Bratnia Pom." Techniki Lwowskiej nadesłała depeszę. Przez cały rok funkcjonowały komisje: naukowa (infor. o univer. zagr.), oświatowa (szerzenie oświaty wśród robotników, bardzo dobrze funkcjonuje w Niemczech), statystyczno-organizacyjna, stypendjalna (nie dała o sobie znaku życia). Z 14 towarz. zjednocz. rozwiązały się w Genewie i Darmsztadzie.

Nie dały znaku życia we Fryburgu Szwajcarskim i Nancy – udzielono im nagany. We Fryburgu „Filarecja" licząca tylko 6 czł. ma się rozwiązać; co słychać z naszym stowar. związkowym? W Nancy (dowiedzieliśmy się drogą prywatną) iż towarzystwo związkowe wystąpiło ze Związku, na skutek uchwały członków socjaldemokratów (13 głosów); należy się z niemi jaknajprędzej skomunikować.

Powracam do zjazdu. Poważnie przedstawia się praca zjednoczeniowców (Lipsk, Monachjum, Karlsruhe) ~~gdzie~~ na polu oświatowym: wycieczki, odczyty dla robotników, organizowanie towarz. robotn., rozdawnictwo pism i broszur, zajęcie się odczytami, [illegible] itd. Ksiązki: W Monachjum spory między robotnikami rolnemi Polakami a właścicielami załatwiała niejednokrotnie przy pośrednictwie „sprytnego" ks. Jezuity. W Antwerpji pierwsze 3000 fr. ze z funduszu (~~dla~~) pomocy dla emigrantów mają użyć na sprowadzenie księdza Polaka, itd. Uderza fakt, że tam gdzie istnieją silne stowarzyszenia związkowe (Leodjum, Genewa, Zurich, Paryż) zjednoczeniowcy rolę daleko mniejszą niż w Niemczech, gdzie Związek jest słaby. Fundusze [illegible] wszystkich [illegible] w wyjątkowym stanie; budżet Zarządu Zjednoczenia obliczono na 1500 fr., wszystkich towarzystw (12) na 11 tys. fr.

Z uchwał zjazdu wymieniam: 1) Bibljotekę lozańską (zjednoczenia) przenieść do Genewy. 2) Przyszły zjazd odbędzie się w Zurichu. 3) Zarząd Główny pozostaje w Leodjum, na prezesa wybrany kol. Podgórski; 4) Komisję Stypendjalną przenieść z Fryburga do Zurichu. 5) Wydać w r. b. informator o zakładach naukowych za granicą. 6) Zająć się jeszcze usilniej pracą wśród robotników Polaków na obczyźnie. 7) Podjąć inicjatywę przeniesienia zwłok Chopina do Polski. 8) Sprawa „Filarecji" Fryburskiej (rozwiązanie jej i losy bibljoteki). Odbyły się 3 referaty: 1) „Sytuacja polityczna w Galicji". 2) Szkolnictwo polskie w zaborze rosyjskim. 3) O samorządzie [illegible] (właściwie sprawozdanie [illegible]). Przyjmowaliśmy udział w dyskusji. Sprawa katedr ruskich we Lwowie dominowała na całym zjeździe. Przemawialiśmy [illegible] uniwersytetu (przeszła 29 gł. przy 8 wstrzym.). Uchwała przyjęta jest umiarkowana w tonie, wyraża solidarność z młodzieżą broniącą polskości [illegible]. W tej sprawie odbędzie się specjalne zebranie. Na tym kończę, [illegible] miejsca. Z poważaniem W. Gietzyński, sekretarz,

Z. S. P. M. P.
„Spójnia"
Tow. Pol. Młod. Post.
w Paryżu.

Paryż, 6 Stycznia 1909 r.

47

Do Zarządu Związku
Stowarz. Pols. Młodz. Postęp.

Szanowni Koledzy!

Wobec rozsiewanych wśród Kolonji londyńskiej zgoła fałszywych pogłosek o rozłamie w „Spójni", o zamiarze jej rozwiązania, o przyznaniu przez Spójniaczy wszystkich bezpartyjności Zjednoczenia Pol. Mł. zagranicą spieszę Wam zakomunikować, że pogłoski te pozbawione są wszelkich podstaw. Plotka o zamiarze rozwiązania „Spójni" powstała prawdopodobnie stąd, że na jednym z poprzednich zebrań dały się słyszeć głosy, że wobec <u>finansowych trudności</u> utrzymywanie „Spójni" staje się niemożliwe; co do rozłamu, to prawdopodobnie wyszły „jednolite", „jednomyślne", [illegible] się wszelkiego [illegible], przyzwyczajone do karności nie tylko w działaniu, ale i w myśleniu biorą za rozłam różnicę zdań i poglądów jaka zawsze istniała i istnieje wśród naszego towarzystwa, i z którą nie tylko się nie taimy, lecz, owszem, szczycimy się nią, jako dowodem ciągłej

pracy umysłowej odbywającej się w naszym towarzystwie. Najlepszym dowodem bezpodstawności tych pogłosek, jest fakt, że <u>nikt w ostatnich czasach ze „Spójni" nie wystąpił.</u> Nakoniec, co do przyznania przez „Spójnię" poglądu [?], że Zjednoczenie jest bezpartyjne, to tłumaczy się to tym, iż wzięto <u>prywatne przemówienie</u> jednego z kolegów Spójniaczy (Kol. Moszkowskiego [?]) na Zjeździe Zjednoczenia, za oficjalne wypowiedzenie się „Spójni". Jest to co najmniej nieporozumienie, tym bardziej, że ~~przeciwni~~ koledzy Spójniacze, którzy przemawiali na Zjeździe, dobitnie wskazywali na reakcyjny i szowinistyczny charakter Zjednoczenia. Zresztą, na zebraniach Zjazdu Zjednoczenia, żaden z mówców ze „Spójni" nie występował w imieniu Towarzystwa, gdyż nie miał na to upoważnienia, toteż wyrażano swoje <u>osobiste</u> poglądy, a że jeden z kolegów ze „Spójni" wyraził osobiste zdanie, że Zjednoczenie jest bezpartyjne, to przez to ani „Spójnia" nie zaangażowała, ani nie przekroczył swego prawa wyrażania wszędzie i zawsze swych własnych poglądów, prawa, które może nie istnieje dla Zjednoczeniowców, ale które zawsze przysługuje członkom towarzystw postępowych. Dodam, że ten kolega pozostał w „Spójni" i nie myśli o wstąpieniu do Zjednoczenia.

Dla rozwiania wszelkich wątpliwości i położenia tamy kłamliwym pogłoskom przesyłam Wam uchwałę powziętą na Ogólnym Zebraniu „Spójni" w dniu 3 stycznia r.b.

z prośbą o skorzystanie z niej w razie by nadal wytrzy-
czające nam pogłoski kursowały.

„Spójnia" Tow. Pol. Mł. Post. w Paryżu wyraża-
jąc żal, że nie wzięła udziału w VIII Zjeździe Stowa-
rzyszeń Pol. Mł. Post., stwierdza swoją przynależność
do Związku, jako jedynej organizacji skupiającej ogół
młodzieży postępowej bez różnicy dzielnic i przeciwsta-
wiającej się Zjednoczeniu Stow. Pol. Mł. za granicą, rze-
komo bezpartyjnemu, a zarówno w swej działalności
jak i w uchwałach przejawiającemu wybitnie nacjona-
listyczny i zachowawczy charakter,

uznaje w VIII Zjeździe prawomocne przedstawicielstwo
Polskiej Młodzieży Postępowej

i wyraża nowoobranemu Zarządowi Związku zupeł-
ne zaufanie." (+15, -2, ±3)

Jednocześnie przesyłam Wam uchwałę w sprawie
~~sprawy~~/ ruskiej z prośbą byście ją zakomunikowali
odpowiednim pismom polskim i organizacjom radykal-
nej młodzieży ukraińskiej za pośrednictwem „Życia"
lwowskiego.

„Spójnia" Tow. Pol. Młodz. Post. w Paryżu,
widząc w zajściach na uniwersytecie lwowskim
w dniu grudnia r. z. nie protest przeciwko

całej działalności p. Bobrzyńskiego, dążącej do zgniecenia idei wolnościowych i zaszczepienia lojalizmu austryjackiego, a manifestacyj przeciwko słusznym żądaniom narodu Ruskiego —

potępia brutalne wystąpienie młodzieży wszechpolskiej na uniwersytecie lwowskim,

uważa że stworzenie nowych katedr ruskich na wszechnicy lwowskiej, nie mające nic wspólnego z utrakwizacją, jest tylko przygotowaniem gruntu dla odrębnego uniwersytetu ruskiego we Wschodniej Galicji,

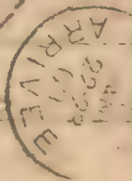
wyraża swoją sympatię tym radykalnym i socjalistycznym kołom młodzieży ukraińskiej, które kulturalnemi środkami dążą do osiągnięcia własnej wszechnicy,

i wzywa ten odłam młodzieży ukraińskiej by piętnował wybryki nacjonalistów ruskich z taką samą bezwzględnością z jaką to czyni i czynić będzie postępowa młodzież polska względem swoich szowinistycznych kolegów."

Przypominam Wam, byście się skomunikowali z Nancy, gdzie jest [illegible] tam, z Lozanną, gdzie [illegible] chcą oddać bibliotekę i z Fryburgiem, gdzie zjednoczeniowe towarzystwo upadło. Z koleżeńskim pozdrowieniem

sekretarz H. [illegible]

5 HELLER 5

ARRIVEE

Fryburg dnia 4/1 1909.

Do Szanownego Zarządu
Towarzystwa Polskiej Młodzieży
Postępowej „Zarzewie"
w Leodjum

Szanowni Koledzy!
Rozpoczęliśmy się z urzędowaniem Zarządu [illegible] [illegible] [illegible] obecnie śmiało rozpocząć [illegible] robotę, w celu zebrania funduszu na rzecz Komisji Oświaty Ludowej. Już teraz odpowiednie [illegible] zwracamy się, [illegible] [illegible] książki i pisma dla robotników. Wiedząc, że ostatni Zjazd [illegible] na Zarząd [illegible] [illegible] [illegible] w sprawie [illegible] w [illegible]

[illegible] R[illegible]!

[illegible]

[illegible]

[illegible] i [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Z [illegible]

pozdrawia[illegible]

J. M[illegible]

Lozanna 17 Stycznia 1909 r.

Szanowni Koledzy!

[illegible] przypadkiem [illegible]

[illegible] książka

[illegible] do Bernu

i Genewy, o ile nie spotkają się

z naszymi koleżankami t.j. o ile mają

[illegible] do [illegible]

[illegible] sto

[illegible]. [illegible]

[illegible] to przedstawienie [illegible]

zrobiło [illegible] nie.

Sprawa odczytów jest na dzisiej[illegible]

[illegible]. W końcu sprawa odbyła

się w stowarzyszeniu [illegible]

Kochana Mamo [illegible] stale drogi za [illegible]
odbicie z Monachium. [illegible] i całuję Was.

J. Żandberg.

i z krajowych [illegible] odczyty z [illegible]
na tematy: „Stanowisko [illegible] i do twórczych
[illegible]" i „Koła indywidualnego
w [illegible] i [illegible]". [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
swoje [illegible] [illegible] i wygłosiwszy
„[illegible] do [illegible] i [illegible]!" [illegible]
[illegible] się [illegible]. Na końcu
semestru przybyli [illegible]: [illegible],
Żuławski, Hausmann(?) i Horwitz.
Tu [illegible] sprawozdania z odbytych
odczytów przesyłamy [illegible] w końcu
zimowego semestru.

Z koleżeńskim pozdrowieniem
J. Landsberg

Original
90/-

[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Związek Postępowy
Zarząd
Młodzieży Polskiej

Związek Postępowej
Zarząd
Młodzieży Polskiej

TOWARZYSTWO "POLONIA" W MONACHIUM

ADRES: K. Brudzki München
Adalbertstr 13 III l

21/I 09

Do Zarządu Związku Stow. polsk. Mł. Post.

Szanowni Koledzy!

Uchwały Zjazdu otrzymaliśmy – dziękujemy!

W krótkim czasie odbędziemy zebranie sprawozdawczo-dyskusyjne, na które zapraszamy zjednoczeniowców, rozłamowców i dzikich wszelkiego rodzaju. (ad i redakcji!!!) Prosimy gorąco o szybkie nadesłanie nam pierwszych punktów ustawy w formie w jakiej będą podane do głosowania. Będzie to bardzo ważne dla dyskusji – to pierwsze, o co Was prosimy. – Dalej zawiadamiamy Was, że ~~komisja~~ biuro lokalne na Niemcy – biuro statystyczne zostało już utworzone – nie posiada ono jednak adresów towarzystw niemieckich – również mając gorąco prosimy o szybkie nadesłanie ich (a także adresu kół w Berlinie, jeśli znacie). Prosimy o wyjaśnienie, czy my mamy podjąć się udzielania informacji co do studjów w Niemczech – czy też zostawić to Centrali w Zurichu – która NB znakomicie sobie nie daje – będzie się jedno i drugie. Jeśli my informacje te dawać mamy – to ustanowimy [illegible] opłaty w

formie można na odpowiedź. — To już dość.
Posiadamy w bibliotece sporo duplikatów, których dziś zatrzymam. Postanowiliśmy książki te oddać na własność jakiejś niezależnej biblioteki towarzystwa robotniczego, za zwrotem jedynie kosztów oprawy i przesyłki. (Zaledwie kilka z tych książek (od oprawy [illegible].). O ile pamiętam przydatnymi byłyby te książki bibliotece w Mons. Zresztą to zależy od Was, jakie stowarzyszenie jest bardziej potrzebującym. Poza tym posiadamy jeszcze 2 egzemplarze Kropotkina — Zdobycie chleba — ~~za cenę~~ po pół ceny —

To [illegible].

A teraz ostatnie — zwrócić uwagę na adres i nie przysyłajcie korespondencji pod innym bo z tego powodu może wyniknąć nieporozumienie, ginąć listy i t.d.

Z koleżeńskim pozdrowieniem

K. Brod[illegible]

157

Warszawa 23-I-09
Widok 16.

Do Szanownego Zarządu

Związku Stow. Polsk. Miłośn. Sztuk.

Dopiero dzisiaj po powrocie do Warszawy
znalazłem list Szanownych Panów i dlatego
nie odpisałem nań wcześniej.

Propozycję odczytów w zasadzie przyjmuję
jaknajchętniej, chodziłoby tylko o ustalenie
niektórych szczegółów:

co do czasu – najodpowiedniejszym
dla mnie byłby czas po Świętach Wielka-
nocnych, druga połowa kwietnia i maj.
Jeśliby czas ten nie był odpowiedni proszę
uprzejmie o wskazanie innego, do którego
w miarę możności będę się starał zastosować,
wszakże wolałbym, żeby można było pozostać
przy wskazanym okresie czasu. Rozkład odczytów
ułożylibyśmy po ustaleniu terminu wogóle

co do tematów – proponowałbym: 1/ „ideały przyszłości wielkich romantyków polskich". – 2/ „próbę syntezy twórczości literackiej współczesnej w Polsce" – byłaby tam mowa o prądach w ruchu umysłowym i literackim w związku z przeżywanemi przewrotami społecznemi, – lub zamiast tego jedna z najwybitniejszych postaci tego umysłowego ruchu n.p. Żeromski, albo Wyspiański. – W Paryżu chciałbym się zatrzymać nieco dłużej, mógłbym więc mieć nie dwa, ale trzy lub cztery odczyty, mianowicie ten drugi temat rozwinąć i omówić szczegółowiej w kilku godzinach.

co do kosztów – ponieważ nie mam środków na taki objazd, proponuję zwrotu kosztów przyjmuję, – przypuszczam, że najlepiej byłoby zawczasu ułożyć kosztorys objazdu, stosownie do niego będę wiedział jak się mam urządzić.

Proszę zatym uprzejmie o odpowiedź i ewentualnie porozumienie się co do terminów

odczytów w poszczególnych miastach

wyrazy szacunku łączę

Wacł. Makowski

Warszawa.
Widok. 16.

Opinion [illegible]

Lausanne 24/I 909.

Szanowna Koleżanko –

List Wasz z dnia 20 Stycznia 909 r. otrzymaliśmy. W odpowiedzi komunikujemy Wam, że z przybyciem pp. Kosmanowskiego i Przybyszewskiego do Lozanny pomówimy z nimi o waszym projekcie a następnie Wam o rezultacie doniesiemy.

Chętnie zgodzimy się na przesłanie pierwszego prelegenta na swój koszt do Paryża, oczywiście, jeśli stan kasy nam na to pozwoli, co obecnie przewidujemy. Co się zaś tyczy pożyczki 50 fr. jest to dla nas absolutnie niemożliwe. Przesyłamy

Vám kolegyním vřelé díky.

Za Závod „Spojení"

J. [illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]!

[illegible]

[illegible]

[illegible]

162

Warszawa 27/II 909.
Hoża 13.

Szanowna Pani

W odpowiedzi na list Szanownej Pani mam zaszczyt zakomunikować, że koszta proponowanych odczytów w miastach zamieszkałych przez koła Spójni — wynosiłyby: 1) koszta podróży 2gą klasą oraz 40 rb. (rubli czterdzieści) za każdego wypowiedzianego odczytu.
Przez koszta prócz kolei rozumiem paszport, oraz inne wydatki, jak hotel, życie.

Oczywiście nie może być mowy o wyjeździe na własny rachunek, lecz musiałbym otrzymać z góry rb. 150., poczem dopiero wyruszyłbym w podróż.

Pytałem w tej kwestyi kolegów prelegentów, którzy znaleźli te warunki moje bardzo umiarkowanemi.

Łącząc wyrazy głębokiego szacunku w oczekiwaniu łaskawej odpowiedzi

Tadeusz Ulanowski

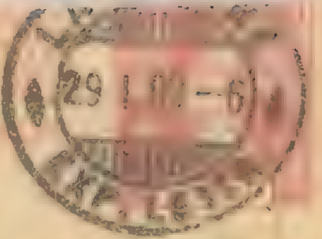
163

Lausanne 29/II 90.

Do Zarządu „Związku" w Lozanie

Szanowni koledzy — Zakusy zjednoczenia zostać muszą z konieczności udaremnione, gdyż zjednoczeniowych książek w bibliotece naszej posiadamy tylko trzy. — Sprawa przyłączenia się Genewy do Związku jest na bardzo dobrej drodze. Kol. Landberg w tych dniach jedzie tam ze sprawozdaniem, przy czem potrzebna mu jest Ustawa Związku. Podatek 50 centowy w tych dniach Wam prześlemy. Prosimy, nie zwlekając się z wysłaniem Ustawy. Z kolez. pozdrowieniem

Za Zarz. „Grupy" Z. Domański

Carte postale

Union postale universelle

Belgique
Liège
2. Frappé
Mr
S. Górkiewicz

Lausanne
12. Solitude
Salle de lecture polonaise

Do Zarządu Związku Stowarzyszeń
Polskiej Młodzieży Postępowej

Szanowni Koledzy! Z przyczyn, nad którymi dłużej zatrzymywać się [illegible] nie chcę, z przyczyn nic wspólnego nie mających z elementarną nawet etyką i elementarną logiką, pozostawanie moje we wspólnym Stowarzyszeniu młodzieży brukselskiej uważam za niemożliwe.
Chcę, jako członek Związku, pozostawać w organizacji. Raczcie tedy znaleźć [illegible], ażebym mógł wpłacać składki i być w organizacji, chociażby na prawach Kol. Heryngа z Turynu.
Gdybyście zechcieli gruntownie dopytywać się i zbadać to całe wstrętne, machinacyjne zajście, zrobilibyście mi tym dużą przykrość. Proszę Was tedy o przejście nad tą sprawą do porządku dziennego, tembardziej, że macie roboty sporo.

Łączę wyrazy koleżeńskiego
pozdrowienia

Maryan Dąbrowski

Bruksela 30/I 09.

P.S. Wczoraj odebrałem list wasz. O Streleckim dlatego jeno napisałem, aby wam przypomnieć pewien szczegół z zebrania – i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ani chcę robić, gdy i wszystko jest zupełnie przejrzyste. Na formę istotnie nie

zwróciłem uwagi, za co Was bardzo przepra-
szam

Mz

Do Zarządu Komisyi Odczytowej Związku Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postępowej.

Otrzymawszy pismo, podpisane przez p. Emp. Unszlichta z zaproszeniem do wygłoszenia szeregu odczytów w Stowarzyszeniach Związku Młodzieży Postępowej za granicą, - spieszę donieść, że nie mogę wziąć udziału w tej sprawie w skutek złego stanu zdrowia. Życząc pomyślnego rozwoju Związkowi, łączę wyrazy głębokiego szacunku i braterskiego pozdrowienia.

Stefan Żeromski

Zakopane
d. 4/II 1909.

[odp.] 5/II 909

Do Kol. Górkiewicza

w Leodyum.

O składzie książek księgarni w „Książce" dowiaduję się dopiero z Waszego listu — przypuszczam że może Wam iść jedynie o wydawnictwa księgarskie, bo biblioteki żadnej nie było, a w takim razie, i o ile [illegible] książki [illegible] w „Książce" to przypuszczam iż tym sposobem a nie gotówkę zapłacił księgarz za udział lub udziały w „Książce" z którymi [illegible] umarł. Najlepsze informacje da Wam „~~Księ~~ Książka" sama ([illegible] 6) wobec tego że z dawnych kolegów z Zarządu nie ma już nikogo za granicą do zwrócenia [illegible]

RÉPUBLIQUE FRANÇAISE

CARTE POSTALE

Ce côté est exclusivement réservé à l'adresse.

Monsieur

Eug. Goblewicz

Kapps 2

Liège

POLSKA CZYTELNIA AKADEMICKA W DARMSZTADZIE

DARMSZTAD, d. 7 Lutego 1909.

Do Sz. Zarządu Związku Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postępowej.

Uprzejmie prosimy Sz. Zarząd o natychmiastowe wysłanie „Eilbrief'em" (listem pospiesznym) jednego egzemplarza sprawozdania ze Zjazdu zeszłorocznego Związku, który odbył się w Zurychu na ręce kol. Tomczyckiego Stanisława Karlsruhe i/B Georg-Friedrich str 23.
Sprawozdanie to jest b. pilne i niezbędne w celu zaagitowania utworzenia w Karlsruhe grupy postępowej.

Z kol. pozdrowieniem

Za Zarząd: Zdzisław Breitkopf sekr.

[illegible]

mal[illegible] za [illegible]

z [illegible] Wanna [illegible]

[illegible] ale [illegible] 14. [illegible]

[illegible]

[illegible] w Berlinie [illegible] w nas[illegible] ne

[illegible]

na do nas [illegible]

na [illegible]

[illegible]

[illegible] na temat

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ze [illegible]

[illegible] nas 2. [illegible]

[illegible]

[illegible] 10 [illegible] 35 [illegible]

[illegible]

[illegible]

ma [illegible]

[illegible]

[illegible]

Postkarte

Mademoiselle

TOWARZYSTWO „BRATNIEJ POMOCY" SŁUCHACZÓW POLITECHNIKI
WE LWOWIE.

L. 1102

We Lwowie, dnia 10. lutego 1909.

Szanowny Zarząd
Związku młodzieży postępowej
w Leodjum.

07

W odpowiedzi na list Wasz z dn: 30/I. b.r. donosimy, że mocą uchwały Walnego Zgromadzenia mieliśmy wysłać na Zjazd Związku 2. delegatów i tylko z przyczyn natury finansowej, uchwała ta nie została zrealizowaną. Lecz przez to zasadnicze stanowisko nasze co do Was nie uległo najmniejszej zmianie, a stanowisko to zaznaczyli jasno delegaci nasi na VII. Zjeździe

Na Zjazd Zjednoczenia nie mieliśmy zamiaru wysyłać delegatów, a przesłaliśmy życzenia, ponieważ otrzymaliśmy na Zjazd ich zaproszenie. –

Jako stowarzyszenie krajowe, wchodzimy w skład Związku w charakterze Tow: zaprzyjaźnionego.

Z koleżeńskiem pozdrowieniem

Za: WYDZIAŁ TOW. BRATNIEJ POMOCY
słuchaczów politechniki we Lwowie

[signature]

Dwornicki
sekretarz.

Kraków. 10. II.

170

Szanowna Pani.

Niezmiernie będę się starał

uczynić zadość [illegible]

Pani, ale przez [illegible]

tak jedna rzecz, że nawet

[illegible] sprawiał mi

[illegible]

[illegible] się

i [illegible]

mi [illegible]

Z uszanowaniem

[illegible]

Monsieur
Eug. Unsreied
Liège
9 Théodore Schwan

Kraków
ul. Starkowskiego l. 14
11. II. 09.

Szanowny Panie!

Propozycja Wasza ucieszyła mnie bardzo i przyjąłbym ją z wielką chęcią w całej jej rozciągłości, gdybym nie był „glebae adscriptus", tj. gdybym mógł bez bardzo bolesnego uszczerbku w moich interesach opuścić Kraków na czas tak długi, jakiego wymagałaby proponowana przez Was podróż. Niestety jako redaktor polityczny „Now. Reformy", a nadto jako człowiek żyjący tylko z własnego — nader marnego zarobku, rozporządzam w roku tylko 30 dniami odpoczynku. Nie mogąc zaś z drugiej strony [illegible] tej całkowicie niezbędnej dla mnie odpoczynku, także i tych dni, to nie byłbym w stanie całkowicie Wam poświęcić, chociażbym też serdecznie pragnął.

Dalej proponuję Wam [illegible] zmianę tej propozycji w tym kierunku, aby podróż moja przedewszystkiem mogła ograniczyć się tylko do miast niemieckich, czyli Monachium, Lipska, Mittenwaldu, Arnstadt, Darmstadt i co najwyżej do miast w Szwajcarii po drodze z Monachium.

W każdem z tych miast zabawiłbym przez dwa dni wygłaszając po dwa odczyty.

Co do odczytów, to jeden byłby o sprawie ruskiej (fałsz. „rusińskiej") drugi zaś na któryś z następujących tematów — niewolnictwo i sprawa polska, dzisiejszy stan kwestyi polskiej w polityce wewnętrznej państw zaborczych i w polityce międzynarodowej, przyczyny upadku rewolucyi rosyjskiej i polskiej, Rekonstrukcya socyalna społeczeństwa polskiego jako warunek odrodzenia. Przyczyny niemocowej i intelektualnej reakcyi w Polsce. Naradźcie się z kolegami, który z tych tematów zainteresowałby Was najbardziej, i w danym razie donieście mi o wyborze jak najrychlej.

Podróż mógłbym odbyć w pierwszych dniach maja.

Wskazówki następujące: kupicie mi bilet okrężny trzeciej klasy pospiesznymi pociągami z Passawy (granica Austryacka w Górnej Austryi) lub z Zurychu przez miasta, w których mam mieć odczyty i z powrotem do miejsca rozpoczęcia drogi. Bilet do granicy mam wolny. Nie potrzebujecie mi go płacić. Nadto w czasie podróży płacilibyście mi po cztery marki dziennie i dawalibyście mi skromny, koleżeński nocleg.

Ściskam serdecznie Waszą dłoń

Konst. Srokowski.

Szanowny Zarząd
Związku Postępowej Młodzieży Polskiej
w Liège.

Na zapytanie K. Koresp. odpowiadamy uprzejmie iż możemy wydawać:

200 egz. Kwestyonaryusza 4 Kol. garm. na pap. jak „Przedświt"
za cenę - - - - - - - - K. 17.–

600 egz. Broszurki 32 str. druk, papier i okł.
jak „Przedświt" za cenę „ 150.–

Ceny rozumieją się wraz z dostawą na miejsce.

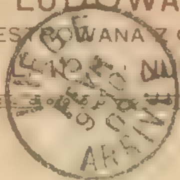
Ręcząc za szybkie i staranne wykonanie polecamy się Szan. względom i prosimy z poważaniem

Kraków 13 lutego 1909.

Schiff

RUKARNIA LUDOWA W KRAKOWIE
SPÓŁKA ZAREJESTROWANA Z OGRANICZONĄ PORĘKĄ
ULICA FILIPA L. 10 · NUMER TELEFONU 710

Société polonaise „Spójnia"

Liège 33, rue Lécène 33.

Belgique.

33.

16/II 09 Leipzig - Inselstr 7 I/2

Z żalem musimy wyznać, iż prelegenta niemamy żadnego i sami bylibyśmy wdzięczni za skierowanie ku nam takowego. Co do P. Czapińskiego, to zaprosiliśmy go z Berlina, gdyż stan naszej kasy nie pozwala na większe wydatki. Odczyt jeszcze się nie odbył. Pieniądze do kasy Związkowej w tych dniach będą wysłane

Za Zarząd
Z koleżeńskim pozdrowieniem
K. Stachiewicz

Postkarte

M. H. Levandowska
r. Henri Maus 25.
Liége

Absender: H. C[illegible]
[illegible]
Leipzig
Inselstr. [illegible]

Poufne

175

Tharandt 17/II 1909 r.

Do Szanownego Zarządu „Związku Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postępowej."

Słuchacze akademii leśnej w Tharandcie saskim (obecnie 7-u) proszą o łaskawe przyjęcie ich jako „Grupy Tharandckiej" do „Związku".

Prosimy zarazem o łaskawe przysłanie ustaw „Związku", oraz wszelkich obowiązujących nas uchwał.

Z koleżeńskim pozdrowieniem

Michał Pohoski

Tharandt – Johannstr. 44 B

17

WACŁAW MAKOWSKI
Adwokat przysięgły
WIDOK 16.
tel. 117 40

Warszawa, d. 22-II. 1909

70

Do Szanownego Zarządu
Związku Tow. P. M. P.

Nie mogłem wcześniej z powodu nawału pracy odpowiedzieć na list z d. 29/I. b.r.

Niestety przyspieszyć wyjazdu żadną miarą nie mógłbym, to znaczy z Warszawy mógłbym wyjechać około 15–18 kwietnia, wobec tego proponowałbym w planie odczytów następującą zmianę: w każdym z miast wymienionych zatrzymywać się po dwa dni z kolei, w Belgji wobec niewielkich odległości może by nawet można jednego dnia w dwuch miastach, tym sposobem przy ułożeniu marszruty tak, żeby Paryż był ostatnim miastem mógłbym być w Paryżu już w pierwszych dniach maja.

Byłoby to również i dla mnie wygodniejsze i może nieco tańsze w kosztach, mógłbym bowiem mieć bilet okrężny, a ten, jak mię poinformowano w agencji kolejowej, przy takiej marszrucie kosztowałby o 1/3 taniej niż przy proponowanym poprzednio.

W przybliżeniu zatem proponuję tak: Liège 18–19 Antwerpja 20–21 Amsterdam 22–23, Darmstadt 24–25 Nancy 26–27 i t.d.

Radbym bardzo gdyby można było w ten sposób to urządzić.

Oczekuję zatem na pewną odpowiedź, poczem będę się szykował do wyjazdu na 18 kwietnia

Z szacunkiem

Tad. Makowski

L. p. 1. Lwów dn. 24 lutego 1909

Szanowni Koledzy!

Przystępując do drugiego wydania polskiego przewodnika po Europie p.t. „Podróżnik polski" 1sze wydanie wyszło w Warszawie w r. 1903 staraniem p. E. (Tr[illegible]skiego) pragnęlibyśmy umieścić w pierwszej linii zbiór informacyj niezbędnych dla Polaków za granicą, któryby im dawał to czego nie znajdą w Baedekerach, Griebenach, Meyerach i t. p. - a mianowicie spis polskich pamiątek, grobów, zabytków, spis polskich stowarzyszeń, instytucyj, hoteli, pensyonatów, lekarzy, handli, kawiarni i t. d. - jednem słowem być łącznikiem między polskim turystą a Polakami przebywającemi w danej miejscowości -

Chcąc zasięgnąć odnośnych informacyj przedewszystkiem z towarzystw akademickich, zwracamy się do Szan. Kolegów z prośbą, o nadesłanie nam adresów związkowych towarzystw akademickich, którym wyślemy odpowiednie kwestyonaryusze.

Z koleżeńskim pozdrowieniem

Za

M. Krakowski
sekretarz.

Dr. M. Orłowicz
przewodn.

Listy prosimy wysyłać pod adresem: Dr Mieczysław Orłowicz
Lwów Dom Akademicki

Zakopane, Grecznica 10.

24/III 09 r.

Szanowny Panie!

List Pański mylnie zaadresowany dopiero
teraz otrzymałem. Propozycja Sz. Panów
jest dla mnie ponętną, gdyż przyczyniłbym
się chętnie z młodzieżą obecną, jako z pokoleniem,
które być może, będzie powołane do rozstrzygania
spraw nie małej wagi - ale chory jestem,
prowadzę systematyczną kuracyę i wątpię
bardzo czy wolno mi będzie puścić się
w podróż dość uciążliwą połączoną z
wysileniem głosu. Gdyby mój stan
zdrowia odpowiednio się poprawił - zawiadomię,
o ile nie to, jeśli Państwo będą trwali

w powziętym zamiarze. może się uda

mi jesieni. Jeden odcinek mam

gotowy „Społeczeństwo polskie od 63 r.-1904"

dziś, więc nadzieję, z jakiej dziedziny

przyczyniły się. Panowie nie drugi.

Muszę uprzedzić, że stan mój finansowy

wymaga żądania zwrotu kosztów,

o których Pani pisze. O bliższe informacje

poproszę, gdybym zechciał, choć powtarzam

jest to obecnie więcej niż wątpliwe

Z wysokim szacunkiem

J. Dziewulski.

73

Panowie Koledzy.

W myśl propozycji zarządu „Związku" kolega Landberg dał na zebraniu postępowej młodzieży gienewskiej sprawozdanie z ostatniego zjazdu.
W rezultacie zebrania postanowiono przyłączyć się do ogólnego „związku polskiej młodzieży postępowej". Szkoda tylko, że zarząd lwowski na czas nie pospieszył się z przysłaniem ustawy, z powodu bowiem braku takowej gienewczycy robili formalną obstrukcję. Szczegóły zebrania przedstawi Wam prawdopodobnie nowoprzyłączające się Stowarzyszenie gienewskie. Na wszelki wypadek lepiej nawiązujcie z nimi stosunki [illegible]. Stowarzyszenie berneńskie, jak dotychczas, nie odpowiedziało na list w którym proponowaliśmy urządzenie zebrania sprawozdawczego.
Stosownie do uchwał zjazdu, zdajemy Wam relację z odbytych w Szwajcarii odczytów Stanisława [illegible]go. Takowe miały miejsce w Zurychu, Bernie, Fryburgu, Lozannie i Genewie. Prelegient czytał swe ostatnie utwory.
Odczyty wszędzie cieszyły się powodzeniem, niestety jednak dzięki niezdolności [illegible] poszczególnych Stowarzyszeń związkowych zostały [illegible] t. j.

Suma jaką nadesłano do komisji centralnej nie wystarczyła nawet na pokrycie kosztów podróży prelegentów.
Zurych przyczyną niedoboru należałoby podnieść nieprzewidziany przyjazd żony prelegenta, przez co utrzymanie pociągnęło większe wydatki, jak również i ten smutny fakt, że koledzy z Fryburga i Zurychu uznali za stosowne nie liczyć się z komisją centralną, lecz wręczali wspólnie niepotrzebnie honorarjum p. Przyłęckiemu. Nie mówię już o tem, że Zurych urządził dość niemiłą niespodziankę i odmówił na przyszłość udziału w akcji odczytowej ze względów niezmiernie błahych. Pozostałe stowarzyszenia wywiązały się ze swego zadania jak następuje: Bern z obecnego odczytu dał znaczny dochód, lecz na przyszłość współudziału odmówił, Lozanna dochód dała i przeznaczyła go na dalsze prowadzenie akcji. To samo Genewa. Zurych więc i Fryburg będą musiały pokrywać niedobór z obecnego tournée. Jużeśmy im to przedstawili, ale czy się przychylą?
Okoliczności tak się zbiegły, że w czasie zimowego semestru niemożliwem będzie sprowadzenie żadnego prelegenta.
Na letni semestr ofiarowali swój czas Krzywicki i Handelsman. Drugiego da się sprowadzić tylko w tym wypadku, jeżeli odczyty pierwszego dadzą dobry wynik pod względem finansowym, i o ile nie napotka się jak dotąd z oporem innych stowarzyszeń.
W czasie swego pobytu w Lozannie p. Lorentowicz Przyłęcki zgodził się na odwiedzenie w letnim semestrze Stowarzyszeń belgijskich i francuskich. Niniejszym więc zawiadamia im

Was w adresie Przybyszewskiego, nie wystarcza, że redakcie nie strongsie.

Z koleżeńskim pozdrowieniem
Langé

München Bismarckstrasse 28 III
Hrn Przybyszewski.

Adres Stowarzyszenia gimnazjalnego Genève 4/8 ...
Bibliothèque polonaise.

Lozanna 24 Luty 1908.

Polsk. Stow. Akad.
POLONIA
St. Gallen

St. Gallen, 25 Lutego 1909 r.

Do Polskiego Stowarzyszenia „Spójnia"
w Leodyum

Szanowni Koledzy!

Pragnęlibyśmy nawiązać z Wami stosunki, jako ze Stowarzyszeniem reprezentującym cały odłam ideowy młodzieży polskiej.

Stowarzyszenie nasze istnieje przy miejscowej Akademji Handlowej. Skupia przy sobie wszystkich studentów-Polaków bez różnicy przekonań, z natury więc rzeczy – musi być zupełnie bezpartyjnem. Ustawę przyślemy Wam po otrzymaniu z druku. Ze swej strony spodziewamy się i od Was otrzymać statuty. Jednocześnie mamy nadzieję, że na przyszłość będziemy sobie komunikowali – ważniejsze uchwały lub wnioski.

Obecnie donosimy Wam, że zmuszeni byliśmy wydalić czynnego członka naszego Stow. p. Stanisława Goldberga z Warszawy, za niestosowanie się do naszej ustawy, prowokacyjne zachowanie się względem Stowarzyszenia, jak również obrażenie naszych uczuć polskich.

Przesyłamy koleżeńskie pozdrowienie

Prezes: Ignacy Jan Majewski

Aktuarjusz: Maurycy Piętnik

Cop. 38.

Związek Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postępowej

Centralne Biuro Informacyjne

Zurych, dnia 2 marca 1909 r.

Do Sekretarza Głównego „Zw. S. P. M. P."

Szanowny Kolego!

Pragnąc rozpocząć prawidłową szerszą działalność C. B. I. prosimy Was niniejszym o nadesłanie nam odwrotną pocztą adresów wszystkich Wam wiadomych Biur „Krajowych", które N. B. proponujemy nazwać Oddziałami Krajowymi C. B. I. (Urzędowa nazwa więc Biura francuskiego np. będzie: „Centr. Biuro Informacyjne — Oddział francuski.").

Działalność C. B. I. wyobrażamy sobie w ten sposób, że pod naszym adresem (Zurych), który podaliśmy do wiadomości publicznej za pośrednictwem prasy krajowej i zawiadomień rozesłanych do szkół prywatnych polskich męskich i żeńskich, przychodzić będą wszelkie zapytania. Te z nich, na które z braku materiału odpowiedzieć nie będziemy w stanie, posyłamy do odpowiedniego Oddziału Krajowego, który winien jest dać natychmiastową odpowiedź pod załączonym przez nas adresem osoby zapytującej, — podpisując odpowiedź tę: „Centr. Biuro Inform. (Oddział . . . . . .)".

Kwestjonarjusz Wasz i szematy odpowiedzi otrzymaliśmy. Podejmiemy się opracować dane, dotyczące Żurychu i Bernu. W tym celu wydaliśmy kwestjonarjusz miejscowy, wzorowany na kwestjonarjuszu „Spójni” Wiedeńskiej. Jednocześnie z tym listem przesyłamy Wam parę egzemplarzy Kwestjonarjusza i zawiadomienia, któreśmy posłali do Kraju.

Z koleżeńskiem pozdrowieniem

Zygm. Balicki

Nowy nasz adres: Poln. Fortschrittl. Studenten-Verein
Culmannstrasse 26, Zürich IV

[illegible]

[illegible] sadzie odnośnej uchwały obbytego w [illegible] kwietniu 1908 r. VII Zjazdu Polskiej Młodzieżowej powstało przy Związku Stowarzyszeń Młodzieży Postępowej

[illegible]entralne Biuro Informacyjne.

[illegible] wając oddziały w poszczególnych miastach [illegible] centralne Biu[illegible] możności dawania zupełnie [illegible] [illegible] dotyczących posady [illegible]

[illegible] na odpowiedzi załączać należy [illegible] 5 kop. w markach pocztowych [illegible] [illegible]entralnego Biura Informacyjneg[o]

[illegible]olnischer Fortschrittlicher
Studenten-Verein
[illegible]mannstrasse [illegible] [illegible] IV
[illegible]

[illegible] Szanownego Pana o podanie treści tego [illegible] o wiadomości tegorocznych maturzystów.

[illegible] w marcu 1909. Z poważaniem
Sekretariat C.B.[illegible]

115

Do Zarządu Związku Pol. Mł. Postępowej.

W odpowiedzi na kartę Waszą z d 27/II. z.b. komunikuję, że, ponieważ uchwały siódmego zjazdu znajdują się u kol. w Karlsruhe, którym także przesłaliście, więc piszemy jednocześnie do nich z prośbą o odesłanie Wam żądanych uchwał.

Z kol. pozdrowieniem

Za Zarząd Zdzisław Breitkopf.

Darmstadt d. 4/III. 09. sekr.

Postkarte

Belgien

Société „Sprójnia".

Liège (Lüttich)

33 rue de Sirène 33

C 154

78

Zakopane, Krupówki, 77.
5/3 1909 r.

Szanowny Panie!

Przepraszam najmocniej za spóźnioną odpowiedź, ale list przyszedł w czasie mej nieobecności i zaginął a wraz z nim i adres. Treść jego ocalała jedynie dla tego, że został przeczytany na osobę, której poleciłem przeglądać korespondencję w czasie mej nieobecności. Dopiero niedawno dowiedziałem się, że podobną propozycję co i ja odebrał p. Daniłowski, wiązałem

się odtąd od niego, aby odpo-
wiedzi Szan. Panu i kolegom.
Żałuję bardzo ale w tym roku
nie mogę skorzystać z propo-
zycji „Związku Stow. Pol. Młod."
i odczytów się nie podejmę.
Nie mam nic gotowego, mu-
siałbym coś opracować. To
wymagałoby dużo czasu, tym-
czasem mam terminowe roboty
z którymi spóźniam się więcej
dzięki rozmaitym nieoczekiwanym
przeszkodom. Wybaczcie mię
Panowie!
Szczerze życzliwy

[illegible]

[illegible] w [illegible]

[illegible]

Do [illegible]

Szanowni [illegible].

W niniejszym [illegible] jest [illegible] ustalona [illegible] Stowarzyszenia [illegible] uchwalonych przez Zjazd [illegible] szczegółowo. Wydatki na Zarządu związane z wykonaniem uchwał są znaczne, [illegible] licząc kosztów korespondencji na [illegible] swoją wyjątkowością. Sprawozdania z VII i VIII Zjazdów [illegible] w Krakowie [illegible] około 160 fr. za 2 arkusze druku. Z powodu braku [illegible] w [illegible] musiano wydać kwestionariusza w sprawie wyższych zakł. naukowych. Wspomniany kwestionariusz obecnie jest w druku i w przyszłym tygodniu zostanie rozesłany.

W przyszłym tygodniu Zarząd roześle Stowarzyszeniom projekt ustawy [illegible], uchwalony przez Zjazd, który musi być zatwierdzony przez poszczególne głosowanie. Upraszamy więc Stowarzyszenia o przegłosowanie ustawy na najbliższem zebraniu i zawiadomienie Zarządu o wyniku głosowania z podaniem ilości głosów za i przeciw.

Zgodnie z uchwałą VIII Zjazdu Zarząd rozpoczął projekt statutu [illegible] nad [illegible] w Petersburgu. [illegible] Stowarzyszenia [illegible] przesyłamy przy niniejszym [illegible] Stowarzyszenia Zurychskiego [illegible] możliwie jednakowy statut w celu ujednostajnienia procedury i wyników:

Stow. „Polonia" w Monachium zawiadomiło Zarząd iż posiada w bibliotece 17 książek dubletów, które ofiarowuje Stow. [illegible] z zwrotem kosztów [illegible]. Jednocześnie zwracamy się do wszystkich Stowarzyszeń z propozycją sporządzenia spisu dubletów znajdujących się w bibliotekach w celu ewentualnej wymiany książek w drodze [illegible]

WACŁAW MAKOWSKI
Adwokat przysięgły
WIDOK 16.
tel. 117 40.

Warszawa, d. 6. III. 1909

Do Szanownego Zarządu
Zw. Stow. Rob. Pol.

Nie otrzymując odpowiedzi na list z d. 22. II. przypuszczam, że list mój mógł zaginąć, śpieszę zatem powtórzyć jego treść:

Proponowałem Wam pewną zmianę w marszrucie, tak aby zatrzymywać się w poszczególnych miastach po dwa dni z kolei zamiast proponowanego zatrzymywania się w drodze tam i z powrotem. Motywem tej zmiany była chęć przyśpieszenia terminu odczytów, które tym sposobem moglibyśmy zakończyć w pierwszych dniach maja. Mianowicie: Lipsk 18–19 kwietnia, Mitweida 20–21, Arnstadt 22–23 i t. d. Wzgląd na koszta podróży przemawiałby także za tą zmianą.

W każdym razie proszę o wiadomość i plan szczegółowy z uwzględnieniem tego, że wcześniej niż 18 kwietnia nie będę mógł rozpocząć objazdu.

Na rychłej wiadomości zależy mi ze względu na odpowiednie urządzenie się w Warszawie.

z szacunkiem
W. Makowski

Zürich 6. III. 09

Do kol. Górkiewicza
w Leodjum.

Szanowny Kolego!

Kółko Tow. Post. Młdz. w Zurychu słabo funkcjonuje, ale przyczyny tego leżą dalej niż Sz. Kolega przypuszcza. Pewna grupa ludzi two-rzących zarząd nie jest w możności wywołać zain-teresowania tam gdzie go nie ma. Wszystkie próby ożywienia kolonii nie dopro-wadziły do żadnego celu. Biblioteka, która o ile wam wiadomo jest najbogatsza.

ze wszystkich naemigracji nie cieszy się wziętością.
Bywały miesiące, że brakło 25 frs. na zapłacenie lokalu.
Następnie akcja odczytowa nie wydała żadnych pozytywnych rezultatów. Oprócz obojętności ze strony kolonii na pierwszym odczycie P. Przybyszewskiego mieliśmy 30 frs. niedoboru, co przy naszych skromnych środkach stanowi poważną sumę.
Od akcji odczytowej od-

Toczyliśmy się oprócz dla poważnych powodów jeszcze dlatego że jest ona prowadzona, że powiem, conajmniej, nieumiejętnie. Co się tyczy sprawozdania wysłanego na Zjazd mogę tylko zauważyć, że Tow. nie odpowiada za wymienione pocz[illegible].

Z kol. pozdrowieniem
Za Zarząd
Gustaw Rudnicki

193

Bruksela dnia 7 marca 1900

Do Zarządu Zw. Ml. Pol. [illegible]

Szanowni Koledzy!

8 2 a

Komunikujemy Wam niniejszym, że w ubiegłym miesiącu powstało w Brukseli stowarzyszenie pod nazwą „Towarzystwo Młodzieży Polskiej z Litwy i z Rusi".

Stowarzyszenie to zastępuje [illegible] dawnych Stowarzyszeń Litwinów i [illegible] oraz „Łączności", które [illegible] rozwiązały się.

[illegible] Zarząd Stowarzyszenia [illegible] swą przynależność do Zw. Ml. Pol. Zagranicą.

Z koleżeńskiem pozdrowieniem
[illegible]
Stanisław Bredkiewicz

1 Załącz:

Prosimy o wydanie związku. Nie odzy-
walismy się. — Co się tyczy liczby
członków Stowarzyszenia (czy
-łonków komunistów), to liczba
ich wynosi około 20—25. (dwu-
tysięcy). Stowarzyszenie nie za-
łożone zostało z powodu
braku odpowiedniego lokalu.

Budkiewicz

124

Paryż d. 9 Marca 1909.
130, Boulevard du Montparnasse.

Szanowni Koledzy, 82

Z „Nowej Gazety" dowiedziałem się, że poszukujecie prelegentów dla kolonij zagranicznych Związku Młodzieży. Nie zgłaszając jeszcze oficjalnie mojej kandydatury, proszę Was uprzejmie o poinformowanie mnie, czy, zwracając koszta podróży, wliczacie w owe koszta również wydatki na utrzymanie (hotel i wikt), oraz dlaczego na objazd 15 miast maximum liczycie „przeciętnie" aż 6 tygodni czasu.

Gdyby komisja odczytowa chciała zmieścić koszta podróży oraz

utrzymaniu w drodze i gdyby zaaprobowała tematy takie, jak „Sztuka i demokracja" i „Sztuka w życiu społecznem", być może — o ile nic szczególnego na przeszkodzie mi nie stanie — ofiaruję Wam moje usługi.

W oczekiwaniu rychłej odpowiedzi ślę Wam serdeczne koleżeńskie i wyrazy szacunku.

— Michał [illegible].

Komitet Centralny
Polskiej Młodzieży Postępowo-Demokr.
w Krakowie.
Jabłonowskich 16 part.

Do Szanownego Towarzystwa
„Spójnia" w Leodyum.

Szanowni Koledzy!

Ponieważ oddawna nosimy się z myślą nawiązania stosunków z polską młodzieżą postępową wogóle, a postępowo-demokratyczną w szczególności, nie mogąc jednak tego dokazać z braku adresów, czynimy to obecnie.

W N-rze 96 „Nowej Gazety" z dnia 1go marca przypadkowo znaleźliśmy Wasz adres, a będąc w stosunkach zaprzyjaźnionych ze „Spójnią" krakowską, w której grupuje się młodzież socjalistyczna, sądzimy, że i Wy nie odmówicie nam swej pomocy w nawiązaniu stosunków z postępowymi Towarzystwami w Mittweidzie, Lissku, Paryżu i t. d.

Obecnie mała wyjaśnienie. Przed czterema, mniej więcej, laty wyłoniła się na uniwersytecie naszym grupa ludzi stojących przy programie Polsk. Stronn. Demokr. i zawiązała Towarzystwo „Związek Akademicki" (Mikołajska 6 I p.). Grupa ta poczęła działać na prowincji i zdobyła sobie bardzo wiele organizacji rzemieślniczych w miastach, tak, iż już w roku przeszłym odbył się Zjazd polskiej młodzieży demokratycznej, na którym uchwalono rozszerzyć zakres działalności i na zabór rosyjski i pruski. Celem zaś dość wybitnego wykazania różnicy

pomiędzy inn. i t. p., a nazwaliśmy nowe stronnictwo: stronnictwo polskiej młodzieży postępowo-demokratycznej. Wybrano na tym Zjeździe Komitet Centralny, który też zajął się rozszerzeniem programu na Królestwo Polskie i W. Ks. Poznańskie, biorąc za wytyczną dla Królestwa program Polskiego Zjednoczenia Postępowego, a dla Poznańskiego musieliśmy tworzyć program odrębny, nowy.

Jeszcze więc raz prosimy o łaskawe nadesłanie nam adresów towarzystw Postępowych, a może jakaś wspólna praca będzie owocniejszą.

Z koleżeńskiem pozdrowieniem.

Za Komitet Centralny:

W. Michalski
sekretarz.

St. Nowakowski
vice-prezes

Kraków dnia 11/III 1909 r.

Paryż, 12 marca 1909 r.

Z. S. P. M. P.

„Spójnia"
Stow. Pol. Młodz. Post.
w Paryżu.

Do Komisji Odczytowej dla Postępowych Stowarzyszeń, istniejącej przy Związku

№ 6.

Sz. Koledzy!

W odpowiedzi na Kartę Waszą do nas adresowaną z dnia 18/I 1909 r. i na doręczoną nam Kartę prywatną z dnia 11/II r. b. z zapytaniami o prelegientów mieszkających w Paryżu dopiero teraz możemy Wam odpowiedzieć, gdyż wyszukanie adresów w takim mieście jak Paryż, gdzie literaci i nasi poeci „ukrywają" się przed natrętnemi rodakami nie jest rzeczą łatwą.

Oto adresy odczytowców z literatury:

Artur Górski – 4 bis rue des Beaux-Arts (VI arr.)

Antoni Lange – tamże.

W. Rogowicz – 24, rue Boissonade.
Oprócz tego są w Paryżu: Gałecki (Antoni Strug), Kloss, (czy Glosse z „Głosu", „Prawdy", „Wiedzy"), Hieronim Kohn (Hieronimowo): o adresy ich dowiecie się u Hieronima Kohna — 35, Boulevard Bonne Nouvelle.

Z historji i Nauk społecznych są:
Handelsman, Szpotański, Dmowski (S. poseł), Golde-Strożecka, Strożecki i inni. Niestety adresów ich (prócz Strożeckiego – 46, rue Rivoli) nie mamy, jeśli chcecie możemy się dowiedzieć.
Dr. Hryniewicza w Paryżu niema, natomiast jest inny działacz litewski, który ma mieć odczyt w „Spójni" Paryskiej n. t. „Geneza i przebieg odrodzenia narodu litewskiego" – p. Gabrys, mieszka 11, rue du Sommerard (V^e arr.).
Tyle możemy Wam zakomunikować w sprawie

odczytowców wykwalifikowanych. „Spójnia" częściej urządza odczyty swych członków niż ludzi postronnych, zresztą to wynika z miejscowych warunków: - inne towarzystwa (Uniwersytet Ludowy, partje, Biblioteka Polska) urządzają b. często odczyty.

Z pośród członków naszego towarzystwa następujący koledzy mieli lub mają wygłosić odczyty:

J. Unszlicht: „Polityka międzynarodowa w ostatnim dziesięcioleciu."
" „Zagadnienie państwowości."
" „Neomaltuzjanizm a kwestja społeczna."
" „Nacjonalizm żydowski."
" „O autonomji."
W. Kowalski: „Rola młodzieży w społeczeństwie."
" „Z historji Związku Mł. Post."
J. Knatke: „Kara śmierci."
W. Giełżyński: „Finanse rosyjskie."
" „Ruch kooperacyjny we Francji"
" „Uchwały Zjazdu S.D.K.P.i L. a polityka robotnicza."

M. Olechnowicz: „O Ibsenie".
L. Chrzanowski: „Z literatury arabskiej".
" „Najnowsza literatura francuska".
B. Michałowski: „Darwin i Darwinizm."
i t. d.

Zapomniałem Wam jeszcze wspomnieć o p. Romualdzie Mickiewiczu, który tu wygłosił cztery odczyty: 1) o Wyspiańskim, 2) o Staffie. 3) o Kasprowiczu. 4) aktorzy [illegible]. On by się zapewno zgodził pojechać do Londynu, gdyż potrzebuje zarobić, ale zdaje mi się, że już wyjechał z Paryża.

Proszę Was zwracać się we wszystkich sprawach pod adresem: M. Zakrzewski, 21, rue Monsieur-le-Prince, 21.

Z koleżeńskim pozdrowieniem

Towarzystwo „Spójnia" Paryż

Sekretarz „Spójni"
H. Gierszyński

Z. S. P. M. P.

Paryż, 12 marca 1909 r.

„Spójnia"
Stow. Pol. Mł. Post.
w Paryżu.
№: 7.

Do Zarządu
Związku Pol. Mł. Post.
w Londynie.

Szanowni Koledzy!

Zdziwieni jesteśmy, że dotychczas nie otrzymujemy od Was kwestjonarjusza w sprawie uniwersytetów zagranicznych; przystąpilibyśmy zaraz do opracowania informacji z Paryża, ale bez kwestjonarjusza nie możemy. Sądząc, że na tę zwłokę wpływa brak funduszów przesyłamy wam 25 fr. (w tem 9 fr. podatku 10% od dochodów zwyczajnych za miesiące styczeń i luty r. b. i 16 fr. podatku półrocznego 50 ct., nałożonego przez ostatni zjazd).

Chwilowo więcej przesłać nie możemy: pozostałą część podatku półrocznego, koło 8 fr., i podatek 10% za marzec i kwiecień prześlemy w początku kwietnia.

Prosimy Was o wiadomości co się dzieje w Związku.

U nas nic nowego ani ważnego nie zaszło.

Głęboko przejęła nas śmierć Kol. L. Drozdowicza.

W myśl „Spójni" krakowskiej i zgodnie z życzeniem zmarłego wstrzymaliśmy się od przesłania wieńca na trumnę i kondolencyjnej depeszy i postanowiliśmy zbierać składki na „dom zdrowia" w Zakopanem. Zebrane fundusze przelejemy do kasy Związku lub gdzieindziej zgodnie z waszą dyspozycją.

12 egzemplarzy sprawozdań ze Zjazdu, 1 egzemplarz ustawy Związku i okólnik №1 – otrzymaliśmy.

Piszcie!

Z koleżeńskim pozdrowieniem

Za Zarząd „Spójni"

Sekretarz W. Giełżyński

Adres: Zakrzewski, 21, rue Monsieur-le-Prince, 21.

[illegible]
od [illegible]
[illegible]
ta [illegible]
[illegible]
co [illegible]
[illegible]
by [illegible]
[illegible]

Petersburg d. 12/III 909

Szanowni Panowie!

Wyczytawszy w N. Gazecie komunikat Lwowskiej Komisyi odczytowej przy związku Stowarzyszeń polskiej młodzieży postępowej, zachęcający prelegentów do wygłoszenia odczytów w różnych miastach — chętnie zgłosiłbym dwa odczyty np. 1) o prądach ideowych, literackich, estetycznych i filozoficznych współczesnej Rosyi i 2) o teatrze dzisiejszym, o stylizacyi i tradycyi oraz o przyszłych możliwych teatralnych konstrukcyach. Nie zrozumiałem jednak z „komunikatu" jednej rzeczy: czy „czas „od listopada do ½ maja" dotyczy maja r. bieżącego? W takim razie ze względu na późną porę (½ marca) oraz 6-tygodniowy czas trwania objazdu oferty swej zgłosićbym nie mógł. Jeśli zaś dotyczy ona przyszłego sezonu, proszę nazwisko moje wpisać na listę przyszłych prelegentów. Proszę również uprzejmie

o wyszczególnieniu summy, asygnowanej na podróż, oraz czy obliczoną jest ona według norm t.z. „Rundkarte", której termin jest ograniczonym, czy też według arytmetycznej sumy przejazdu z miasta do miasta. Na jakie ułatwienia może liczyć prelegent ze strony stowarzyszeń wzmiankowanych?

Proszę uprzejmie o odpowiedź — w razie jeśli udział mój w odczytach jest pożądanym — i łączę wyrazy poważania wraz z koleżeńskiem pozdrowieniem

Dr Tadeusz Nalepiński

Petersburg, Razjezżaja, 36

С.Петербургъ, Разъезжая ул. 36.

Kochany Heniu! Piszę w kwestji odczytów, o których bardzo szeroko mówiono na zjeździe Zw. P. Mł. Miałem nawet wrażenie że jest to jedna akcja o ~~tt~~ urzeczywistnieniu której Związek mógł by marzyć. W pogawędkach więc z tutejszymi kolegami zwróciłem ich uwagę na tę sprawę. Wszyscy z wielkim zaciekawieniem wyglądają urzeczywistnienia tej akcji w ramach przez zjazd zakreślonych. Jednak już dziś zaczynają dziwić z tej sprawy, bo jak się zdaje to cała ta akcja ~~jest~~ stała się znów pobożnym tylko pragnieniem. Nie wiemy co mam im odpowiadać - uważę i wyjeżdż odpowiada czy dalej spodziewać się mamy że od strony Zarządu przyjedzie jaki odczytowiec. Może by się znalazł wreszcie kto pośród naszych miejscowych - byle nie jaki fizyk - który by mógł opracować ciekawy w swej treści odczyt - lub serję całą. Myślę że mi napiszesz coś w tej sprawie. Ściskam Cię bardzo mocno, jak zawsze miłującego Twój Kuba

Monsieur

St. Mierzejewski

[illegible] Liége

29. Ernest de la Barrière 29

F. [illegible] Gand
Rue des femmes St Pierre 67

Talon facultatif — Onderplichte opgut

Niniejszem zawiadamiamy iż na Walnem Zgromadzeniu Akademickiego Klubu Turystycznego odbytem dnia 12/III został wybrany następujący wydział na rok 1909.

Przewodniczący: dr. Orłowicz Mieczysław
Zast. przewod.: Grabowski Władysław
Sekretarz: Kisielnicki Włodzimierz
Zast. sekret.: Szydłowski Mieczysław
Skarbnik: Szenk Józef
Zast. skarb.: Radwaner Alfred
Członkowie wydziału:
dr. Jakubski Antoni
Konopczyński Adam
Meyer Kazimierz
dr. Ostrowski Tadeusz
Wójtowicz Władysław

Członkowie komisyi lustracyjnej:
Kamm Mieczysław
Kowalewski Wacław
Arciszewski Ryszard.

Za

Kisielnicki
Sekretarz

dr. M. Orłowicz m.p.
przewodniczący

18

CZYTELNIA AKADEMICKA
„POLONIA."

Cöthen, dnia 16 marca 1909.

89

Szanowni Koledzy!

Zgodnie z życzeniem Sz. Kolegów potwierdzamy odbiór kwestjonarjusza, obiecując jednocześnie przysłanie na 1go kwietnia możliwie najdokładniejszych odpowiedzi oraz programu miejscowej politechniki.

Korzystając z okazji przesyłamy koleżeńskie pozdrowienia i wyrazy uznania dla podjętej pracy.–

za Zarząd

[illegible]

Przewodniczący

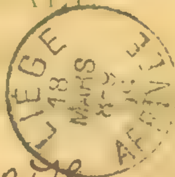
206

Szanowni Koledzy!

W odpowiedzi na kwestjonarjusz nadesłany przez Was, nadmieniam, iż w najbliższych dniach postaram się kwestyi zadosyć. Terminu nie określam, ponieważ zależy on w części od informacyi jakie udzieli Skowron, a tyczące się danej sprawy. Z koleżeńskiem pozdrowieniem R. Wajcen.

Verviers 16/III 09.

CARTE POSTALE

Société polonaise
„Spójnia"

Liège

33 rue de la Sirène 33
na zarząd Z.S.P.u.P.

R. Wajcen
rue Brouckère

Fribourg dnia 15/III 1909 r.

Szanowni Koledzy!

W myśl uchwały Zjazdu VIII wydaliśmy odezwy wraz z listami składek na rzecz „Komisji Oświaty Ludowej". Odezwy te wysłaliśmy do wszystkich stowarzyszeń związkowych, zawiadamiając ich jednocześnie aby listy składek po zapełnieniu ich, odesłali do Was. Podajemy Wam listę stowarzyszeń, wraz z numerami list składkowych, do których wysłaliśmy je.

Leodjum N 1.2.3.
Petersbourg N 4.5.6.
Paryż N 13.
Bruksella N 14.
Arnstadt N 15.
Darmstadt N 16.
Monachjum N 17.
Lipsk N 18.
Mittweida N 19.

Lozanna. N. 20.
Zürich. N 21.
Kraków. N 7 i 8.
Lwów N 9 i 10.
Lwów N. 22.
Turyn N 23.
Wiedeń N 12 – 11.

Jednocześnie zawiadamiamy Was że robotę między robotnikami wyłożoną, rozpoczniemy według t.j. prawdopodobnie już w Kwietniu. Funduszów nie mamy żadnych dotychczas. To też dobrze by było gdyście mogli możliwie jaknajprędzej udzielić podatek od Stowarzyszeni na ten cel przeznaczony. Dotychczas już wydaliśmy kilkanaście franków na korektę wydawnictw, wysłanie ich i.t.d. dlatego też nie mogliśmy Wam [illegible] datku na zarząd. W kasie u nas zupełne pustki.

Co do postępów u nas w Zurychu do dotychczas mało co się rozwija, urządziliśmy sesyę odczytów i [illegible] powiązanie swojemi siłami, bo Lozanna przysłała nam tylko jednego [illegible] (Przybyszewskiego) Obchód Dembowskiego urządziliśmy także, odsyłamy dla charakterystyki że żaden z profesorów polskich [illegible] zaproszeni nie zjawił się [illegible].

Filarecji zupełną swobodą klapy;
nie uważamy. prawie wcale żadnych
jest ich wszystkich razem koło 6,
Związek nasz do nich odnosi się zu-
pełnie, tak że, [illegible] ponieważ
z swoją i panują między nami
stosunki. Bajkowicze oni nasze odezwy,
dy, żaden z nich nie uczęszcza na
posiedzenia. Zresztą pomimo wszyst-
kiego, daje się odczuć ogromny
upadek między młodzieżą.
Nie ma ona zupełnie ochoty zaj-
mować się poważnie pracą organizacyjną
Związku. Ogromna większość
młodzieży zajmuje się tu poważnie
sportem i zabawą. Koło 60 studentów
polaków wszystko w t. zw. Kole
Sportowem i cieszy się ono największym
powodzeniem między innemi stowarzy-
szeniami. Związek nasz liczy tyl-
ko 12 członków na 150 polaków;
[illegible] 6. mały procent, i
mamy nadzieję że stan ten kiedyś
się poprawi.
Sprawozdanie Wasz odebraliśmy,
w niedługim czasie wyślemy Wam
odpowiedź.

Z koleżeńskim
pozdrowieniem
Stef. Hempel.

Stow. Pol. [illegible]
Związek
[illegible]

Mitgliedsbeiträge. Kassiere ein, soviel Du während der Ferien hereinbringst, aber 50h per Monat

W. Mezynski D. J. Feb. M. .... 2K !
S. " D. J. Feb. M... 2K !
Starkmeth M ... 50h
R. Neumann N. D. J. Feb. M. und Eg. 3K 50h
Zicher " " " " " " " " " "
M. Prinz Feb. M. 1K
H. Prinz Jän. Fb. M. 1K 50h
Mehl D. J. Fb. M. 2K
Wallach alles ab Nov. 3K 50h
Saborsky J. Fb. M. und Einschr. 2K 50h
Epstein — Fb. M. 1K —
Kronholz Fb. M. 1K
Hersohn J. Fb. M und Eg. 2K 50
Leibel ebenfalls. "
Feinigstein J. Fb. M. 1K 50
Sull "

Bitte zeige diese Liste auch Gorlitz, vielleicht bringst Du dann das Geld mit ihm herein, ich brauche es unbedingt bei der nächsten Ausschußsitzung übergeben.

Mit Parteigruß Fritz.

W. J.

bei der Abrechnung
dürften wir uns zu
diesem Ungunsten
um 60 h geirrt haben.
bei der nächsten Ausschuß-
sitzung werden wir
das richtig stellen. Nach-
stehender schuldigen

Herrn
Wladimir Mezynski
stud. techn.
Wien
Technik.

Antwerpja 19 16/III 01

Do Księgarni ...

Kwestionarjusz odebrałem. Postaramy się uwzględnić go w krótkim czasie, nadesłać go jednak nie wcześniej jak w końcu b.m. gdyż egzamina utrudniają pracę. —

Z szacunkiem

J. Kraszewski

CARTE POSTALE

(Côté réservé à l'adresse. — Zyde voor het adres alleen.)

ation facultative — Onverplichte opgave.

Liège

Société polonaise „Spójnia"

rue de la Sirène 33.

Dla Zangdu

Z.S.P.M.P.

doorgehaald worden.

Szanowni koledzy.

Kwestjonarjusz, dotyczący warunków studjów zagranicą – otrzymaliśmy. Obecnie opracowujemy odpowiedzi i prawdopodobnie po tygodniu będziemy je mogli Wam odesłać. Za kilka dni również za Litwinów rachunek za I kwartał i należny Związkowi podatek – wyślemy. Łączymy słowa uznania za wprowadzanie w czyn uchwał zjazdowych, bez względu na ogrom nastręczających się kłopotów. Przyjmcie koleżeńskie pozdrowienie od Zarządu „Spójni"

Lozanna 17 Marca 1911r.

Adresse de l'expéditeur.-Texte
Adresse des Absenders - T

Lausanne
Solitude 12
Soc. polonaise
„Ogniwo"

Carte postale
Union postale universelle

Belgique Liège
33 rue de la Sirène 33.
Société polonaise „Ogniwo"

Szanowna Koleżanko! W odpowiedzi na kartę Waszą z d. 18/iii. zawia-
damiamy, odczyt p. Makowskiego, który na Darmstadt wypad-
nie w 24.–25. kw. wolelibyśmy, aby był urządzony później
a to z tych względów, że kolonija nasza jest mała, a dużo
kolegów wyjechało na święta. Zarazem komunikujemy, że
my obowiązalibyśmy się zapłacić po 100 marek, jeżeli byśmy
dostali Krzywickiego i Feldmana i gdyby oni zgodzili się [illegible]
odczytów w. dłuższe w jęz. polskim, tu i w wszystkiem.
Prosilibyśmy o odpowiedź z tej ostatniej kwestji. Czy w ogóle da
się ta sprawa uskutecznić! Oczekując na odpowiedź tej i
w kwestji odczytu p. Makowskiego przesyłamy

kol. pozdrowienia

Za Zarząd Zdzisław Breitkopf sekr.

Postkarte

Belgien
Lüttich

Madame
J. Lewandowska
à Liège . Belgique
25. rue Henri Maus N. 25

C 154

Bruksela 19-XII-1907

213

Szanowna Koleżanko!

Sprawozdanie Kom. Odczytowej otrzymaliśmy. Każdy odczyt będzie przez nas pożądanym. Chcielibyśmy tylko zwrócić uwagę na to, że Polonja jest stosunkowo nieliczna i że odczyt zgromadziłby co najwyżej 50-60 osób. Jakie specjalne zobowiązania pociągnęłoby dla nas urządzenie odczytu w Brukseli? Termin wybrany nie jest najgorszy. Sądzimy, że zgromadzilibyśmy [illegible].

Z Kol. pozdrowieniem

Za Zarząd:
J. [illegible]

[illegible]

CARTE POSTALE

POSTKAART

Mlle J. Lewandowska

25 Rue Henri Maus

à Liège

... et adresse
Naam en adres
van den afzender.

44 Rue Van Ar...
Bruxelles

Karlsruhe d 19 20/III 09

Szanowny Kolego!

W odpowiedzi na przesłany mi kwestionariusz, uprzejmym komunikuję, że po porozumieniu się z kolegami chętnie postaramy się takowy wypełnić w możliwie krótkim czasie. Jednocześnie zarezerwujemy sobie [illegible] do terminu 1 kwietnia, gdyż mogą zajść jakieś ewentualności, że do tego czasu nie zdążymy zebrać należytych informacyj.

Łączę koleżeńskie pozdrowienia

[illegible]owczyk.

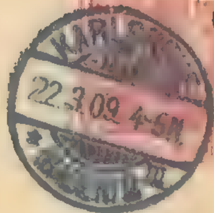
Postkarte

Weltpostverein

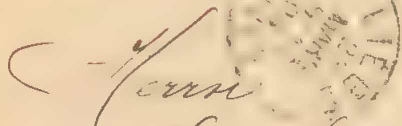
Carte postale

Union postale universelle

Nur für die Adresse

Belgien

Herrn

Henryk Mierzejewski

Liège (Lüttich)

29 Ernest de Bavière 29

Do
Zarządu Związku Stowarzyszeń
P. M. T. P.
w Locolyum. —

Ponieważ stowarzyszenie nasze pod nazwą „Polska Czytelnia Akademicka", należące do Związku Stowarzyszeń, nie stosuje się do ustawy Związku w najmniejszym jej stopniu, czego dowiodło ostatnie zebranie w kwestyi opracowania statutu w sprawie Taumistrzyków, przegłosowania projektu ustawy, wypełniania kwestyonaryusza i wiele innych spraw, które zupełnie nie zostały załatwione, — przeto my niżej podpisani oświadczamy, że z P. C. A w Arnstadt'zie nic nie mamy wspólnego, a rów-

./.

nież na zasadzie § 5 ustawy do związku Stowarzyszeń nale-
żeć nie możemy, dopóki nie zostanie zorganizowane nowe stowarzyszenie.—

Z koleżeńskim pozdrowieniem

A. Berszakiewicz
B. Janicki.
J. Pawłowski

Amstadt
20-III-09r.

21/III 09 r.

Kwestionarjusz, w kwestji studjów
w wyższych zakładach naukowych,
wydany przez „Związek Stow. Polskiej
Młodzieży Postępowej" odebrałem
i chętnie będę służył objaśnie-
niami co do warunków studjów w
Konstanckiej technice. Jednak
przypuszczam, iż protegowanie tutej-
szej techniki maturzystom [illegible]
[illegible] nie miałoby sensu, gdyż zakład ów
p.n. „Höhere Technische Lehranstalt"
jest dopiero bardzo młodą instytucją,
gdyż istnieje zaledwie lat trzy i
nie posiada odpowiedniego budynku
szkolnego, jak również personel
profesorski jest nie zbyt dobrany.
Tego rodzaju zakładów naukowych,
jak wyżej wymieniony, jest w Niemczech
dużo, pomiędzy innymi technika w Il- Ilmenau [illegible]
m enau, gdzie jest sporo polaków.
podczas gdy [illegible]

wiąże o jakichś stowarzyszeniach Polskich
Kowalewa i mowy być nie może. Rosyj
jest tu sporo, gdzie przeszło 50 (przeważnie s a
Żydzi); stosunki z nimi są dobre, lecz bardzo
luźne. Każdy żyje tu na swoją rękę, jak
się przedstawia, przynajmniej w grubszych zary-
sach, tutejsza technika; gdyby jednak pomimo
wymienionych przeze mnie braków, chodziło tak
o umieszczenie jej w projektowanym „Informa-
torze" chętnie spełnię Wasze życzenie co do ta-
kiejsych stosunków e.t.c., przypuszczam jednak iż
łatwiej dojście się zwrócili do techniki w Ilmenau
* wymienione stosunki w tamtej szkole. Przedstaw

Mons 22/VII-09

Do Związku Postępowej Młodzieży Polskiej

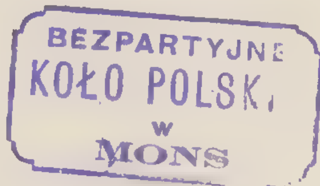
Szanowni Koledzy!

Odezwę Sz. Kolegów w swoim czasie otrzymaliśmy. Delegata na zjazd [illegible], niestety, wybrać nie mogliśmy ze względu na małą ilość członków „Koła" obecnych w Mons. Również urządzenie zebrania w sprawie, która będzie przedmiotem obrad zjazdu, napotkało z powodu spóźnionej pory na trudności i zebranie owe byłoby niekompletne.

Prosimy jednak Sz. Kolegów o nadesłanie nam sprawozdania ze zjazdu: protokółów dyskusji wraz z powziętymi wnioskami.

Łączymy wyraz szacunku

Za

Zdzisław Piotrkowski

Z. Piotrkowski
Mons, Marché aux Poulets 2

100

Do Związku Samopomocy Polskiej

Młodzieży Postępowej w Liège.

W łaskawej odpowiedzi spieszymy donieść Sz. Kolegom, że szkoła inżenierji w Zwickau wcale nie odpowiada wymaganiom polskich młodzieńców, chcących się kształcić za granicą, gdyż jest to zakład średni, a podrzędnie [illegible] szczególnie i z powodu zajść, jakie w ostatnich dniach nastąpiły, wszyscy Polacy, znajdujący się tu do tych czas, postanowili [illegible] towarzystwo i szkołę opuścić. –

Prezes: [illegible] Zygmunt Lipka

Zwickau 22/III-1905 Sekretarz: H. [illegible]

Postkarte

Belgien – Belgique

Monsieur

Henryk Mrozejewski

à Liège

Ernest de Bavière 29

219

Petersburg 28/III 1909

Szanowna Pani,

102

Dziękuję za ciekawą odpowiedź. Z odczytami ilustrowanymi chętnie pojadę, ale z względu na wspomniany termin tegoroczny – dopiero w listopadzie i sądzę, że w ciągu jednego miesiąca dopełnię zobowiązania, co prawda według trochę zmienionej marszruty. O tem wszystkiem jak również o tytule oraz treści (konspekty) odczytów przedstawię teraz później, odkładam to do jesieni. Dziwi mię, dlaczego odezwa nie wspomina o miastach czeskich (Praga, Przybram, Tabor) ~~[illegible]~~, gdzie przecie dużo polaków?

A więc proszę o wciągnięcie mię do listy prelegentów na rok przyszły. Adres mój zawsze ten sam, choć w Petersburgu pozostaję teraz tylko kilka tygodni – potem odjadę.

Z wysokiem poważaniem

Tadeusz Nalepiński

Paszowska, 36.

Darmstadt d. 27/10. 09.

Do Sz. Zarządu Związku
Stow. postęp. Mł. Polskiej
w Londynie

Szanowni Koledzy!

Wobec zamysłu Związku w sprawie zawieszenia [illegible] powinny o wstrzymaniu uiszczania wkładu i korespondencyi Związkowej do czasu aż do [illegible] porozumienia Zawiadomienia.

[illegible] że tu przy przyjaciół[illegible] [illegible] kolegów Rosyan, którzy [illegible] aresztowano.

Eventualnie może właśnie podamy adres kolegi pod nazwiskiem [illegible] by mogli przesyłać korespondencyę.

Pozdrawiamy wraz z wyrazami [illegible]

[illegible] [illegible]

Za Zarząd [illegible]

Mittweida 24/III

221

Szanowna Pani!

W sprawie odczytu p. Czapińskiego napisaliśmy do Lipska, który telegraficznie miał dać odpowiedź. Czy ją dał, my o tem nie wiemy. Co zaś do następnych odczytów, to zgadzamy się na odczyt p. Srokowskiego.

Koleżeńskie pozdrowienia ze Zarządu Stow.

Koresp. J. Kirchner.

Postkarte

Belgien

Chapin

M.e H. Lewando

Liege

Henri Maus à

Szanowna Koleżanko! Tarnów [illegible]

W odpowiedzi na kartę Waszą z d. 21/III 09 mamy szczęście komunikować, że bardzo chętnie zgadzamy się na wybór p. Makowskiego, i dołożymy wszelkich starań, by możliwie liczne grono kolegów stąd przybyło. Szkoda tylko, że czas to trochę niedogodny, gdyż bardzo wielu kolegów korzysta na przerwie świątecznej z [illegible] godziny, że około 50 dr. za [illegible] mogliby się zebrać. [illegible] bardzo [illegible] [illegible] z uwzględnieniem strony finansowej, co do [illegible] oraz [illegible] możemy [illegible] p. Makowskiego [illegible] w całości.

Łączę koleżeńskie pozdrowienia

[illegible]

222

Postkarte

LIEGE
27 MARS 09
ARRIVEE

DEUTSCHES REICH

26.3.09. 4-5 N.

Liège Lüttich

26 ... Henri Maus 26

Szanowna Koleżanko! W odpowiedzi na kartę Waną z dnia 25 l. m. czujemy się w obowiązku zakomunikować, że liczbę słuchaczów na odczytach p. Makowskiego możemy w przybliżeniu określić na 12 ~ 15 a to wobec wyjazdu około 10 kolegów na święta; a ponieważ semestr rozpoczyna się 20 kwietnia, więc wątpliwe, żeby ci koledzy przyjechali przed dniem odczytu, t.j. przed 24.-25. kwietnia. Dochód więc z dwuch odczytów wyniesie 20 l. 25 marek. Następnie zapytujemy, na jakich warunkach przyjedzie p. Makowski; to dawniej wyjątkowo płacili prelegentowi połowę dochodu z odczytów, a reszta szła do kasy dla prelegentów albo księgarni. Z ostatniej zaś odezwy Wanej wynika, że mamy zapłacić tylko za podróż do Karlsruhe (o ile tego zasada) a to wyniesie koło 1.15 marek, pomijam więc. Proszę o wyjaśnienie tej kwestyi przesyłamy

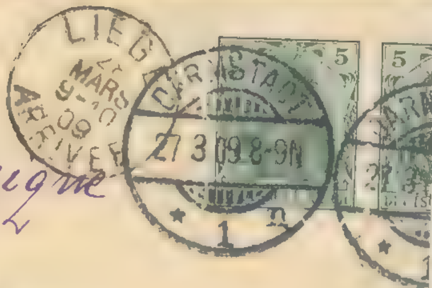
kol. pozdrowienia

Za Zarząd

Lubosław Breitkopf.

Darmstadt, d. 27/III. 09.

Postkarte

Belgique

Madame
H. Lewandowska
à Liège (Lüttich)
25. rue Henri Maus n. 25

M. Pol. stud. Zygmunt
Darmstadt: Röhrweg 35.

c

28/III Arnstadt. Sz. Koledzy!

— W odpowiedzi na Waszą kartę z 17 b.m. donosimy Wam, że, z powodu tego że przyjazd prelegenta wypada dla nas w czasie najniedogodniejszym, bo podczas świątecznych wakacyj, — pozostanie nas na miejscu niewielu członków (6 ciu) zmuszeni jesteśmy odpowiedzieć odmownie. — W tych dniach otrzymacie od nas składki semestralne.

Z koleżeńskiem pozdrowieniem

Za Zarząd P.C.A.

Sekretarz — Michael

Postkarte

Belgien

M.

H. Lewandowska

Liége

Henri Maus 25.

Do Zarządu Z. B. M. P.

Szanowni Koledzy!

proszę o przesłanie mi na-
tychmiast [illegible] informacji.

Czy [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] się w swoim fachu
[illegible]!

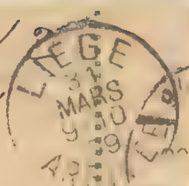
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible].

[illegible] [illegible]
[illegible]

Z koleżeńskim
pozdrowieniem K. Dziewoński

Kraków 29 II 49 r.

„Zwoknigno 6/2"
„Spojnia"
K. Klimowski

„Spójnia"
Mr. L. Górkiewicz
Liége
rue Trappé 4
Belgique

Paryż d. 31/III. 09

226

Szanowni Koledzy,

Przepraszam Was bardzo, żem tak długo zwlekał z odpowiedzią na list Wasz z d. 18 b.m., który, zresztą, nadszedł ze znacznem opóźnieniem; trudno było mi zdecydować się na coś stanowczego i określonego.

109

Warunki przez Was podane w zasadzie przyjmuję. Sumę Fr. 600.–, jako pokrycie kosztów podróży i utrzymania, uważam za wystarczającą. Niezupełnie wszakże odpowiada mi sposób jej pokrycia. Co się mnie tyczy, nie mógłbym wyjechać z Paryża, nie otrzymawszy od Was z góry jakich 150-200 franków,

na pokrycie kosztów pierwszych etapów. Resztę bylibyście opłacali mi ratami, stosownie do porozumienia ustnego, już w drodze. Z Paryża mógłbym wyruszyć około 20-go kwietnia; objazd mój trwałby przeszło do końca maja. Jeśli warunki moje przyjmujecie, zechciejcie mnie zawiadomić możliwie szybko i przyślijcie mi zarazem plan podróży, biorąc za punkt wyjścia Paryż. Wracać pragnąłbym na Szwajcarję. Czy nie można byłoby przeto ułożyć plan w ten sposób: Francja, Belgja, Niemcy, Austrja, Szwajcarja, Monachium, Paryż. Ewentualnie, w miastach większych — dwa odczyty z przerwą jedno- lub dwudniową.

W oczekiwaniu szybkiej odpowiedzi Ślę pozdrowienia koleżeńskie.

Michał Mutermilch

130, Bd du Montparnasse.

Szanowna Pani

Z przyjemnością zgadzam się na propozycję Komisji adrzytowej.

Chodzi więc jedynie o ułożenie się co do warunków.

Jeżeli się w podróż wybiorę, to tylko z żoną, bo jej tu, gdzie nie mamy prawie żadnych znajomości samej zostawić nie mogę. Koszta podróży przez to się nie powiększą, bo pojedziemy trzecią klasą, a wymagania nasze co do utrzy=

się bardzo skromne. Przedewszystkiem nie zamieszkamy w hotelu, tylko w jakimś pokoiku studenckim, który nam ~~kt~~ jakiś z kolegów na parę dni użyczy, a jeść będziemy tam, gdzie wy A. M. w studenckiej kuchni, lub coś podobnego.

I to wszystko.

Jeżeli Was poproszę o dwieście franków z góry na koszta jazdy, to chyba nie zadużo. Najlepiej i najtaniej wyjdzie się na tem, jeżeli kupi się

okrężny bilet tam i z powrotem do M.,
odczyty mogłyby się odbyć ~~od 20 kwietnia~~
w końcu tego miesiąca), byście
mieli czas na zorganizowanie
ich i dokładnego oznaczenia
terminów.

Pomiędzy odczytami w Genewie
a Brukseli zrobimy dłuższą
pauzę (jakiego tygodnia),
bo chcielibyśmy, oczywiście
na własny już koszt, zwiedzić
Brügge.

W każdym razie urządźcie
odczyty, możliwie wcześnie.
Im prędzej, tem dla mnie
lepiej. A jeżeli dla Was możliwe,
to już od 15go Kwietnia.

A co do terminów odczytu, to już z góry musicie się z innemi miastami porozumieć, by nie było tak, jak w Szwajcaryi, gdzie wszystko w ostatniej chwili się załatwiało i wskutek tego często niefortunnie.

Oczekując rychłej odpowiedzi i oznaczenia terminów

pozostaję

z głębokim szacunkiem

Stanisław Przybyszewski

Monach. 12° kw. 1909.
Bismarckstr. 28.

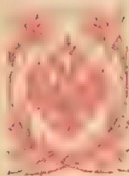
Warszawa d. 3/IV. 09.

Wielmożny Panie

Uprzejmie mamy [illegible] donieść, że za się [illegible] warunkach. [illegible] książki [illegible] od P. [illegible]. [illegible] książka [illegible] i wydawnictwa [illegible] G. [illegible] i Sp. Krakowskie Przedmieście. [illegible] wysłaliśmy. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] życzymy.

Z szacunkiem

Gebethner i Wolff.

ВСЕМІРНЫЙ ПОЧТОВЫЙ СОЮЗЪ
UNION POSTALE UNIVERSELLE
РОССІЯ RUSSIE
ОТКРЫТОЕ ПИСЬМО CARTE POSTALE

Association de la Jeunesse
Progr Polonaise „Spójnia"
rue de la Sirène 33.
à Liège.
pour Mr E. Górniewicz. (Belgique)

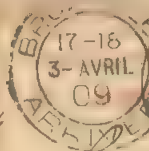
Do Zarządu Stow. Polskiej Mł. postęp. w Londynie.

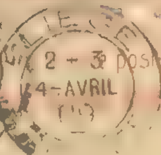
Szanowni Koledzy!

Wobec tego, że kol. Hempel, delegat i Trybuna na Zjazd, oświadczył na nim wszystkie papiery od Wydziału Br. Pomocy, i że na zjeździe była mowa o tem, żeby Wydział ukonstytuował się w Zürichu, byliśmy przekonani, że Zarząd zwróci się z propozycyą ukonstytuowania Wydz. do Spójni Zürichskiej i nie czyniliśmy w tej mierze żadnych kroków. Byłoby pożądane, aby Zarząd zwrócił się do Zürichu, gdyż Wydział Br. Pom. przy Zjednocz. tam się znajduje i mógłby wspólnie w pewnych kwestyach porozumiewać się. Co się tyczy wysłania ustawy, to takowej dotąd nie wysłaliśmy, gdyż nie chcemy na siebie brać czynności owego Wydziału. Jeżeli nie będzie innego wyjścia, to się zgodzimy, lecz zwróćcie się do Zürichu. Brak ludzi odpowiednich – stoi w znacznej mierze temu na przeszkodzie.

Z pol. poważaniem za Zarząd Stowarzyszenia

Société polo-
naise „Lutynia"
Fribourg
2 rue de Pérolles

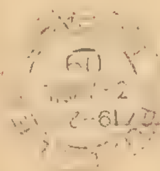

postale univer

Société Polonaise
„Spójnia"
Liège
33 rue de la Sirène
Belgique

Lipsk dnia 5/IV

Do Komisji Odczytowej.

Szanowni Koledzy.

Obie pocztówki Kol-ki Lewandowskiej (z 17/III i 1/IV) otrzymaliśmy, lecz dopiero dzisiaj możemy odpowiedzieć.

Otóż obecnie w Lipsku Polaków prawie że niema, rozjechali się wszyscy na wakacje i wracają dopiero koło 23/26 Kwietnia.

Wobec tego z wielkim żalem musimy na teraz z odczytu p. Makowskiego skwitować. Co się tyczy odczytu p. Sokołowskiego to ten śmiało będzie się mógł odbyć – w początkach maja bowiem wszyscy Kole-

Dzy ~~uwaczy~~ są już tutaj.
W każdym razie dziękujemy
Panu za trudy i starania i
prosimy o zawiadomienie nas
tak za ok. 2 tygodnie co
do ewentualnego odczytu
p-na Sokołowskiego. Pożądanem
byłoby tylko gdyby i p. Makowski
mógł to nas zaliczać, ale
też dopiero w początkach
maja -- w kwietniu bowiem
mowy być nie może o jakim-
kolwiek odczycie polskim
w Lipsku.

Z kol. pozdrowieniem
M. Prężer

za Zarząd „Concordji"

Lozanna 5/IV 09.

Do Zarządu Z. S. P. Mł. P.

114

Szanowni Koledzy.

Na ostatnim zjeździe postanowiono zorganizować akcję odczytową, oddając wykonanie projektu w ręce komisji północnej w Leodjum i południowej w Lozannie. Donosimy Wam, że w letnim semestrze rachujemy na parę wybitnych prelegentów, między innymi i obywatela Krzywickiego. Od tego ostatniego otrzymaliśmy w tych dniach odpowiedź przychylną a zarazem ustanowione przez prelegenta warunki. Są one następujące: 1°) zwrot kosztów podróży i pobytu 2°) paszport 3°) zwrot strat, związanych z niemożnością zarobkowania przez okres odczytów - około [illegible].

Jak widzicie są one dość dostępne i słuszne, ale na nieszczęście nie stać nas, gdyż prawie wszyscy, którzy pracowali

w „Spójni" wyjechali – brak więc ludzi uda-
remnia nam zupełnie prowadzenie pracy nadal.
– Nie pozostaje nic innego, jak abyście
Wy ze swej strony zaproponowali jakiemu
związkowemu towarzystwu w Szwajcarji
wziąć na siebie dalszego prowadzenie
odczytów. Prosiłbyśmy o pośpiech, gdyż oby-
watel Krzywicki rozporządza czasem od końca
kwietnia do końca czerwca – i w najbliższym
czasie winien być powiadomionym o
ostatecznej decyzji. W tych dniach wyślemy
Wam obszernie opracowaną odpowiedź na
ankietę przeznaczoną dla książki informacyjnej.

Z koleżeńskim pozdrowieniem

Sekretarz „Spójni"

Mons 6/IV 09.

Do Związku Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postępowej w Leodjum.

Szanowni Koledzy!

Załączając przy niniejszym kwestyonaryusz, dotyczący warunków studyów w wyższych zakładach naukowych miasta Mons, przepraszamy za opóźnienie, powody którego wytłumaczyliśmy w liście z dnia 24/III 09.

Prosimy o zawiadomienie nas o odbiorze i czy dostatecznie szczegółowo wypełniliśmy kwestyonaryusz.

Załączamy koleżeńskie Pozdrowienia

Zdz. Piotrkowski

2, Marché aux Poulets, 2.

P.S. Załączamy również Program politechniki i instytutu komercyjnego

Mittweida 6-IV-1909 r. 235

Szanowni Koledzy. Kartę Waszą z dn. 30/III r. b. otrzymaliśmy. Na odczyt p. M. możemy się zgodzić pod tym warunkiem, żeby się odbył w Mittweidzie nie wcześniej 25go-IV t. j. po przyjeździe kolegów z wakacji, gdyż teraz z całej kolonii zostało nas kilku zaledwie, i 2° o ile nie będziemy potrzebowali ponosić całych kosztów Mittweida-Darmstadt, gdyż niesprawiedliwym nam się wydaje aby liczniejsza kolonja lipska poniosła 5 razy mniejsze koszta niż my podać należy iż na duży zbiór liczyć nie możemy, a kasa Towarzystwa jest za ubogą, żeby ponieść tak wysokie koszta.

Z Koleżeńskim pozdrowieniem

Za Zarząd W Szwykowski Sekretarz

Postkarte

Belgica

Mademoiselle

H. Lewandowska

Liége Belgique

Henri Maus 25

LIEGE 9 AVRIL 10-11 09 ARRIVÉE

Jak widać z Waszej karty marszruta p. M. jest błędnie ułożona. wygodniej jest bowiem jechać Mittweida Lipsk - Darmstadt, niż Lipsk - Mittw. a stąd znowu na Lipsk do Darmstadtu (na Chemnitz droga jest dalsza).

W. Lenykowski

Nancy. Dnia 7/II 09.

Szanowni Koledzy! Na kwestyo-
naryusz odpowiemy. Odpowiedź
otrzymacie w krótkim czasie
w [illegible] [illegible].

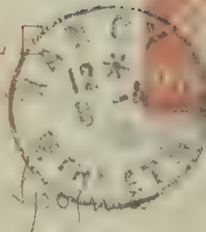
Propozycyę [illegible] urządzenia
odczytów przyjmujemy chętnie
zastrzegając się jednak, że wyzna-
czenia [illegible] [illegible] gwaranto-
wać nie możemy.

Przyjmijcie od nas koleżeński uścisk
dłoni

Związek P. B. P. w Nancy.

CARTE POSTALE

Ce côté est exclusivement réservé à l'adresse

Bibliothèque polonaise

Société polonaise

Bologne

Rue de la Sirène 33.

dla zarządu ...

Warszawa 9.IV.09.

Szanowna Pani,

W odpowiedzi na list Jej z d. 7.IV. komunikuję, że proponowane opóźnienie pociąga dla mnie tyle komplikacji, aż staje się prawie niemożliwe. Proponuję natomiast odwrócenie porządku: Przyjadę do Paryża około 22 kwietnia zostanę tam do 5 Maja, a dalej 6-7 Mons, 8-9 Gand, 10-11 Bruksella, 12-13 Liège, 14-15 Nancy, 16-17 Karlsruhe i t.d. Przypuszczam że tym sposobem wszystkie trudności będą pokonane, Francuskie i Belgijskie bowiem miasta pozostaną prawie bez zmiany, a Niemieckie otrzymają pożądaną zwłokę. Proszę o natychmiastową telegraficzną odpowiedź, gdyż chciałbym na kilka dni wyjechać. Z obawy aby karta nie zginęła, jak to już było, wysyłam jednocześnie list polecony.

Wyrazy szacunku łączę

W. Małkowski

ОТКРЫТОЕ ПИСЬМО

Belgique. Liège

à Mlle H. Lewandowska

rue Henri Mo...

Liège

238

Warszawa 9.IV.09
Widok. 16.

Szanowna Pani!

List Pani z d. 7 b.m. otrzymałem przed chwilą, odłożenie wyjazdu na dni 10 jest dla mnie bardzo uciążliwe z powodu iż zastosowałem już wszystkie inne prace swoje do poprzedniego planu. Możliwym wszakże jest wyjazd taki: Rozpocznę objazd od Paryża. Będę w Paryżu mniej więcej 22–23 kwietnia a stamtąd z powrotną drogą objadę wszystkie miasta w następującej kolei: Mons 6–7 Maja, Gandawa 8–9, Bruksella 10–11, Leodjum 12–13, Nancy 14–15, Karlsruhe 16–17, Darmstadt 18–19

Arnstadt 20–21, Mitweida 22–23, Lipsk 24–25; zastrzegam sobie ewentualną zmianę o jeden dzień lub dwa, mianowicie w miastach blisko położonych, jak Karlsruhe i Darmstadt lub Lipsk i Mitweida może będzie można w jednym dniu mieć odczyt zarówno wykładowy, w innym mieście (i wieczorem), to są zresztą rzeczy niekonieczne.

Przypuszczam, że taki porządek rzeczy będzie odpowiedni dla miast Belgijskich nie przynosi on zmiany w stosunku do propozycji Szan. Pani, zaś dla miast Niemieckich odsacza wykłady na termin dalszy, jak mogłem wywnioskować odpowiedniejszy.

Proszę o telegraficzną odpowiedź natychmiast, gdyż chciałbym

za tydzień wyjechać z Warszawy, a zależy mi na możliwie wczesnej wiadomości.

Sądzę, że ten projekt już będzie ostatecznym i jestem przygotowany do wyjazdu.

Z szacunkiem

W. Makowski

240

Towarzystwo Naukowe
Techników Polskich
„URANJA"
w Mittweidzie.

—o—

Mittweida, dnia 10. XII

Adres telegraficzny „URANJA" Mittweida.

Do Zarządu Z. S. P. M. P.

w Leodjum.

Niniejszym donosimy Sz. Kolegom, że uchwaliliśmy podatek w wysokości 5% (około 3.K) od ogólnych dochodów; kasa nasza jest bowiem zbyt ubogą, ażeby mogli płacić projektowaną przez Sz. Kolegów odsetkę.

Zarazem przesyłamy odpowiedzi na przesłany nam kwestjonarjusz.—

Z koleżeńskim pozdrowieniem.

Za Zarząd

zast. koresp. c. K. Królewski

/20

Szanowna Pani,

Na warunki, podane przez Panią się zgadzam, i jedno tylko proszę, by odczyt w Leodyjum odbył się 18go zamiast 17, a w Brukseli 19go. W dalszych terminach żadnej już zmiany nie zajdzie.

A te sto franków na podróż proszę na czwartek przyszłego tygodnia.

No, to i wszystko.

Z głębokim szacunkiem

Stanisław Przybyszewski

10 Kw. 1909

Darmstadt 13/IV 09

Szanowna Koleżanko!

W odpowiedzi na kartę Waną z d. 12 b.m. komunikujemy, że p. Makowski może liczyć na dochód 40-50 marek za dwa odczyty. Dwa odczyty Przybyszewskiego — jeden w języku polskim, drugi w rosyjskim — mogłyby przynieść do 75 marek. Odczyt w języku rosyjskim skupiłby prawdopodobnie liczne grono słuchaczów, gdyż kolonija rosyjska u nas przedstawia się liczebnie bardzo pokaźnie, a nazwisko prelegenta — przypuszczamy — wielu ludzi by zachęciło. — Zawiadamiając nas o terminie przyjazdu p. Makowskiego bądźcie łaskawi poinformować nas, w jaki sposób ma być wypłacone mu honorarium?

Z koleżeńskim pozdrowieniem Za Zarząd

W. Rudowski - prezes.

Postkarte

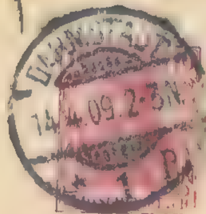
Belgique

Madame

J. Lewandowska

Liége

Henri Maus 25

C 154

Do Zarządu „Związku"

P. A. P.

Przepraszam najmocniej, że tak późno został wystany informator o tutejszym uniwersytecie. Przypuszczam, że informacje dane są wystarczające. W razie pewnych niejasności chętnie i natychmiastowo będę służył wyjaśnieniami

Jak stoi sprawa z wyborem Komisyi Stypendyjnej? a także ze składkami na naszą Komisyę utworzoną? Brak floty utrudni nam pracę wśród wychodźców, którzy z końcem kwietnia przybędą w okolice Fi-burga?

Koleżeńskie pozdrowienie zasyłam E. Banaszka

14/II 1904 r.

I

Szanowna Koleżanko! Zaczekaliśmy z odpowiedzią gdyż przypuszczali: [illegible]
p. Makowski zawita do nas dopiero w maju, zresztą wogóle niechętnie przyjmujemy
udział w akcji odczytowej popieranej przez Związek, gdyż z powodu nadmiaru odczytów
i drożyzny sal najczęściej odczyt daje deficyt, czasem małe zyski. Odczyt urządzo-
ny przez P.P.S. (tow. Wita) przyniósł wszystkiego 24 fr. czystego dochodu, pomimo wiel-
kiego nakładu pracy, starannie i pełnej sali. Toteż nie spodziewając się wielkich
zysków z odczytu p. Ma[illegible] [illegible] powiesz jeszcze na nas już liczyć, więc go
uwzględnimy, prosimy tylko 1) jaknajprędzej oznaczyć datę i temat odczytu chcielibyśmy
o „Dziejach grzechu”, jeśli ma być dwa, to drugi o Wyspiańskim. 2) przesłać nam
szczegółowe warunki na jakich prelegienci odjeżdżają Kolonję: ile będziemy musieli
[illegible] za podróż; co znaczy „koszta utrzymania”, przez ile dni; czy wypłacać pewną
kwotę dziennie, czy pokrywać podany rachunek, czy dać pieniądze w formie zaliczki z tą
że on ostatecznie odrachuje się ze Związkiem, czy chodzi o [illegible] wszystkie i płacić
za niego??? Prosimy Was o dokładną odpowiedź, gdyż wszelkie nieporozumienia
i zatargi [illegible] byłyby dla nas bardzo nieprzyjemne. Dochód prze-
widujemy 50 fr. z dwuch odczytów, 30 fr. z jednego. Co zrobić w wypadku, gdyby odczyty
dały deficyt lub nie pokryły kosztów utrzymania i podróży? „Związek” ze swych funduszów ani
na ten cel przeznaczyć nie może. Z koleżeńskim pozdrowieniem H. Gietzyńska. Paryż 14/IV 09.

Chakrzewski (Spójnia"
Paris (VIe)
Mr le Prince No 21.

RÉPUBLIQUE FRANÇAISE

CARTE POSTALE

Ce côté est exclusivement réservé à l'adresse.

I

Mademoiselle

H. Levandovska

25, rue Henri Maus, 25

Liége - Belgique

245

Z.S.P.M.P.

„Spójnia"
Stow. Pol. Młodz. Postęp.
w Paryżu.

№ 10.

Paryż, 14-go kwietnia 1909 r.

Do Zarządu
Związku St. Pol. Mł. Post.
w Leodjum.

Szanowni Koledzy!

Zgodnie z Waszą dyrektywą przystąpiliśmy do dyskusji i głosowania nad ustawą Związku St. M.P.P., zarówno jednak dyskusja, jak i głosowanie posuwa się bardzo powoli i nie przypuszczamy by wcześniej niż w miesiącu czerwcu było ukończone.

Nad opracowaniem odpowiedzi na kwestjonarjusz również pracujemy, lecz ogrom pracy wprost nas przeraża, nie ma mowy by w tym roku można było wszystko skończyć; oto w jaki sposób podzieliliśmy pracę między poszczególnemi Komisjami:

1) Środowisko naukowo-społeczne Paryża.
2) Uniwersytet Paryski (zasady ogólne)
3) Wydział medyczny i kurs przygotowawczy (P.C.N.)
4) Wydział prawny
5) " filozoficzno-historyczny i filologiczny (Lettres)
6) " matemat.-przyrodniczy (Sciences)
7) " farmaceutyczny.
8) Szkoły dentystyczne.
9) Zakłady naukowe techniczne.
10) Sztuki piękne: Malarstwo i rzeźba.
11) " " Architektura.
12) " " Szkoły dramatyczne.
13) " " Muzyka i śpiew.
14) Szkoły rękodzielnicze i rzemieślnicze, sztuka stosowana. Szkoły dekoracyjne etc.
15) Wyższe szkoły handlowe i przemysłowe
16) Nauki społeczne i polityczne.
17) Języki wschodnie
18) Archeologja i etnografja.
19) Collège de France.
20) Teologja, szkoły wyznaniowe.
21) Rolnictwo i ogrodnictwo.
22) Uniwersytety prowincjonalne.
23) Specjalne zakłady naukowe na prowincji.
24) Specjalne instytucje naukowe w Paryżu (Instytut Pasteura, Museum historji naturalnej, Instytut pedagogiczny i t.d.)

Gdybyście mogli poprzestać na najważniejszych zakładach naukowych, to za dwa tygodnie moglibyśmy Wam nadesłać odpowiedzi następujących Komisji (patrz wyżej): 1, 2, 3, 4, 5, 6, 9 i 16?, może nawet 10, 11, 13, 17, 19 i prawdopodobnie 22, 23, 24.
Prosimy Was o natychmiastową odpowiedź w tej sprawie.

Duplikatów w swej bibljotece nie posiadamy. Całą swą bibljotekę złożyliśmy w depozyt „Wypożyczalni Nowości Literackich i Naukowych", gdyż nie mamy środków na sprowadzanie nowych dzieł, a „Wypożyczalnia" jest dostatecznie w nie zaopatrzona; chodziło o stworzenie większej a zamożnej, skoncentrowanej bibljoteki. Członkowie nasi zaś korzystają z ulgowych warunków.

Imienny spis swych członków jak również trochę pieniędzy wyślemy Wam wkrótce. Prosilibyśmy o częstsze informowanie nas o stanie i działalności Związku za pomocą okólników lub listów. Zaprojektowalibyśmy też tymczasowo, póki nie możemy się zdobyć na własny organ drukowany, wypuszczanie „Biuletynów Związku", zawierających krótkie komunikaty Zarządu Związku i poszczególnych stowarzyszeń, kronikę ważniejszych wypadków życia studenckiego i t. d.x) Odbijane na mimeografie lub litografowane w ilości 150 - 200 egzemplarzy, mogłyby ukazywać się co tydzień w objętości czterech stron. Prenumerata byłaby płatna. Pomyślcie o tem! Jeśli to nie przyjdzie do skutku, to przynajmniej rozsyłajcie częściej okólniki. Dotychczas otrzymaliśmy 2 przez 4 miesiące!

Z ważniejszych wydarzeń naszego wewnętrznego życia muszę Wam donieść, że wspólnie z trzema towarzystwami: Uniwersytetem Ludowym im. Worcella, Wypożyczalnią Nowości Literackich i Towarzystwem Pracujących Polaków wynajęliśmy lokal (55, rue St. Jacques) i zakładamy wspólną czytelnię. Kierowały nami głównie te względy, że razem jest taniej i bogatszą czytelnię można posiadać. Wywołało to jednak namiętne spory i waśnie w łonie towarzystwa wogóle, a Zarządu w szczególności i omal nie doprowadziło do upadku obecnego Zarządu, lecz na wczorajszym Nadzwyczajnym Ogólnym Zebraniu ostatecznie sprawa została załatwiona kompromisowo i dawny zarząd pozostał. Pomimo posiadania obecnie lokalu, gdzie w oznaczonych godzinach będą urzędowali sekretarz i skarbnik towarzystwa, adres dla korespondencji pozostaje dawny: Kol. Zakrzewski, 21, rue Monsieur-le-Prince, 21.

Na zebraniach Ogólnych między innemi dyskutowaliśmy uchwały VIIIgo Zjazdu Związku P.M.P. w Leodjum. Podaję do Waszej wiadomości wszystkie uchwały zapadłe na skutek tych dyskusji; Przeszły następujące wnioski:

1) „Ze względu na zupełną bezużyteczność[*] i na złe umotywowanie bojkotu w odezwie „Zjazdu Leodyjskiego do młodzieży rosyjskiej „Spójnia" paryska odrzuca tę odezwę."

(wyjątek z protokółu zebrania „Sp." dnia 13go marca r.b.)

2) „Spójnia" paryska po wysłuchaniu referatu kol. Kowalskiego w sprawie bojkotu „szkół rosyjskich w Polsce w związku z uchwałami zjazdu Leodyjskiego i przeprowadzeniu „dyskusji nad tą kwestją stwierdza, że nic nie wpłynęło na zmianę dotychczasowego ~~boj~~ „stanowiska bojkotowego i przechodzi do porządku dziennego" (zebranie 13go marca).

Uwaga. Powyższa uchwała i namiętna dyskusja na zebraniu „Spójni" wypłynęły z tego, że znaczna część członków poczęła wyrażać wątpliwości co do celowości dalszego bojkotu i przewidywała prędki jego upadek. Wogóle znać że ciągła reakcja i funkcjonowanie rosyjskiego uniwersytetu w Warszawie ujemnie wpływa na stan psychiczny młodzieży, ~~(w tym celu~~) by zapobiec dalszemu rozkładowi poglądów przyjęliśmy na tymże posiedzeniu następujący wniosek:

3) „Spójnia" paryska zwraca się do Zarządu Związku, aby zebrał materjał, którego „dostarczyły dyskusje prowadzone w różnych stowarzyszeniach związkowych i na zjeździe „Leodyjskim w sprawie walki o szkołę polską w Królestwie i wydał o tem broszurę, „która by mogła być jaknajszerzej rozpowszechniona między młodzieżą kształcącą się „w kraju i zagranicą."

4) „Uważając, że stowarzyszenia studenckie nie mogą przy przyjmowaniu nowych „członków przeprowadzać śledztwa w sprawie ich stanowiska względem strejku „szkolnego, że w razie zdarzenia się pojedyńczego wypadku kandydowania lub „przyjęcia łamistrejka do stowarzyszenia należy sprawę rozstrzygnąć zgodnie „z ogólnie przyjętą praktyką stosowaną względem członków, którym zarzucono „czyny nieetyczne, „Spójnia" paryska nie zgadza się z odpowiednią uchwałą „Zjazdu Leodyjskiego (patrz „Uchwały VIII Zjazdu Związku Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży „Postępowej" str. 6: „Szkolnictwo" Uchwała IV i V) i bez dyskusji odrzuca projekt „statutu sądów nad łamistrejkami, wypracowany przez Zarząd Związku Stowarzy-

---

[*] bezużyteczność odezwy nie bojkotu! (Uwaga sekretarza)

szeń Polskiej Młodzieży Postępowej" (wyjątek z protokółu Nadzwyczajnego Ogólnego Zebrania „Spójni" dnia 13[go] Kwietnia r. b.). Uchwałę tą przyjęto jednogłośnie.

Na tym dziś kończę. Uporanie się z wewnętrznemi sprawami Towarzystwa pozwoli nam obecnie energiczniej zabrać się do opracowywania odpowiedzi na kwestjonarjusz. Donieście nam, jeśli w innych miastach postępuje ta praca, to nam doda energji i przyśpieszy koniec. Wogóle czekamy z utęsknieniem na wiadomości o Związku i Stowarzyszeniach Związkowych. Piszcie, wymyślajcie, dopominajcie się bo bez tego zapominamy o Was.

W imieniu Zarządu „Spójni"
Sekretarz Witold Giełżyński
13, rue Monsieur-le-Prince.

12.7.

Adres lokalu „Spójni": 55, rue St. Jacques, 55. (V[e] arr.)
" dla Korespondencji: 21, rue Monsieur le Prince, 21 (VIe arr.) Mr Zakrzewski

P. S. Prosimy Was, jeśli macie, o nadesłanie nam po 2 egz. Uchwał VII i VIII Zj. Związku, o zwłaszcza kilku egzemplarzy Ustawy Związku.
W. G.

Arnstadt 15/IV 09.

Szanowna Koleżanko!

Z powodu feryj świątecznych odpowiedź wcześniej nie byliśmy w stanie; za zwłokę bardzo przepraszamy. Na odczyt p. Makowskiego u nas zgadzamy się, gdyż czas wyznaczony przez prelegenta jest mniej-więcej odpowiedni dla nas. Co się zaś tyczy kolonii w Arnstadzie, to jest bardzo nieliczną; liczymy przeciętnie na 15tu członków, więc jeśli koszta podróży p. M. i pobyt jego w Arnstadzie nie będzie zbytnio wygórowanym finansowo, to bardzo jest możebnem, że odczyt ten się urządzi.

Z kol. pozdrowieniem Władysław Jaszczur.

Postkarte

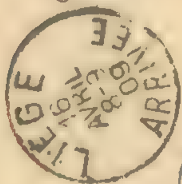
Weltpostverein

Carte postale

Union postale universelle

Belgien

Jadwiga Lewandowska

Liége

Henri Mons 25.

Abs: Zdzisław Jaczynie
Kronstadt in Pr. Al.-Rosenstrasse No 2.

Szanowna Koleżanko! K-ce d. 15/IV 09 r.

W odpowiedzi na kartę Waszą z dnia 12/IV niniejszym komunikuję, że z radością akceptujemy zmianę terminu przyjazdu p. Makowskiego, gdyż odczyty jego mogą liczyć na daleko większe powodzenie pod względem kasowym. Co do przyjazdu Przybyszewskiego, to byłby on u nas bardzo mile widziany i mógł liczyć na b. duże powodzenie, tylko w tym wypadku, jeżeli przyjazd jego nie będzie bezpośrednio skoordynowany razem z odczytami p. Makowskiego. Za najkrótszy interwał uważamy 2 tygodnie czasu pomiędzy odczytami obydwu prelegentów.

Łączę koleżeńskie pozdrowienia [signature]

1° Uwaga. Przepraszam za [illegible] zmianie, odpowiedzi [illegible] w razie [illegible] pilnego [illegible] w terminie [illegible]

Postkarte

Weltpostverein

Carte postale

Union postale universelle

Mademoiselle

H. Lewandowska

à Liège (Lütt…

25. Henri Maus 25

Do Komisji Odczytowej
przy Związku St. P. M. P.

Szanowni Koledzy!

Dziwi nas, że „zapraszacie” dla nas prelegentów bez uprzedniego porozumienia się z nami. Nie pytaliście się o zgodę na odczyt p. Makowskiego, dziś to samo robicie z Przybyszewskim; ponieważ staje się to stałą praktyką, więc musimy na przyszłość się zastrzec, że żadnych odczytów wszakże nie chcemy, mamy na miejscu swoich aż nadto. Poste- wiliście nas w bardzo przykrym położeniu. Dwa razy już zwracano się do nas

z propozycją sprowadzenia do Paryża Przybyszewskiego i dwa razy odrzuciliśmy tę propozycję z powodu złych ówczesnych warunków. Pani Krausharowa, która wystąpiła do nas z temi propozycjami, pomimo tego porozumiała się z Przybyszewskim i zgodziła się na następujące warunki: posyła mu naprzód 100 fr. na drogę, cały dochód po potrąceniu wydatków idzie na niego. Obecnie, odebrawszy od Was wiadomość, że już postanowiliście zaprosić Przybyszewskiego między innemi do Paryża, zmuszeni jesteśmy te warunki przyjęte przez p. Krausharową przyjąć, gdyż dwuch odczytów konkurencyjnych urządzać nie sposób.
Prosimy Was o natychmiastową odpowiedź co znaczy, że Przybyszewski układa się jednocześnie ~~z~~ ze Związkiem i z

p. Kranzharową, na jakie warunki przystalibyście z Przybyszewskim i co my mamy robić?

Dodajemy, że między odczytami Przybyszewskiego i Makowskiego musi być conajmniej 2-tygodniowa przerwa, bo inaczej oba w łeb wezmą. Odczyt Przybyszewskiego (jeden) dałby 150 fr. maximum czystego dochodu. Dwuch polskich urządzić nie można.

Prosimy o odpowiedź expressem, natychmiastową.

Za Zarząd „Spójni"

H. Gierszyński

13, rue Monsieur-le-Prince.

Paryż, 17go kwietnia

Rép 18/11

ADMINISTRAT

Beheer

ARRIVÉ

a (te)

lications de se
est voorkome

Télég. urge
Dringend te

tat n'est soum
idens art. 6

Déposé à
Aangebod

2..

TÉLÉGRAMME TELEGRAM

ADMINISTRATION DES TÉLÉGRAPHES.
Beheer van Telegrafen.

a (te) ... h. (uur)

Lewandowska
Quai de Longdoz(?)
mum(?) 25

Il est interdit aux porteurs d'accepter aucune gratification.

De bestellers ... gen geene b... ning, ho... genaamd, ... vaarden.

...ications de service les plus usitées inscrites éventuellement en tête de l'adresse, en toutes lettres ou en abrégé :
...est voorkomende dienstaanwijzingen die, als er zijn, voluit of verkort vóór het adres worden geschreven :

{Télég. urgent. *Dringend teleg.* RP {Réponse payée. *Antwoord betaald.* XP {Exprès payé. *Bode betaald.* PC {Télég. avec accusé de réception télégraphique. *Teleg. met telegraphische kennisgeving van ontvang.* PCP {Télég. avec accusé de réception postal. *Teleg. met kennisgeving van ontvang per post.*

...tat n'est soumis à aucune responsabilité à raison du service de la correspondance privée par voie télégraphique (Loi du 1er mars 1851, art. 6).
...idens art. 6 der wet van 1n Maart 1851, is de Staat geenszins verantwoordelijk voor den dienst der bijzondere telegrammen.

Déposé à *Aangeboden te* Bruxelles **à** *te* 8,20 m **N°** 10

Arriverons aujourd'hui
vers minuit Przybyszewski

153 m

Nancy 20/10

Szanowni Koledzy!

Propozycję [illegible]

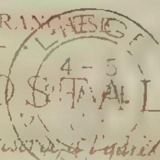
[illegible]

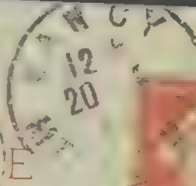
[illegible]

RÉPUBLIQUE FRANÇAISE

CARTE POSTALE

Côté ... exclusivement réservé à l'adresse

Mademoiselle Lewandowska

Belgique Liège

Rue ... 25

* L'inscription ... est facultative.

Rue ... adresse ...

Bruksela 21-IV-1909

Szanowna Koleżanko!

Dziś dopiero mogliśmy obliczyć rezultaty finansowe odczytu p. Przybyszewskiego.

Ze sprzedaży biletów otrzymaliśmy — 42.00 fr

Koszta sali 15.00 -

(w Univ. Nowym).

Pozostaje 27.00 -

Nie ma [illegible] w Tarnowie czystego dochodu, jest nawet zawsze deficyt gdyż wydatki związane z pobytem p. Przybyszewskich wyniosły 27 fr. Jest. Nie jest to dziwnym, gdyż pp. Przybyszewscy zabawili tutaj dwa dni. Rachunki były [illegible]. [illegible] wszystkie się gości- [illegible], gdyż nie można było

niektórych wydatków wiktoryi
pośrednio na zamawiających
członków Kolonji (obrazy
modły it. d.)
Co się tyczy dochodu owego
w sumie 27 fr. to nie mogłem
nadesłać go Wam natych-
miast, gdyż z chwilą przy-
jazdu Prezydenta, w Kasie
był deficyt. Rozchody uad-
zwyczajne były robione na
rachunek dochodu ze sprze-
daży biletów.
Następny ~~dochód~~ odczyt po odpoczeniu
Kontora soli będzie mógł
przynieść więcej, chcę zaan-
gażować go do nowej Kontory
soli. Zapewne przybędzie
więcej osób
Zarząd miejscowego Stowa-
rzyszenia, który się składa

Zaledwie z trzech członków,
(jeden z nich dopiero 257
dziś wrócił). Energiczniej zajmie
się zbieraniem składek.
W celu pokrycia długu,
o nadkorzystających składkach
mowy być nie może.
Nie odrazu więc uiścimy się
z długu.
Sądzę nawet, że wobec wy-
jątkowego stanu rzeczy
w Bruxelli, Komisya
Odczytowa zredukuje
dług nasz, w razie gdyby
w ostatecznym rezultacie
odczyty przyniosły czysty
dochód.
Jakkolwiek bądź, nasze sto-
warzyszenie będzie znowu nad-
szarpnięte pod względem fi-
nansowym. Stowarzyszenie

dzenie tomu przez się jest nie-
liczne. Dzięki stosunkom
osobistym współdziałał z
nami ludzie, którzy do Sto-
warzyszenia należeć nie
chcą.
Proszę o łaskawe nadesła-
nie tytułu prawnika, który
St. Przybyszewski ma otrzymać
uniwersytetu swoim.
Z koleż. pozdrowieniem
St. Rudkiewicz

44 Rue Van Aa

odpisano

255

23. II. Paryż.

Szanowna Pani, stosownie do ostatnich listów naszych jestem już w Paryżu, zawiadomić Panią pragnę o przyjeździe swoim. p. Zakrzewskiego zapewne wkrótce dłużej się z nim porozumiem. Co do ostatniej to ze względu na podróż, proponowałbym rzucić tę drobną poprawkę, to w Nancy wypadnie pomiędzy Leodjum a Karlsruhe. Co do dnia wyjazdu z Paryża ostatecznie zawiadomię Szanowną Panią po porozumieniu z p. Zakrzewskim.

Wyrazy szacunku łączę

W. Makowski

Paryż. rue de la Sorbonne 8.

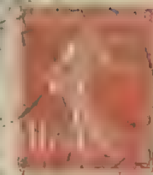
Hôtel Montesquieu.

M Makowski
Paris
Rue de la Sorbonne No 8
Hôtel d'Espagne

RÉPUBLIQUE FRANÇAISE

CARTE POSTALE

Ce côté est exclusivement réservé à l'adresse.

M. Lewandowska

à Liège

(Belgique)

rue [illegible]

11/66

27

ZWIĄZEK
KSIĘGARZY POLSKICH
Szkolna № 10 m. 1.

Warszawa, d. 23 kwietnia 1909 r.

Szanowny Zarząd
Związku „Spójnia"
w Sieradzu

W uprzejmej odpowiedzi na list z d. 21 marca r.b. mam zaszczyt donieść, że „Związek" nasz przyznaje 10% ustępstwa od cen katalogowych, o czem zawiadamiając Panów, kreślę się z wysokim szacunkiem

A. Turski

132

251

Paryż 23 IV. 07.

Szanowna Koleżanko.

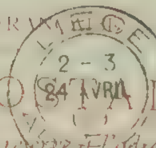
Uprzejmie Was prosimy, abyście
uwiadomili nas przynajmniej
listem, jaki obecnie jest stan zdrowia
tow. St. Brzozowskiego. Bądźcie łaska-
wi odpowiedzieć jak najprędzej,
odwrotną pocztą, gdyż nam bardzo
nam [illegible] na tem. [illegible]
przygotowaniu o [illegible], a także
o przebiegu [illegible].

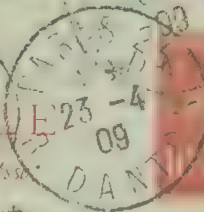
Z koleżeńskiem pozdrowieniem
Makowski.

REPUBLIQUE FRANÇAISE

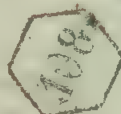
CARTE POSTALE

Ce côté est exclusivement réservé à l'adresse

Mademoiselle

Lewandowska

Liège

15, rue Pierreuse 15.

Belgique

O akcji odczytowej. (Próba sprawozdania)

Zainicjowana na zjeździe leodyjskim akcja odczytowa miała być tym taranem, któryby rozbijał apatię młodzieży, pobudzał ją do życia ideowego, rozszerzał horyzont myślowy.
8my zjazd pokładał wiele nadziei w tej akcji.
Górnolotny ton delegatów zjazdowych brzmiał fałszywą nutą: mijał się zupełnie z nastrojem kolonji.
„Entuzjastyczne", lub „z wielką chęcią", czy też „radością przyjęcie się nastawać do akcji odczytowej, jako „palącej i doniosłej potrzeby" okazało się mirażem.
Na całej linji dziwna obojętność stowarzyszeń, tolerująca takie traktowanie sprawy, powiedziałbym nawet urągowanie obstrukcji.
Na listy nasłane leodyjska komisja albo nie otrzymywała wcale odpowiedzi, lub też dostawała po paru miesiącach, nadto po paru ~~miesiącach~~ tygodniach i to wdawało „najwyższej łaski" po kilkakrotnym pisaniu, a raczej wymyślaniu.
Oczywiście takie stawianie sprawy jedno akcję odczytową, odbiera wszelką chęć i zajmowanie się nią.
A prelegenci, do których zwracaliśmy się, albo odmawiali (życząc jednocześnie pomyślnego rozwoju związkowi) albo też wyrażali chęć przyjechania na maj. Powstaje stąd pewna chaotyczność i dorywczość w doborze prelegentów, których nęci zagranica w czasie najpiękniejszego rozkwitu przyrody. Leodyjska zaś komisja musi ze względów lokalnych, odmawiać tej chęci napawania się wonnym majem.

Jeśli dołączyć kwestję finansową, która przedstawia się arcysmutnie, to będziemy mieli zaledwie słaby obraz rzeczywistego stanu rzeczy.
Tak dalej być nie może.
Przed związkiem staje alternatywa: albo zwinąć kompletnie akcję odczytową, ku wielkiej krzywdzie rozwoju ideowego mło-

rzeczy, albo też pchnąć ją na nowe tory, by ta akcja nie była sztuczną roślinką, lecz życiową potrzebą.
A w tym względzie potrzebna jest pomoc wszystkich kolonij, gdyż w rozwoju akcji artystowej są wszystkich Słowiańszczyzny cele.
Pozostaje czyn, lub martwa, tylko wygodna apatja.
Albo – albo –

25/IV /08

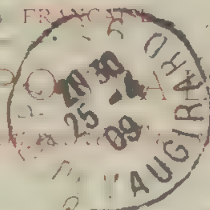
E.U.

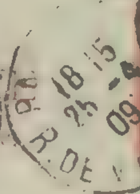
[illegible] Kalinowska!
[illegible] Vadis! [illegible] mnie. Wasz ostatni list [illegible]
[illegible] wszystkich, [illegible] odwiezienie [illegible]
[illegible] przed Wami i [illegible] [illegible]
[illegible], ale [illegible] mi, że [illegible] wszystkiem
[illegible] i [illegible] zostały go. Nie [illegible]
na [illegible] reprezentowani nie [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ale mi [illegible] [illegible] się [illegible]
zachwyt. [illegible], że dla [illegible]
[illegible] [illegible] jest [illegible] przyjęcia.
Pasza znajduje się w wyjątkowo [illegible] położeniu
i [illegible] z naszej strony by było przeciwieństwo
tej akcji. Z drugiej jednak strony te wszystkie powody,
o których pisałem poprzednio [illegible] p. [illegible]
nie [illegible] na [illegible] strony [illegible] w [illegible]; [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], gdyż dnia 4go maja [illegible]
[illegible] wspólnie z p. [illegible] [illegible]
na wyjazd jego dochód, [illegible] [illegible]
[illegible]. Dnia 1go maja [illegible] [illegible]
[illegible] p. [illegible]. p. Makowski [illegible]
przyjechał do [illegible] [illegible]
[illegible] się o jego [illegible]. [illegible] [illegible]
dnia 17go maja [illegible] dochód oddany [illegible] i
[illegible] Wam rachunek. Do Nancy [illegible] i [illegible]
[illegible] Przepraszam Was, że [illegible], ale [illegible]
z [illegible] na Kalinowe. Makowski ma do Was na-
pisać [illegible] [illegible]. Przyjmijcie Kalinowscy
uściski dłoni od [illegible]

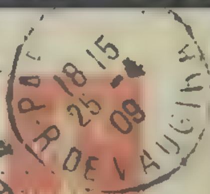
RÉPUBLIQUE FRANÇAISE

CARTE POSTALE

Côté réservé exclusivement à l'adresse

25, rue Henri Maus, 25

Liège (Belgique).

Szanowny Kolego! –

List [illegible] [illegible]

cii Naszej [illegible] dla-

nia – [illegible] także [illegible]

złożonym ręką [illegible]. Czy

z [illegible] na składzie [illegible]

książki w firmie Krakowskiej

Księgarni – nie wiem, że [illegible]

[illegible] w r. 1903 [illegible] –

nie. Coś mi nie przypomina się

[illegible] [illegible] [illegible]

z [illegible] [illegible] [illegible]

w stosunki z firmą Księgarnią – że

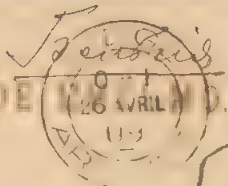
w [illegible] [illegible] nie [illegible]

od [illegible] nie mogę. –

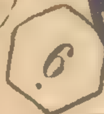
Koleżeńskie pozdrowienia

[illegible]

ОТКРЫТОЕ ПИСЬМО.

Association

de la Jeunesse polonaise à Liège

rue de la Rivière 33

Liège

Belgique

[illegible] 26-IV-1904

Kochana Koleżanko! Pragnąłbym dokładniej przedstawić jakie były wydatki, wywołane przyjazdem pp. R. aby usunąć wszelkie możliwe [illegible] obwody [illegible]. Dodam, że nie wszystko jest to częścią rozchodów pp. O. – naturalnie. Rachunek tak się przedstawia:

Dorożki (250 kolej + 110 + 110 + 110 + 265 na kolej)

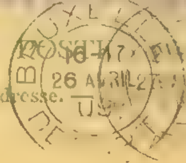
Kolacja (19/IV – 330) Obiady (19-IV 250, 20-IV 3.20) Podwieczorek 19-IV 135 Trzyma pokój 2 dni 4 fr. Wodospad: odczyt – 0.50 ct. [5]

Wydatki na dorożki [illegible] 4 IV 2.75 [illegible] [illegible], [illegible] że niektóre p. O. płacił z własnej kieszeni. Czy uda się choć część tych wydatków [illegible] na Stow. to przyszłość pokaże. Wasze stow. załatwił osobiście [illegible] zjeździe. niektóre [illegible] nie na[illegible] [illegible] do nie[illegible], wiele z odczytów przyjęło [illegible] [illegible] [illegible] zechce mieć jednej odpo[illegible] [illegible] [illegible] wstęp, o pisma i książki [illegible] chcieliby znaleźć [illegible] Słowami ([illegible] wt. nie ma) na [illegible] utrzymanie [illegible]. Jest wiele [illegible]. Co się tyczy odczytu [illegible] [illegible], sądzimy że nie narażamy się na [illegible] wydatki. Ma on tutaj oso[illegible] [illegible] [illegible]. Jest jak [illegible] [illegible] [illegible]. Sądzimy że nawet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nawet, pamiętamy że [illegible] [illegible] [illegible]. Z Koleż. pozdrow.

S. Budkiewicz

Nom et adresse de l'expéditeur. } M. Kudlisewicz
Naam en adres van den afzender. } (1, 44 Rue Van Aa.

(Côté réservé à l'adresse.)

M.
H. Lewandowska
25 Rue Henri Maus
Liège

Nancy [illegible] 04.

Szanowni Koledzy! Szczerze

[illegible] [illegible] [illegible] życzenia

z [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] Wam i

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] wszędzie nie [illegible].

Z koleżeńskim pozdrowieniem

[illegible]

CARTE POSTALE

Ce côté est exclusivement réservé à l'adresse

Mademoiselle Zawandowska

Belgique Liège

rue ... 25

Do Zarządu Z. o. P. M. P.

Szanowni Koledzy!

Gotowi jesteśmy podjąć się utworzenia komisji stypendialnej w Księstwie. Jedynie tylko to sprawi trudność nam, jakie mają być kompetencje tej komisji, co ona ma przedstawiać wobec Rady Stypendialnej w Warszawie, a ile trzy [illegible] dla Księstwa możemy [illegible] —

[illegible] w kwestii opracowania [illegible] do [illegible] nam [illegible] jesteśmy [illegible]. Prosimy nam przedstawić [illegible] odpowiednie [illegible], którzy by mogli [illegible] [illegible] tej sprawie [illegible] komisji. Postaramy się [illegible] [illegible] jak [illegible] z [illegible] i Ziemi, może i to [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] do Toruni [illegible] [illegible] [illegible] się [illegible]

Adresse de l expéditeur.-Tex
Adresse des Absenders.-Tex
Indirizzo del mittente -Te

[illegible] jedno:
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Za zarząd Tw. P.M.P.
[illegible]

Carte postale
Union postale universelle.
ostverein Unione postale unive

[illegible]
[illegible]
Liège
Belgique

[illegible] P.M.P.

264

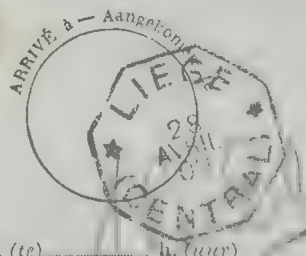
ADMINISTRATION DES TÉLÉGRAPHES.
Beheer van Telegrafen.

TÉLÉGRAMME **TELEGRAM**

LEWANDOWSKA 25 HENRI MAUS LIEGE =

Il est interdit aux porteurs d'accepter aucune gratification.

De bestellers mogen geene belooning, hoe ook genaamd, aanvaarden.

à (te) .... h. (uur)

Indications de service les plus usitées inscrites éventuellement en tête de l'adresse, en toutes lettres ou en abrégé :
Meest voorkomende dienstaanwijzingen die, als er zijn, voluit of verkort vóór het adres worden geschreven :

D { Télég. urgent. / *Dringend teleg.* RP { Réponse payée. / *Antwoord betaald.* XP { Exprès payé. / *Bode betaald.* PC { Télég. avec accusé de réception télégraphique. / *Teleg. met telegrafische kennisgeving van ontvang.* PCP { Télég. avec accusé de réception postal. / *Teleg. met kennisgeving van ontvang per post.*

L'État n'est soumis à aucune responsabilité à raison du service de la correspondance privée par voie télégraphique (Loi du 1er mars 1851, art. 6).
Luidens art. 6 der wet van 1n Maart 1851, is de Staat geenszins verantwoordelijk voor den dienst der bijzondere telegrammen.

Déposé à BRUXELLES 212 10' 16,14=à **N°**
Aangeboden te

ARRIVONS CE SOIR 8.52 = PRZYBYSZEWSKI

1538

Série G. n° 7. — Bon 61-190?.

Établissements généraux d'imprimerie, 14, rue d'Or, Bruxelles.

Ustrzyki Dn. 29/IV 09

Szanowna Pani

List Sz. Pani z dn. 12 b. m. otrzymaliśmy.

Odpowiadamy z dość długim spóźnieniem zawdzięczając to wyjazdowi naszego korespondenta.

Przepraszamy jednak, że opóźnienie to różnicy żadnej nie zrobi

Z koleżeńskim pozdrowieniem
za zarząd Koresp. J. Kirchner.

Postkarte

Belgie

Allemagne

Melle

H. Lewandowska

Liège

Henri Maus 25

Szanowna Koleżanko!

Rezultaty drugiego odczytu, jeśli chodzi o czysty dochód przedstawiają się jeszcze mniej pomyślnie. Sprzedaż biletów dała 32 fr. 50 c. Sala – 4 fr. Ponieważ PP. Przyb. zabawili w Bruxelli trzy dni więc wydatki były większe niż za pierwszym razem. Mamy deficyt wynoszący około 8 fr. który niezawodnie Stow. pokryje oczywiście. – Co się tyczy odczytu p. Ma-kowskiego, to w każdym razie Komitet dla Odczytów stracił więcej niż gdyby przysłała go ~~[illegible]~~ do nas, a przeciwnie niewiele więcej niż mały dochód. Wszystko [illegible] odczytach [illegible] – nie [illegible]

dobre! – z Koleż. pozdrowieniem

St. Budkiewicz

Wysyłam jednocześnie kilka katalogów [illegible] własnoręcznie p. Przyb. a których nie zabrał z sobą.

CARTE POSTALE

Budkiewicz
44 Rue Van ...

M-lle

H. Lewandowska

25 Rue Henri Maus

Liège

267

142

Paryż 29. IV. 09.

Szanowna Pani

Trochę niefortunnie wypadł przyjazd mój do Paryża jak się okazało z powodu przyjazdu Przybyszewskiego w tym samym czasie, ale już się nie zmieni: po porozumieniu się z p. Pelczyńskim ustaliłem daty odczytu, spieszę zakomunikować Sz. Pani o dalszej drodze –

Idealnem dla mnie ze względu na podróż, byłby okólny, który już mam, i potrzebny porządek, gdyż zakończyć objazd mam w Krakowie w dniu wyznaczonym, byłby porządek następujący:

7 } Lausanne
8 }
9 – Bruksela
10 – Liège
11 – Bruksela
12 – Liège
13 } Nancy
14 }
15–16 [illegible]

(Albo choć tenże?)
7 } Lausanne
8 } Bruksela
9. Liège
10. Lausanne
11 Bruksela
12 Liège
13 } Nancy
14 }
itd.

Do Gandawy przyjechalibyśmy (w Piątek) po południu, o godzinie przyjazdu zawiadomimy wprost według adresu jaki mi Sz. Pani wskazała.* Miasta niektóre przesunęłyby się tym sposobem o jeden dzień w stosunku do tego co Sz. Pani pisała, byłoby znów:

Karlsruhe 15-16
Darmstadt 17-18
Arnstadt 19-20
Lipsk 21-22
Mittweida 23-24.

To już byłby plan ostateczny, wierzę iż zapewne nie zdążylibyśmy wyjechać z Paryża.

Gdyby wszakże koncernowi zależało na tym, żeby zachować rozkład Sz. Pani, to postaram się być w Gandawie już 6 wieczór byłoby zatem Gand. 6-7, i reszta stosownie do tego.

Proszę uprzejmie o rychłą odpowiedź do Paryża, musiałbym bowiem już we środę wracać skąd wyjechałem.

Wyrazy szacunku łączę
W. Makowski

Paryż
S. rue de la Sorbonne 8.
Hôtel Montesquieu 6.

[illegible]

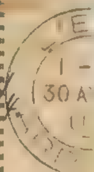
Verein „Ognisko" IX Lackierer g. 6.

Wieden 28/4

Szanowny Kolego.

W odpowiedzi na Kartę Waszą z dn. 21 kwietnia

komunikujemy Wam, że opracowanie kwestyonaryusza, przysłanego nam

Monsieur

E. Górkiewicz

Liège (Belgien)

Rue Frappé 2.

w marcu, jest już na ukończeniu – wkrótce, wyślemy takowy wraz z programami szkół.

Ponieważ w ostatniej swej karcie wspominacie, iż chodzi Wam o opracowanie materyału dotyczącego szkół austryackich, musimy nadmienić, iż przyślemy Wam informacye jedynie o zakładach naukowych wiedeńskich – o innych nie było mowy w kwestyonaryuszu, wobec czego nie zebraliśmy materyałów o nich.

Z kol. pozdrow.

Za Zarząd L. Tajanowna sekr.

139

148

270

Lipsk d. 30/4

Do Zarządu
Tow. P. M. Post.
w Liège

Ob. Koledzy!
Uprzejmie prosimy Was wszelką korespondencyę wysyłaną od Was do naszego Stowarzyszenia kierować pod adresem prywatnym:
"J. Gódecki, Leipzig Sophienstrasse 28 III Treppe B."
W Stanach wysłaliśmy Wam- [illegible]

6 marek i do tej pory nie
otrzymaliśmy pokwitowania,
prosimy nam takowe nadesłać. Życie w naszej Kolonii
bardzo się rozwija, z tonarz
kenie prawie, że stoi na rozdrożu.
W bieżącym semestrze liczymy
tylko 18 członków, z których
[illegible] jest to, że trzeci
[illegible] i [illegible] Kadeima [illegible]
[illegible] nie przyjmuje nikogo
z przynależnych bud polskich.
Swoją drogą pamiętajcie o nas
i jeżeli jakiś procent będzie
przejeżdżał przez [illegible], przysyłajcie go do [illegible]
[illegible]

Wam szykujemy i w niedługim czasie Wam przyślemy.

Z pozdrowieniem i
z koleżeńskiem poważaniem

Dr [illegible]

[illegible]

Kraków, 1.V.

Wszyscy, szanowny Panie
w tym roku z kartami wakacyj-
nych nie będzie. [illegible]
[illegible] uważam plan wycie-
[illegible]
cy, ale żadnej nie mam pomo-
cy. Potrzeba kasy w zadopom[illegible]
do przygotowania i administro-
wania, potrzeba trochę funduszu
— wszystko zawiodło, wszystkie
obietnice, obiecane od kilku ludzi,
okazały się pustemi słowami
— sam jeden z tym [illegible] nie
przełożę. Bo nie czas [illegible] niepodle-
głym [illegible]
[illegible] i płacić partyjami. Je-
dni coś, który walcząc ma
[illegible] przywie-
rzyć [illegible], bo płomień na-
szych czasów [illegible] tonie
wszystko. Także jest
[illegible] zabrał się.

wyrazy szacunku W. Feldman

Cracovie, Autriche, Galicie

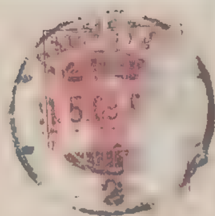
Monsieur
E. Górkiewicz
Liège
Trapé 2

Belgique

273

UNION POSTALE UNIVERSELLE

CARTE POSTALE

Pour correspondance

Côté reservé a l'adresse

Kochana Koleżanko

[illegible]

ze Pan Makowski [illegible]

nas [illegible]

[illegible]

Mlle F. Lewandowska

Liège (Belgique)

Henri Maus [illegible]

ZUS · CHODZA

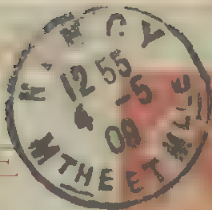
Naug [illegible]

Szanowny [illegible]

[illegible] i stało [illegible] także z odręb-
[illegible] w kolonii nauczycielskiej do-
[illegible] Przedewszystkiem sto-
[illegible]
[illegible]
[illegible] dość bardzo niewiele [illegible]
[illegible]
[illegible] nastroi, pozwala [illegible]

wszelaką akcję.
[illegible] warunkach liczyć
możemy na [illegible] brutto
[illegible] informo
maximum. [illegible]
[illegible]
[illegible]
się konto [illegible]
[illegible]
[illegible] do akcji [illegible]
[illegible]
[illegible] wszystkie [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
1234. [illegible]

CARTE POSTALE

Bruksela 3 maja 1904

Szanowna Koleżanko!

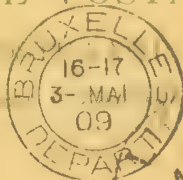
Proszę o łaskawe udzielenie wiadomości, jaki jest tytuł odczytu, który nam wygłosi W. Makowski, oraz kiedy mógł-by przybyć do Brukseli.

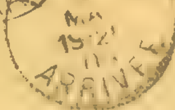
Z kol. pozdrowieniem

St. Rudziewicz

Makowski.

CARTE POSTALE

Mlle
H. Lewandowska
25 Rue Henri Maus
Liège

N164.

Petersburg 21/IV – 4/V 1909.

147

Do Zarządu Związku Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postępowej w Lwowie

Szanowni Koledzy!

W odpowiedzi na list Wasz z d. 21/III r.b. mamy zaszczyt zakomunikować, iż Rada Związku Młodzieży Postępowej w Petersburgu rozważała sprawę opodatkowania się na rzecz Związku Stowarzyszeń z uwagi jednak że sprawa ta przekracza zakres jej kompetencyi uchwaliła – przekazać kwestyę najbliższemu zebraniu walnemu projektowanemu przez Zarząd w końcu roku szkolnego w Maju. Wobec tego składki wpłacane będą prawdopodobnie dopiero od roku przyszłego.

Wydawnictw żadnych w roku będącym nie podejmowaliśmy –

Krótkie sprawozdanie z końcem roku przyszlemy.

Pozwalamy sobie przy okazyi uprzedzić drogą urzędową dla zawiadomienia Was o projekcie Zjazdu Ogólno-Studenckiego podczas wakacyi dla omówienia sprawy stosunków Młodzieży Polskiej do szkół rządowych wyższych w Królestwie Polskiem.

Inicyatywę zjazdu podjęła „Bratnia Pomoc" studentów Politechniki we Lwowie [illegible] komisyę wybrana

w tym samym celu w Cieszynie.

Podczas feryi świątecznych jednemu z członków Zarzą[du] poleciliśmy porozumieć się w Warszawie z przybyłemi na święta członkami Stowarzyszeń studenckich polskich w Cesarst[wie] Galicyi i zagranicę, oraz b. organizatorami strajku.

Luźne zebrania zwoływane dla porozumienia się co do ewentualnego Zjazdu jednomyślnie uznały jego potrzebę, a nawet konieczność i omawiały pożądane strony techniczne jako wskazówki praktyczne dla organizatorów.

Uznano za pożądane:

1° Aby w organizacyi zjazdu przyjmowała udział Młodzież różnych kierunków

2° Aby Zjazd odbył się w początku sierpnia (koniec roku szkolne[go] – koniec lipca; w drugiej połowie sierpnia – ostateczny termin składania próśb o przyjęcie w Rosyi.)

3° Aby Zjazd odbył się w Zakopanym (dogodne położenie, możno[ść] wywarcia wpływu na opinię Warszawy

4° W Zjeździe biorą udział Stowarzyszenia studenckie ideowe, istniejące od roku przynajmniej.

5° Z głosem doradczym przedstawiciele partyi politycznych działających na terenie Królestwa Polskiego.

Obecni obiecali sprawę Zjazdu zaagitować pośród swoich kolonii, Przedstawiciele Galicyi przyrzekli możliwy pośpiech w zwołaniu Zjazdu.

Wiadomości powyższe komunikujemy Wam, abyście mieli czas zaagitować nieco sprawę Zjazdu wpływami osobistemi w Koloniach, nie wątpimy bowiem, że konieczność jego narówni z nami uznajecie, wobec dziwnej niejasności, jaka od pewnego czasu w opinii kraju na sprawę dalszego bojkotu szkół wyższych zapanowała. Radykalnie uporządkować opinię mógł by tylko Zjazd ogólny, dla tego też mimo zrozumiałej niechęci do działania wspólnego z żywiołami narodowymi osiągnięcie porozumienia w tej sprawie uważamy za wysoce pożądane.

Pozdrowienia koleżeńskie

przewodniczący Z.M.P. Jerzy Tarczewski

sekretarz Zarządu W. Kulesza

P.S. Otrzymaliśmy od Was jedynie ~~projekt Statutu~~ oraz listy z dn. 21/III za № 29. Listu z d. 30/I nie otrzymaliśmy. Listy [illegible] adresować do nas Petersburg С.П.б. Ямская 25 B. Mumelbury.

SALLE: „CAFÉ DU GLOBE“

4, Boulevard de Strasbourg, 4 PARIS

MARDI le 4 MAI 1909 à 9 heurs du soir

Conférence

de

M. STANISLAS PRZYBYSZEWSKI

Prix **fr.**

IMP. MOD[illegible] 17 [illegible]

ZWIĄZEK STOWARZYSZEŃ POLSKIEJ MŁODZIEŻY POSTĘPOWEJ.

Staraniem

„SPÓJNI" Stow. Pol. Młodz. Post. w Paryżu

odbędzie się

We Wtorek, dnia 4go Maja r. b.

W Sali „CAFÉ DU GLOBE", 8, Boulevard de Strasbourg

ODCZYT

p. Stanisława Przybyszewskiego

P. T.

„Przyczynek do psychologji twórczości"

POCZĄTEK O GODZ. 9ej W.

Bilety w cenie: 1, 2, 3 i 5 fr.

Przesyłki pieniężne adresować: M. ZAKRZEWSKI,

21, rue Monsieur-le-Prince.

Рабочая Типографія 17, Rue des Francs-Bourgeois

Szanowna Koleżanko! [illegible]

[illegible]

Dziękuję serdecznie za informację o koleg-

kach. Dożyjmy wszelkich starań by wy-

padły kompletnie. Komunikuję Wam

mój nowy adres: Ludwig-Wilhelmstr. 13

Będzie Pani łaskawa zawiadomić mnie

o poważ. [illegible] p. Makowskiego

[illegible]

[illegible] pozdrowienia

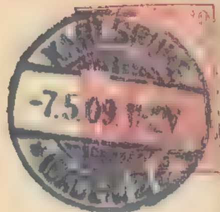
[illegible signature]

148

Abs. J. Łamiaczki
Karlsruhe i/B. Ludwig-Wilh. Platz 13 III

Postkarte

LIÈGE

Mademoiselle
H. Lewandowska
à Liège (Lüttich)
25 Henri Maus 25.

1 31

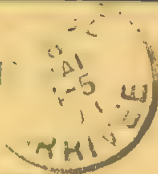
Zandawa 7.V.

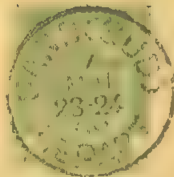
Szanowna Pani

Z niedzielnym przypadku zrana w niedzielę zapewne pociągiem takim który mi pozwoli najdłużej zostać w Brukselli; po przyjeździe zgłoszę się do Szczęsnego godziny w tej chwili określić nie mogę,
wyrazy szacunku łączę
W. [illegible]

CARTE POSTALE

POSTKAART

NE PAS LIVRER LE DIMANCHE

Liège

Mlle H. Lewandowska

rue Henri Maus, 25

1) Indication facultative — Onverplichte opgave

Bruksela 9 maja 1904 r. 282

Szanowna Koleżanko!

Nie zbyt dobrze poszło nam wczoraj z odczytem. W ostatniej chwili okazało się, że nie mamy sali z powodu wypadku gospodarza zakładu. Trzeba było wyszukać na poczekaniu nową, cokolwiek droższą salę. Osób było 20. Dochód brutto wyniósł 15 fr. Sala 5.40. Rozesłanie 9 fr. 60. Wstęp: 4 fr. za ~~[illegible]~~ salę przed [illegible]. Nie wiemy jednak czy trzeba będzie jeden wydać. W końcu sprawozdania pieniędzy nie mam. Tak mała liczba przybyłych tłumaczy się po części brakiem zainteresowania ze strony tych, których „Literatura" nie obchodzi, po części [illegible] Kolonii. Korzystałem z zawiadomienia do przeszło 90 osób. — Dziękuję bardzo za nadesłany adres.

Serdeczne pozdrowienia

przesyła

H. Budkiewicz

[illegible]

[illegible]

44 Rue Van Aa

Bruxelles

35.50

6.80

31

12

107

85.

20

55

11.15

6.95

18.10

380

1.500

(3)

[illegible]

[illegible] jego [illegible]

[illegible]

[illegible] dla [illegible]

[illegible]

157

Postkarte

Makrneh

An Fräulein
H. Lewandowska
Liège
Henriellans 25

C 154

Kraków d. 7/12 09 r.

Szanowny Kolego!

Nie wiem, co się stało z kol. Chwatem. Pisałem do niego kilka razy, żeby był łaskaw oddać mi „Jednodniówkę", którą miał mi zwrócić w krótkim czasie, tymczasem nie mam od niego znaku życia. Bardzo tym Was proszę, jeśli możecie się z nim zobaczyć, przypomnieć mu o tem, a dalej, jeśli wspomniana „Jednodniówka" jest w Waszych rękach, wprost będziecie łaskawi odesłać mi ją pod opaską poleconą bezpośrednio do Krakowa (ul. [illegible], Retoryka 10), gdzie jest mi ona gwałtownie potrzebna, jak naj-

przyjdzie. Bardzo Vam będę obowiązany
Marjan Pszczałki

OSTERR. POSTVERWALTUNG
ADMINISTRATION DES POSTES D'AUTRICHE
KORRESPONDENZ-KARTE
CARTE POSTALE

LIÈGE 13 MAI 10 ARRIVÉE

Belgique. Liège
~~29 Ernest de la Bau~~
M.
Henryk Mierzejew
rue du Moulin 14

Grand amphithéâtre de l'Ecole des Hautes Etudes Sociales

16, Rue de la Sorbonne, 16 - PARIS

Lundi 10 MAI 1909 à 9 heurs du soir

IIme Conférence

de

M. STANISLAS PRZYBYSZEWSKI

Prix fr.

IMP. MODERNE 17 ..., FR. BOURGEO S.

ZWIĄZEK STOWARZYSZEŃ POLSKIEJ MŁODZIEŻY POSTĘPOWEJ.

Staraniem

„SPÓJNI" Stow. Pol. Młodz. Post. w Paryżu

odbędzie się

W Poniedziałek, dnia 10 Maja r. b.

W amfiteatrze „ECOLE DES HAUTES ETUDES SOCIALES"
16, rue de la Sorbonne, 16

II-gi odczyt

p. Stanisława Przybyszewskiego

Autor odczyta

najnowszy swój niedrukowany jeszcze utwór:

„TYRTEUSZ"

PIEŚŃ PIĄTA POEMATU P. T. „CHERUBIN"

POCZĄTEK O GODZ. 9-ej W.

Bilety w cenie: 1, 2 i 3 fr.

Liczba MIEJSC ograniczona.

Przesyłki pieniężne adresować: M. ZAKRZEWSKI,
21, rue Monsieur-le-Prince.

Рабочая Типографія. 17 Rue des Francs-Bourgeois, 17

Fribourg 11/I 1907r.

Do Szanownego Zarządu Stow.
Pol. Ml. post. „Związek"
w Leodyum!

Nie otrzymując od Sz. Kolegów tak długo żadnej wiadomości, jesteśmy ciekawi, co słychać wogóle.
Obecnie, ponieważ nadesłali nam z Mons 30 fr. i trochę mieliśmy własnych, utworzyliśmy przeto Kasę Oświaty Ludowej. Praca idzie stosunkowo dobrze, lecz szybko nam się wyczerpią fundusze i musimy poprzestać. Przypuszczaliśmy, że z innych miejscowości otrzymamy pewną pomoc

materyałów, lecz dotąd
nic więcej nie nadesłano.
A szkoda byłoby opuścić za-
jęte placówki, gdyż wtedy
dopiero tutejsi księża, nie
znajdując przeszkód, prowa-
dziliby śmiało znaną pracę.
Objazdów w tym semestrze
urządzać prawdopodobnie
nie będziemy, gdyż brak amo-
torów do zwiedzenia Szwajcaryi.
Tak stoi sprawa z informato-
rem i czy wogóle wyjdzie w
czasie wakacyi?
Ślemy koleżeńskie pozdro-
wienia Za Zarząd „Związku"
E. Błaszczyk

Na różnicy pomiędzy 1000 a 800 egzemplarzami nie wychodzi się nie. W pisemie tego rodzaju najważniejszy pozycję stanowi składanie, które wynosi 45 K. [illegible] 30 tysięcy liter po 1,50 K za tysiąc, taniej nikt nie zrobi, [illegible] wynosi 45 K, i [illegible] po [illegible] [illegible] najmniej 30 odbicie wynosi 10 K. a drukarkami [illegible] wcale nie czyni różnicy, czy się maszyna odbije 200 razy mniej lub więcej. Papier najmniejszej kosztuje bo tylko 5 K, na 200 egzempl. mniej różnica [illegible]. Trzeba więc [illegible] drukować od 1000 egzempl. a ~~[illegible]~~ 00 K. to wszystkie koszta. [illegible] 15 K. 15 K [illegible], [illegible] najwięcej jak można powiększyć.

Zresztą przypuszczam by [illegible] Tadzio, papier niech by różnica między dobrym papierem a [illegible] [illegible] dla pism codziennych [illegible] papieru, dla nas byłaby to różnica 10-25 cent.

Format [illegible] np. K[illegible] [illegible] 8 [illegible]. [illegible] obie [illegible] po bokach i [illegible] [illegible] [illegible].

Układ: I wstęp, bez tytułu pod datą: Zaczynając od maja 1909 podzielony artykuł na dwie części, pierwsza [illegible] od założenia do [illegible], druga działalności Zarządu. Część pierwsza [illegible] kończy się [illegible], które [illegible] [illegible] w sposób następujący:

„Nie obiecujemy nic ponadto; uwa-
żamy numer niniejszy jako próbę
początkową, mając nadzieję, że spotka
się ona z poparciem kolegów, że ma-
teryały do następnego numeru napłyną
łatwiej, pozostając nam się ukazać
w bogatszej szacie ~~[illegible]~~."

Dalej kilka wyjaśnień wydawcy.
[illegible] ukazania pismem [illegible]
[illegible] 8 [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] rubryki kolumny.

II <u>Drużba [illegible] od grupa</u>. [illegible]
[illegible] napisane [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ [illegible] jak i [illegible]
uczniów. [illegible] go [illegible]
[illegible] [illegible] o [illegible]
[illegible], że [illegible] to [illegible]
kolonjach, [illegible] na [illegible]
organizowały [illegible] miejscowe,
[illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] korespondencji. O czym się
[illegible] i [illegible] tym miejscu, odsyłam
[illegible] [illegible] po [illegible] do
korespondencji

III <u>Pozarnik i komisja informacyjna</u>
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] że [illegible] jest przeznaczony
dla [illegible] kolegów, a pisany
w sposób tak nieinformacyjny byłby
[illegible] tylko dla dokładnie
w [illegible] i sprawy Związku już
wtajemniczonych.

[illegible] [illegible] części
[illegible] pismem takim samym
jak [illegible], na całą szerokość ko-
lumny, ale [illegible] interesujący.

IV. Korespondencja. [illegible]
[illegible] [illegible] informacyjna.
[illegible] pismem [illegible] ~~[illegible]~~
od [illegible], na [illegible]

II podzielonej w dziale — pary porządku następującym: 1° Fryburg, 2° [illegible]pia, 3° Lwów[illegible], 4° Paryż

V ~~[illegible]~~ Układy i komunikaty ~~[illegible]~~. Mamy [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] spójni [illegible] [illegible] [illegible] nad [illegible]ikami [illegible] [illegible] jeszcze ze 20 [illegible]. Trzeba jednak [illegible], [illegible] rubryki.

[illegible] tak samo jak i [illegible] w 2 [illegible].

VI Kronika ~~[illegible]~~ Krótkie [illegible] ~~[illegible]~~ o wypadkach ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] w sprawie [illegible] i [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] z 10 [illegible] o ankiecie [illegible] w Paryżu. Ankieta [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible], ~~[illegible]~~ [illegible], [illegible] [illegible]. Tylko [illegible] [illegible] w Paryżu pol[illegible] [illegible]. Zapytując: [illegible] nie [illegible] pan dotąd ~~[illegible]~~ Olsze[illegible]. [illegible] 6 n. Kiedy o tym [illegible] [illegible] [illegible] wspominkowe [illegible]. Recenzje i „[illegible]" i „Ku [illegible]" wejdą do tej rubryki. — [illegible] w 2 [illegible]

VII Sprawozdanie kasowe. [illegible] nie imponujące. Pakowanie [illegible] do 1-go numeru nie jest [illegible] [illegible]. [illegible] dałoby się [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible] w [illegible] ~~[illegible]~~ do [illegible] [illegible] w [illegible]?

VIII [illegible] nie dać [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] naprzód

większe zbiorowiska, których ciężko
nie mogli byśmy pomieścić z ru-
braku miejsca, albo innych powodów
proponuję ~~[illegible]~~ tytuł: <u>Na margi-
nesie życia młodzieży polskiej
za granicą</u>, podtytuł w nawiasach
(<u>Wolna trybuna</u>). W rubryce tej
zamieszczać swobodnie nadsyłane
(oczywiście [illegible]) kasowane
przez redakcję 20-50 wierszowe
uwagi napisane w kwestiach życia
młodzieży. Głębsze ~~kom~~ komen-
tarze do różnych wśród młodzieży
wypadków, zręczne odprawy [illegible]-
kom, potwarzom etc. pod odpo-
wiedzialnością osobistą piszącego.
Do pierwszego numeru nadaje
się wyjątkowo w tym miejscu
początek korespondencji londyń-
skiej, który wymaga nie więcej
niż 40-50 wierszy. Przypuszczam
że [illegible] z [illegible] młodzieży
literackiej w Paryżu jeszcze
kilkadziesiąt wierszy dorzuci.
„<u>Na marginesie</u>" drukowane
przez całą szerokość kolumny
drukiem większym.
Numer w najlepszym razie
może być dopiero na 25-go z
drukarni. Czy więc nie lepiej
dać mu datę ostateczną?
Proponuję nadto na końcu
numeru dać kilka wierszy „<u>Od
Redakcji biuletynu</u>" mniej więcej
tej treści:
Zdajemy sobie dokładnie sprawę
że numer niniejszy posiada nie tylko
wszelkie braki nieuniknione każdemu
pierwszemu [illegible]
[illegible]

I. jego [illegible], [illegible] [illegible] o [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], by[illegible] [illegible].
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Calendar [illegible].

[illegible] [illegible] kolegia [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] i pomoc [illegible] [illegible]
~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], jego [illegible] i
bogactwo [illegible].

[illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
i [illegible] a [illegible]
do organizacji [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] matematykami
i kolegami, [illegible] [illegible] [illegible]
naszej korespondencji i [illegible]
[illegible] i [illegible] [illegible]
[illegible] ich z ~~[illegible]~~ [illegible].
[illegible] w [illegible] [illegible]
[illegible]:

P.S. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] „[illegible]
[illegible] [illegible] po [illegible]
[illegible] [illegible]"?

[illegible signature]

Z Pol. [illegible], że [illegible] [illegible]
[illegible] jest [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible], że [illegible] [illegible]
800 a 1100 [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] 800 a 1100 Kto [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] VIII [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] po [illegible]
[illegible]. Do [illegible] [illegible] komunikat

Zarządu Związku o [illegible]
nia późniejszych sprawozdań do następ-
nego numeru.

Przy [illegible] przesyłam do
[illegible] i zarazem [illegible]
o [illegible] przyczyn i list do
Kom. Organizacyjnej który [illegible]
[illegible] [illegible].

Co [illegible] o [illegible]
w № 1 [illegible] do [illegible]
[illegible]. Przesłanie
11,0 zł. [illegible] jak
[illegible], o [illegible]
„[illegible]” [illegible] list do Kom. Organiz.

W. [illegible]

[illegible]

031 Paryż — 12/V.

Do Ludzkiej Komisji Odczytowej.

59

Szanowni Koledzy!

Spieszymy zdać Wam sprawę z odczytów jakie miały miejsce w Paryżu.

1) Odczyt p. W. Makowskiego: „Ostatnie utwory Żeromskiego" „Dzieje grzechu" — „Duma o Hetmanie" [illegible] odbył się dnia 17go maja w sali „Procope". Obecnych 100 osób. Dochód z biletów — 69,00

Rozchód: sala — 15.00

inne — 3.35

Czysty dochód — — — 50.65

Całość czystego dochodu oddajemy zgodnie z Waszą dyspozycją p. Makowskiemu.

2) Pierwszy odczyt St. Przybyszewskiego urządzony pod firmą „Spójni" nie wytrzymał [illegible] dochód w sali „Café du Globe". Obecnych koło 400 osób. Czysty dochód koło 350 fr. w całości

dorywczymi prelegentami.

3) Odczyt p. Przybyszewskiego urządzony staraniem „Spójni” na skutek wyraźnej umowy między p. Przybyszewskim i Związkiem p.t. „Tyrteusz” — V pieśń poematu „Cherubin”. Odbył się on dnia 10go maja w wielkim amfiteatrze „Ecole des Hautes Etudes Sociales”. Dochód czysty koło 70 fr. (jeszcze ostatecznych rezultatów nie znamy).

Rozchód:	sala — 75.00	Dochód: 165 fr. ze sprzedaży biletów.
	druki — 10.00	
	inne — 10.00	
	95.00	

Cało 70 fr. wręczono p. Przybyszewskiemu jako pożyczkę, gdyż zażądał tego, mówiąc iż nie ma za co wrócić do Monachjum. p. Przyb. ma o tem zawiadomić Związek i przed dniem 1go lipca odwdzięczyć się tą samą przysługą Związkowi. „Spójnia” paryska uważa, że cały czysty dochód należy do Związku i dla siebie nic nie zatrzymuje. Jeśli będą jeszcze wpływy za bilety, zaraz je odeśle na rzecz Związku.

Obydwa odczyty udały się nadzwyczajnie dobrze, zwłaszcza, że mieliśmy nadzwyczajne przeszkody do pokonania:

1) p. Makowski nie zawiadomił nas z góry o dacie swego przyjazdu i dopiero w ostatniej chwili dowiedzieliśmy się, że już jest w Paryżu, wobec tego nie mogliśmy znaleźć sali na inny dzień jak 17go maja, i jednocześnie Tow. R. P. P. S. urządzało swój obchód majowy.

2) W ciągu 10 dni odbyły się w Paryżu 4 wielkie odczyty: Makowskiego i Przyborowskiego (3), gdy tymczasem wymawialiśmy sobie by między przyjazdem jednego a drugiego prelegenta upłynęło przynajmniej 2 tygodnie.

3) W tym że czasie odbywały się obchody 1go i 3go maja

4) Na skutek porozumienia z p. Kraushar mieliśmy urządzić pod swoją firmą jeden publiczny odczyt, z którego dochód całkowity miał być przeznaczony dla p. Przyb. po potrąceniu kosztów urządzenia i podróży z Londynu do Paryża na którą Związek wyasygnował 50 fr. Na skutek zawarcia po za nami

innej umowy między p. Przyb. i Komitetem odczytowym musieliśmy uwzględnić drugi odczyt Przyb., późniejszy, (po odczytach polskim i niemieckim) o którym dowiedzieliśmy się od p. Przyb. dopiero dnia 17go maja.
W ciągu 6 dni nie można było nic wielkiego zrobić!
Jeśli pomimo tylu trudności, powstałych ze złego zorganizowania odczytów przez Komitet Odczytowy zdołaliśmy zebrać czystego dochodu przeszło 120 fr. tłumaczy się to wielkim nakładem pracy ze strony „Spójni” wszystkich i głównie uczniom prelegenta.
Jak jedno tak i drugie jednak nie są wyjątkami towarzyszącemi stale urządzaniu odczytów, to też prosimy by na przyszłość akcja odczytowa była prowadzona bardziej planowo i rozsądnie.
Tylko w takim razie będziemy mogli przyjąć w niej udział w przyszłym roku bez narażania na straty pieniężne Związku i siebie.
Pomimo obciążenia długów i szczupłych zasobów pieniężnych (40 parę fr. w kasie, z tego około 15 fr. dla Związku za składki miesięczne) z odczytów nie zatrzymała „Spójnia” dla siebie ani grosza, uważając, że ważniejszą rzeczą jest podtrzymanie stosunków i kontaktu jakiegoś pomiędzy Związkiem w skutek akcji odczytowej. Z koleżeńskim pozdrowieniem
W. Głębocki

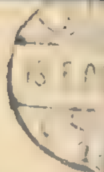
Szanowna Koleżanko! Kartkę [illegible] z 11 bm otrzymaliśmy. Żałujemy bardzo, że Pan Manowski nie może na 18 bm do nas przyjechać, bo lokal na ten dzień zamówiliśmy.— 20 bm odczyt u Lipsku musi [illegible], a przeto prosimy Was byście zechcieli zaprosić Pana Manowskiego do nas, na [illegible] b.m. Z ogłoszeniem odczytu i zamówieniem lokalu czekamy na [illegible]. — Listy adresujcie: Nürnbergerstr. 4/9 III dla M. Friedberga.—

Z koleżeńskim Pozdrowieniem
[illegible] Friedberg

Lipsk 13.5.09.

Postkarte

Mademoiselle

Liége

Henri Maus 25

C 154

14.V.09

2..

Wybaczcie że tak późno dajemy odpowiedź, bo musieliśmy się skomunikować z niedaleko z tąd leżącą kolonią polską w Ilmenau. – Jeżeli wybór tematu zależy od nas to prosilibyśmy o „Żeromskiego". – Wyrażając wdzięczność za punktualne i obfite pośrednictwo

Pozostajemy

Z Koleżeńskiem uszanowaniem

161

Za Zarząd: Michael

Postkarte

Weltpostverein

Carte postale

Union postale universelle

Belgien.

M. H. Lewandowska

Liége

Henri Maus 25.

Mittweida 14/V

Szanowna Koleżanko!

List Pani z zawiadomieniem o zmianie terminu odczytu p. Makowskiego otrzymaliśmy. My mamy wszystko przygotowane, oczekujemy więc zawiadomienia z Lipska.

Z koleżeńskim pozdrowieniem

Za Zarząd Tow.
Koresp. J. Kirchner

Postkarte Belgie

Mehrdruck

M-me
H. Lewandowski
Liége
Henri Maus 25

Karlsruhe 15. V. 09

Szanowna Pani

Przesyłam do rozdziału na rzecz zawiadowstwa, z odczytu w Karlsruhe 50 marek

pozdrowienia łączę

W. Makowski

Szanowna Koleżanko!

Pan Makowski po dziesięciodniowym pobycie u nas i wygłoszeniu swych pięknych odczytów prosił o przeproszenie, że nie udaje się do Darmstadtu. W godzinie przyjazdu powiadomiłam wszystkich kolegów. Rezultat pieniężny jest mniejszy, niżeli się spodziewałam, przypisać to jedynie niezmiernie pięknej pogodzie, która wyciągała ludzi na wycieczki. Jeszcze raz podziękowania za akcję organizacyjną z Waszej strony.

Łączę koleżeńskie pozdrowienia [illegible]

Postkarte

Weltpostverein

Carte postale

Union postale universelle

Mademoiselle

H. Lewandowska

(Belgique) Liège

rue Henri Maus 2.

227

POLSKA CZYTELNIA AKADEMICKA

(POLN. AKAD. LESEZIMMER)
WE FRIEDBERGU (HESSEN)
KAISERSTR. No. 16.

FRIEDBERG, dn 17. V. 1909.

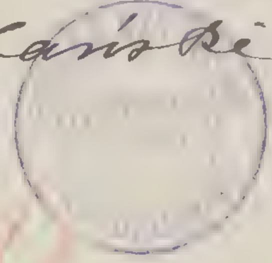
Do

Związku Polskiej Młodzieży Postępowej

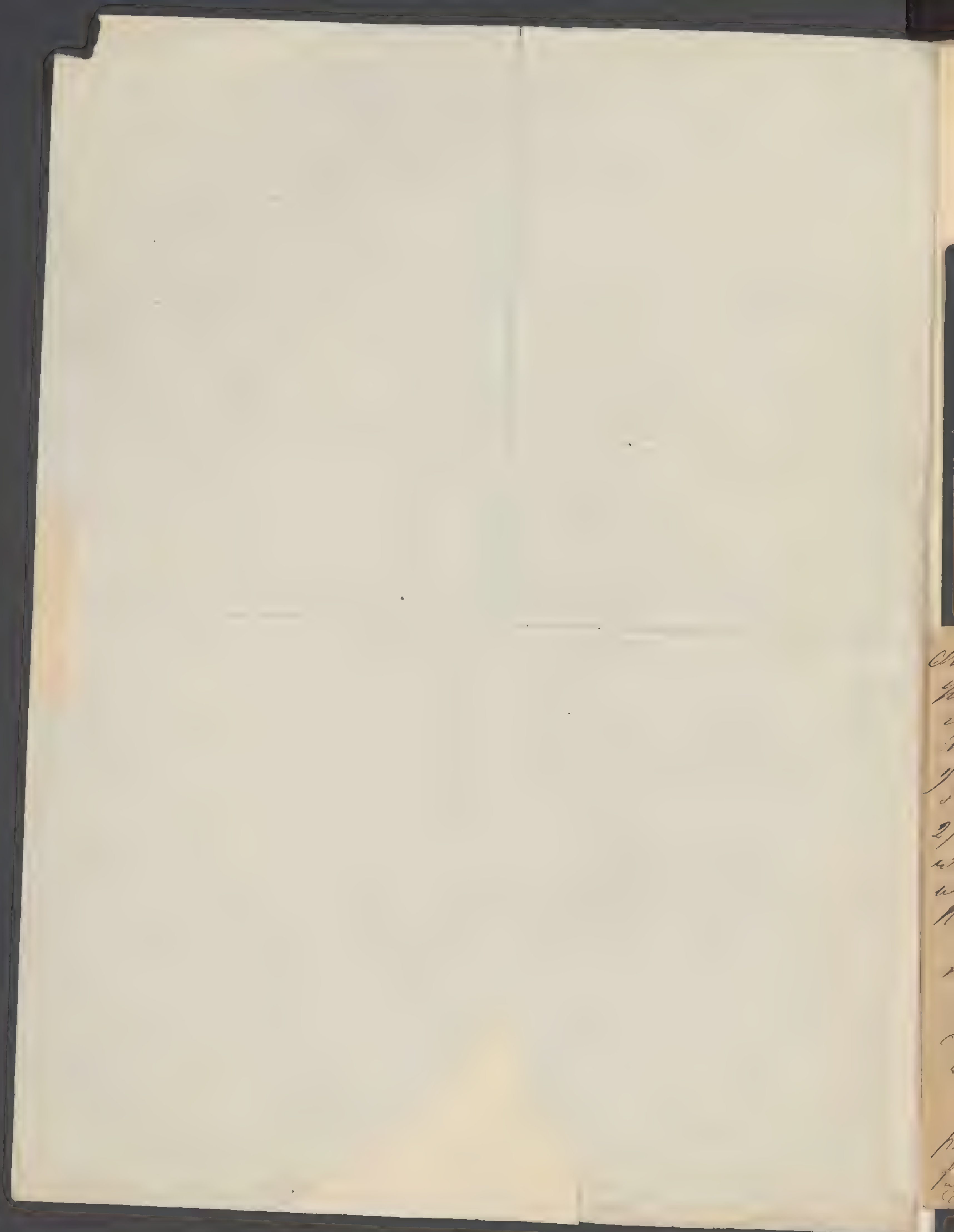
za Granicą!

Nosząc się z zamiarem należenia do „Związku", pragniemy uprzednio zapoznać się z jego statutami.
Prosimy więc uprzejmie Sz. Zarząd o możliwie szybkie uskutecznienie naszej prośby.

W imieniu P. C. A. w F.
śle koleżeńskie pozdrowienie
– Sekretarz: Urbański.

164

Szanowni Koledzy!

Zwracam się do Was z prośbą z krótką o poinformowanie mnie co do trzech rzeczy:

1) Adres kol. Marjana Dąbrowskiego.

2) Czy istnieje w Leodjum (ewent. w innym z miast belgijskich) ulica, która się nazywa Rue de C. Merode.

Na tej ostatniej wiadomości mi bardzo zależy.

Załączam kartę na odpowiedź — i pozdrowienia.

Jerzy Heryng

P.S. Za zwrot [illegible] przepraszam i za [illegible] informacji [illegible]

CARTOLINA POSTALE CON RISPOSTA PAGATA

(CARTE POSTALE AVEC RÉPONSE PAYÉE)

Torino
Cassa Pensioni
per G. Herung

Belgio
Liège
Soc. polonaise „Spójnia"
Boul. de la Sauvenière 33

Do Zarządu „Spójni"

w Liège

Szanowni Koledzy!

Niniejszym zdajemy sprawozdanie z odczytu p. Makowskiego. Na pierwszym odczycie, który się odbył d. 20/V., na temat: „Ideały przyszłości wielkich romantyków polskich", było obecnych 26 osób. – na drugim 21/V. na temat: „Próba syntezy współczesnej twórczości literackiej w Polsce," było obecnych 31 osób. Acz kolwiek „Spójnia" w pocie czoła pracowała nad tem, aby zapełnić salę odczytową słuchaczami, – to się nie udało bo panowie z

/.

„Bratniaka" (t. z. bezpartyjni!).
i Unitas (zjednoczeniowe), nie raczyli, z niewiadomej nam przyczyny, na odczyt się zjawić, t. z. na odczycie byli obecni przeważnie członkowie „Spójni", tudzież paru studentów Polaków.

Z odczytów zebrano		M. 24.–
Wydatki (depesze, sala ...)	M. 3.50	
÷ Utrzymanie p. prelegenta	„ 8.50	„ 12.–
		M. 12.–

Pozostałe M. 12.– wręczyliśmy p. Makowskiemu, który d. 22/V. opuścił Lipsk i udał się do Mittweidy.
Przy sposobności zaznaczam że „Spójnia" liczy zaledwie 19 członków, przeto często

1.

dają się odczuwać kryzysy finansowe.
Co się tyczy kwestonarjusza i Sprawozdania Semestralnego będą wkrótce wykończone i takowe do głównego Zarządu „Spójni" wysłane.

Z poważaniem
Za Zarząd
J. Pawłowski

Lipsk, d. 24/V-09r.

P. S. Cöthen zwracał się do nas z prozbą, czyby p. Makowski niemógł wygłosić jednego odczytu
./.

w Cöthen, lecz prośbie nie
mogliśmy zadośćuczynić, gdyż
p. M. nie rozporządza tak
sporym zapasem czasu, aby mógł
wracać z powrotem do Cöthen
przeto polecamy Ich Łaska-
wej pamięci „~~Spójni~~"
„Związku"

164

[illegible]

[illegible]

Ponownie [illegible] dziękuję

za informację. [illegible]

[illegible] na dzieś, [illegible]

[illegible] otrzymałem na [illegible]

jednak [illegible]

[illegible]

[illegible] jest

[illegible]

[illegible]

[illegible] ać. Na kwe-

[illegible]

[illegible]

[illegible] spodziewam

się jednak w niedługim [illegible]

krótkiego czasu odpowiedź na kwe-

stjonaryusz Panu przesłać.

[illegible] nie

[illegible]

poinformować, kto i w [illegible]

[illegible]

nie [illegible] jego [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible]

C… ITALIANA

BRUXELLES 31 MAI 3-4 09 DEPART

BRUXELLES 23-24 30 MAI 09 ARRIVEE

TORINO 29 … FERROVIA

Belgie

Liège

Soc. photographique …

… Liège

Cena 20 cent., 20 hal., 20 fen., 20 g.

BIULETYN

Związku Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postępowej.

Leodjum w czerwcu 1909 r.

Potrzeba nawiązania ściślejszej łączności pomiędzy stowarzyszeniami związkowemi oraz chęć rozbudzenia szerszego życia w łonie Związku skłoniła nas do wydania niniejszego **Biuletynu.**

Wydawane przez nas dotychczas cyrkularze nie spełniały należycie swej roli, nie dochodząc, jak to wykazała praktyka, do ogółu stowarzyszonych, dzięki czemu sprawy związkowe nie były dostatecznie znane i dyskutowane w szerokich kołach kolegów.

W biuletynach wydawanych w miarą potrzeby zamieszczać będziemy komunikaty i sprawozdania Zarządu Związku, jego komisji stałych oraz poszczególnych stowarzyszeń związkowych i towarzystw zaprzyjaźnionych, kronikę ważniejszych wypadków z życia młodzieży, korespondencje i t. p. Nie obiecujemy nic ponadto; uważamy numer niniejszy poniekąd jako próbę, mając nadzieję, że spotka się ona z poparciem kolegów, że materjały do następnego numeru napłyną raźniej, pozwalając mu się ukazać w bogatszej szacie.

* * *

W ciągu ostatnich czterech miesięcy rozszerzyliśmy znacznie stosunki związkowe, czego dowodem niezwykle liczna i ożywiona korespondencja Zarządu oraz stałych komisji w najróżnorodniejszych sprawach.

Z ważniejszych wypadków w życiu młodzieży poza granicami kraju podkreślić należy wystąpienie grupy postępowej z towarzystwa zjednoczeniowego w jednej z większych kolonji studenckich w Niemczach, oraz powstanie w Brukselli stowarzyszenia «Promień», łączącego ogół młodzieży postępowej,—liczy ono czterdziestu członków.

Sprawozdania komisji odczytowej i poradnikowej znajdą Koledzy na następnych stronicach niniejszego **Biuletynu,** *na tym miejscu wypada nam jeszcze zaznaczyć, że staraliśmy się wprowadzić drobiazgowo w czyn wszystkie uchwały zjazdowe.*

Zwróciliśmy się do Stowarzyszenia Młodzieży Postępowej w Zurychu w sprawie przeniesienia wydziału bratnich pomocy przy Z. S. P. M. P. z Fryburga, do Zurychu, tam też obecnie należy skierowywać podania o stypendja raperswilskie **(adres: Polnischer Fortschrichtlicher Studenten-Verein, 26, Culmanstir, 26).**

Zwróciliśmy się do kilku poważniejszych towarzystw nakładowych o ustępstwa przy nabywaniu książek. Odpowiedź udzielająca nam 10% rabatu nadeszła od Związku Księgarzy Polskich.

Za pośrednictwem Stowarzyszenia Techników w Warszawie zwracaliśmy się o uzyskanie praktyk wakacyjnych w Kraju dla studentów techników.

Wielu spraw nie zdołoliśmy jeszcze załatwić, dotyczy to

zwłaszcza nawiązania ściślejszych stosunków z młodzieżą krajową i towarzystwami zaprzyjaźnionemi; wysyłanym przez nas listom odpowiada grobowe milczenie.

Wobec projektu wznowienia wyższych kursów wakacyjnych w Zakopanem, podjętego przez b. Zarząd Kursów i Zarząd Uniwersytetu Ludowego im. Adama Mickiewicza w Krakowie, wyraziliśmy w imieniu młodzieży studjującej za granicą przekonanie, że podjęta akcja spotka się z jej uznaniem i poparciem oraz przyobiecaliśmy energiczne współdziałanie z naszej strony.

Zarząd Z. S. P. M. P.

DZIAŁALNOŚĆ ODCZYTOWA

Zainicjowana przez Zjazd Leodyjski działalność odczytowa została już w tym roku rozpoczęta pomimo trudności technicznych i pieniężnych, jakie każda na szerszą skalę zamierzona akcja za sobą pociąga.

Lozańska komisja odczytowa na początku r. b. zorganizowała objazd kolonji szwajcarskich przez p. St. Przybyszewskiego; niestety, dzięki nieregularnym stosunkom między stowarzyszeniami szwajcarskiemi a Lozańską komisją, objazd pod względem materjalnym nie udał się, co też niekorzystnie wpłynęło na dalszy rozwój akcji. Obecnie, ze względu na brak sił związkowych w Lozannie, zarząd Związku zaproponował przeniesienie komisji do Wiednia. Istnieje projekt objazdu stowarzyszeń południowych w letnim semestrze przez Ludwika Krzywickiego.

Leodyjska komisja odczytowa urządziła w lutym, korzystając z przejazdu p. Czapińskiego, odczyty w kilku miastach z dziedziny współczesnej literatury rosyjskiej. W maju zorganizowany został objazd kolonji północnych przez dwu prelegentów. St. Przybyszewski wygłosił odczyty w Brukselli, Gandawie, Leodjum (dwa) i Paryżu (dwa), Wacława Makowskiego odczyty miały miejsce w Paryżu, Gandawie, Brukselli, Leodjum (dwa) i w pięciu miastach niemieckich (8 odczytów). Na straty naraziło nas stowarzyszenie w Nancy, które co tydzień zmieniało projekty.

Akcja odczytowa wywołała wszędzie ogromne zainteresowanie i poruszenie umysłów. W Gandawie ani jednego polaka nie brakowało na odczytach. W Leodjum, Paryżu i innych miastach na odczyty Przybyszewskiego przyszło też sporo studentów rosjan. Natomiast w Leodjum w pewnych sferach bojkotowano nasze odczyty. Ci panowie nawet na obczyźnie przykładają zaciekłość sekciarską nad tęsknotę za polską mową. Smutny to objaw snobizmu i indeferentyzmu narodowego kryjącego się pod patrjotycznym frazesem. Natomiast bardzo sympatycznym i pocieszającym jest przystąpienie do akcji odczytowej paru kolonji, gdzie niema stowarzyszeń związkowych. Z radością zgodziliśmy się na porozumienie z niemi, bo nie o reklamę nam chodzi, lecz o rozbudzenie życia idejowego i umysłowego wśród młodzieży oderwanej od Kraju.

Ostatnio odbył się w Leodjum odczyt kol. Downarowicza z Brukselli, który wywołał w kolonji Leodyjskiej nadzwyczajne wrażenie (szczegóły patrz w korespondencji z Leodjum).

W bieżącym roku akad. nieda się prawdopodobnie już nic zorganizować, zato po wakacjach praca komisji odczytowych rozpocznie się nanowo. Największe trudności zostały już pokonane. Zbrojni w doświadczenie będziemy mogli uniknąć tych tarć i błędów, jakie się dotychczas dały zauważyć. Od sprężystości i dobrej woli poszczególnych stowarzyszeń zależy dalsze powodzenie akcji odczytowej.

PRZEWODNIK i BIURO INFORMACYJNE.

Projekt wydania «Przewodnika młodzieży polskiej po wyższych uczelniach i instytucjach naukowych zagranicą» rozpoczął już przyoblekać się w czyn. W celu zebrania potrzebnego materjału została wydrukowana i rozesłana obszerna lista zapytań, na którą otrzymaliśmy już wiele wyczerpujących odpowiedzi. Najliczniej nadesłano je nam z Niemiec i Belgji, mniejszą gorliwością popisały się stowarzyszenia związkowe i pozazwiązkowe w Szwajcarji. Paryż wobec niezwykłej liczebności w tym mieście różnych uczelni oraz instytucji naukowych powołał do życia specjalne komisje, z których każda opracowuje informacje dotyczące poszczególnej gałęzi nauki.

Po zorjentowaniu się w nadesłanym materjale doszliśmy do przekonania o niemożliwości ukonczenia wydawnictwa jeszcze przed wakacjami, nawet w skróconej objętości. Doprowadzeniem do konca rozpoczętej pracy zajmie się specjalna komisja redakcyjna podczas wakacji, przyczym liczymy na energiczny udział miejscowych biur informacyjnych, jako najbardziej kompetentnych. Przypominamy konieczność jaknajszybszego nadesłania odpowiedzi na kwestjonarjusz tym stowarzyszeniom i kolegom, którzy jeszcze nie uczynieli tego dotychczas.

Tymczasowo, brak przewodnika zastąpi wzmożona działalność «Centralnego Biurą Informacyjnego przy Z. S. P. M. P.» mającego śwą siedzibę w Zurychu (Polnischer Fortschrichtlicher Studenten-Verein, 26, Culmans tir, 26, dla C. B. I.), które udziela odpowiedzi na wszelkie zapytania dotyczące wyższych zakładów naukowych zagranicą.

Powstał projekt przekształcenia miejscowych biur informacyjnych na oddziały C. B I.

KORESPONDENCJE.

Fryburg.— Nasza grupa związkowa rozwija się nieźle. Urządziliśmy szereg odczytów, niestety przeważnie własnemi siłami, gdyż Lozanna przysłała nam jednego tylko prelegenta (Przybyszewskiego). Obchód Darwinowski urządzony przez nas udał się doskonale. Charakterystyczne tylko, że żaden z profesorów polaków na tutejszym uniwersytecie nie zjawił się na naszych odczytach. Z Filarecją (stow. bezbarwne ex-zjednoczeniowe), stosunki prawie, że zupełnie zerwane, bojkotują nasze odczyty. Daje się odczuć pozatym ogromna reakcja pomiędzy młodzieżą, która niema wcale chęci zajmować się pracą w Związku. Ogromna większość zajmuje się sportem i zabawą. Koło sportowe liczy kilkudziesięciu członków i cieszy się ogromnym powodzeniem. Związek liczy 12 członków, na przeszło 100 w kolonji, co stanowi b. mały odsetek. Mamy nadzieję, że stan się poprawi. Działalność kulturalną pomiędzy robotnikami wychodźcami rozpoczniemy niedługo, prawdopodobnie w kwietniu. Komisja oświaty ludowej kasę ma pustą; czekamy na nadesłanie podatku od stowarzyszeń.

Antwerpja.— Kwestję założenia tu grupy związkowej obgadaliśmy wyczerpująco i zgodziliśmy się na jedno: w chwili obecnej roboty zaczynać nie warto; pora jest spóźniona, a ogół mało się interesuje sprawami społecznemi. Wogóle kolonję tutejszą podzielić można na dwie partje: karciarzy i wołów roboczych. Pierwsi hulają, drudzy formalnie zatracili zdolności do pracy indywidualnej. Co się tyczy urządzenia odczytów, to pomimo sporej kolonji nie mają one najmniejszych widoków powodzenia, i nie wiem, czy zwróciłyby się koszty przejazdu prelegenta, gdyby takowy zechciał do nas przyjechać. Wiadomo wam zapewne, że dwa lata temu istniało tu stowarzyszenie postępowców, które wyraziło chęć połączenia się z «Polonją». Zachodzi obawa, czy i teraz nie zaszłoby coś podobnego, tymbardziej, że ogół jest bardzo mało wyrobiony i bardziej *ostro* zaznaczonych przekonań tu nie spotkacie. Księdza Jaworowskiego z pod Wiednia sgrowadzają dla działalności wśród emigrantów poszczególne jednostki. (Stow. «Polonja» wystąpiło ze Zjednoczenia przed kilku tygodniami.—*Przyp. Red.*

Leodjum.— W ciągu kilkunastu miesięcy, jakie dzielą nas od chwili założenia Spójni, przeszliśmy przez kilka okresów wzmagania się i opadania ruchu, nie przerywając ani na chwilę systematycznej działalności, podjętej w ciężkich warunkach zamierania twórczych rewolucyjnych prądów. Praca nasza chwilami wydawała się utopijną, ze względu na ogrom nastręczających się trudności i słaby napływ swieżych sił. Powoli jednak zdobyliśmy potrzebne doświadczenie. Najistotniejszą częścią naszej działalności stawało się dążenie do odwrócenia uwagi ogółu od wszelkich spraw lokalych i skierowanie myśli na szersze tory.

Najważniejszą sprawą wydawało się nam zcentralizowanie życia młodzieży, ułatwiając wykrystalizowanie się prądów społecznych i politycznych, wytworzenie ośrodka ideowego. W tym kierunku zmierzała nasza działalność. Na tle owego krystalizowania się ideowego młodzieży kilka faktów zasługuje na wyróżnienie.

Pierwszy z nich, to przyłączenie się towarzystwa Polskiej Młodzieży Postępowej do Zjednoczenia, i związany z tym rozłam i powstanie Filarecji. *).

Nie będziemy przytaczali tu długiej historji T. P. M. P.. które ze związkowego w r. 1904 stało się zjednoczeniowym w kwietniu 1909 r. Ostatni etap tej ewolucji, przeplatanej ciągłemi «zamachami stanu», rozłamami i awanturami, świadczy o bezustannym, świadomym i stanowczym wyodrębnianiu się kierunku narodowo-demokratycznego. Ogniwami tego wykrystalizowania się nacjonalistów były w. r. b.: rozbicie bezpartyjnego koła

*) Filarecja jest więc trzecim stowarzyszeniem młodzieży polskiej w Leodjum; kolonja polska w tym mieście liczy około 350 ludzi.—

gimnastycznego i przemianowanie go na filję «Sokoła»; Zjazd Zjednoczenia w Paryżu i dyskusja na miejscu; wydawnictwo «Dzwonu». Antysemityzm, zatruwający przedtym życie młodzieży, przestał wystarczać na codzienne potrzeby,w walce z postępowcami przyszła kolej na frazeologję patrjotyczną, w której próżnoby człowiek szukał rewolucyjnego przeciwstawiania się działalności stronnictwa Narodowo-Demokratycznego i Koła Polskiego. Opozycja w Towarzystwie jednocząca żywioły bardziej radykalne stawała się z dnia na dzień mniej pożądaną, ze względu na coraz silniejsze tendencje zorganizowania się młodzieży narodowej w Zjednoczeniu. Pożytecznym stawało się nawet zrzucenie maski bezpartyjności, ułatwiającej werbowanie nowych zwolenników. Opozycja zaś nie poddając się tresurze nacjonalistycznej, rosła w siły jeszcze i dzięki dwulicowości Zjednoczenia wobec własnych uchwał zjazdowych. Wskutek rozłamu na tle lokalnych warunków powstała Filarecja, jednocząca niezdecydowane żywioły postępowe. Spodziewać się należy, że w miarę centralizowania się życia młodzieży żywioły te znajdą się bezpośrednio w szeregach związkowych.

Drugim ważnym objawem było przeprowadzenie akcji odczytowej na terenie leodyjskim. Nadzieje pokładane w niej nie zawiodły. Młodzież leodyjska, jak prawdopodobnie i gdzieindziej, żyła przeważnie dawnym bagażem literacko-społecznym. Niespodzianie dla nas samych odczyty stały się pośrednio narzędziem niezwykle energicznej propagandy związkowej. Milczący, ale stanowczy bojkot odczytów Przybyszewskiego i Makowskiego ze strony obozu nacjonalistyczno-zachowawczego, pragnącego oprzeć się na ogólnym zastoju i wygodnej filisterskiej obojętności, aby w ten sposób poderwać wpływy Związku, wywołał wręcz przeciwny skutek, pobudzając energję żywiołów postępowych i przeciwstawiając ją nar. demokracji.

Pomimo przedegzaminowej pory oraz krótkich odstępów czasu pomiędzy odczytami, udały się one doskonale. Zamiast jednego odczytu W. Makowskiego, jak to projektowaliśmy pierwotnie, urządziliśmy dwa, wobec ogromnego zainteresowania się pierwszym.

Skargi na przeładowanie odczytami dały się słyszeć jedynie w tych sferach, które od samego początku zajęły względem nich stanowisko obojętne lub wrogie. Naodwrót w szerszych kołach wywołały one prawdziwe i szersze ożywienie, zwiększyły tęsknotę do społecznego i umysłowego życia Kraju.

Dużo poruszenia wywołał w całej kolonji odczyt kol. Down. z Brukselli: «O reakcyjnych i postępowych prądach wśród młodzieży». Odczyt ten urządzony staraniem Z. S. P. M. P. zgromadził sporo osób, między innemi przewódców obozu nacjonalistycznego. Wywołał on gwałtowną polemikę w której obie przeciwne strony z rzadką szczerością zaznaczyły swe stanowisko polityczne. Dowiedzieliśmy się, że Narodowa Demokracja, pomimo niektórych cech «niesympatycznych», jest w każdym razie najpoważniejszą partja w Królestwie, która nie prowadzi, tak jak inne, papierowej roboty. Na odmalowane w jaskrawych barwach postępowanie N.-D w ostatnich czasach, dostaliśmy odpowiedź, że nie ta jedna partja zmieniła swój program. Przekonywano nas gorąco natomiast, że nacjonalizm jest pojęciem szczytniejszem od patrjotyzmu, że narodowi demokraci mają sobie za zasługę walkę z przemocą żydowską. Na główne pytanie postawione Zjednoczeniu: dlaczego nie walczy ono ze służalczą ugodowością Narodowej Demokracji, czego mamy prawo wymagać od młodzieży polskiej, nie dostaliśmy odpowiedzi dla tej prostej przyczyny, że młodzież nacjonalistyczna w ciągu ostatnich czasów zrobiła znaczny krok naprzód w stronę oficjalnej partji. Dowiedzieliśmy się zato bardzo ciekawej dla nas nowiny, że Związek może sobie pozwolić na akcję odczytową, gdyż dostaje na nią specjalną zapomogę od partji socjalistycznej...

Związkc

Paryż.— Określenie cyfrowe zebności polskiej kolonji studenckiej w Paryżu jest niemożliwe, wobec braku koncentracji w jednym lub kilku stowarzyszeniach. «Spójnia» paryska liczy około 50 członków, «Koło» (stow. zjednoczeniowe czterdziestu kilku. «Bratnia Pomoc» stukilkudziesięciu. Znaczna część młodzieży nie należy do żadnych stowarzyszeń; odnajduje się ona jednak na odczytach, wiecach i obchodach urządzanych przez różne stowarzyszenia.

Wziąwszy pod uwagę tysiączne atrakcje wspaniałej «stolicy świata», na frekwencję odczytów i wieców polskich niema się co uskarżać, przeciwnie należy ją raczej pochlebnie dla tutejszej kolonji zaznaczyć.

Z zagadnień dotyczących Kraju, największe poruszenie wywołała sprawa dalszego bojkotu szkoły rosyjskiej, postawiona na porządku dziennym przez «Spójnię», wobec uchwał VIII-go zjazdu «Związku. Jeden tylko z kolegów przemawiał za przerwaniem bojkotu, wszyscy pozostali nie tylko odrzucili podobną myśl, ale nadto wystąpiono z wieloma projektami mającemi na celu dodanie otuchy walczącym w Kraju kolegom szkół średnich. Godnemi zaznaczenia są liczne głosy zwracające uwagą na obowiązek nasz zajęcia się pracą nad rozwojem Br. Pom. Jest to jedyny sposób wzięcia przez młodzież kształcącą się zagranicą konkretnego udziału w walce ze szkołą rosyjską, ułatwiając ubogim maturzystom szkół polskich

możność wstępowania do wyższych zakładów naukowych zagranicą.

Niestety Bratn. Pom. paryska znajduje się w stanie opłakanym w stosunku do potrzeb tutejszej kolonji, mogąc się zdobyć na jedno zaledwie 25-frankowe stypendjum miesięczne i ogólną sumę za pomóg jednorazowych nie dosięgającą w ubiegłym roku sprawozdawczym 2 tysięcy franków.

Dwie przyczyny składają się głównie na taki stan rzeczy: z jednej strony zarząd Bratn. Pomoc. znajdował się przed paroma laty w rękach ludzi niepowołanych, którzy potrafili zdyskredytować tą pożyteczną instytucję tak, że zarządy późniejsze z wielkim trudem musiały walczyć z nieufnością ogółu; z drugiej strony bojkot Bratn. Pom. przez większość młodzieży grupującej się w «Kole» i wpływ tego bojkotu na «neutralnych» kolegów. Zaledwie kilku kolarzy należy do Br. Pom., większość, wbrew uchwałom własnych swych zjazdów, założyła odrębny wydział samopomocy materjalnej przy «Kole».

W części na zły stan funduszów Br. Pom. składa się także trudność w zdobywaniu dochodów nadzwyczajnych, wobec liczebności polskich stowarzyszeń w Paryżu, z których każde stara się urządzać jaknajwięcej zabaw, koncertów i odczytów dochodowych.

Oprócz trzech wymienionych stowarzyszeń studenckich istnieją tu nadto: «Stowarzyszenie niesienia pomocy więźniom politycznym», «Polski Uniwersytet ludowy im St. Worcella», «Polska wypożyczalnia nowości literackich i naukowych», z którą «Spójnia» weszła w układ, oddawszy jej w depozyt swoją bibliotekę i uzyskawszy wzamian ulgi dla abonentów członków «Spójni»; «Towarzystwo pracujących polaków», stowarzyszenie śpiewacze «Pieśń,» oraz stow. gimnastyczne «Sokół»; nadto zabawy i odczyty dochodowe urządzają paryskie sekcje krajowych partji socjalistycznych.

Z odczytów urządzanych przez różne stowarzyszenia notujemy tylko najbardziej godne uwagi: Romualda Minkiewicza 3 odcz. (o Wyspańskim, o Kasprowiczu, o Staffie), Marcelego Handelsmana 2 odcz. (o konstytucji 3-go maja, staraniem paryskiej stacji naukowej polskiej Akademji Umiejętn. w Krakowie); Grzegorza Glassa (Avantiego), Czapinskiego (o najnowszych prądach w literaturze rosyjskiej), Antoniego Langiego co Słowackim), Władysława Gumplowicza, oraz Waleckiego (o stanie partji socjalistycznych w Kraju, staraniem lewicy P. P. S.).

Staraniem «Spójni», między innemi, odbył się odczyt znanego literata i działacza litewskiego Gabrysa, który mówił po polsku: o narodowym odrodzeniu Litwy. Nadto «Spójnia» przyjęła żywy udział w akcji odczytowej «Związku», organizując dwa odczyty Przybyszewskiego oraz odczyt Makowskiego: o Dziejach grzechu i Dumie o Hetmanie; jeden i drugi cieszyły się niezwykłym powodzeniem.

Stosunki «Spójni» z «Kołem» od czasu paryskiego zjazdu «Zjednoczenia», na którym spójniarze przyjmowani byli ze staropolską gościnnością,—kurtuazyjne. Oba stowarzyszenia przesyłają sobie wzajemnie zaproszenia na swoje posiedzenia zwyczajne i nadzwyczajne. Przedstawiciel «Koła» przemawiał na zebraniu sprawozdawczym z VIII-go zjazdu «Związku», połączonym z odczytem Kol. K. o Zjednoczeniu. Członkowie «Koła» uczęszczają na odczyty organizowane przez «Spójnię», członkowie zaś tej ostatniej przyjęli liczny udział w obchodzie ku uczczeniu pamięci Juljusza Słowackiego, zorganizowanym przez «Koło» na cmentarzu Montmartre u grobu wieszcza, nad którym przemawiał Artur Górski.

Zwolennicy «zfederowania» obydwu stowarzyszeń studenckich na gruncie lokalowym, na wzór organizacji petersburskiej znaleźli się w obydwu stowarzyszeniach w mniejszości; «Spójnia» przystąpiła zaś do innego rodzaju federacji wynajmując wspólny lokal z Polsk. Uniwers. Lud., Stow. prac. polak. oraz Polską Wypożyczalnią nowości, i organizując wspólną czytelnię pism. Wyników tej spółki trudno przesądzać w tej chwili, okażą się one dopiero z rozpoczęciem przyszłego roku szkolnego, jednakże o lokalu spółkowym da się powiedzieć, że nie odpowiada on wzupełności potrzebom.

Stan finansowy «Spójni», której w początku obecnego roku szkolnego groziła ruina, poprawił się znakomicie dzięki energji nowego zarządu. *N. L.*

WOLNA TRYBUNA

W okresie zamierania żywych twórczych rewolucyjnych prądów umysłowych wydaje się jakgdyby wszystkie prawdy społeczne i filozoficzne zostały raz na zawsze wypowiedziane; myśleć i zastanawiać się nad przyszłością i wielkiemi zagadnieniami życia nie potrzeba i nie warto; wystarczy, kierując się osobistemi sympatjami i uprzedzeniami, dobrać sobie przekonania tak, jak się wybiera u krawca nowy garnitur.

Scholastycyzm tego rodzaju jest ogromnie tolerancyjny dla wszystkiego co bezbarwne. Frazes schlebiający opinji uchodzi za największą mądrość życiową; we frazeologji tonie całe życie, szczególnie daje się to zauważyć w obozie młodzieży narodowo-demokratycznej.

Ogół młodzieży chwilowo wciągnięty w okresie Rewolucji w szranki walczące, w wir wielkich wypadków osiada z powrotem na mieliźnie szarego życia.

Okres jest zresztą przejściowy, chodzi o to pod jaką konstelacją znajduje się życie młodzieży, jaka je gwiazda przewodnia prowadzi.

Gustaw Daniłowski, który tak gorąco wczuwał się w ideały młodzieży minionego okresu pisze (w odpowiedzi na zaproszenie leodyjskiej komisji odczytowej), że pragnąłby poznać *nowe pokolenie.*

Sądze że to pytanie: czym jest współczesna młodzież polska nasuwa się każdemu z mniejszą lub większą siłą.

Czym jest?... Roczej jak się formuje... i jak się dzieli, w tym okresie przejściowym.

Społecznicy minionego okresu przeciwstawiali się gnuśnemu otoczeniu, przedzierali się przez dziewiczą puszczę zobojętnienia i stępienia społecznego, mając za sobą sympatję ogółu młodzieży.

Walka z wrogą obojętnością rozpoczynała się dopiero po opuszczeniu ław studenckich; «bezdomni» mieli zawsze swój dom, swoich bliskich w kółku koleżenskim, na czwartaku studenckim. Chłopski syn Radek, czy szewski syn Judym byli może bardziej rewolucyjni od innych, ale nie przeciwstawiali się ogółowi młodzieży.

Współcześni społecznicy nie odnajdują już tego przyjaznego otoczenia u całej nieomal młodzieży, jak dawniej. Większość trwa w bierności i zobojętnieniu.

Zjawisko wyodrębniania się społeczników z tej biernej masy studenckiej, jest objawem znowu budzącego się ruchu.

Młodzież polska ostatniej doby wykazała dużo tendencji do przejęcia typu życia młodzieży zachodnio-europejskiej. Wszak w organie młodzieży narodowo-demokratycznej («Teka» zeszyt grudniowy) bursze niemieccy przedstawieni są jako zdrowy element narodowy; we wspólnym piciu piwa upatruje się symboliczne znaczenie jedności i siły. Oczywiście bursze niemieccy obywają się bez czytania «nerwowej» społecznej literatury.

Ideały burszowskie wysuwane są dotychczas coprawda nieśmiało, ale bardzo poważna część młodzieży znalazła się na takim samym poziomie, uważając za zbyteczne czytanie czegóśkolwiek poza lekturą zawodową.

Jednakże budzący się prąd szerszego życia umysłowego poczyna przeciwstawiać się temu z coraz większą siłą.

Walka budzącego się znowu sumienia społecznego i myśli górnej jest tym łatwiejszą, im atmosfera ploteczek lokalnych, knajpy, drobnych zawiści i sądów honorowych staje się coraz bardziej duszną i niemożliwą do zniesienia.

W. K.

PISMA MŁODZIEŻY POLSKIEJ

«**DZWON**»—pismo mlodzieży polskiej w Leodjum, Marzec 1909.

W słowie wstępnym od redakcji czytamy: «Zwołując, łącząc ludność czy to dla wspólnej obrony, czy też dla wspólnej modlitwy, czy dla narady od wieków używano dzwonów. Nazywamy też nasze pismo «Dzwonem».

Wydany przez grupę jednostek, zajętych w tym samym czasie poza zaj ciami literackiemi przeprowadzaniem rozłamu stowarzyszeniowego, Dzwon—jak na drwiny—nawołuje do zgody i jedności. Platformą ideową zjednoczonej zgody ma być «rozbudzenie w sobie przeogromnego chcenia—tęsknoty za tajemnicą piękności potężnych, szczytnych celów». Praktyczne wskazania art.: «O zadaniach młodzieży», streszczają się w «wytwarzaniu atmosfery bojowej, walki z własnemi ułomnościami».

Numer wieńczy wypracowanie: «Pierwiastek narodowy w Weselu Wyśpiańskiego». Po ogólnym scharakteryzowaniu genjuszów autor przechodzi do zasług narodowych Wyśpiańskiego, nie mniejszych niż Sienkiewicza i Matejki... Kwintesencją światopoglądu wielkiego poety ma być zrozumienie i odczucie pokolenia współczesnych tchórzów—inteligentów, w sercach których «malowanki narodowe, świecidełka i pamiątki—jednym słowem ta Polska od święta—wyrugowały Polskę dnia powszedniego, tą Polskę z wojskiem, żandarmami, policją, Polskę państwową, Polskę walki i czynu »

Tak zformułowane ideały mają być przedmiotem owego przeogromnego chcenia—tęsknoty.

«KU PRAWDZIE.»— Spory zeszyt wydany pod charakterystycznym dla ostatnich czasów znakiem indywidualizmu. Ale nie jest to indywidualizm egoistyczny, zatopiony wyłącznie w problematach życia psychologicznego. Dźwięczy w nim nuta współczucia dla nędzy mas ludowych, chęć walki z przemocą, gwałtem, tresurą ducha i myśli; drga obudzone sumienie społeczne, a w słowie «Zyć» streszcza się tęsknota za dniem, w którym «niewolnicy mścić się zaczną za doznawane dziś krzywdy».

Dużo pesymizmu, ale nie beznadziejnego. Pesymizm ten, zarówno jak i indywidualizm stają się zwłaszcza łatwo zrozumiałemi z tych artykułów, w których charakteryzowane jest poziome, szare życie zapatrzonej w pieniądz inteligencji, rozpanoszone wpływy kleru w szkole i w domu. Pod względem literackim numer przedstawia się wyżej od przeciętnego pisemka szkolnego. Lutowy zeszyt «Ku prawdzie» wyszed nie otrzymaliśmy go wszakże.

«STAŃ SIĘ ŚWIATŁO».— Jednodniówka poświęcona pamięci Stanisława Wernera, ucznia szkoły handlowej, rozstrzelanego z wyroku sądu polowego w Radomiu. Rok 1909—str. 76.

Jednodniówka wydana przez najbliższych przyjaciół i kolegów Stanisława Wernera, zawiera bogaty materjał, dotyczący życia i działalności zmarłego. Specjalnie scharakteryzowane w niej jest zachowanie się poszczególnych warstw społeczeństwa wobec tragicznej śmierci Wernera, poczynając od naganki ze strony kleru i narodowej demokracji, a kończąc na powszechnym strejku robotniczym.

Szkoda, że dzięki ograniczonej ilości hektografowanego wydawnictwa, jednodniówka nie może liczyć na szersze rozpowszechnienie,

STATYSTYKA HAŃBY

Według spisu urzędowego Uniwersytet Warszawski w roku akademickim 1908-9 liczył ogółem 826 studentów. Pod względem wyznaniowym dzielą się oni jak następuje: prawosławnych 684 (83%), żydów 62 (7,5%), katolików 54 (6,5%), ewangielików 16 (2%), ormian 6, machometan 2, wreszcie po 1 marjawicie i staroobrzędowcu.

Z pośród 62 żydów 40 pochodzi z poza Królestwa Polskiego (62½%). Z ogólnej liczby studentów 539 (65%) posiada świadectwa z ukończenia seminarjów duchownych.

ODEZWY I UCHWAŁY

Zjazd ogólno-akademicki dla omówienia stosunku młodzieży polskiej do wyższych zakładów naukowych rosyjskich w Królestwie. Z inicjatywą tego zjazdu występuje młodzież akademicka lwowska, powoławszy w tym celu specjalny Komitet Organizacyjny, który rozesłał odpowiednią odezwę do wszystkich stowarzyszeń młodzieży polskiej.

Uważając, że «kwestja dalszego utrzymania bojkotu szkół wyższych rosyjskich w Królestwie Polskim weszła obecnie w stadjum, które domaga się kategorycznego i jasnego wypowiedzenia się opinji czynników miarodajnych», organizatorzy utrzymują słusznie, że do takiego wypowiedzenia się «za jedynie powołany uznać należy zjazd ogólno-akademicki młodzieży polskiej» i sądzi, że tylko «uchwała podobnego zjazdu otrzyma potrzebną powagę i dostateczny rozgłos...»

Jako miejsce zjazdu K. O. proponuje Zakopane. Miejsce uważamy za obrane korzystnie, gdyż pozwoli na liczny udział w Zjeździe stowarzyszeniom młodzieży szkolnej krajowej, najbardziej w tym wypadku miarodajnej.

Termin zjazdu K. O. proponuje na 25 lub 26 lipca.

Niewątpimy ani na chwilę, że zjazd ten dojdzie do skutku i poweźmie energiczne, niedwóznaczne uchwały, które postawionym w strasznym położeniu pomiędzy własnym sumieniem i obowiązkiem społecznym, a reakcją ogółu kolegom wskaże jedyną drogą prawdziwą: tą właśnie sumienia i obowiązku.

Uchwała «Spójni» paryskiej w sprawie sądów nad łomistrejkami. Uważając, że stowarzyszenia studenckie nie mogą przy przyjmowaniu nowych członków przeprowadzać śledztwa w sprawie ich stosunku do strejku szkolnego, że w razie kondydowania lub przyjęcia łamistrejka do stowarzyszenia należy sprawy takie rozstrzygać zgodnie z przyjętą praktyką stosowaną względem kandydatów lub członków, którym zarzucono czyny nieetyczne; «Spjónia» St. Pol, Młodz. Post. w Paryżu, nie uznaje potrzeby odpowiedniej uchwały Zjazdu Leodyjskiego (Szkolnictwo, uchwały IV i V) i bez dyskusji odrzuca projekt normalnego statutu sądów nad łamistrejkami wypracowany przez Zarząd Z. S. P. M. P.

Odezwa w sprawie pomocy więźniom politycznym została wydana przez zarząd Z. S. P. M. P. i dołączona w dotaku do niniejszego numeru biuletynu.

Przypomnienie. Przypominamy stowarzyszeniom związkowym obowiązek nadsyłania sprawozdań kwartalnych z ich działalności do Zarządu Z. S. P. M. P.

SPRAWOZDANIE KASOWE ZARZĄDU Z. S. P. M. P.

Za czas od 1-go Stycznia do 1-go Maja 1909 r.

DOCHÓD		ROZCHÓD	
Stowarzyszenia niemieckie . .	51.57	Korespondencja	32.10
Spójnia wiedeńska	31.41	Ustawa i uchwały	43.95
» leodyjska	29.30	Kwestjonarjusz	38.72
» paryska	25 »	Komisja odczytowa	6 »
Sprzedaż uchwał VIII-go Zjazdu .	3.40	Wydatki administracyjne . .	20.70
	140.68		141.47

Zarząd Z. S. P. M. P. zwraca się do wszystkich stowarzyszeń związkowych o jaknajszybsze nadesłanie zaległych składek miesięcznych i półrocznych. Zarząd nie posiada żadnych innych zródeł dochodów, deficyty więc kasowe spadają na kieszenie niezamożnych kolegów. Budżet Związku musi być oparty jedynie na składkach ogółu związanyeh z nami ideowo kolegów.

Specjalnie przypominamy ubiegły w maju termin półrocznego 50 cnt. podatku powszechnego.

Od Redakcji Biuletynu

Zdajemy sobie doskonale sprawę, że numer niniejszy posiada nie tylko wszystkie usterki towarzyszące nieodłącznie każdemu początkowi, ale że nad'o, z powodu specjalnych trudności technicznych i pieniężnych, jest on. nierral jednym wielkim brakiem.

Porozumiewać się listownie z każdym stowarzyszeniem i poszczególnemi kolegami w sprawie rozmiarów i treści biuletynu, przed wydaniem pierwszego numeru, znaczyłoby odłożyć to wydanie ad calendas grecas.

Zwracamy się więc obecnie do wszystkich stowarzyszeń związkowych i zaprzyjaźnionych z prośbą o porozumienie się z kolegami, którzy nadsyłaliby nam korespondencje z życia poszczególnych kolonji oraz inne materjały dotyczące spraw młodzieży.

Od was samych, koledzy, od waszego zainteresowania się i poparcia zależy obecnie ukazanie się następnego numeru, jego treść i rozmiary.

Z ostatniej chwili. Z winy drukarni numer niniejszy ukazuje się z całomiesięcznym opóźnieniem. Notujemy fakt dojścia do skutku zjazdu ogólno-akademickjego w Zakopanem, którego termin wyznaczono ostatecznie na 26-y, 27-y lipca.

Imprimerie DANZIG, 26, rue des Francs-Bourgeois, Paris.

Cena 20 cent., 20 hal., 20 fen., 20 g

BIULETYN

Związku Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postępowej.

Leodjum w czerwcu 1909 r.

Potrzeba nawiązania ściślejszej łączności pomiędzy stowarzyszeniami związkowemi oraz chęć rozbudzenia szerszego życia w łonie Związku skłoniła nas do wydania niniejszego **Biuletynu.**

Wydawane przez nas dotychczas cyrkularze nie spełniały należycie swej roli, nie dochodząc, jak to wykazała praktyka, do ogółu stowarzyszonych, dzięki czemu sprawy związkowe nie były dostatecznie znane i dyskutowane w szerokich kołach kolegów.

W biuletynach wydawanych w miarę potrzeby zamieszczać będziemy komunikaty i sprawozdania Zarządu Związku, jego komisji stałych oraz poszczególnych stowarzyszeń związkowych i towarzystw zaprzyjaźnionych, kronikę ważniejszych wypadków z życia młodzieży, korespondencje i t. p. Nie obiecujemy nic ponadto: uważamy numer niniejszy poniekąd jako próbę, mając nadzieję, że spotka się ona z poparciem kolegów, że materjały do następnego numeru napłyną raźniej, pozwalając mu się ukazać w bogatszej szacie.

* * *

W ciągu ostatnich czterech miesięcy rozszerzyliśmy znacznie stosunki związkowe, czego dowodem niezwykle liczna i ożywiona korespondencja Zarządu oraz stałych komisji w najróżnorodniejszych sprawach.

Z ważniejszych wypadków w życiu młodzieży poza granicami kraju podkreślić należy wystąpienie grupy postępowej z towarzystwa zjednoczeniowego w jednej z większych kolonji studenckich w Niemczach, oraz powstanie w Brukselli stowarzyszenia «Promień», łączącego ogół młodzieży postępowej,—liczy ono czterdziestu członków.

Sprawozdania komisji odczytowej i poradnikowej znajdą Koledzy na następnych stronicach niniejszego **Biuletynu,** *na tym miejscu wypada nam jeszcze zaznaczyć, że staraliśmy się wprowadzić drobiazgowo w czyn wszystkie uchwały zjazdowe.*

Zwróciliśmy się do Stowarzyszenia Młodzieży Postępowej w Zurychu w sprawie przeniesienia wydziału bratnich pomocy przy Z. S. P. M. P. z Fryburga, do Zurychu, tam też obecnie należy skierowywać podania o stypendja raperswilskie **(adres: Polnischer Fortschrichtlicher Studenten-Verein, 26, Culmanstir, 26).**

Zwróciliśmy się do kilku poważniejszych towarzystw nakładowych o ustępstwa przy nabywaniu książek. Odpowiedź udzielająca nam 10% rabatu nadeszła od Związku Księgarzy Polskich.

Za pośrednictwem Stowarzyszenia Techników w Warszawie zwracaliśmy się o uzyskanie praktyk wakacyjnych w Kraju dla studentów techników.

Wielu spraw nie zdołoliśmy jeszcze załatwić, dotyczy to

zwłaszcza nawiązania ściślejszych stosunków z młodzieżą krajową i towarzystwami zaprzyjaźnionemi; wysyłanym przez nas listom odpowiada grobowe milczenie.

Wobec projektu wznowienia wyższych kursów wakacyjnych w Zakopanem, podjętego przez b. Zarząd Kursów i Zarząd Uniwersytetu Ludowego im. Adama Mickiewicza w Krakowie, wyraziliśmy w imieniu młodzieży studjującej za granicą przekonanie, że podjęta akcja spotka się z jej uznaniem i poparciem oraz przyobiecaliśmy energiczne współdziałanie z naszej strony.

Zarząd Z. S. P. M. P.

DZIAŁALNOŚĆ ODCZYTOWA

Zainicjowana przez Zjazd Leodyjski działalność odczytowa została już w tym roku rozpoczęta pomimo trudności technicznych i pieniężnych, jakie każda na szerszą skalę zamierzona akcja za sobą pociąga.

Lozańska komisja odczytowa na początku r. b. zorganizowała objazd kolonji szwajcarskich przez p. St. Przybyszewskiego; niestety, dzięki nieregularnym stosunkom między stowarzyszeniami szwajcarskiemi a Lozańską komisją, objazd pod względem materjalnym nie udał się, co też niekorzystnie wpłynęło na dalszy rozwój akcji. Obecnie, ze względu na brak sił związkowych w Lozannie, zarząd Związku zaproponował przeniesienie komisji do Wiednia. Istnieje projekt objazdu stowarzyszeń południowych w letnim semestrze przez Ludwika Krzywickiego.

Leodyjska komisja odczytowa urządziła w lutym, korzystając z przejazdu p. Czapińskiego, odczyty w kilku miastach z dziedziny współczesnej literatury rosyjskiej. W maju zorganizowany został objazd kolonji północnych przez dwu prelegentów. St. Przybyszewski wygłosił odczyty w Brukselli, Gandawie, Leodjum (dwa) i Paryżu (dwa), Wacława Makowskiego odczyty miały miejsce w Paryżu, Gandawie, Brukselli. Leodjum (dwa) i w pięciu miastach niemieckich (8 odczytów). Na straty naraziło nas stowarzyszenie w Nancy, które co tydzień zmieniało projekty.

Akcja odczytowa wywołała wszędzie ogromne zainteresowanie i poruszenie umysłów. W Gandawie ani jednego polaka nie brakowało na odczytach. W Leodjum, Paryżu i innych miastach na odczyty Przybyszewskiego przyszło też sporo studentów rosjan. Natomiast w Leodjum w pewnych sferach bojkotowano nasze odczyty. Ci panowie nawet na obczyźnie przykładają zaciekłość sekciarską uad tęsknotę za polską mową. Smutny to objaw snobizmu i indeferentyzmu narodowego kryjącego się pod patrjotycznym frazesem. Natomiast bardzo sympatycznym i pocieszającym jest przystąpienie do akcji odczytowej paru kolonji, gdzie niema stowarzyszeń związkowych. Z radością zgodziliśmy się na porozumienie z niemi, bo nie o reklamę nam chodzi, lecz o rozbudzenie życia idejowego i umysłowego wśród młodzieży oderwanej od Kraju.

Ostatnio odbył się w Leodjum odczyt kol. Downarowicza z Brukselli, który wywołał w kolonji Leodyjskiej nadzwyczajne wrażenie (szczegóły patrz w korespondencji z Leodjum).

W bieżącym roku akad. nieda się prawdopodobnie już nic zorganizować, zato po wakacjach praca komisji odczytowych rozpocznie się nanowo. Największe trudności zostały już pokonane. Zbrojni w doświadczenie będziemy mogli uniknąć tych tarć i błędów, jakie się dotychczas dały zauważyć. Od sprężystości i dobrej woli poszczególnych stowarzyszeń zależy dalsze powodzenie akcji odczytowej.

PRZEWODNIK i BIURO INFORMACYJNE.

Projekt wydania «Przewodnika młodzieży polskiej po wyższych uczelniach i instytucjach naukowych zagranicą» rozpoczął już przyoblekać się w czyn. W celu zebrania potrzebnego materjału została wydrukowana i rozesłana obszerna lista zapytań, na którą otrzymaliśmy już wiele wyczerpujących odpowiedzi. Najliczniej nadesłano je nam z Niemiec i Belgji, mniejszą gorliwością popisały się stowarzyszenia związkowe i pozazwiązkowe w Szwajcarji. Paryż wobec niezwykłej liczebności w tym mieście różnych uczelni oraz instytucji naukowych powołał do życia specjalne komisje, z których każda opracowuje informacje dotyczące poszczególnej gałęzi nauki.

Po zorjentowaniu się w nadesłanym materjale doszliśmy do przekonania o niemożliwości ukończenia wydawnictwa jeszcze przed wakacjami, nawet w skróconej objętości. Doprowadzeniem do końca rozpoczętej pracy zajmie się specjalna komisja redakcyjna podczas wakacji, przyczym liczymy na energiczny udział miejscowych biur informacyjnych, jako najbardziej kompetentnych. Przypominamy konieczność jaknajszybszego nadesłania odpowiedzi na kwestjonarjusz tym stowarzyszeniom i kolegom, którzy jeszcze nie uczynieli tego dotychczas.

Tymczasowo, brak przewodnika zastąpi wzmożona działalność «Centralnego Biura Informacyjnego przy Z. S. P. M. P.» mającego swą siedzibę w Zurychu (Polnischer Fortschrichtlicher Studenten-Verein, 26, Culmans tir, 26, dla C. B. I.), które udziela odpowiedzi na wszelkie zapytania dotyczące wyższych zakładów naukowych zagranicą.

Powstał projekt przekształcenia miejscowych biur informacyjnych na oddziały C. B I.

KORESPONDENCJE.

Fryburg.— Nasza grupa związkowa rozwija się nieźle. Urządziliśmy szereg odczytów, niestety przeważnie własnemi siłami, gdyż Lozanna przysłała nam jednego tylko prelegenta (Przybyszewskiego). Obchód Darwinowski urządzony przez nas udał się doskonale. Charakterystyczne tylko, że żaden z profesorów polaków na tutejszym uniwersytecie nie zjawił się na naszych odczytach. Z Filarecją (stow. bezbarwne ex-zjednoczeniowe), stosunki prawie, że zupełnie zerwane, bojkotują nasze odczyty. Daje się odczuć pozatym ogromna reakcja pomiędzy młodzieżą, która niema wcale chęci zajmować się pracą w Związku. Ogromna większość zajmuje się sportem i zabawą. Koło sportowe liczy kilkudziesięciu członków i cieszy się ogromnym powodzeniem. Związek liczy 12 członków, na przeszło 100 w kolonji, co stanowi b. mały odsetek. Mamy nadzieję, że stan się poprawi. Działalność kulturalną pomiędzy robotnikami wychodźcami rozpoczniemy niedługo, prawdopodobnie w kwietniu. Komisja oświaty ludowej kasę ma pustą; czekamy na nadesłanie podatku od stowarzyszeń.

Antwerpja.— Kwestję założenia tu grupy związkowej obgadaliśmy wyczerpująco i zgodziliśmy się na jedno: w chwili obecnej roboty zaczynać nie warto; pora jest spóźniona, a ogół mało się interesuje sprawami społecznemi. Wogóle kolonję tutejszą podzielić można na dwie partje: karciarzy i wołów roboczych. Pierwsi hulają, drudzy formalnie zatracili zdolności do pracy indywidualnej. Co się tyczy urządzenia odczytów, to pomimo sporej kolonji nie mają one najmniejszych widoków powodzenia, i nie wiem, czy zwróciłyby się koszty przejazdu prelegenta, gdyby takowy zechciał do nas przyjechać. Wiadomo wam zapewne, że dwa lata temu istniało tu stowarzyszenie postępowców, które wyraziło chęć połączenia się z «Polonją». Zachodzi obawa, czy i teraz nie zaszłoby coś podobnego, tymbardziej, że ogół jest bardzo mało wyrobiony i bardziej *ostro* zaznaczonych przekonań tu nie spotkacie. Księdza Jaworowskiego z pod Wiednia sgrowadzają dla działalności wśród emigrantów poszczególne jednostki. (Stow. «Polonja» wystąpiło ze Zjednoczenia przed kilku tygodniami.—*Przyp. Red.*

Leodjum.— W ciągu kilkunastu miesięcy, jakie dzielą nas od chwili założenia Spójni, przeszliśmy przez kilka okresów wzmagania się i opadania ruchu, nie przerywając ani na chwilę systematycznej działalności, podjętej w ciężkich warunkach zamierania twórczych rewolucyjnych prądów. Praca nasza chwilami wydawała się utopijną, ze względu na ogrom nastręczających się trudności i słaby napływ świeżych sił. Powoli jednak zdobyliśmy potrzebne doświadczenie. Najistotniejszą częścią naszej działalności stawało się dążenie do odwrócenia uwagi ogółu od wszelkich spraw lokalych i skierowanie myśli na szersze tory.

Najważniejszą sprawą wydawało się nam zcentralizowanie życia młodzieży, ułatwiając wykrystalizowanie się prądów społecznych i politycznych, wytworzenie ośrodka ideowego. W tym kierunku zmierzała nasza działalność. Na tle owego krystalizowania się ideowego młodzieży kilka faktów zasługuje na wyróżnienie.

Pierwszy z nich, to przyłączenie się towarzystwa Polskiej Młodzieży Postępowej do Zjednoczenia, i związany z tym rozłam i powstanie Filarecji. *).

Nie będziemy przytaczali tu długiej historji T. P. M. P.. które ze związkowego w r. 1904 stało się zjednoczeniowym w kwietniu 1909 r. Ostatni etap tej ewolucji, przeplatanej ciągłemi «zamachami stanu», rozłamami i awanturami, świadczy o bezustannym, świadomym i stanowczym wyodrębnianiu się kierunku narodowo-demokratycznego. Ogniwami tego wykrystalizowania się nacjonalistów były w. r. b.: rozbicie bezpartyjnego koła

*) Filarecja jest więc trzecim stowarzyszeniem młodzieży polskiej w Leodjum; kolonja polska w tym mieście liczy około 350 ludzi.—

gimnastycznego i przemianowanie go na filję «Sokoła»; Zjazd Zjednoczenia w Paryżu i dyskusja na miejscu; wydawnictwo «Dzwonu». Antysemityzm, zatruwający przedtym życie młodzieży, przestał wystarczać na codzienne potrzeby,w walce z postępowcami przyszła kolej na frazeologję patrjotyczną, w której próżnoby człowiek szukał rewolucyjnego przeciwstawiania się działalności stronnictwa Narodowo-Demokratycznego i Koła Polskiego. Opozycja w Towarzystwie jednocząca żywioły bardziej radykalne stawała się z dnia na dzień mniej pożądaną, ze względu na coraz silniejsze tendencje zorganizowania się młodzieży narodowej w Zjednoczeniu. Pożytecznym stawało się nawet zrzucenie maski bezpartyjności, ułatwiającej werbowanie nowych zwolenników. Opozycja zaś nie poddając się tresurze nacjonalistycznej, rosła w siły jeszcze i dzięki dwulicowości Zjednoczenia wobec własnych uchwał zjazdowych. Wskutek rozłamu na tle lokalnych warunków powstała Filarecja, jednocząca niezdecydowane żywioły postępowe. Spodziewać się należy, że w miarę centralizowania się życia młodzieży żywioły te znajdą się bezpośrednio w szeregach związkowych.

Drugim ważnym objawem było przeprowadzenie akcji odczytowej na terenie leodyjskim. Nadzieje pokładane w niej nie zawiodły. Młodzież leodyjska, jak prawdopodobnie i gdzieindziej, żyła przeważnie dawnym bagażem literacko-społecznym. Niespodzianie dla nas samych odczyty stały się pośrednio narzędziem niezwykle energicznej propagandy związkowej. Milczący, ale stanowczy bojkot odczytów Przybyszewskiego i Makowskiego ze strony obozu nacjonalistyczno-zachowawczego, pragnącego oprzeć się na ogólnym zastoju i wygodnej filisterskiej obojętności, aby w ten sposób poderwać wpływy Związku, wywołał wręcz przeciwny skutek, pobudzając energję żywiołów postępowych i przeciwstawiając ją nar. demokracji.

Pomimo przedegzaminowej pory oraz krótkich odstępów czasu pomiędzy odczytami, udały się one doskonale. Zamiast jednego odczytu W. Makowskiego, jak to projektowaliśmy pierwotnie, urządziliśmy dwa, wobec ogromnego zainteresowania się pierwszym.

Skargi na przeładowanie odczytami dały się słyszeć jedynie w tych sferach, które od samego początku zajęły względem nich stanowisko obojętne lub wrogie. Naodwrót w szerszych kołach wywołały one prawdziwe i szersze ożywienie, zwiększyły tęsknotę do społecznego i umysłowego życia Kraju.

Dużo poruszenia wywołał w całej kolonji odczyt kol. Down. z Brukselli: «O reakcyjnych i postępowych prądach wśród młodzieży». Odczyt ten urządzony staraniem Z. S. P. M. P. zgromadził sporo osób, między innemi przewódców obozu nacjonalistycznego. Wywołał on gwałtowną polemikę' w której obie przeciwne strony z rzadką szczerością zaznaczyły swe stanowisko polityczne. Dowiedzieliśmy się, że Narodowa Demokracja, pomimo niektórych cech «niesympatycznych», jest w każdym razie najpoważniejszą partja w Królestwie, która nie prowadzi, tak jak inne, papierowej roboty. Na odmalowane w jaskrawych barwach postępowanie N.-D w ostatnich czasach, dostaliśmy odpowiedź, że nie ta jedna partja zmieniła swój program. Przekonywano nas gorąco natomiast, że nacjonalizm jest pojęciem szczytniejszem od patrjotyzmu, że narodowi demokraci mają sobie za zasługę walkę z przemocą żydowską. Na główne pytanie postawione Zjednoczeniu: dlaczego nie walczy ono ze służalczą ugodowością Narodowej Demokracji, czego mamy prawo wymagać od młodzieży polskiej, nie dostaliśmy odpowiedzi dla tej prostej przyczyny, że młodzież nacjonalistyczna w ciągu ostatnich czasów zrobiła znaczny krok naprzód w stronę oficjalnej partji. Dowiedzieliśmy się zato bardzo ciekawej dla nas nowiny, że Związek może sobie pozwolić na akcję odczytową, gdyż dostaje na nią specjalną zapomogę od partji socjalistycznej...

Związkowiec.

Paryż.— Określenie cyfrowe liczebności polskiej kolonji studenckiej w Paryżu jest niemożliwe, wobec braku koncentracji w jednym lub kilku stowarzyszeniach. «Spójnia» paryska liczy około 50 członków, «Koło» (stow. zjednoczeniowe czterdziestu kilku, «Bratnia Pomoc» stukilkudziesięciu. Znaczna część młodzieży nie należy do żadnych stowarzyszeń; odnajduje się ona jednak na odczytach, wiecach i obchodach urządzanych przez różne stowarzyszenia.

Wziąwszy pod uwagę tysiączne atrakcje wspaniałej «stolicy świata», na frekwencję odczytów i wieców polskich niema się co uskarżać, przeciwnie należy ją raczej pochlebnie dla tutejszej kolonji zaznaczyć.

Z zagadnień dotyczących Kraju, największe poruszenie wywołała sprawa dalszego bojkotu szkoły rosyjskiej, postawiona na porządku dziennym przez «Spójnię», wobec uchwał VIII-go zjazdu «Związku. Jeden tylko z kolegów przemawiał za przerwaniem bojkotu, wszyscy pozostali nie tylko odrzucili podobną myśl, ale nadto wystąpiono z wieloma projektami mającemi na celu dodanie otuchy walczącym w Kraju kolegom szkół średnich. Godnemi zaznaczenia są liczne głosy zwracające uwagą na obowiązek nasz zajęcia się pracą nad rozwojem Br. Pom. Jest to jedyny sposób wzięcia przez młodzież kształcącą się zagranicą konkretnego udziału w walce ze szkołą rosyjską, ułatwiając ubogim maturzystom szkół polskich

możność wstępowania do wyższych zakładów naukowych zagranicą.

Niestety Bratn. Pom. paryska znajduje się w stanie opłakanym w stosunku do potrzeb tutejszej kolonji, mogąc się zdobyć na jedno zaledwie 25-frankowe stypendjum miesięczne i ogólną sumę za pomóg jednorazowych nie dosięgającą w ubiegłym roku sprawozdawczym 2 tysięcy franków.

Dwie przyczyny składają się głównie na taki stan rzeczy: z jednej strony zarząd Bratn. Pomoc. znajdował się przed paroma laty w rękach ludzi niepowołanych, którzy potrafili zdyskredytować tą pożyteczną instytucję tak, że zarządy późniejsze z wielkim trudem musiały walczyć z nieufnością ogółu; z drugiej strony bojkot Bratn. Pom. przez większość młodzieży grupującej się w «Kole» i wpływ tego bojkotu na «neutralnych» kolegów. Zaledwie kilku kolarzy należy do Br. Pom, większość, wbrew uchwałom własnych swych zjazdów, założyła odrębny wydział samopomocy materjalnej przy «Kole».

W części na zły stan funduszów Br. Pom. składa się także trudność w zdobywaniu dochodów nadzwyczajnych, wobec liczebności polskich stowarzyszeń w Paryżu, z których każde stara się urządzać jaknajwięcej zabaw, koncertów i odczytów dochodowych.

Oprócz trzech wymienionych stowarzyszeń studenckich istnieją tu nadto: «Stowarzyszenie niesienia pomocy więźniom politycznym», «Polski Uniwersytet ludowy im St. Worcella», «Polska wypożyczalnia nowości literackich i naukowych», z którą «Spójnia» weszła w układ, oddawszy jej w depozyt swoją bibliotekę i uzyskawszy wzamian ulgi dla abonentów członków «Spójni»; «Towarzystwo pracujących polaków», stowarzyszenie śpiewacze «Pieśń,» oraz stow. gimnastyczne «Sokół»; nadto zabawy i odczyty dochodowe urządzają paryskie sekcje krajowych partji socjalistycznych.

Z odczytów urządzanych przez różne stowarzyszenia notujemy tylko najbardziej godne uwagi: Romualda Minkiewicza 3 odcz. (o Wyspańskim, o Kasprowiczu, o Staffie), Marcelego Handelsmana 2 odcz. (o konstytucji 3-go maja, staraniem paryskiej stacji naukowej polskiej Akademji Umiejętn. w Krakowie); Grzegorza Glassa (Avantiego), Czapinskiego (o najnowszych prądach w literaturze rosyjskiej), Antoniego Langiego (o Słowackim), Władysława Gumplowicza, oraz Waleckiego (o stanie partji socjalistycznych w Kraju, staraniem lewicy P. P. S.).

Staraniem «Spójni», między innemi, odbył się odczyt znanego literata i działacza litewskiego Gabrysa, który mówił po polsku: o narodowym odrodzeniu Litwy. Nadto «Spójnia» przyjęła żywy udział w akcji odczytowej «Związku», organizując dwa odczyty Przybyszewskiego oraz odczyt Makowskiego: o Dziejach grzechu i Dumie o Hetmanie; jeden i drugi cieszyły się niezwykłym powodzeniem.

Stosunki «Spójni» z «Kołem» od czasu paryskiego zjazdu «Zjednoczenia», na którym spójniarze przyjmowani byli ze staropolską gościnnością,—kurtuazyjne. Oba stowarzyszenia przesyłają sobie wzajemnie zaproszenia na swoje posiedzenia zwyczajne i nadzwyczajne. Przedstawiciel «Koła» przemawiał na zebraniu sprawozdawczym z VIII-go zjazdu «Związku», połączonym z odczytem Kol. K. o Zjednoczeniu. Członkowie «Koła» uczęszczają na odczyty organizowane przez «Spójnię», członkowie zaś tej ostatniej przyjęli liczny udział w obchodzie ku uczczeniu pamięci Juljusza Słowackiego, zorganizowanym przez «Koło» na cmentarzu Montmartre u grobu wieszcza, nad którym przemawiał Artur Górski.

Zwolennicy «zfederowania» obydwu stowarzyszeń studenckich na gruncie lokalowym, na wzór organizacji petersburskiej znaleźli się w obydwu stowarzyszeniach w mniejszości; «Spójnia» przystąpiła zaś do innego rodzaju federacji wynajmując wspólny lokal z Polsk. Uniwers. Lud., Stow. prac. polak. oraz Polską Wypożyczalnią nowości, i organizując wspólną czytelnię pism. Wyników tej spółki trudno przesądzać w tej chwili, okażą się one dopiero z rozpoczęciem przyszłego roku szkolnego, jednakże o lokalu spółkowym da się powiedzieć, że nie odpowiada on wzupełności potrzebom.

Stan finansowy «Spójni», której w początku obecnego roku szkolnego groziła ruina, poprawił się znakomicie dzięki energji nowego zarządu. *N. L.*

WOLNA TRYBUNA

W okresie zamierania żywych twórczych rewolucyjnych prądów umysłowych wydaje się jakgdyby wszystkie prawdy społeczne i filozoficzne zostały raz na zawsze wypowiedziane; myśleć i zastanawiać się nad przyszłością i wielkiemi zagadnieniami życia nie potrzeba i nie warto; wystarczy, kierując się osobistemi sympatjami i uprzedzeniami, dobrać sobie przekonania tak, jak się wybiera u krawca nowy garnitur.

Scholastycyzm tego rodzaju jest ogromnie tolerancyjny dla wszystkiego co bezbarwne. Frazes schlebiający opinji uchodzi za największą mądrość życiową; we frazeologji tonie całe życie, szczególnie daje się to zauważyć w obozie młodzieży narodowo-demokratycznej.

Ogół młodzieży chwilowo wciągnięty w okresie Rewolucji w szranki walczące, w wir wielkich wypadków osiada z powrotem na mieliźnie szarego życia.

Okres jest zresztą przejściowy, chodzi o to pod jaką konstelacją znajduje się życie młodzieży, jaka je gwiazda przewodnia prowadzi.

Gustaw Daniłowski, który tak gorąco wczuwał się w ideały młodzieży minionego okresu pisze (w odpowiedzi na zaproszenie leodyjskiej komisji odczytowej), że pragnąłby poznać *nowe pokolenie.*

Sądze że to pytanie: czym jest współczesna młodzież polska nasuwa się każdemu z mniejszą lub większą siłą.

Czym jest?... Roczej jak się formuje... i jak się dzieli, w tym okresie przejściowym.

Społecznicy minionego okresu przeciwstawiali się gnuśnemu otoczeniu, przedzierali się przez dziewiczą puszczę zabojętnienia i stępienia społecznego, mając za sobą sympatję ogółu młodzieży.

Walka z wrogą obojętnością rozpoczynała się dopiero po opuszczeniu ław studenckich; «bezdomni» mieli zawsze swój dom, swoich bliskich w kółku koleżenskim, na czwartaku studenckim. Chłopski syn Radek, czy szewski syn Judym byli może bardziej rewolucyjni od innych, ale nie przeciwstawiali się ogółowi młodzieży.

Współcześni społecznicy nie odnajdują już tego przyjaznego otoczenia u całej nieomal młodzieży, jak dawniej. Większość trwa w bierności i zobojętnieniu.

Zjawisko wyodrębniania się społeczników z tej biernej masy studenckiej, jest objawem znowu budzącego się ruchu.

Młodzież polska ostatniej doby wykazała dużo tendencji do przejęcia typu życia młodzieży zachodnio-europejskiej. Wszak w organie młodzieży narodowo-demokratycznej («Teka» zeszyt grudniowy) bursze niemieccy przedstawieni są jako zdrowy element narodowy; we wspólnym piciu piwa upatruje się symboliczne znaczenie jedności i siły. Oczywiście bursze niemieccy obywają się bez czytania «nerwowej» społecznej literatury.

Ideały burszowskie wysuwane są dotychczas coprawda nieśmiało, ale bardzo poważna część młodzieży znalazła się na takim samym poziomie, uważając za zbyteczne czytanie czegóśkolwiek poza lekturą zawodową.

Jednakże budzący się prąd szerszego życia umysłowego poczyna przeciwstawiać się temu z coraz większą siłą.

Walka budzącego się znowu sumienia społecznego i myśli górnej jest tym łatwiejszą im atmosfera ploteczek lokalnych, knajpy, drobnych zawiści i sądów honorowych staje się coraz bardziej duszną i niemożliwą do zniesienia.

W. K.

PISMA MŁODZIEŻY POLSKIEJ

«DZWON»—pismo młodzieży polskiej w Leodjum, Marzec 1909.

W słowie wstępnym od redakcji czytamy: «Zwołując, łącząc ludność czy to dla wspólnej obrony, czy też dla wspólnej modlitwy, czy dla narady od wieków używano dzwonów. Nazywamy też nasze pismo «Dzwonem».

Wydany przez grupę jednostek, zajętych w tym samym czasie poza zajęciami literackiemi przeprowadzaniem rozłamu stowarzyszeniowego, Dzwon—jak na drwiny nawołuje do zgody i jedności. Platformą ideową zjednoczonej zgody ma być «rozbudzenie w sobie przeogromnego chcenia tęsknoty za tajemnicą piękności potężnych, szczytnych celów». Praktyczne wskazania art.: «O zadaniach młodzieży», streszczają się w «wytwarzaniu atmosfery bojowej, walki z własnemi ułomnościami».

Numer wieńczy wypracowanie: «Pierwiastek narodowy w Weselu Wyspiańskiego». Po ogólnym scharakteryzowaniu genjuszów autor przechodzi do zasług narodowych Wyspiańskiego, nie mniejszych niż Sienkiewicza i Matejki... Kwintesencją światopoglądu wielkiego poety ma być zrozumienie i odczucie pokolenia współczesnych tchórzów -inteligentów, w sercach których «malowanki narodowe, świecidełka i pamiątki—jednym słowem ta Polska od święta—wyrugowały Polskę dnia powszedniego, tą Polskę z wojskiem, żandarmami, policją, Polskę państwową, Polskę walki i czynu »

Tak zformułowane ideały mają być przedmiotem owego przeogromnego chcenia—tęsknoty.

«KU PRAWDZIE.»— Spory zeszyt wydany pod charakterystycznym dla ostatnich czasów znakiem indywidualizmu. Ale nie jest to indywidualizm egoistyczny, zatopiony wyłącznie w problematach życia psychologicznego. Dźwięczy w nim nuta współczucia dla nędzy mas ludowych, chęć walki z przemocą, gwałtem, tresurą ducha i myśli; drga obudzone sumienie społeczne, a w słowie «Żyć» streszcza się tęsknota za dniem, w którym «niewolnicy mścić się zaczną za doznawane dziś krzywdy».

Dużo pesymizmu, ale nie beznadziejnego. Pesymizm ten, zarówno jak iindywidualizm stają się zwłaszcza łatwo zrozumiałemi z tych artykułów, w których charakteryzowane jest poziome, szare życie zapatrzonej w pieniądz inteligencji, rozpanoszone wpływy kleru w szkole i w domu. Pod względem literackim numer przedstawia się wyżej od przeciętnego pisemka szkolnego. Lutowy zeszyt «Ku prawdzie» wyszed nie otrzymaliśmy go wszakże.

«STAŃ SIĘ ŚWIATŁO».— Jednodniówka poświęcona pamięci Stanisława Wernera, ucznia szkoły handlowej, rozstrzelanego z wyroku sądu polowego w Radomiu. Rok 1909—str. 76.

Jednodniówka wydana przez najbliższych przyjaciół i kolegów Stanisława Wernera zawiera bogaty materjał, dotyczący życia i działalności zmarłego. Specjalnie scharakteryzowane w niej jest zachowanie się poszczególnych warstw społeczeństwa wobec tragicznej śmierci Wernera, poczynając od naganki ze strony kleru i narodowej demokracji, a kończąc na powszechnym strejku robotniczym.

Szkoda, że dzięki ograniczonej ilości hektografowanego wydawnictwa, jednodniówka nie może liczyć na szersze rozpowszechnienie,

STATYSTYKA HAŃBY

Według spisu urzędowego Uniwersytet Warszawski w roku akademickim 1908-9 liczył ogółem 826 studentów. Pod względem wyznaniowym dzielą się oni jak następuje: prawosławnych 684 (83%), żydów 62 (7,5%), katolików 54 (6,5%), ewangielików 16 (2%), ormian 6, machometan 2, wreszcie po 1 marjawicie i staroobrzędowcu.

Z pośród 62 żydów 40 pochodzi z poza Królestwa Polskiego (62½ %). Z ogólnej liczby studentów 539 (65%) posiada świadectwa z ukończenia seminarjów duchownych.

ODEZWY I UCHWAŁY

Zjazd ogólno-akademicki dla omówienia stosunku młodzieży polskiej do wyższych zakładów naukowych rosyjskich w Królestwie. Z inicjatywą tego zjazdu występuje młodzież akademicka lwowska, powoławszy w tym celu specjalny Komitet Organizacyjny, który rozesłał odpowiednią odezwę do wszystkich stowarzyszeń młodzieży polskiej.

Uważając, że «kwestja dalszego utrzymania bojkotu szkół wyższych rosyjskich w Królestwie Polskim weszła obecnie w stadjum, które domaga się kategorycznego i jasnego wypowiedzenia się opinji czynników miarodajnych», organizatorzy utrzymują słusznie, że do takiego wypowiedzenia się «za jedynie powołany uznać należy zjazd ogólno-akademicki młodzieży polskiej» i sądzi, że tylko «uchwała podobnego zjazdu otrzyma potrzebną powagę i dostateczny rozgłos...»

Jako miejsce zjazdu K. O. proponuje Zakopane. Miejsce uważamy za obrane korzystnie, gdyż pozwoli na liczny udział w Zjeździe stowarzyszeniom młodzieży szkolnej krajowej, najbardziej w tym wypadku miarodajnej.

Termin zjazdu K. O. proponuje na 25 lub 26 lipca.

Niewątpimy ani na chwilę, że zjazd ten dojdzie do skutku i poweźmie energiczne, niedwóznaczne uchwały, które postawionym w strasznym położeniu pomiędzy własnym sumieniem i obowiązkiem społecznym, a reakcją ogółu kolegom wskaże jedyną drogą prawdziwą: tą właśnie sumienia i obowiązku.

Uchwała «Spójni» paryskiej w sprawie sądów nad łomistrejkami. Uważając, że stowarzyszenia studenckie nie mogą przy przyjmowaniu nowych członków przeprowadzać śledztwa w sprawie ich stosunku do strejku szkolnego, że w razie kondydowania lub przyjęcia łamistrejka do stowarzyszenia należy sprawy takie rozstrzygać zgodnie z przyjętą praktyką stosowaną względem kandydatów lub członków, którym zarzucono czyny nieetyczne; «Spjónia» St. Pol. Młodz. Post. w Paryżu, nie uznaje potrzeby odpowiedniej uchwały Zjazdu Leodyjskiego (Szkolnictwo, uchwały IV i V) i bez dyskusji odrzuca projekt normalnego statutu sądów nad łamistrejkami wypracowany przez Zarząd Z. S. P. M. P.

Odezwa w sprawie pomocy więźniom politycznym została wydana przez zarząd Z. S. P. M. P. i dołączona w dotaku do niniejszego numeru biuletynu.

Przypomnienie. Przypominamy stowarzyszeniom związkowym obowiązek nadsyłania sprawozdań kwartalnych z ich działalności do Zarządu Z. S. P. M. P.

SPRAWOZDANIE KASOWE ZARZĄDU Z. S. P. M. P.

Za czas od 1-go Stycznia do 1-go Maja 1909 r.

DOCHÓD		ROZCHÓD	
Stowarzyszenia niemieckie . .	51.57	Korespondencja	32.10
Spójnia wiedeńska	31.41	Ustawa i uchwały	43.95
» leodyjska	29.30	Kwestjonarjusz	38.72
» paryska	25 »	Komisja odczytowa	6 »
Sprzedaż uchwał VIII-go Zjazdu .	3.40	Wydatki administracyjne . .	20.70
	140.68		141.47

Zarząd Z. S. P. M. P. zwraca się do wszystkich stowarzyszeń związkowych o jaknajszybsze nadesłanie zaległych składek miesięcznych i półrocznych. Zarząd nie posiada żadnych innych zródeł dochodów, deficyty więc kasowe spadają na kieszenie niezamożnych kolegów. Budżet Związku musi być oparty jedynie na składkach ogółu związanych z nami ideowo kolegów.

Specjalnie przypominamy ubiegły w maju termin półrocznego 50 cnt. podatku powszechnego.

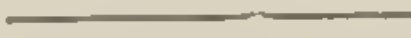
Od Redakcji Biuletynu

Zdajemy sobie doskonale sprawę, że numer niniejszy posiada nie tylko wszystkie usterki towarzyszące nieodłącznie każdemu początkowi, ale że nadto, z powodu specjalnych trudności technicznych i pieniężnych, jest on niemal jednym wielkim brakiem.

Porozumiewać się listownie z każdym stowarzyszeniem i poszczególnemi kolegami w sprawie rozmiarów i treści biuletynu, przed wydaniem pierwszego numeru, znaczyłoby odłożyć to wydanie ad calendas grecas.

Zwracamy się więc obecnie do wszystkich stowarzyszeń związkowych i zaprzyjaźnionych z prośbą o porozumienie się z kolegami, którzy nadsyłaliby nam korespondencje z życia poszczególnych kolonji oraz inne materjały dotyczące spraw młodzieży.

Od was samych, koledzy, od waszego zainteresowania się i poparcia zależy obecnie ukazanie się następnego numeru, jego treść i rozmiary.

Z ostatniej chwili. Z winy drukarni numer niniejszy ukazuje się z całomiesięcznym opóźnieniem. Notujemy fakt dojścia do skutku zjazdu ogólno-akademickjego w Zakopanem, którego termin wyznaczono ostatecznie na 26-y, 27-y lipca.

Imprimerie DANZIG, 26, rue des Francs-Bourgeois, Paris.

Tz. Kol. Odpisuję Wam w sprawie Biuletynu. A) Co do redakcji; prosimy Was o upoważnienie do następujących zmian: 1) we wstępnym – stylistyczne poprawki; 2) Doskonała odezwa bez zmian, proponujemy wydrukować w 3000 egz. osobno jako dodatek do №1, bez zamieszczania w Biuletynie. 3) Waszą korespond. z Leodjum przerobić na artykuł w „Wolnej Trybunie", tytuł: „Młodzież wczoraj i dziś", wymaga pewnych zmian. 4) Sprawozdania kom. Odcz. i Porad. – zmiany stylistyczne (niedbałe formy). 5) Korespondencje: Leodjum (koniec Waszej korespond. o „Filarecji"), Fryburg, Antwerpja, Paryż. 5) Rezolucje, zawiadomienia, komunikaty (prosimy o nadesłanie natychmiast krótkich wiadomości). 6) Sprawozdanie kasowe. 7) Kronika życia młodzieży (nic jeszcze nie mamy).

B.) Co do techniki: Zajmuje się wyłącznie tem Kol. Rajnel.

czerw. r. 1909

CARTE POSTALE

Ce côté est exclusivement réservé à l'adresse.

Monsieur Mierzejewski

14, rue du Marché, 14

dla Górkiewicza

Belgique. Liège - Bressoux.

Koledzy i Koleżanki!

W całej Polsce przygotowują się do wiekopomnego uczczenia genjalnego wieszcza.

Prochy Słowackiego, z ziemi obcej przywiezione, spocząć mają obok zwłok Kościuszki i Mickiewicza.

Taki ma być hołd godny wielkiego imienia!

Taka jest wola narodu, przynajmniej żywych, czujących jego warstw!

Zdawało się, że żaden zgrzyt nie zamąci podniosłego nastroju, że przynajmniej prochom bohaterów należną cześć oddać możemy. Lecz woli powszechnej wpoprzek stanęło szydercze „veto“ samozwańczych opiekunów narodu.

Przed jednym z najpromienniejszych duchów zamknąć chcą Panteon Polski.

Przedstawiciel kościoła, książę kardynał Puzyna nie zezwala na złożenie zwłok Słowackiego na Wawelu. Księciu nie podoba się arystokrata ducha. Księdzu trudno zgodzić się na apoteozę ducha rewolucjonisty.

Krakowski herold papizmu nie może darować wielkiemu poecie, że przestrzegał ojczyznę przed zgubą, idącą z Rzymu, i że gardził obłudą kościelną.

Przez usta kardynała Puzyny przemówił kler, pragnący uchwycić berło wodzów narodu, berło, które dziś tylko królom ducha oddać pragniemy. Oddanym w niewolę mocarstw zaborczych grozi stokroć gorsza niewola ducha, tłumiąca w narodzie iskry buntu i porywy ku wyzwoleniu.

Niema u nas prawie żadnej dziedziny życia, na którejby nie zaciążyła zaborcza ręka kleru.

Radby on gasić tu i owdzie błyskające kaganki oświaty, by jaśniej gorzały świece na ołtarzach, by większy mrok ogarniał umysły wiernych. Bezczelność jego, przez nikogo nie poskramiana, chwyta nawet za ster opinji publicznej: kler chce nam wskazywać kogo i jak mamy czcić.

Nadszedł czas, i rozdzielić pragniemy Panteon narodowy od ołtarzy. Polska i kościół niejedno!

Słowacki uświadomił nam, że Polska kroczyć poczęła inną drogą niż ta, po której wieść ją pragną rzymscy pasterze!

Koledzy i Koleżanki! Niech obraza naszych uczuć wywoła w nas ostry i energiczny protest. Niech silny nasz głos rozbrzmiewa wszędzie, gdzie toczy się bój z ciemnotą i zacofaniem i niech zbudzi i otrzeźwi lud, odurzony dymem kadzideł.

„Spójnia“
stow. młodzieży postępowej.

1 4 / 6

Nakładem stow. młodzieży postępowej „Spójnia“ w Krakowie. — Odbito w Drukarni Ludowej.

1/4

Koledzy i Koleżanki!

W całej Polsce przygotowują się do wiekopomnego uczczenia genjalnego wieszcza.

Prochy Słowackiego, z ziemi obcej przywiezione, spocząć mają obok zwłok Kościuszki i Mickiewicza.

Taki ma być hołd godny wielkiego imienia!

Taka jest wola narodu, przynajmniej żywych, czujących jego warstw!

Zdawało się, że żaden zgrzyt nie zamąci podniosłego nastroju, że przynajmniej prochom bohaterów należną cześć oddać możemy. Lecz woli powszechnej wpoprzek stanęło szydercze „veto“ samozwańczych opiekunów narodu.

Przed jednym z najpromienniejszych duchów zamknąć chcą Panteon Polski.

Przedstawiciel kościoła, książę kardynał Puzyna nie zezwala na złożenie zwłok Słowackiego na Wawelu. Księciu nie podoba się arystokrata ducha. Księdzu trudno zgodzić się na apoteozę ducha rewolucjonisty.

Krakowski herold papizmu nie może darować wielkiemu poecie, że przestrzegał ojczyznę przed zgubą, idącą z Rzymu, i że gardził obłudą kościelną.

Przez usta kardynała Puzyny przemówił kler, pragnący uchwycić berło wodzów narodu, berło, które dziś tylko królom ducha oddać pragniemy. Oddanym w niewolę mocarstw zaborczych grozi stokroć gorsza niewola ducha, tłumiąca w narodzie iskry buntu i porywy ku wyzwoleniu.

Niema u nas prawie żadnej dziedziny życia, na którejby nie zaciążyła zaborcza ręka kleru.

Radby on gasić tu i owdzie błyskające kaganki oświaty, by jaśniej gorzały świece na ołtarzach, by większy mrok ogarniał umysły wiernych. Bezczelność jego, przez nikogo nie poskramiana, chwyta nawet za ster opinji publicznej: kler chce nam wskazywać kogo i jak mamy czcić.

Nadszedł czas, i rozdzielić pragniemy Panteon narodowy od ołtarzy. Polska i kościół niejedno!

Słowacki uświadomił nam, że Polska kroczyć poczęła inną drogą niż ta, po której wieść ją pragną rzymscy pasterze!

Koledzy i Koleżanki! Niech obraza naszych uczuć wywoła w nas ostry i energiczny protest. Niech silny nasz głos rozbrzmiewa wszędzie, gdzie toczy się bój z ciemnotą i zacofaniem i niech zbudzi i otrzeźwi lud, odurzony dymem kadzideł.

„Spójnia“
stow. młodzieży postępowej.

Nakładem stow. młodzieży postępowej „Spójnia“ w Krakowie. — Odbito w Drukarni Ludowej.

TOWARZYSTWO "POLONIA" W MONACHIUM

ADRES: Von der Tannstr. 15

Dnia 4 II 01

Szanowni Koledzy!

Stosownie do rokowań naszych, rasyłamy „Związkowi":

... resztę za styczeń i luty . . 3.00

10% od dochodu za marzec . . . 7.00

10% " " " kwiecień . . . 3.00

10% " " " maj . . . [illegible]

Dodatek semestralny (letni) . . 8.00

Razem: 35.00.

[illegible] Koledzy [illegible] pieniędzy [illegible]. Z koleżeńskiem pozdrowieniem

Alfred Mendelson

(kasyer)

[illegible]

Adres kasyera

Alfred Mendelsohn. stud. chem.

München [illegible]

Karlsruhe 5/VII 1909 r.

Szanowni Koledzy,

Niniejszym zawiadamiamy Sz. Kolegów o założeniu w Karlsruhe towarzystwa polskiej młodzieży postępowej i prosimy o zaliczenie takowego do „Związku Stow. P. M. P." Statut nowego Stowarzyszenia jest analogiczny ze statutem „Polskiej Czytelni Akademickiej" w Darmstadzie.
Jak Sz. Koledzy wiedzą sprawa założenia Stowarzyszenia powstała już przed 3 miesiącami i doprowadzilibyśmy ją dawno do końca -2-

gdyby senat akademicki nie stanął na przeszkodzie: nie zyskaliśmy pozwolenia na otworzenie nowego Stowarzyszenia. W potrzebie udaliśmy się do tutejszego Stowarzyszenia Zjednoczeniowego: „Polskiej Czytelni Akademickiej" z propozycją udzielenia nam swej firmy. Firmę wobec senatu otrzymaliśmy, ale długa zwłoka w utworzeniu Stowarzyszenia, zmniejszyła nam liczbę stowarzyszonych: pozostało nas tylko piętnaścioro; wobec tego nie możemy rozporządzać większymi funduszami i jesteśmy zmuszeni prosić Sz. Zarząd „Związku"

ozwolnienie nas od składek na-
[illegible] letni

Po dawnym Stowarzyszeniu „Znicz” o pokrewnym charakterze pozostała nam biblioteka, składająca się zaledwie z 200 tomów. Jeżeli wziąwszy pod uwagę tę szczupłą liczbę książek i wyborowych, niezadawalniające nawet najskromniejszych wymagań, to dojść musimy do wniosku, że pozbawieni jesteśmy jednego z ważnych czynników w życiu i rozwoju stowarzyszeń zagranicznych — biblioteki. Koledzy, w tej potrzebie zwracamy się do Was z prośbą i propozycją udzielenia nam duplikatów, jakie Stowarzyszenia Związkowe w swych bibliotekach

posiadać mogę lub bibljoteki
po nieistniejącym już Stowarzyszeniu Związkowym.
Prośba ta jest kwestją rozwoju
naszego stowarzyszenia.
Poczytym prośbę Sz. Zarząd
„Związku" o przysłanie nam
Statutu „Związku", Uchwał
ostatnich Zjazdów w Zurichu
i Londynie. i o poinformowanie
nas, co do wysokości składek.
Dziękujemy zarazem za zawiadomienie nas o przejeździe sp.
Makowskiego i Przy bytności tegoż
P. Makowski wygłosił u nas
2 odczyty. Frekwencja na
odczytach była niewielka, ale

na przyszłość, jako już zorganizowani, możemy zapewnić większe powodzenie.
Mając nadzieję, że nie odmówicie, koledzy, prośbom naszym, łączymy koleżeńskie pozdrowienia.

Za zarząd

Bolesław Hac

Adres: Herrn Bolesław Hac
Georg-Friedrichstr. № 8 (III)
Karlsruhe i/B.

311

Szanowny Kolego!

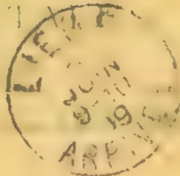
Uprzejmie proszę - o łaskawe poinformowanie mnie jakie są wyższe szkoły agronomiczne w Belgji oprócz Gembloux i jeżeli to możliwe o wskazanie adresów - gdzie można się zwrócić o bliższe informacye. Proszę również o adres biura informacyi w Gembloux, jeśli takowe istnieje.

Łączę koleżeńskie pozdrowienia

[illegible]

Mons 5/VI 09.

CARTE POSTALE

Liège

Rue de la Sirène - 33.

Zarząd Związku M. Polskiej Mł. Post.

„Spójnia"

Société „Spójnia".

Nom et adresse de l'expediteur. / Naam en adres van den afzender. (1)
M Zdz. Piotrkowski
2 - Marché aux Poulets.

(1) Indication facultative. Onverplichte opgave.

 320

Lwów 7 czerwca 1909.

Okólnik № 2.

Do Towarzystw Młodzieży polskiej.

Kochani Koledzy!

Sprawa szkolnictwa polskiego w Królestwie Kongresowym wybiła się w czasach ostatnich na czoło najdonioślejszych spraw ogólno-narodowych. Powołane do życia przed czterema laty szkoły polskie, stały się dzisiaj przedmiotem szczególnej troski, ogromnych wysiłków i natężonej pracy ze strony społeczeństwa – a ze strony rządu rosyjskiego przedmiotem ciągłych prześladowań i coraz nowszych a dotkliwszych ciosów. Na całym obszarze Królestwa rozgrywa się dziś walka, między społeczeństwem, na pozór rozbitym, zniszczonym moralnie i materyalnie zubożonym a rządem, uzbrojonym w gwałt, przemoc i bezprawie – toczy się walka o duszę młodzieży. Końca jej jak i skutku przewidzieć dziś nie można, ale nie można i wątpić; nie wolno tymbardziej robić bilansu i dziś już zamykać obrachunek zysków i strat.

Wszelkie przejawy słabości naszej, jakoto zwiększający się procent uczniów-Polaków w gimnazyach rosyjskich lub funkcyonowanie w Warszawie Uniwersytetu i Politechniki, zapełnionych zresztą przez Moskali i Żydów-separatystów – w rzeczywistości nie są objawami indyferentyzmu w tej sprawie ze strony społeczeństwa; przeciwnie stosunek jego do słuchaczów owych szkół wyższych najlepiej dowodzi jak głęboko tkwi w nim niechęć do rosyjskiej szkoły, jak potrzeba wychowania młodzieży w duchu narodowym i języku ojczystym przeniknęła najszersze koła i najbardziej obojętne serca, że sprawa utrzymania przy życiu szkół polskich stała się dogmatem nietylko polityki narodowej ale i myśli szerokich warstw narodu o swobodny rozwój szkolnictwa naszego w Królestwie. W dobiegającym końca czwartym roku istnienia średnich szkół polskich, Królestwo liczyło ich przeszło 40 z liczbą uczniów dochodzącą do 14 tysięcy i poważnym zastępem sił pedagogicznych, liczących do 100 osób. Rośnie z rokiem każdym liczba wydawnictw i podręczników szkolnych, ciało nauczycielskie uzupełnia się coraz częściej z ukończonych wychowańców Uniwersytetów galicyjskich i zagranicznych. Rozwija się potężnie ruch samopomocy i ofiarności na cele szkolne; przeciętnie koszt utrzymania szkoły

...nosi się od 60 do 100 tysięcy koron; szkoła o siłach własnych utrzymać się nie może; ofiarność społeczeństwa zatem musi pokrywać niedobory, musi zastępować tę pomoc, jaką w krajach kulturalnych daje państwo.

Informując się możliwie dokładnie o stanie szkolnictwa naszego w Królestwie i związanego z nim bojkotu szkół rosyjskich, możemy zapewnić Was Kochani Koledzy, że w chwili obecnej bynajmniej nie zachodzi potrzeba ani konieczność składania broni – przeciwnie, walka o szkołę wśród z całym zaparciem się i ogromnym nakładem sił prowadzona być może i musi.

[illegible] w sprawie szkolnej porozumienie a więc i obecna gotowość zdaje się być zagrożona, zaś jednym z etapów walki wstrzymanie się przeciwko Rosji. Mówię tu obecnie w sprawie tak zwanych <u>wyjazdów młodzieży do Rosji na studya wyższe</u>. Na licznych zebraniach młodzieży warszawskiej, szczególniej narodowej, na licznych również wiecach młodzieży z innych dzielnic Rzplitej utrwaliła się opinia owym wyjazdom do Rosji przeciwna i je potępiająca. Uważano je bowiem za cios, bijący wprost w bojkot szkół rosyjskich.

Udawanie się młodzieży na studya do Uniwersytetów rosyjskich jest stanowczo zaprzeczeniem opinii, głoszonych przez młodzież a przeciwstawnych o zgubnym wpływie szkoły rosyjskiej. Odchylenie to od linii w początkach strejku szkolnego wytkniętej, osłabia stanowisko społeczeństwa wobec władz rządowych, ponieważ wpaja w nie przekonanie, że pomimo wszystko bez szkoły rosyjskiej obejść się nie możemy; osłabia dalej odporność młodzieży gimnazyalnej, zniechęca ją bowiem do kończenia szkół polskich, jako nie gwarantujących praw państwowych i przyczynia się do objawu nadzwyczaj smutnego, a jaki obserwować się daje mianowicie do wyjazdów młodzieży w głąb Rosji w zamiarze wstępienia do gimnazyów rosyjskich. Zresztą studya Uniwersyteckie w Rosji są szkodliwe nie tylko ze względów politycznych ale i kulturalno-narodowych: przebywając w środowisku naszym ideałom obcym, a względnie i wrogim, jednostka młoda i odcięta od pnia rodzimego paczy duszę i serce a wykształcenie otrzymuje minimalne ze względu na niski poziom szkół w Rosji.

Z innych jednak względów wzbranianie wyjazdów do Rosji nasuwa pewne wątpliwości. Wobec rozpaczliwego stanu Królestwa, Litwy i Rusi pod względem politycznym i ekonomicznym, wobec depresji ogólnej, braku sił i jednostek do pracy społecznej uzdolnionych – okazuje się wręcz niezbędnem obsadzenie wszelkich placówek i stawienie się do warsztatu wszędzie tam, gdzie ręka

nowszych świata; potrzeba więc pracowników jaknajbardziej wykształconych i jaknajlepiej uzbrojonych. Nie możemy zatem wyrzekać się praw i przywilejów, jakie tylko zdobyć można w warunkach obecnych; między innymi zdobyć musimy pełne prawa, jakie gwarantuje nam ukończenie uniwersytetów rosyjskich. Wynika więc potrzeba zdobywania patentów szkół wyższych w Rosji.

Nadużywanie wyjazdów do Rosji ma jeszcze i tę złą stronę, że studenci z Królestwa, których coraz [illegible] udają się tam w coraz większej masie, [illegible] są przez stowarzyszenia polskie, istniejące w Rosji, za [illegible], jako tacy mają wpływ [illegible] polskich usunięty i są rzucani tym samym w objęcia kultury rosyjskiej. Widzimy w tym [illegible] niebezpieczeństwo dla przyszłej inteligencji naszej i w ogóle dla kultury narodowej w Królestwie.

Zarzucamy to wszystko Zarząd Związku Towarzystw Młodzieży Polskiej „Ognisko” <u>na mocy uchwały VII Zjazdu „Ogniwa” z dn. 4/IX 09.</u> postanowił w sprawie powyżej wyłuszczonej zwołać Zjazd delegatów wszystkich Towarzystw młodzieży polskiej, bądź [illegible], bądź też na obczyźnie istniejących. Zjazd ów miałby na zadanie powziąć uchwałę, ogół polskiej młodzieży akademickiej obowiązującą, a to [illegible], czy wyjazdy na studya do Rosji są dopuszczalne czy też zupełnie z dotychczasowym stanowiskiem młodzieży warszawskiej [illegible].

Zarząd „Ogniwa” uchwalił wyznaczyć termin Zjazdu na dn. 19 i 20 lipca roku bieżącego (nowego stylu) i zwrócił się do wszystkich Towarzystw polskich młodzieży z zaproszeniem wysłania na zjazd delegatów; warunki obsłania Zjazdu [illegible] zgodnie ze statutem obowiązującym Towarzystwa, które w skład naszego Związku wchodzą, a mianowicie: Towarzystwa liczące do 50 członków wysyłają 1 delegata; każda zaczęta 50-ka również wysyła po jednym delegacie z głosem decydującym. Zapraszając na ów [illegible] Zjazd młodzieży polskiej Was, kochani Koledzy, prosimy o możliwie rychłą odpowiedź i zwracanie się z wszelkiemi zapytaniami pod adresem na kopercie zamieszczonym. Wszelkie bliższe informacye nadesłane będą później.

Na końcu nie możemy się powstrzymać od kilku uwag, któremi chcemy się z Wami podzielić. Doszło do naszej wiadomości, iż powstał samozwańczy Komitet młodzieży mający zamiar również zwołać Zjazd ale już <u>w sprawie zasadniczej dotyczącej w ogóle bojkotu szkół rosyjskich w Królestwie.</u> [illegible] [illegible] na stanowisku uchwał wiecu młodzieży warszawskiej z dn. 28 stycznia r. 1905 uważamy <u>iż rewizya tych uchwał jest w chwili obecnej zbyteczna.</u> A na

zasadzie wyżej wyłuszczonego i wobec nadzwyczaj trudnej walki społeczeństwa z rządem rosyjskim uznać musimy samo już stawianie tej sprawy na porządku dziennym za nadzwyczaj szkodliwe, ile że poddawana jest w wątpliwość istota samego bojkotu; projekt takiego zjazdu zgubnie jedynie może oddziałać na mniej odpornych i nawet w razie przychylnej dla naszego stanowiska uchwały, pchnąć może tęgą ich garść w mury carskiego Uniwersytetu i Politechniki w Warszawie. Nie wątpimy, że Komitet wasz po porozumieniu się z nami, czego nie omieszkamy uczynić, działalność swą zawiesi i stanowisko nasze w tej sprawie uzna za swoje.

Z koleżeńskim pozdrowieniem

Za

Edwin Rosenfeld m.p.
Sekretarz

St. Gieysztor m.p.
Przewodniczący.

Szanowni Koledzy!

Zgodnie z Waszą propozycją, T-wo nasze wybrało do komisji stypendjalnej Związku kol. kol. Wincentego Schatzschneidera, Tadeusza Karsubskiego i Juljusza Malisiaka, o czym Was niniejszym powiadamiamy.

Za Zarząd T-wa Polsk. Młodz. Postęp.
w Zurychu

Zurych, d. 6/VI 09

T. Sikorowski Z. [illegible]

174

Szanowni Koledzy,

Powołując się na załączony list Zarządu naszego Tow., prosimy o łaskawe udzielenie nam możliwie szczegółowych informacyj dotyczących naszej przyszłej działalności, gdyż o tym, co zrobiła dotychczas była Komisja we Fryburgu, nie mamy żadnych wiadomości.

Z koleżeńskim pozdrowieniem
Komisya Sympozyalna Związku M. M.

Współpracownicy Juljan Maliniak

T. Kaminski

Zurych d. 8/VI 09

314

181

Warszawa 10. VI. 09

Szanowna Pani!

Stosownie do rozmowy naszej przesyłam wykaz pieniędzy jakie dostałem na rachunek zwrotu kosztów podróży:

Karlsruhe —	50 m
Darmstadt —	40 m
Arnstadt	20 m. 80
Lipsk	12 m
Mittweida	24 m. 60

Poprzednio otrzymałem

z Paryża	50 fr. 65 cm
z Londynu	130 fr.

z odbioru tych kwot niniejszym składam pokwitowanie, co się tyczy

resztę jaka by z obrachunku
na moją rzecz przypadała
to zrzekam się jej i nie ma
o nią najmniejszej pretensyi.

Wyrazy szacunku
i pozdrowienie łączę
G. Makowski

Do Szanownego Zarządu
„Związku Stow. Post. Mł. Pols."

Dn. 15-V b. r. na wezwanie Sz.
Zarządu wygłosiłem odczyt w Le-
odjum. Pewne fakty, które miały
miejsce w czasie odczytu lub po nim,
zmuszają mnie do prośby, aby Sz.
Zarząd zechciał podać do publicz-
nej (w leodyjskiej kolonji polskiej)
wiadomości, co następuje.

1/ Gdy w czasie odczytu dotknąłem
kwestji bojkotu szkoły rosyjskiej
w Królestwie i zaznaczyłem, że
młodzież narodowo-demokratyczna
w początkach akcji była przeciwną
bojkotowi, z publiczności padł głos:
„to fałsz!" Koledzy, którzy ten zarzut
mi zrobili twierdzili, że opierają się
na bezpośrednich wiadomościach,
gdyż sami w akcji bojkotowej brali
udział.

Ponieważ w czasie bojkotu stałem
zdala od życia młodzieży, ponieważ
też nie rozporządzam w Belgji archi-
walnemi dokumentami, więc zwró-
ciłem się do kol. Marjana Dąbrow-
skiego, który ze względu na swój bar-
dzo czynny udział w akcji bojkotowej

może bardzo dużo na ten temat powiedzieć, - z prośbą o podanie szczegółowszych danych. Na podstawie osobistych wspomnień i pewnych dokumentów, które posiada, wręczył mi „przypomnienie", które tu załączam. —

2) W parę dni po moim odczycie dowiedziałem się od kol. Dedioki, że kol. Podgórski wypowiedział w gronie kółku kolegów takie zdanie: „Znanym jest fakt, że kol. Henryk Downarowicz w jednej z dyskusji, która miała miejsce we Lwowie, w braku argumentów dla przekonania przeciwnika rzucił się na niego z rewolwerem."

Chociaż imię „Henryk" nie jest moim imieniem, doszedłem jednak do przekonania, że kol. Podgórski miał moją osobę na myśli. A to na podstawie następujących faktów:

1) W r. 1901-ym przyjechałem do Lwowa i od tego czasu znam dokładnie życie młodzieży we Lwowie. Twierdzę kategorycznie, że od r. 1901 żadnego Henryka Downarowicza wśród młodzieży lwowskiej nie było.

2) Kol. Podgórski był uprzednio na innym moim odczycie, gdzie wystę-

podałem pod imieniem „Henryk". 326
3) Zdanie swe kol. Podgórski wypowiedział wtedy, gdy była mowa o moim odczycie.

W imieniu moim udał się do kol. Podgórskiego brat mój, Kazimierz z żądaniem cofnięcia owej „wiadomości", jako nie tylko niezgodnej z prawdą, ale ~~i~~ nie mającej nic wspólnego z jakimkolwiek bądź choćby minimalnie podobnym faktem. Kol. Podgórski cofnięcia odmówił, motywując tym, że mówił nie o Medardzie, lecz Henryku. Jeśli zaś, twierdził, imię Henryk zbiega się z moją osobą, w takim razie zarzut stosuje do mnie. - Na zapytanie brata mego oświadczył, że ów fakt miał mieć miejsce przed 2-3-ma laty na wiecu akademickim we Lwowie.

Wobec odmowy cofnięcia udałem się do Wydziału „Tow. Brat. Pom. słuch. polit. we Lwowie" z prośbą o stwierdzenie prawdy. Nadesłane mi przez Wydział oświadczenie załączam.

Sądu swego w tej sprawie nie wypowiadam, a kwestyę zwal-

czania przewodników za pomocą plotek, jak również kwestyę dziwnego plątania się imion pozostawiam do zakwalifikowania samym kolegom.

Zechce Szanowny Zarząd przyjąć wyrazy głębokiego szacunku

Medard Downarowicz

10-VI-09
Bruksela (44 rue de la Couronne).

Przypomnienie

Jako bezpośredni uczestnik i jeden z nielicznych organizatorów strajku szkolnego w r. 1905 przypominam Kolegom, którzy na odezwie kol. [illegible], zarzucili mu „fałsz" – i jakoby osobiście przyjmowali udział w strejku owym, fakty następujące:

1°. Inicjatywa strejku szkolnego wyszła z łona organizacji „Związek Młodzieży Socjalistycznej", której grupy w Piotrkowie i w szkole [illegible] w Warszawie podawały odnośne projekty, jeszcze w listopadzie i grudniu 1904 roku i styczniu 1905 roku, na konferencjach tej organizacji –

2° Inicjatywy tej podać nie mogła ugodowa, tajna organizacja N. D. z której wyszedł [illegible], znana mi jednak pod nazwą („P" spadkobierca „X"). Gdyż w owym czasie była ona zupełnie rozbita.

3°. Z chwilą wybuchu strejku szkolnego nie wszystkie z zebraniach młodzieży w Warszawie, narodowcy zajmowali stanowisko bądź niezdecydowane, bądź wrogie strejkowi, z obecnych nas w Klubie, w [illegible]: szkół rządowych i szkół prywatnych –, „[illegible] Korona" organizacja prowincjonalnych szkół średnich w Warszawie dopiero po zebraniu 30 stycznia, przekonana i [illegible] do czynu przez M. F., przedstawiciela sekcji [illegible] zdecydowała się poprzeć strejk

4°. Związek Unarodowienia szkół organizacja „[illegible]" rozesłała do Kół [illegible] – na zebraniu 30 stycznia wyraźnie i stanowczo [illegible] zwalczać strejk szkolny.

5°. Jako skutek tej uchwały [illegible] n-uczniowie udział od 30 stycznia do 5 lutego albo nadzwyczaj głośno [illegible]

na wszelkich zebraniach w sprawie strajku, albo oddzielnie wypowiadała zdania swoje przeciw strejkowi.

6°. Na zebraniu z d. 5 lutego 1905, zebraniu z przedstawicielami partyi i społeczeństwa, przedstawiciel Sekcyi Koronnej Kol. D. i inni n-iemcy przedstawiciele oraz niektóre żywioły z J.P. i Bundu doczekali się wspólnie tamtej oceny Kol. J. jako Kontyalera, który wypowiedział to w swej mowie, w przemowie [illegible] nikogo i nienapastującej nikogo [illegible]:

„Do was się zwracam koledzy n-ccy. Tchórze! Wstąpiliście do szkoły rosyjskiej, rząd was przyjmie, aby mógł przed światem powiedzieć, że w Polsce wszystko błogopatriarchalnie. Wyrzekliście się słowa polska, patryotyzm-wszystko a teraz żądacie patentów i promocyi —

Y do was się zwracam niektórzy socyaliści. Wszyscy się teraz boicie. Mówiliście o solidarności z proletaryatem, a tymczasem teraz lęk was ogarnął —"

7°. W Łodzi, Łowiczu, Piotrkowie — zachowanie się n-uczącej młodzieży było zupełnie nieobliczalne w chwilach stanowczych [illegible]. Trzeba było robić nieustające [illegible] daleko idących żądań szkolnych, opracowanych jeszcze w Styczniu przez Z. M. S., aby za cenę tego osiągnąć przyjęcie uczniów n-ieckich do gimnazjum nieprzyjętych w dniu wystąpienia przez władzę szkolną lub zmusić [illegible] wszelkiej n-ieckiej organizacyi do przyjęcia udziału w wystąpieniu —

Fakty powyższe wystarczają, aby zmusić wszelkie [illegible] na początki ruchu strajkowego [illegible] w r. [illegible]

Marjan Dąbrowski.

TOWARZYSTWO „BRATNIEJ POMOCY" SŁUCHACZÓW POLITECHNIKI
WE LWOWIE.

L. 5044 We Lwowie, dnia 7. czerwca 1909.

Szanowny Kolego! 17.

Ponieważ kol. Medard Downarowicz zawiadomił nas, że w Leodyum zostało wypowiedziane zdanie: „Znanym jest fakt, że kol. Henryk Downarowicz w pewnej z dyskusyi, która miała miejsce we Lwowie, w braku argumentów dla przekonania przeciwnika rzucił się na niego z rewolwerem" i ponieważ kol. Medard Downarowicz prosił nas, abyśmy wydali swoją opinię o prawdziwości owego zdania, – oświadczamy:

1) Według informacyi które zdołaliśmy zebrać, w ostatnich 4 latach w życiu akad. Młodzieży lwowskiej, żaden Henryk Downarowicz udziału niebrał i wogóle o akademiku o tym nazwisku i imieniu nic nam nie jest wiadomem. Natomiast byli znani dwaj Downarowicze a mianowicie bracia Stanisław i Medard.

2) Według informacyi przez nas zebranej żaden z wyżej wymienionych braci Downarowiczów w podobnym fakcie udziału niebrał i wogóle nieznanym jest nam fakt ażeby ktokolwiek z Młodzieży na ziemi akademickiej lub też podczas dyskusyi rzucał się na przeciwnika z rewolwerem w ręku.

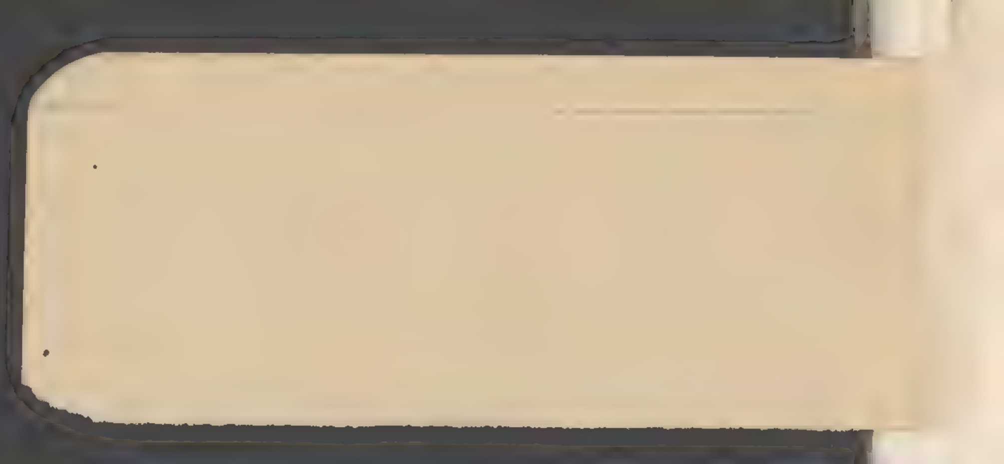
Za

WYDZIAŁ TOW. BRATNIEJ POMOCY
[illegible]

W. Prener
przewodniczący Tow.

J. Górski
zs. sekr.

120

185

Związek
Zarz
Młodzieży Polsk

Zurych, d. 14/XI 09.

Do Zarządu

Związku Stowarzyszeń Polsk. Młodz. Postęp.

Zagranicą.

Szanowni Koledzy!

Z listu stowarzyszenia frybursk(i)ego „Związek" (który Wam przy niniejszym załączamy) wynika, że delegat komisji stypendjalnej Związku dlatego tylko nie został przyjęty w swoim czasie „w skład obradujących nad udzielaniem stypendjów Rapperswylskich," że odpowiednie instytucje nie zostały powiadomione o wyborze takiej komisji. Prosimy przeto sz. Kolegów o zawiadomienie kogo należy o naszym wyborze i zakomunikowanie nam tego.

Dla ścisłejszego rozejrzenia się w sytuacji może zechcecie też przysłać nam papiery b. komisji stypendjalnej (we Fryburgu), jak

ro
se
do

Za

również poinformować nas o ostatnim terminie wyśrkania podań o stypendja do Rapperswylu.

Z koleżeńskiem pozdrowieniem

Za komisyą stypendjalną Kakubski

Jul. Malewicz

P.S. Równocześnie prosimy o jaknajszybszą odpowiedź na nasz pierwszy list.

Do Szanownego Wydziału

„Komisji Stypendyjnej Związku"

184 w Zurychu.

Szanowni Koledzy!

W odpowiedzi na list z dnia 8/VI b.r. komunikujemy Wam:

1) Stosunki ułożyły się w następujący sposób: delegat Komisji Stypendyjnej przy „Związku" kol. Przemyski nie został przyjęty w skład obradujących nad udzieleniem Styp. Przyczyną według listu otrzymanego o trzy miesiące później było niepodanie kandydata przez Zarząd „Związku"

2) Kroki poczynione byłyby następujące:

wspólnie i Kom. Styp. przy Zjednoczeniu wydano odezwę do społeczeństwa polskiego, nawołującą do zbierania składek na niezamożnych studentów, kształcących się zagranicą. Odezwa nie odniosła pożądanego skutku.

W odpowiedzi na punkt 2-i, mieszczący zarazem odpowiedź na punkt 3-i

Między innemi zaznaczam, że Komisja Stypendyjna przy „Związku" wydawała swą opinię o członkach, należących do „Związku" i starających się o stypendyum.

Wszystkie papiery i listy znajdujące się w posiadaniu Zarządu „Związku", zostały wręczone na ręce prezesa fryburskiego.

Łączymy koleżeńskie pozdrowienia

Za Zarząd „Związku"

E. Błaszczki

Fribourg
12/VI 09 r.

147

Szanowni Koledzy!

Jak Wam wiadomo, w najbliższej przeszłości wola Narodu została pogwałconą przez niepowołaną jednostkę, przez ks. Puzynę.
My w tej sprawie na zebraniu uchwaliliśmy protest, którego treść niżej podajemy. Protest ów został wysłany do Naprzodu i Nowej Gazety.
Uważając że to wystąpienie winno być możliwie jednolite - zawiadamiamy Szanownych Kolegów o swym poglądzie na tę tak ważną sprawę.
„Oburzeni faktem odmowy krakowskiej

biskupa krak. [illegible] Puzyny pozwolenia na złożenie zwłok wieszcza naszego Słowackiego w grobach królewskich na Wawelu, wyrażamy nasz protest przeciw tak niesłychanemu nieuszanowaniu woli narodu; jednocześnie przyłączamy się do myśli, rzuconej przez młodzież lwowską sekularyzacyi podziemi katedry na Wawelu".

Załączamy koleżeńskie pozdrowienia

Za zarząd

Karlsruhe 8 14/VI 1909 Bolesław Krac

Do Szanownego
Zarządu
„Związku Stow. Pols. Młodz. Post."

Do oświadczeń, które pierw przesłałem na ręce Sz. Zarządu dołączam oświadczenie kol. Widomskiego.

Na zapytanie brata mego, Kazimierza, kol. Podgórski oświadczył, że owa akcja rewolwerowa była skierowana przeciwko kol. Widomskiemu. Za czasów, kiedy byłem we Lwowie, kol. Widomski, którego znam osobiście, był jednym z przywódców młodzieży, koncentrującej się w „Czytelni Akademickiej", stowarzyszeniu o zabarwieniu nar.-demokratycznym.

Ponieważ nie znałem adresu kol. Widomskiego, zwróciłem się do niego przez inż. Kazimierza Drewnowskiego.

Nadesłane mi oświadczenie załączam.

Łączę wyrazy głębokiego szacunku

Medard Drewnowski

~~16 – II –~~ 09
Bruksela

339

Uproszony przez p. Medarda Downarowicza, zwróciłem się do p. St. Witkowskiego, który dał mi poniższe oświadczenie.

Kazimierz Drewnowski

Lwów d. 11. VI. 09.

183

Na życzenie p. inż. Drewnowskiego stwierdzam, że ani p. Medard Downarowicz, ani ktokolwiek noszący to nazwisko nie groził mi nigdy rewolwerem.

Wykluczonem jest przeto bym komuś miał opowiadać coś podobnego o p. Downarowiczu.

Lwów 11/VI 1909

Stanisław [illegible]

„ŻYCIE"
STOWARZYSZENIE POLSKIEJ
AKADEMICKIEJ MŁODZIEŻY
POSTĘPOWEJ WE LWOWIE.
ul. Teatralna 1.

Lwów, 21 czerwca, 1909.

Do Szanownego Zarządu
Związku Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postępowej
w Leodyum.

W odpowiedzi na okólnik z dnia 14. VI. b. m. donosimy że dnia 18 b. m. odbyło się Walne Zgromadzenie naszego stowarzyszenia w sprawie zjazdu w Zakopanem, na którem po kilkugodzinnej dyskusji wybrano 4 delegatów z dyrektywą głosowania w Zakopanem za dalszym bojkotem szkół w Królestwie, oraz 1 delegata jako reprezentanta mniejszości oświadczającej się przeciw strajkowi. W sprawie wyjazdu na studya do Rosyi pozostawiono delegatom wolną rękę.

Z kol. pozdr.

Za

„ŻYCIE"
STOWARZYSZENIE POLSKIEJ AKADEMICKIEJ
MŁODZIEŻY POSTĘPOWEJ

Adam Skwarczyński
sekretarz

Dr. M. Ostowin
przewodniczący.

ZJ

79

Do Szanownego Zarządu
Związku post. młodzieży polskiej!

Proszę o nadsyłanie nam korespondencji pod adresem „Tharandt - Johannisstrasse 44 B M. Poloski", a nie Johannisstr. Polnische Lesezimmer".

Nie tworzymy tu bowiem organizacji legalizowanej i nazwy swojej nie posiadamy - to też korespondencje dotychczasowe dochodziły z trudnością i jedynie przypadkowo.

O zorganizowaniu się w towarzystwo legalne nie może na razie u nas być mowy, jest nas niewiele, w najbliższym zaś semestrze grono nasze znacznie się zmniejszy, i na utrzymanie towarzystwa liczyć nie możemy. Z założeniem takowego mielibyśmy też trudności formalne, po-

niezważ na wielką liczbę kolonji polskiej istnieją poza nami dwa towa-rzystwa legalizowane, z którymi nic wspólnego zresztą nie mamy.

Z koleżeńskim pozdrowieniem

Michał Pokorski

Tharandt 22/VI 1909 r. –
Johannisstr. 44 B

ZJEDNOCZENIE
TOWARZYSTW
MŁODZIEŻY POLSKIEJ
ZAGRANICĄ

OD ZARZĄDU
№ 87.

Adres: Feliks Fryer
Quai Orban, 26

Leodjum, Czerwca, dnia 24 1900 roku.

Do Zarządu Związku Towarzystw Polskiej Młodzieży Postępowej Zagranicą.

Szanowni Koledzy!

„Ogniwo" Związek Towarzystw Młodzieży Polskiej w Austrji zwołuje na 27, 28 lipca Zjazd przedstawicieli Towarzystw Młodzieży Polskiej dla rozpatrzenia sprawy wyjazdu młodzieży do Rosji dla dalszych tam studjów.

W powyższej kwestji zwrócił się do nas Zarząd „Ogniwa" z prośbą o rozesłanie do wszystkich stowarzyszeń młodzieży polskiej zagranicą jego zawiadomień i okólników.

My więc zwracamy się do Was. Szanując jednak Wasz cenny czas nie chcemy obarczać Was trudem powyższym prosimy tylko o udzielenie nam adresów Towarzystw Związkowych, a my im roześlemy odpowiednie okólniki.

Czekając rychłego zadośćuczynienia naszej prośbie łączymy koleżeńskie pozdrowienia.

Prezes: Przemysław Podgórski

Sekretarz: Tadeusz Zieleniewski.

191.

314

Do Towarzystw Młodzieży Polskiej.

Dnia 24 b. m. wszedł Związek Towarzystw Młodzieży polskiej „Ogniwo", a Komitetem wybranym przez towarzystwa lwowskie: Bratnią Pomoc st. politechniki, „Życie", Bibliotekę st. medycyny, Kółko polonistów, Kółko Mierników, koło prawno-społeczne, „Bratnia Pomoc" st. leśnictwa, Ak. Klub Turystyczny — nastąpiło porozumienie w celu wspólnego zjazdu delegatów wszystkich akademickich towarzystw polskich.

Na zasadzie ~~następującego~~ osiągniętego porozumienia ustalono:

I Porządek dzienny Zjazdu:

1) Sprawa udawania się młodzieży z Królestwa na studja do wyższych zakładów naukowych w Rosji.

2) Sprawa rozszerzenia praw abiturjentów średnich szkół polskich w Królestwie.

3) Enuncjacja młodzieży w sprawie dalszego utrzymania bojkotu wyższych szkół rosyjskich w Królestwie.

II Termin i miejsce zwołania Zjazdu:

Zakopane, dnia 26 i 27 lipca nowego stylu (poniedziałek i wtorek)

początek o godz. 10-tej rano dn. 26 (ob. Cox. Zjazdu patrz powyżej)

Mandaty i wybór delegatów:

Towarzystwa liczące do 50 członków wybierają jednego

delegata, każda następna 50-ka wybiera również
po jednym delegacie. Każdy delegat winien
otrzymać od towarzystwa delegującego mandat na
piśmie. W razie niemożności obesłania Zjazdu
Towarzystwa mogą swoje opinje w wyż wspomnia-
nych sprawach nadsyłać pocztą - tądź też
[illegible] delegatów przesłać na ręce delegatów
innych stowarzyszeń, przyczem jeden może rozpo-
rządzać najwyżej 2ma głosami. Wszystkie to-
warzystwa są proszone o bezzwłoczne nadsyła-
nie pod adresami niżej podanemi odpowiedzi:
1/ czy na Zjazd wybrały delegatów, 2/ czy Zjazd przez
nie zostanie obesłany, 3/ przez wielu delegatów.
Na wszystkich pociągach przychodzących do
Zakopanego d. 25, 26 i 27 lipca oczekiwać będą de-
legatów członkowie komisji organizacyjnej odzna-
czeni kokardami czerwono-białemi, do których
delegaci winni się zwracać po wszelkie infor-
macje o adresie lokalu Zjazdu, który jeszcze
nie jest ustalony, o noclegi etc.
Wszelkich informacji w tych sprawach udzie-
lać będzie również Akad. Klub Turystyczny w Za-

Kopanem (Krupówki 51), do którego towarzystwa winny zwracać się piśmiennie.

Ostatni pociąg przed początkiem Zjazdu przybywa do Zakopanego dn. 26-go o godz. 6 tej rano; W dniu 25-ym najlepiej przyjechać pociągami przychodzącemi o godz. 4-tej pop. i 10-tej rano.

Adresy i odpowiedzi, o które bezwarunkowo wszystkie towarzystwa się prosione nadsyłać należy do Zarządu „Ogniwa" Dom Akademicki ul. Senatorska.

2) Tow. „Bratniej Pomocy" st. Politechniki - politechnika. Lwów.

Za

Za Lwowski Komitet Organizacyjny

Dr. A. Orłowicz przewodniczący

Stanisławski sekr. komitetu

[illegible] sekr. „Ogniwa"

Gieysztor przewodniczący Zarządu „Ogniwa"

Do powyższego okólnika nadmieniamy w imieniu komitetu akademickiego, który organizował „Zjazd w Sprawie Szkolnej w Król. Polskiem" dn 25 Lipca w Zakopanem, że porozumienie z „Ogniwem" nastąpiło na skutek całego szeregu listów od towarzystw akadem. młodz. polskiej, domagających się połączenia obu zjazdów oraz przeświadczenia o istotnej potrzebie z chodzenia akcyi w tym kierunku całej młodzieży polskiej, w interesie powagi i autorytetu Zjazdu

„Ogniwo" przystało na umieszczenie na porządku dziennym wszystkich proponowanych przez nas kwestyj, zastrzegając jedynie umieszczenie sprawy wyjazdu do Rosyi na pierwszym punkcie śród rezolucyj zjazdu; przedstawiciele „Ogniwa" wypowiedzieli jednocześnie przeświadczenie, że cała dyskusya, jaka się w czasie obrad toczyć będzie, niewątpliwie mieć będzie za przedmiot przedewszystkiem stosunek młodzieży do dalszego utrzymania lub zaprzestania bojkotu wyższych szkół rządowych rosyjskich w Królestwie Polskiem. Projektowanego zaproszenia reprezentantów partyj politycznych zaniechaliśmy, aby uniknąć zbytecznej i mało posiadającej związku ze sprawami Zjazdu dyskusyi programowej, któraby się niewątpliwie nie ~~omieszkała~~ rozwinąć. Przez zwężenie 2 go punktu porządku dziennego ominęliśmy potrzebę zapraszania przedstawicieli organizacyj młodzieży szkół średnich, co z wielu względów byłoby niestosownem oraz trudnem do wykonania.

W skład prezydyum zjazdu ma wejść 2-ch przewodniczących, z których jednym będzie kandydat, przedstawiony przez „Ogniwo", drugim przedstawiciel młodzieży postępowej. Wreszcie na życzenie przedstawicieli „Ogniwa" rozszerzyliśmy prawo reprezentacyi na Zjeździe na kółka autonomiczne, istniejące w łonie innych towarzystw, o ile posiadają samodzielne zarządy. Istnieje wszelkie prawdopodobieństwo, że osiągnięte w ten sposób porozumienie nie ulegnie rozbiciu i doprowadzi do zorganizowania niezwykle licznego i okazałego Zjazdu.

we Lwowie dn. 26. VI. 1909 r.

Z koleżeńskiem pozdrowieniem

Za akad. Lwowski komitet organiz.

Ad. Konopczyński
czł. komitetu

Dr. M. Ostowicz

Lwów w czerwcu 09 r.

141

Zjazd ogólnoakademicki młodzieży polskiej dla omówienia stosunku tejże młodzieży do sprawy szkolnej w Królestwie polskiem.

Porządek dzienny:

1. Zagajenie
2. Wybór prezydjum
3. Stosunek młodzieży polskiej do rządowych zakładów naukowych w Król. Polskiem.
4. Sprawa średniego szkolnictwa polskiego
5. Sprawa wyjazdów na wyższe studja do Rosji.
6. Wnioski i interpelacje.
7. Zamknięcie Zjazdu.

Zjazd rozpocznie się w niedzielę 25 lipca o godz. 9tej rano.

Uw. I Uczestników Zjazdu na dworcu w Zakopanem oczekiwać będą członkowie Ak. (~~[illegible]~~) Kl. Tur. ze srebrnozieloną przepaską na ramieniu. 1

Wszelkich informacyj tyczących się Zjazdu na miejscu udzielać będą członkowie komitetu w lokalu Ak. Kl. Tur. Krupówki № 51.

Uw. II O ile Szan. Kol. nie będą w możności wziąć udział w Zjeździe bezpośrednio przez nadesłanego delegata, proponujemy, by Szan. Kol. zechcieli przysłać na ręce komitetu pełnomocnictwo dla delegata, którego wybierze komitet, kierując się wskazówkami Szan. Kol. t. j. czy Szan. Kol. dołączają wyraźną instrukcję co do bojkotowego, czy antibojkotowego stanowiska delegata, czy też pozostawiają mu wolną rękę w głosowaniach. Adres komitetu: Lwów Bratnia Pomoc st. pol.

Za komitet organizacyjny:

Dr M. O[illegible]
przewodniczący kt.

Stanisław [illegible]
sekretarz

Do Szanownego Zarządu S. Z. P. M. P.
w Leodyum!

193

Szanowni Koledzy!

Okólnik Wasz w sprawie Zjazdu w Zakopanem, jak również okólnik od „Życia" otrzymaliśmy. Sprawa ta rozpatrywana była u nas w „Związku" na dwóch zebraniach. Zebrania te były bardzo ożywione, a wogóle inicyatywa proponowanego Zjazdu ogromnie zainteresowała tutejszą kolonię. Protokółów z zebrań nie przesyłamy z powodu braku czasu (prześlemy je później); natomiast przesyłamy Wam wnioski, które były proponowane przez członków Związku. Wnioski te brzmią: I-szy (wniosek kol. Jodkiewicza). „Nad całą sprawą Zjazdu przechodzimy do porządku dziennego, i protokół z zebrania przesyłamy do Zarządu „Związku". Przy głosowaniu wniosek ten upadł (liczba głosów: 1 za, 9 przeciw). II-gi (wniosek Zarządu). „Stow. S. M. P. „Związek" we Fryburgu stojąc na gruncie uchwał Zjazdu S. Z. P. M. P. z dn. 25-XII 1908 r. solidaryzuje się w zupełności z inicyatywą lwowskiej instytucyi

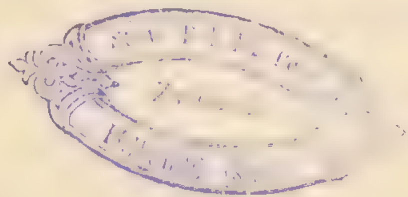
zwołania Zjazdu ogólno-akademickiego dla omówienia stosunku młodzieży polskiej do zakładów naukowych w Królestwie polskiem. Czas i miejsce proponowane uważamy za dogodne." Przy głosowaniu: za 8, przeciw 1, wstrz. 1.
Wniosek przechodzi.
Na zebraniu z dn. 26 b.m. w dalszym ciągu była rozpatrywana sprawa Zjazdu.
Wnioski stawiane były następujące:
I-szy (Kol. Kopacewskiego): „Uważając, że tylko jaknajliczniejszy Zjazd młodzieży bez różnicy przekonań może wywrzeć wpływ na społeczeństwo i pociągnąć je do czynnej akcji bojkotowej zebranie zwraca się do komitetów organizacyjnych („Życia" i „Ogniwa") z żądaniem takiego zjazdu, w przeciwnym razie uważa takie rozczłonkowanie młodzieży za szkodliwe, a Zjazd za chybiony. Zwracamy się do niektórych Stow. z prośbą o dojście do tej łącznej akcji". Wniosek upadł (za 2, przeciw 7).
II-gi (Kol. Peschera): „Zebranie z dnia 26 b.m. zwraca się do Stow. „Życia" i „Ogniwa" z prośbą o przedsięwzięcie wszystkich możliwych kroków, by Zjazd „Życia" i „Ogniwa"

w sprawie kwestyi szkolnej w Kr. Pol. odbyły się jednocześnie i wspólnie. Prosimy zawiadomić o badaniu nam szczegółów i powodów. Okazuje. Zjazdy te byłyby niemożliwymi wspólnie"
Wniosek przechodzi (7 za, 2 przeciw).
III-ci wniosek Związku: „Związek zgadza się z urządzeniem wiecu we Fryburgu w sprawie Zjazdu w Zakopanem. Niezależnie od uchwał wiecu tego, Związek będzie się starał wysłać delegata swego z odpowiednimi dyrektywami. Właśnie, jeżeli Związek delegata nie będzie mógł wysłać, dyrektywy swoje wręczy delegatowi wiecu (uwaga: jeżeli wiec otrzyma dyrektywy proponowane przez Związek i zgodne z duchem „Z. Z. Pol. P."
Wniosek przechodzi 5 za, 3 wstrzymano.
Z powodu spóźnionej godziny dyrektywy na Zjazd – polecono opracować Związkowi

—

Wiec w sprawie tej odbędzie się we środę.
Protokół z wiecu prześlemy Wam w krótkim czasie.
Będzie Teczkowi zawiadomić nas, jak stoi sprawa z listami składkowemi na

Komisyę „Oświaty Ludowej". Stan naszej kasy jest opłakany.
Stan naszego Stow. poprawił się nieznacznie.
Liczba członków obecnie 15.
Urządziliśmy szereg obchodów, jako to: Romera, (geografa), Warińskiego (Żyd), prof. Dobrzyckiego (o Słowackim). Zebrane w dniu tym 20 fr. przesłaliśmy do Komitetu dla Emigrantów Stow. do kraju; zainicyowaliśmy urządzenie wiecu w sprawie Rusiny; rezolucię protestującą ogłosiliśmy w pismach.
Natomiast będziecie łaskawi napisać co słychać u Was? i jak stoi sprawa Informatora?
Z koleżeńskim pozdrowieniem
[illegible]

Fribourg
d. 17/IV 09r.

27/II 1925

140

Szanowny Kolego!

Jako sekretarz komisji informacyjnej dla Monachjum zapytuję, czy u Was czy nie będzie już zapóźnionym przysłanie informacji dotyczących Monachjum dla Poradnika dla maturzystów. Powyższe informacje będę mógł wysłać dopiero za 10 dni. Przytem zapytuję się także czy przysłać informacje z Drezna i tych pobliskich.

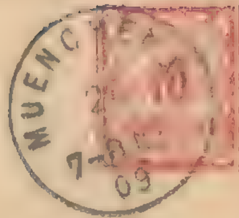
Z koleżeńskim pozdrowieniem

Kazimierz Holnicki-Szulc

München Görresstr. N3 I

Königreich Bayern

Postkarte

Belgien Liège

Société polonaise „Spójnia"

rue de la Grâce 33

Na Zarząd Z. S. P. M. ?

Do Zarządu Związku
Stow. Post. Mł. Polskiej
Zagranicą

195

Szanowni Koledzy!

Jeszcze przed otrzymaniem Waszego okólnika zapadła u nas uchwała na walnem zgrom. zgodnie z którą udział w Zjeździe weźmiemy i wysyłamy 2 delegatów: Kol. J. Stoleckiego i Leona Rygmana. Walne zgromadzenie wypowiedziało się za dalszym bojkotem uniwersytetu warszawskiego (dyrektywy dla delegatów).

Co do szkół średnich dyrektywy
wyraźnej nie dano
(dla braku materjałów)
większość w dyskusji
wypowiedziała się za
bojkotem —
Podnosimy konieczność
obecności deleg. szkół
średnich z Kr. Polskiego
na Zjeździe
Wypowiedzieliśmy się za
obecnością delegat. partyi
politycznych i zaproponowa-
liśmy zmianę ordynacji
wyborczej / na 30 a nie

na 50 ct.

Na razie nic w tej sprawie tam zakomunikować nie możemy.
Prosimy o wszelkie wiadomości tyczące się udziału warszawskich i niewarszawskich stów. w Wiedniu pod adresem IV/ Kleine Neugasse 18 a także pod adresem delegatów (od 1 lipca)

Krakowski dom Akademicki
ul. Jabłonowskich 1. Witold Suchodolski
dla J. Strzeleckiego
i L. Ringmana

Z poważaniem
Za Zarząd
Jan Stecki [?]

Wiedeń 28/VI 09.

P. S. Ciemu nie podacie do gazet spisu wszystkich Tow. Rolniczych z dodatkiem, że udzielają informacyi — o warunkach pobytu i wszystkich w bieżącym roku "Moment Agitacyi"... Zrobiło to zjednoczenie!! Jak

29/VI

TOWARZYSTWO "POLONIA" W MONACHIUM

352

ADRES: Stefan Mazurkiewicz
Schellingstr. 71, II r.

Do Zarządu Z. S. P. M. P.

Szanowni Koledzy.

Zgodnie z okólnikiem Waszym z d. 14/VI przesyłamy Wam wyciąg z protokółu Ogólnego Zebrania członków T-a „Polonia" z d. 12/VI.

Na zebranie stawiło się 14 członków (ogólna liczba obecnych w Monachium — 20). Jako odpowiedź na pytanie zasadnicze: czy zjazd uważamy za potrzebny? — zgłoszone zostały dwa wnioski:

I Uważamy Zjazd za potrzebny i za właściwe, aby się odbył, o ile wezmą w nim udział wszystkie oddziały młodzieży.

Wniosek ten upadł (+4, −7, ±3)

II W przekonaniu iż sprawę bojkotu poprzeć może jedynie Zjazd ogólno-akademicki, uważamy Zjazd proponowany przez Komitet Lwowski za potrzebny,
a) o ile wezmą w nim udział wszystkie oddziały młodzieży,
b) o ile zapewnioną będzie reprezentacya większych skupień młodzieży w Cesarstwie. —

Wniosek przeszedł (+10, −4)

W dalszym ciągu zostały zgłoszone następujące wnioski:

1) Proponujemy Komitetowi przesunięcie terminu Zjazdu na początek sierpnia

Przeszedł jednogłośnie.

2) Proponujemy, aby Zjazd wypowiedział się w sprawie bojkotu szkół średnich. —

Przeszedł. (+9, −4, ±1)

3) Proponujemy, aby Zjazd wypowiedział się w sprawie Sądów nad Łamistrejkami.-

Upadł. (+ 3, - 11).

Powyższe wnioski zostały przez nas przesłane do Lwowa.

Dnia 24/VI otrzymaliśmy za pośrednictwem T-a Studentów Polaków okólnik „Ogniwa" z d. 7/VI. O ile mi się zdaje, kwestya Zjazdu jest w okólniku powyższym przedstawiona w taki sposób, że o współdziałaniu i wspólnym Zjeździe mowy być nie może. Wobec czego Zjazd, przez Komitet lwowski projektowany, o ile dojdzie do skutku, nie będzie miał charakteru ogólno-akademickiego.- W każdym razie sprawa domaga się wyjaśnienia. O ile więc Zarząd Z.S.M.P. posiada jakiekolwiek nowe informacye, - prosilibyśmy usilnie o nadesłanie nam takowych.-

Na początku semestru przesłałem do Zarządu Z.S.P.M.P. listę członków naszego Towarzystwa, jak się okazało, pod złym adresem. Wobec czego, załączam ją przy niniejszem:

1) Bojakowski L.
2) Brodzki Konst.
3) Federowicz J.
4) Günther. M.
5) Grayber. T.
6) Hausmann
7) Holnicki K.
8) Jakubowicz W.
9) Kaulbersz J.
10) Kempner J.
11) Kindler. Orl.
12) Kolski Wł.
13) Lech
14) Mazurkiewicz H.
15) Mendelson A.
16) Mojro - Nynkowska Eug.
17) Moszczyński Wł.
18) Nowiewicz Amelja
19) Rapaport Zofja
20) Rudnicki Eust.
21) Staroszpuńska Zofja

Zarząd: Sekretarz: Mazurkiewicz; Skarbnik: Mendelson; Bibljotekarz: Moszczyński | Pomocnik Sekretarza: Holnicki; Gospodarz Lokalu: Federowicz

Wreszcie prosimy o nadesłanie nam Ustawy Związku, gdyż jedyny, posiadany przez nas egzemplarz - zaginął.-

Z koleżeńskiem pozdrowieniem

Stefan Mazurkiewicz

„ŻYCIE"
STOWARZYSZENIE POLSKIEJ
AKADEMICKIEJ MŁODZIEŻY
POSTĘPOWEJ WE LWOWIE.

Szanowni koledzy.

Wczoraj na posiedzeniu wspólnem komitetu towarzystw postępowych i zarządu „Ogniwa" w sprawie Zjazdu w Zakopanem rozważana była kwestya przewodnictwa na Zjeździe. Żądaliśmy, by w myśl przedwstępnych układów, komitet zjednoczony postawił na zjeździe wniosek o wyborze 2-ch przewodniczących równorzędnych, jako przedstawicieli 2-ch uczestniczących w Zjeździe odłamów młodzieży, z równą władzą, przyczem każdy z nich miał przewodniczyć w ciągu jednego dnia Zjazdu. Na takie postawienie sprawy reprezentanci „Ogniwa" zgodzić się nie chcieli, natomiast zaproponowali, by komitet na Zjeździe postawił wniosek o wyborze 3-ch przewodniczących (ewent. przedstawicieli „Ogniwa", „Zjednoczenia" Zagr., i Z.S.P.M.P.), z których jeden tylko posiadałby władzę wykonawczą, a którego wyznaczyć ma Zjazd. Widząc w wniosku tym dążenie do wysunięcia na godność przewodniczącego Zjazdu przewodniczącego „Ogniwa", jako przedstawiciela „związku wszystkich (?) towarzystw młodzieży polskiej w Austryi", oświadczyliśmy, iż od zajętego przez nas stanowiska bezwarunkowo nie odstąpimy. Sprawa ta ostatecznie omówioną będzie jutro, jest rzeczą jednakże pewną, że do porozumienia w tym względzie nie dojdzie, i że o ilości i o osobach przewodniczących decydować będzie większość głosów na Zjeździe.

Prosimy więc Was, abyście dołożyli starań, by żadne z zagranicznych polskich towarzystw postępowych od udziału w Zjeździe się nie uchyliło bądź przez przysłanie delegatów, bądź też przez nadesłanie na nasze ręce

formalnego pełnomocnictwa. Nadmieniamy, że w myśl umowy z zarządem „Ogniwa" na wniosek ostatniego prawo uczestniczenia w Zjeździe posiadają również kółka autonomiczne, istniejące w łonie innych towarzystw, byle tylko posiadały one własne zarządy i własnych członków.

Jednobrzmiące komunikaty z wysyłanemi jednocześnie w ilości 5-iu egz. pod Waszym adresem rozesłaliśmy do wszystkich towarzystw, oznaczonych w ostatnim Waszym liście do „Bratn. Pom. Słuch. politechn." jako „związkowe" jak również uwiadomiliśmy o obecnym stanie rzeczy „Związek młodzieży postępowej" w Petersburgu z prośbą o rozesłanie odpowiednich komunikatów do wszystkich towarzystw postępowych za kordonem.

Możemy być pewni przewagi, o ile towarzystwa postępowe nie pójdą za głosem znanej swej opieszałości.

Łączymy koleżeńskie pozdrowienie

Za

Eug. Dobaczewski
za sekr.

Ad. Konopczyński
zast. przewodnicz.

we Lwowie dn. 1. VII. 909.

„Spójnia"
Stow. Pol. Mł. Post.
w Paryżu.

Paryż, 4 lipca 1909.

Do Zarządu
Związku Stow. Pol. Mł. Post.
w Leodjum.

Sz. Koledzy!

Najważniejszą sprawą dotyczącą młodzieży w obecnej chwili jest zamierzony zjazd zakopiański, o którym wzmiankę w okólniku z d. 14/VI 1909; by przedyskutować porządek dzienny tego Zjazdu chcieliśmy zwołać Ogólne Zebranie „Spójni", jednak okazało się to niemożliwe ze względu na porę egzaminów, to też poprzestaliśmy na naradzie Zarządu, który postanowił co następuje:

1. Sprawa dalszego stanowiska młodzieży polskiej wobec rządowych zakładów naukowych w Kr. Pol. może być definitywnie rozstrzygnięta, jedynie przez Zjazd reprezentujący ogół tej młodzieży bez różnicy poglądów politycznych i ugrupowań ideowych. Jedynie zjazd posiadający uznanie ogółu młodzieży, obesłany przez wszystkie instytucje i stowarzyszenia, będący faktycznie, a nie nominalnie zjazdem ogólnoakademickim może wnieść w tym względzie znaczenie i jest pożądany. Jeśli projektowany Zjazd Zakopiański ma być „ogólnoakademickim" tylko z tytułu, jeśli na nim jedynie młodzież o zabarwieniu postępowym będzie reprezentowaną (jak to można wnosić z tego, że wśród podpisów przedstawicieli towarzystw lwowskich, które wystąpiły z inicjatywą brak reprezentantów „[illegible]-

telni Akademickiej" i „Wzajemnej Pomocy Techników"), to uważamy go za zupełnie zbyteczny, gdyż młodzież postępowa wypowiedziała się wyraźnie na VIII Zjeździe Związku i od tego czasu swego zdania nie zmieniła.

2) W razie jeśli Zjazd Zakopiański odpowie wymaganiom poprzednio wyłożonym, Zarząd „Spójni" upoważnia Kol. Marjana Olechnowicza do reprezentowania „Spójni" na Zjeździe. Jeśliby Kol. Olechnowicz lub inny członek „Spójni" [illegible] upoważniony do tego przez Zarząd nie mógł przyjąć udziału w Zjeździe, „Spójnia" nie będzie bezpośrednio reprezentowaną, uchwały jednak Zjazdu uzna o ile przedstawiciel Zarządu Głównego Związku Stowarzyszeń Polskiej Młodz. Post. nie wniesie przeciwko nim votum separatum w imieniu Stowarzyszeń Związkowych.

3) Uważając, że sytuacja polityczna i nastrój członków „Spójni" w niczem nie zmieniły się od czasu rozpatrywania na Ogólnym Zebraniu sprawy dalszego bojkotu, Zarząd daje Kol. M. Olechnowiczowi, względnie innemu przedstawicielowi mandat imperatywny przemawiania i głosowania za dalszym bojkotem uniwersytetu warszawskiego i szkół rządowych średnich zgodnie z uchwałą „Spójni" z dnia 13go marca r. b.

4) Opierając się na dyskusjach jakie miały miejsce na ogólnych zebraniach „Spójni" i „Bratniej Pomocy" Zarząd poleca Kol. Olechnowiczowi, względnie jego zastępcy, postawienie na porządek dzienny Zjazdu sprawy stworzenia ogólnej, jednolitej organizacji niosącej pomoc materjalną młodzieży kształcącej się zagranicą, jako najlepszego czynnika mogącego współdziałać utrzymaniu bojkotu uniwersytetu warszawskiego.

5) We wszystkich innych sprawach delegat „Spójni" może głosować według swego uznania.

Zgodnie z Waszym życzeniem komunikujemy Wam, że sprawa bojkotu uniwersytetu warszawskiego była ponownie omawianą na zebraniu ogólnym d. 13 marca r. b.; większość mówców wypowiedziała się za dalszym bojkotem, trzech przemawiało w duchu przeciwnym wykluczając niemożliwość utrzymania bojkotu; [illegible] rezolucję, którą w swoim czasie Wam przesłałem, za dalszym bojkotem większością 9 głosów za, przeciw 4, przy 5-ciu wstrzymujących się; duża liczba tych ostatnich świadczy o niezdecydowaniu i pewnym pesymizmie.

× ×

×

W ostatniej chwili otrzymaliśmy komunikat o przystąpieniu „Ogniwa" do organizowanego Zjazdu; nie możemy zrozumieć, pomimo wyjaśniającego artykułu „Życia", który dziś nadszedł, jakie powody skłoniły Komitet organizujący do zmiany porządku dziennego i zastąpienia mającej być powziętą „uchwały" w sprawie bojkotu, uchwały obowiązującej ogół młodzieży polskiej, przez wyraz „[illegible]" (t.j.) ~~i~~ wypowiedzenie poszczególnych sekcji, opinji, bez nadania im mocy obowiązującej. Przypuszczamy, że ta zmiana zredukuje znaczenie zjazdu do minimum i sprawi tylko zamieszanie w opinji publicznej i poglądach większe niż dotychczas. Jeśli zjazd ma mieć istotną powagę i znaczenie, uchwały jego muszą być jasne, niedwuznaczne i stanowcze; musi on wskazać drogę po której ma dalej kroczyć młodzież, gdyż obecnie zatraca ona kierunek. By to osiągnąć należy wszelkiemi siłami przeciwdziałać secesjom, rozłamom, kompromisom; większość musi być wiążącą i narzucić swą wolę mniejszości. W obecnej chwili są tylko dwie drogi: dalszy bojkot lub jego zaprzestanie; czy jedna czy druga droga będzie obraną, winna ~~być~~ ona być uznaną przez ogół młodzieży (~~t.j. jego większość~~). Rozłamy, votum separatum i t. d. ostatecznie ~~naszą~~ młodzież już nie na dwa obozy ideowe jak dotychczas, ale na dwa obozy wzajemnie się wykluczające, rozmaite inicjatywy, kłótnie, polemika. Ten

prawidłowo pogodzenie się na jakąś ogólną formułę będzie również złe — nic nam nie pomoże i znów będzie ona rozmaicie komentowana i znów rozbije młodzież. Jedynem wyjściem jest jasność i stanowczość uchwały i lojalne podporządkowanie się mniejszości. Takiem jest moje zdanie osobiste, gdyż inni członkowie naszego Zarządu trochę inaczej to formułują, to też mój wniosek, że „w razie przyjęcia przez Zjazd uchwały sprzecznej z poglądami „Spójni" delegat jej winien lojalnie podporządkować się orzeczeniu większości i wszelkiemi sposobami dążyć by nie nastąpił rozłam w opinji młodzieży", został odrzucony jako zbyt kategoryczny i delegatowi pozostawiono wolną rękę. Ciekawym jakie jest Wasze zdanie?

× ×

×

Stojąc na stanowisku Sejmiku „Spójnia" przy[illegible] wielkie zadanie zorganizowania Ogólnej Bratniej Pomocy Polaków kształcących się zagranicą. Zjazd ogólnoakademicki jest jedyną instancją, która może tego dokonać. Dlatego też zwracamy się do Zarządu Związku z propozycją poparcia swą powagą zdania „Spójni" postawienia tej kwestji na porządku dziennym Zjazdu i przeprowadzenia jej w duchu naszych poglądów i uchwał VIII Zjazdu [illegible].

Przez kogo Zarząd [illegible] będzie reprezentowany? My byśmy najmilej widzieli Kol. Górkiewicza lub Mieczejewskiego. Odpiszcie! Z koleżeńskiem pozdrowieniem

[illegible signature]

sekretarz „Spójni"

„Spójnia"
Stow. Pol. Mł. Post.
w Paryżu.

Paryż, 7 lipca 1909 r.

№ 14.

Do Zarządu Związku
Stow. Pol. Mł. Post. w Leodjum.

Sz. Koledzy!

Jak pisałem w poprzedniej kartce nie mogłem z powodu ostatecznego egzaminu zajmować się biuletynem, dopiero po ukończeniu egzaminów wziąłem się do tego. Okazało się, że drukarz zwlekał aż do końca czerwca gdyż nie miał polskiego zecera, gdy jednak dostałem Waszą kartkę z zapowiedzeniem zaprzestania druku, pierwsze stronice były już w korekcie u Ks. Rajnela. Korekta była wprost straszna, ani jednego słowa nie złożono dobrze, mieliśmy naturalnie ciężką pracę. Próbowaliśmy się uwolnić od umowy z drukarnią, ale właściciel coś widać zmiarkował bo zgadza się na wszystkie ustępstwa. Format będzie większy niż przypuszczaliśmy, stronic osiem. W obecnej chwili robimy trzecią korektę i jeszcze jest mnóstwo błędów, biuletyn wyjdzie w tym tygodniu. Jest to rzeczywiście zbyt późno, ale co zrobić! Na nieszczęście musimy Wam donieść, że w drukarni zginął rękopis odezwy, więc nie możemy go wydrukować o ile nie nadeślecie dru-

giego. Już to się wielkie! Moglibyśmy nie wy[illegible] Biulety[illegible] zginie 25 fr. zadatku. Sądzimy, że lepiej go już wykupić dopłacając 35 fr., a przyda się on w Zakopanem i na początku następnego roku. Będzie już jaka taka próba wydawnictwa. Będzie 1000 egz. z tego 100 zostawiamy na Paryż, a resztę wyślemy wszystko. Ponieważ 900 egz. jest dla Was zadużo w obecnej chwili, więc napiszcie gdzie ma być [illegible] [illegible] ostatnim wypadku ile Wam przysłać egzemplarzy. Układ Biuletynu następujący:

1) Od Z. Z. S. P. M. P.
2) Akcja odczytowa
3) Poradnik i Biuro informacyjne.
4) Korespondencje z Fryburga, Antwerpji, Paryża i Leodjum
5) Wolna trybuna. (Art. Kol. Mierzejewskiego)
6) Kronika (wyciągi z pisma włoskiego)
7) Okólniki, zawiadomienia i [illegible]
8) Sprawozdanie Kasowe.
9) Od Wydawnictwa.
10) Z ostatniej chwili.

Napiszcie mi kiedy macie przygotować informacje dla poradnika, gdyż teraz właśnie zajęci egzaminami; potem się rozjadą i cała praca w Teb. uśnie.

Czy Przybyszewski oddał Wam 70 fr.?

Ponieważ kol. Zakrzewski wyjechał a ja wyjeżdżam za parę dni, więc adresujcie tymczasem:

M. Olechnowicz. 5, rue Sommerard, 5. (Ve)

Z koleżeńskim pozdrowieniem

K. Gietrzyński

Karlsruhe 8/VII 1909

Szanowni Koledzy,

W spóźnionej odpowiedzi na Wasz list z dnia 14/VI dziękujemy Wam serdecznie za zajęcie się sprawą naszej biblioteki. Nie omieszkaliśmy też zwrócić się do niek+ Monachium w tej sprawie, powołując się na Wasz list.
Bylibyśmy szczerze zadowoleni, gdyby nasza biblioteka powiększyła się dzięki Waszemu poparciu.
Składek za semestr letni niestety płacić nie możemy. Jest natomiast nadzieja, że liczba nasza zwiększy się z początkiem nowego semestru, będziemy więc mogli regularnie wnosić należną kwotę.
Zastosowawszy się do Waszego okólnika, zwołaliśmy zebranie+ dla omówienia sprawy szkolnej w Królestwie.
Wszyscy jednomyślnie wypowiedzieli się za zwołaniem wiecu, uznając, iż taktyka „Ogniwa", bojaźliwe przemilczanie tej palącej sprawy pogłębiłoby indyferentyzm społeczeństwa i zniewoliłoby rząd do stawiania nowych ograniczeń i utrudnień, tamujących rozwój szkolnictwa polskiego.
Przy omawianiu ~~s~~tosunku+ do bojkotu szkoły rosyjskiej starano się wykazać wszelkie straty i korzyści, jakie przyniósł bojkot ~~bojkot~~
Zyski — to opozycyjny nastrój społeczeństwa

istniejący na gruncie sprawy szkolnej i rozwój szkolnictwa polskiego – zasługa bojkotu. Straty – to deprawacja młodzieży, oderwanej od społeczeństwa, wpływ przemysłu i kraju. Brano pod uwagę i brak młodzieży w kraju, elementu pobudzającego, któryby mógł sprawie szkolnej popierać z lepszym powodzeniem; podkreślano zarówno fakt, iż na studja za granicę lub do Rosji wyjeżdża tylko młodzież bogatsza, średniejsi pozostają w kraju, zmuszeni przerywać studia. Zebranie wyniosło następującą rezolucję:
„Uznajemy utrzymanie bojkotu szkoły rosyjskiej w Królestwie za niezbędne ze względu na rozwój szkolnictwa polskiego i w celu utrzymania opozycyjnego nastroju społeczeństwa na gruncie sprawy szkolnej. Uważamy za rzecz z warunkami usprawiedliwioną wyjazdy kończących szkoły średnie polskie do Rosji na wyższe uczelnie i składanie matur w Królestwie, czy w Rosji." Sięganie po prawa i przywileje, jakie nam daje dyplom i matura rosyjska uznawano za naturalne ze względu na biedny stan kraju i ze względu na brak sił, uzdolnionych do pracy na różnych stanowiskach.
Rezolucja powyższa przeszła 16 głosami przeciw 2 wstrzymującym się, którzy twierdzili, iż nie mają prawa moralnego decydować tej sprawy, ~~jako~~ ze względu na wyjątkowe stanowisko, w jakiem się

znajdują, mając ~~po~~ możność kształcenia się za granicą.

Prosimy też o poruszenie na zjeździe sprawy stosunku do młodzieży, zdającej konkursowe egzaminy w warszawskiej politechnice, w celu przedstawienia świadectwa przy wstępowaniu do zagranicznych politechnik.

W kwestji wysłania delegata naszego stowarzyszenia na zjazd nic pewnego powiedzieć nie możemy.

Komunikując tę opinię naszego towarzystwa, iż mamy nadzieję, iż sprawa bojkotu nie będzie nadal straconą i Wy, koledzy, również do serca przyjmiecie, i będziecie jej gorąco bronili na zjeździe.

Łączymy koleżeńskie pozdrowienia
Za zarząd towarzystwa.

Bolesław Hac

P.S. Sprawę delegacji załatwimy stosownie do Waszego poufnego listu, który dopiero co otrzymaliśmy.

TOWARZYSTWO „BRATNIEJ POMOCY" SŁUCHACZÓW POLITECHNIKI
WE LWOWIE.

L. We Lwowie, dnia 14 lipca 1909 r.

Do

Szanownego Zarządu
Zw. St. P. M. P.

W odpowiedzi na okólnik Szanownego Zarządu, przysłany do naszego Towarzystwa, zawiadamiamy, iż w Zjeździe w Zakopanem Bratnia Pomoc stud. Politechniki udział weźmie przez wysłanie całej przypadającej jej liczby delegatów, a więc przez 13 reprezentantów.

Walne Zgromadzenie odbyte dn. 27 maja ustaliło opinję Towarzystwa, wypowiadającą się za bezwzględnym dalszym bojkotem.

Przy sposobności donosimy, iż komisja Zjazdowa, widząc różne nienormalności przy wyborze delegatów ze strony przeciwnej, postawiła żądanie wyboru komisji weryfikacyjnej dla Lwowa – w celu zebrania materjału do prac przyszłej komisji weryfikacyjnej Zjazdowej – z propozycją tą zwróciła się do Krakowa – sądzimy więc, że dobrze by było, by dla ułatwienia pracy komisji Zjazdowej delegaci wszystkich towarzystw przywieźli ze sobą materjały o nowi

i w danym [illegible] [illegible] się [illegible].

Za

Leon Nowakowski

przewodniczący:

[illegible]

w sekr.

Puławy, d. 21 Lipca 1909

Do Stowarzyszenia
Spójnia

Skończywszy w roku bieżącym 7 klasową realną szkołę Wróblewskiego w Warszawie, chciałbym wstąpić na politechnikę, najchętniej na elektrotechnikę —

W tym celu proszę Was o łaskawe udzielenie informacji, a szczególnie

Czy w Liège przyjmują z naszej szkoły na razie wszystkich studentów bez egzaminu

2. Wymienienie wydziałów - daty rozpoczęcia wykładów

3. Warunki minimalne utrzymania oraz wpis

Łączę tylko wyrazy

za wszelkie zakomunikowane mi szczegóły

Tymczasem łączę wyrazy poważania

Zygmunt Szatner

Adres
Pułtawa, Szubelska
imię i nazwisko

P. S. Wobec niemożności otrzymania marek zagranicznych na odpowiedź, proszę o list nefrankowany

364

Do Związku Polsk. Mł[odz]. Postęp.
„Spójnia"

W odpowiedzi na list Sz. Kolegów z Lipca r. b. uprzejmie Im komunikujemy, że na odbytem u nas zebraniu przeszedł następujący wniosek:
„Wypowiedziawszy się raz już w tej samej kwestii,
„w Z S P M P uważamy za zbyteczne przyjmowanie
„udział w ogłaszanym zjeździe.

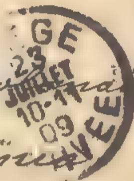
Z poważaniem

Zarz. Koresp. [illegible]

[illegible] 21 Lipca 09

Postkarte

Société polonaise
„Spójnia"

Dla Z. S. P. M. P.

Belgique Liege

33 rue de la Sirène

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

Juljusz Malkiak

[illegible]

Szanowni Koledzy!

Niniejszym zawiadamiamy Was że postanowiliśmy brać czynny udział w „Zjárdzie" w Zakopanym.
Na delegata został wybrany kol. Mazurkiewicz.
Przy sposobności przyszlemy Wam odpowiedzi na przysłany w swoim czasie nam kwestjonarjusz.

Z kol. poważaniem
Za Zarząd
J. Pawłowski

Lipsk w Lipcu 1909 r.

Zw. St. P. M. P.

Poufne.

Do Zarządów Towarzystw.

Koledzy:

Jak zapewne już wiecie z listów Komisyi Zjazdowej, ta ostatnia doszła do porozumienia z „Ogniwem" w sprawie urządzenia wspólnego Zjazdu. Obecnie jednak „Ogniwo" stara się wszelkiemi siłami nadać Zjazdowi wybitnie swoją markę, żądając by dwuch przewodniczących było z ich strony: jeden od „Ogniwa", drugi od „Zjednoczenia", a z naszej tylko jeden. Jak w tej sprawie tak i w całym szeregu innych, które wypłyną na Zjeździe jest rzeczą pewną, że strona przeciwna będzie chciała przeforsować swoje żądania, nie licząc się zupełnie z faktem istnienia dwuch odłamów młodzieży. Wobec tego zwracamy Waszą uwagę na niezbędny udział w Zjeździe wszystkich stowarzyszeń postępowych.
O ile nie będziecie mogli wysłać delegatów, to może wśród młodzieży lwowskiej lub krakowskiej macie ludzi, którym moglibyście powierzyć reprezentowanie Waszego Stowarzyszenia.
Prosimy zawiadomić nas, czy będziecie reprezentowani na Zjeździe i czy delegat będzie miał jakie dyrektywy.
Przy sposobności podajemy adres Komisyi Stypendjalnej Związkowej: - Zürich Culmannstrasse, 26 Polnischer Fortschrittlicher Verein.
Koledzy pragnący uzyskać stypendja rapperswilskie będą łaskawi przesyłać podania pod tym adresem.

Zarząd Związku.

Leodjum
w lipcu 1909 r.

[illegible] M. P. M. S.

[illegible]

Do Zarządów Towarzystw

Koledzy!

Jak wiecie już z listów Komisji Zjazdowej, to [illegible] doszła do porozumienia z „Ogniwem" w sprawie urządzenia wspólnego Zjazdu. Obecnie jednak „Ogniwo" stara się wszelkiemi siłami nadać Zjazdowi wyłącznie swoją markę, żądając by dwuch przewodniczących obrać z ich grona: jeden od „Ogniwa", drugi od „Zjednoczenia", a z naszej strony [illegible]. [illegible] tej sprawie [illegible] i w całym szeregu innych, stoi „Ogniwo" i na Zjeździe [illegible] rzeczą naturalną, że strona przeciwna będzie chciała przeforsować swoje żądania, nie licząc się zupełnie z faktem istnienia dwuch odłamów młodzieży. Wobec tego zwracamy Waszą uwagę na niezbędny udział w Zjeździe wszystkich Towarzystw [illegible]. O ile nie będziecie mogli wysłać delegatów, to może wziąć udział [illegible] lwowskiej lub krakowskiej [illegible] ludzi, którym moglibyście powierzyć reprezentowanie Waszego [illegible]. Prosimy zawiadomić nas, czy będziecie reprezentowani na Zjeździe i czy delegat będzie miał jakie [illegible].

[illegible] podajemy adres [illegible] Zürich C. [illegible] strasse [illegible] Polnischer [illegible] schriftlicher Verein.

Koledzy pragnący uzyskać stypendja rapperswilskie [illegible] łaskawie przesyłać podania pod tym adresem.

Zarząd Związku.

Prezydium

[illegible]

„ŻYCIE“
STOWARZYSZENIE POLSKIEJ
AKADEMICKIEJ MŁODZIEŻY
POSTĘPOWEJ WE LWOWIE.

369

[illegible]

ST
AI
PC

„ŻYCIE"
STOWARZYSZENIE POLSKIEJ
AKADEMICKIEJ MŁODZIEŻY
POSTĘPOWEJ WE LWOWIE.

[illegible]

370

[illegible]

Do Zarządu St. p. Mł. pol. „Związek" w Londynie.

Komunikujemy Wam, że po odbytych trzech wiecach w sprawie Zjazdu w Zakopanym, przyszliśmy do przekonania, że delegata od całej kolonii wysłać nie można, gdyż zdania co do spraw omawianych na Zjeździe byłyby rozbieżne i musieliśmy wobec tego przeciwdziałać chęci wielu wysłania delegata od całej Kolonii. To nam się zupełnie udało. Ponieważ ze względów technicznych nie mogliśmy wysłać swego delegata na Zjazd, zwróciliśmy się przeto do „Życia"

powierzające mu wybór delegata
z pośród kolonii lwowskiej.
Dyrektywy wraz z mandatem
przesłaliśmy na ręce
Tow. „Br. Pomoc" St. pol. we Lwowie.
Między innymi proponujemy
umieszczenie na porządku
dziennym dwóch punktów:
punkt 4-ty „Omówienie
stanu szkolnictwa polskiego".
punkt 5-ty: „Stosunek do
Żydów i [illegible]"

Z koleżeńskim pozdrowieniem

Za Zarząd „Związku"

podpisany: Banaś

Adres: E. Banaszewski;
Pérolles 73 III

Szanowny Panie,

Z kartki Pańskiej wyczytuję,
że musiało zajść jakieś
nieporozumienie.

Rzecz przedstawia się tak.

Spójnia paryska zobo-
wiązała się pokryć koszta
podróży mojej powrotnej
do Monachium. Tymczasem
tego pokryć nie mogła,
bo miała tylko 70 franków
dochodu. Za te pieniądze
oczywiście zajechać nie
mogłem. Prosiłem zatem-

i to jest źródło nieporozu-
mienia jednego z panów
Komitetowych, by mu się
wystarać jeszcze o 70
franków, które osobiście
zobowiązywałem się do 1go
lipca zapłacić. Ponieważ
atoli pożyczki tej nie
otrzymałem i gdzie indziej
sam o pieniądze się
wystarałem i tym sposobem
sam w Krakowie później
zapłaciłem, więc sprawa
ta sama przez się upadła
a o pożyczce więcej mowy

nie było.

Sądzę, że całe nieporozumienie jest ~~już~~ już zupełnie wyjaśnione.

A suma 30 franków nie jest wiele dla mnie bagatelą po ~~tl~~ po powrocie z Paryża zostałem wskutek niemożności zapłacenia 50 marek więzy-żowany

Serdeczne pozdrowienia i uścisk dłoni
zasyła
S. Przybyszewski

Altjoch bei Kochelsee
26 lipca 1907.

Uchwały, rezolucye i vota separata Zjazdu młodzieży polskiej w Zakopanem odbytego w dniach 26, 27 i 28 lipca 1909 r.

(Według oficyalnego komunikatu prezydyum Zjazdu).

I. Sprawa bojkotu szkół rosyjskich w Królestwie Polskiem.

Utrzymanie dalszego bojkotu uchwalono jednogłośnie. Potem głosowano imiennie nad dwoma wnioskami, zawierającymi umotywowanie powyższego stanowiska.

a) Wniosek t. zw. kompromisowy (Nowakowski – Antoniewicz) brzmi: „Zważywszy, iż walka o szkołę polską w Królestwie jest ściśle związaną z walką o wyzwolenie narodu, zważywszy, że drogą stopniowych ustępstw żadnych istotnych korzyści narodowych, politycznych i społecznych w obecnych warunkach wyskać w Królestwie nie można, zważywszy, że zaniechanie bojkotu w chwili, kiedy podstawą całego narodu może być tylko walka z zaborczym rządem rosyjskim – odbiłoby się zgubnie na losach ruchu wolnościowego w Polsce; zważywszy wreszcie, że od utrzymania bezwzględnego bojkotu zależy istnienie średniego szkolnictwa polskiego – Zjazd młodzieży polskiej w Zakopanem, solidaryzując się z nieugiętą walką ludu polskiego o wyzwolenie narodu, postanawia w dziedzinie swego bezpośredniego działania prowadzić nadal bezwzględny bojkot wyższych szkół rządowych w Królestwie".

Za wnioskiem tym oświadczyło się 212 głosów na ogólną liczbę oddanych 248 głosów.

b) Wniosek kol. Suchodolskiego (Spójnia, Kraków): „Zważywszy, 1) że obecny ruch szkolny w Królestwie, jest historycznie i co do istoty swej częścią składową ogólnej rewolucyi w caracie, że przyjął on decydujący i stanowczy charakter wówczas, gdy proletaryat polski łącznie z wieloplemiennym proletaryatem całego państwa rosyjskiego wystąpił do stanowczej walki z absolutyzmem, 2) zważywszy, że podczas całego dotychczasowego trwania ruchu szkolnego łączność ta ujawniała się niezmiennie, że zrozumienie tej łączności kazało młodzieży przystosować taktykę, formy i tempo swej walki do ogólnej taktyki rewolucyjnej – 3) zważywszy, że jedynie zwycięstwo rewolucyi zapewnić nam może szkołę polską, wolną, świecką, dostępną dla najszerszych warstw narodu – 4) zważywszy dalej, że powstała z osłabieniem sił rewolucyjnych i wzmagająca się reakcya w łonie społeczeństwa polskiego, objawiająca się w haniebnej polityce Koła Polskiego, jakoteż w dążeniach do nadania piętna wstecznictwa powstającym szkołom polskim – zwycięstwo to odsuwa – 5) zważywszy wreszcie, że trwająca dotąd, choć osłabiona bardzo walka o szkoły polskie w formie bojkotu szkoły rządowej – jest na tle powszechnego przygnębienia, zwątpienia, objawem dodatnim, ale przy rozpanoszonej kontrrewolucyi rządowej, i w łonie samego społeczeństwa nie ma widoków na bliskie zwycięstwo:

Zjazd wypowiada się za dalszym bojkotem, którego

utrzymanie zależy przedewszystkiem od spotęgowania się ruchu rewolucyjnego w caracie, i od skutecznej walki z reakcyą w łonie społeczeństwa polskiego. Udział społeczeństwa polskiego w tej walce powinien polegać nie na słowach zachęty, lecz na bezpośredniem, czynnem i ofiarnem współdziałaniu z młodzieżą w utrwaleniu i udostępnieniu szkoły polskiej dla jak najszerszych warstw społeczeństwa". - Za wnioskiem tym oddano 33 na 278 głosów

c) Wniosek kol. Antoniewicza: „Zjazd wzywa Polaków zamierzających wstąpić do wyższych szkół rządowych w Królestwie, do natychmiastowego zerwania stosunków z temi szkołami - a to pod groząc wyłączenia ze społeczności akademickiej młodzieży polskiej". Uchwalono jednogłośnie.

d). Deklaracya złożona przez kol. L. Nowakowskiego (Bratnia Pomoc studentów politechniki, Lwów):

Uznając, iż walka o zdobycie polskiej wolnej szkoły dostępnej dla najszerszych warstw ludu polskiego pracującego jest jednym z wybitniejszych przejawów polskiej rewolucyi; że zdobycie narodowego i demokratycznego szkolnictwa będzie tylko jednym z czynników zwycięzenia naszego ciemięzciela i wroga - rządu carskiego, przez zdobycie niepodległości narodowej drogą nieprzejednanej, zbrojnej walki rewolucyjnej; że zdobycie polskiego szkolnictwa jest jednem z bojowych haseł rewolucyjnego proletaryatu polskiego; iż zaprzestanie bojkotu w pierwszym rzędzie byłoby zdradą robotniczej klasy polskiej, ofiarnie walczącej dotychczas

oraz zaprzepaszczeniem jej żywotnych interesów kulturalnych; iż przyczyniły się do spotęgowania represyi i wzmocniły ugodowe dążności burżuazyjnych stronnictw polskich, uważając, iż dotychczasowe zdobycze na tym terenie walki o wyzwolenie społeczne, polityczne i narodowe są pozycyą graniczną, której opuszczać nie wolno, a którą rewolucyjny pracujący lud polski musi obwarować, by z niej wystąpić do dalszych walk o polską szkołę świecką, ludową i powszechną — uważamy dalsze bojkotowanie rządowych szkół rosyjskich w Królestwie Polskiem za konieczne." Deklaracyę tę podpisało 44 delegatów, mających 55 głosów.

II. <u>Sprawa wyjazdu na studya wyższe do Rosyi.</u>

a). <u>Wniosek kol. Antoniewicza</u> (Warszawa): „Będąc zdania, że dla zapewnienia normalnego rozwoju młodzieży polskiej w Królestwie, koniecznem jest skierowanie tej młodzieży do wyższych szkół w Galicyi lub za granicą, tudzież ze względu na bojkot wyższych zakładów naukowych w Królestwie — Zjazd młodzieży polskiej w Zakopanem oświadcza się przeciw wyjazdowi na studya do wyższych szkół w Rosyi. Zdawanie egzaminów w zakładach powyższych jest dopuszczalne jedynie dla osób, będących absolwentami zakładów polskich lub zagranicznych". (Za 154, przeciw 112, wstrzymało się 3)

b). Wniosek kol. <u>Suchodolskiego</u> (Spójnia, Kraków).

„Uważając, że walka ze szkołą rosyjską w Królestwie, jako narzędziem polityki wynarada-

wiającej nie ma nic wspólnego z walką ze szkołą rosyjską jako taką w Rosyi - Zjazd potwierdzając uchwały zjazdów w Leodyum i w Zurychu, uważa wyjazdy do zakładów naukowych w Rosyi na równi z wyjazdami zagranicę i pozostawia to uznaniu osób interesowanych". (Za 113, przeciw 156, wstrzymujących się 8).

c). Deklaracya delegatów z Rosyi, wniesiona przez kol. G. delegata Związku młodzieży postępowej w Petersburgu: „Delegaci organizacyi polskich w Cesarstwie, reprezentujący 20 mandatów z ogólnej liczby 30-u, protestują przeciw wnioskom, zakazującemu wyjazdów do Rosyi, gdyż: 1) wynarodawianie się młodzieży wyjeżdżającej na studya do Rosyi jest absolutnie nie dowiedzione i niezgodne z rzeczywistością 2) w centrach uniwersyteckich w Rosyi studenci Polacy w swoich organizacyach kształcą się i pracują pod względem narodowym, politycznym i społecznym. Jednocześnie protestujemy przeciw nieoględnym i niemotywowanym sądom o zgniłej kulturze rosyjskiej dla następujących powodów: utożsamianie wrogiego stosunku rządu rosyjskiego do społeczeństwa polskiego, z przychylnem i sprawiedliwem traktowaniem sprawy polskiej przez niektóre odłamy społeczeństwa rosyjskiego, utożsamianie pogromowych instynktów pracy rosyjskiej, ze zdrowym kierunkiem postępowej inteligencyi rosyjskiej uważamy za niesłuszne."

d) Votum separatum młodzieży postępowej. Kol. dr. Orłowicz (Życie, Lwów) złożył następujące oświadczenie: „Ogół biorących w Zjeździe ~~młodzie~~ delegatów młodzieży

dzieży postępowej zgłasza votum separatum przeciw odrzuceniu wniosku kol. Suchodolskiego, który zezwalał na wyjazd na studya wyższe do Rosyi – uważając, że jest on jedynie miarodajnym dla młodzieży postępowej." Votum separatum podpisało 101 delegatów, reprezentujących 132 głosy.

III. Potępienie dla Koła Polskiego w Dumie.

Wobec odrzucenia zgłoszonego w tej sprawie wniosku kol. ~~Aleksand~~ Strzeleckiego (Związek Młodzieży Postępowej za granicą w Leodyum) 82 głosami przeciw 78, młodzież postępowa złożyła następujące votum separatum: „Młodzież uważa za swój obowiązek napiętnować Koło Polskie w Dumie, które nie tylko oddało swe głosy za budżetem ministeryum oświaty, t.j. wyasygnowało rządowi Stołypina i Szwarca pieniądze na szkołę carostawną i rusyfikatorską, ale nadto głosowało wraz z prawicą przeciw opozycyi za wnioskiem paździerznikowca von Anrepa w Dumie, zalecającym rozwijanie w młodzieży szkół rządowych uczuć religijnych i patryotyzmu narodowo rosyjskiego". (92 podpisy, reprezentujące 122 głosów).

IV. Enuncyacya trzech stronnictw.

Wobec odrzucenia zgłoszonego w tej sprawie wniosku kol. Aleksandra Ringmana (Bratnia Pomoc st. politechniki, Lwów) 82 głosami przeciw 78, młodzież postępowa złożyła następujące votum separatum: „Uważając bojkot szkół rosyjskich za konieczny z rozmaitych powodów zasadniczych

i faktycznych, młodzież stwierdza, że enuncyacya trzech stronnictw, rzekomo reprezentujących opinię społeczeństwa polskiego, enuncyacya potępiająca bojkot szkoły rosyjskiej we wszelakiej formie - jest przejawem depresyi i ugodowych tendencyi, panujących w łonie stronnictw - oraz że nie jest ona wyrazem opinii młodzieży polskiej w tej kwestyi." (Podpisało 87 delegatów, reprezentujących 116 głosów).

V. Sprawa rozszerzenia praw absolwentów szkół polskich w Królestwie.

Uchwalono jednogłośnie wniosek kol. Peplowskiej (Polskie Zjednoczenie studentek, Lwów), uzupełniony poprawkami koleżanki S. (Zjednoczenie Młodzieży Narodowej, Petersburg), kol. M. Ringmana (Bratnia Pomoc st. politechniki, Lwów), kol. dr. Ostomina (Życie, Lwów) i kol. P. (Zjednoczenie towarzystw młodzieży polskiej za granicą, Leodyum), który brzmi:

„1). Zjazd żąda przyznania praw studentów zwyczajnych w szkołach wyższych w Austryi, abituryentom i abituryentkom prywatnych szkół polskich w Królestwie, tak gimnazyów, jak szkół realnych i handlowych, które tylko na skutek nieporozumienia praw tych dotąd nie otrzymały.

2). Zjazd żąda dopuszczenia kobiet poddanych rosyjskich w charakterze studentek zwyczajnych na wydział medyczny uniwersytetów austryackich

3). Zjazd solidaryzując się najzupełniej z żądaniami młodzieży żeńskiej na uniwersytetach Ga-

giellońskim i lwowskim, upoważnia akademickie organizacye kobiece, a mianowicie Polskie Zjednoczenie studentek wszechnicy lwowskiej, i Komisyę Równouprawnienia dla spraw studentek w Krakowie, do występowania w tej sprawie w imieniu ogólnego pierwszego zjazdu młodzieży polskiej.

4). Zjazd poleca Zarządowi Ogniwa i Lwowskiemu Komitetowi Organizacyjnemu † wybrać po czterech przedstawicieli do Komisyi Centralnej, z siedzibą we Lwowie lub Krakowie, i szeregu komisyi lokalnych, któreby się zajęły zarówno realizacyą uchwał tyczących się ułatwienia wstępu abituryentów szkół polskich w Królestwie do wyższych zakładów naukowych w Galicyi i Zachodniej Europie, jak i organizacyą pomocy materyalnej dla tych słuchaczy, którzy na skutek bojkotu wyższych szkół rządowych w Królestwie, zmuszeni są studyować po za granicami państwa rosyjskiego.

Zjazd zwraca się do „Zjednoczenia towarzystw polskiej młodzieży zagranicą" i do „Związku stowarzyszeń polskiej młodzieży postępowej zagranicą", by w połączeniu z Komisyą Centralną, podjęły starania w celu rozszerzenia praw abituryentom i abiturientkom średnich szkół polskich w Królestwie, uwzględniając szczególnie szkoły handlowe".

VI. Sprawa pomocy materyalnej.

Nad wszystkimi wnioskami w tej sprawie wobec niemożności porozumienia się, Zjazd przeszedł do porządku dziennego.

Deklaracya młodzieży narodowej:

„Delegaci młodzieży narodowej oświadczają: Wypowiedzieliśmy się przeciw wnioskowi komisyi w sprawie poparcia materyalnego dla młodzieży studyującej nie dlatego, abyśmy byli przeciwnikami zasadniczymi wspólnej akcyi na tem polu, lecz dla braku gwarancyi, iż fundusze nie zostałyby obrócone na wyjazdy do Rosyi, a więc na cel niezgodny zarówno z przekonaniami naszemi, jak i uchwałami obecnego Zjazdu. Z tego samego względu w Komisyi wspólnej na porządek dzienny sprawy tej nie dopuścimy, dopóki gwarancyi odnośnej nie otrzymamy."

VII. Puzyna i Słowacki

Wniosek kol. dr. Orłowicza (Życie, Lwów): „Polska młodzież akademicka, zebrana na Zjeździe w Zakopanem w dniu 23 lipca 1909 r. protestuje gorąco przeciw samowoli biskupa Puzyny, zamykającego zwłokom Juliusza Słowackiego wrota Wawelu, i wyraża opinię, że w celu usunięcia Panteonu narodowego z pod wpływu obskurantyzmu klerykalnego konieczną jest sekularyzacya Wawelu – a zarazem łączy się z głosem całego społeczeństwa, domagającego się złożenia zwłok Słowackiego obok prochów królów i zwłok Mickiewicza i Kościuszki."

Uchwalono wszystkimi głosami przeciw dwom.

Za

Stanisław Heinz
sekretarz

Dr. Mieczysław Orłowicz
przewodniczący

UCHWAŁY

w sprawie bojkotu szkół rosyjskich w Królestwie Polskiem I. ogólnego Zjazdu delegatów towarzystw młodzieży polskiej (w Zakopanem, dnia 26, 27 i 28 lipca 1909 r.).

Uchwała zasadnicza:

„Zjazd uchwala dalsze trwanie bojkotu rosyjskich szkół w Królestwie Polskiem".

(Przyjęto jednomyślnie).

Wniosek motywowany:

„Zważywszy, iż walka o szkołę polską w Królestwie jest ściśle związana z walką o wyzwolenie narodu;

zważywszy, iż drogą stopniowych ustępstw żadnych istotnych korzyści narodowych, politycznych i społecznych w obecnych warunkach uzyskać w Królestwie nie można;

zważywszy, że zaniechanie bojkotu w chwili, kiedy postawą całego narodu może być tylko walka z zaborczym rządem rosyjskim, — odbiłoby się zgubnie na losach ruchu wolnościowego w Polsce;

zważywszy wreszcie, że od utrzymania bezwzględnego bojkotu zależy istnienie średniego szkolnictwa polskiego —

Zjazd młodzieży polskiej w Zakopanem, solidaryzując się z niegiętą walką ludu polskiego o wyzwolenie narodu, postanawia w dziedzinie swego bezpośredniego działania prowadzić nadal bezwzględny bojkot wyższych szkół rządowych w Królestwie".

Za wnioskiem wypowiedziało się 143 delegatów, reprezentujących 212 głosów (z ogólnej liczby 472 głosujących reprezentujących 248 głosów).

Dodatek do wniosku:

„Zjazd Młodzieży Polskiej w Zakopanem wzywa Polaków, zamierzających wstąpić do wyższych szkół rządowych w Królestwie, do natychmiastowego zerwania wszelkich stosunków z temi szkołami, pod grozą wyłączenia ze społeczności akademickiej młodzieży polskiej".

(Przyjęto jednomyślnie).

Wniosek w sprawie wyjazdów do szkół wyższych w Rosyi:

„Będąc zdania, iż dla zapewnienia rozwoju normalnego młodzieży polskiej w Królestwie koniecznem jest kierowanie tej młodzieży do wyższych szkół w Galicyi lub zagranicą, tudzież ze względu na bojkot wyższych zakładów naukowych w Królestwie —

Zjazd młodzieży polskiej w Zakopanem orzeka się przeciw wyjazdom na studya do szkół wyższych w Rosyi.

Zdawanie egzaminów w zakładach powyższych jest dopuszczalne jedynie dla osób, będących absolwentami uniwersytetów polskich lub zagranicznych.

Zjazd młodzieży polskiej w Zakopanem zwraca się do całej młodzieży polskiej z wezwaniem, aby odbywała studya wyższe w Galicyi lub zagranicą.

Zjazd młodzieży polskiej w Zakopanem wzywa społeczeństwo starsze, aby to stanowisko młodzieży czynnie i moralnie poparło“.

(Za wnioskiem wypowiedziało się 154 głosów z ogólnej liczby 266 głosów).

Złożono następujące *votum separatum:*

„Zważywszy, że walka ze szkołą rosyjską w Królestwie, jako narzędziem polityki wynaradawiającej rządu carskiego nie ma nic wspólnego z walką ze szkołą rosyjską, jako taką w Rosyi —

Zjazd, potwierdzając uchwały Zjazdów w Leodyum i Zurychu, uważa wyjazdy do zakładów naukowych w Rosyi na równi z wyjazdami zagranicę i pozostawia to uznaniu osób zainteresowanych“.

W imieniu całej młodzieży postępowej, zgromadzonej na Zjeździe w Zakopanem, oświadczamy, iż za miarodajną dla nas dyrektywę w sprawie wyjazdów do Rosyi uważamy przytoczone votum separatum.

(101 podpisów, reprezentujących 123 głosy).

Rocznik XVIII.

Rocznik XVIII.

Dział Inseratowy: Kraków, ul. Marka 21.

Ogłoszenia (inseraty)
kosztują od miejsca wiersza jednoszpaltowego drobnym drukiem (petitem) za pierwszy raz 20 halerzy, następnie po 10 hal. — Nadesłane od miejsca wiersza drukiem petitowym po 40 hal. za każdy raz. Śluby, zaręczyny i nekrologi po 80 hal. od wiersza za każdy raz.
Załączniki (prospekty i t. d.) przyjmuje się za cenę 2 kor. za 100 egzemplarzy dla zamiejscowych, a 1 kor. za 100 egzemplarzy dla miejscowych prenumeratorów.

Reklamacye otwarte są wolne od opłaty pocztowej. — Redakcya rękopisów nie zwraca i bezimiennych listów nie uwzględnia.

Zjazd polskiej młodzieży akademickiej.

(Sprawa bojkotu szkół rosyjskich w Królestwie).

Zakopane, 26 lipca.

Już od kilku dni dawało się tu spostrzegać powszechne zainteresowanie mającym się odbyć zjazdem młodzieży. Coraz większa liczba delegatów zjeżdżała się ze wszystkich krańców Europy zachodniej i państwa rosyjskiego, a z uniwersytetów krakowskiego i lwowskiego i z politechniki lwowskiej oprócz delegatów przybywali akademicy całemi grupami.

Dwa ostatnie dni przed zjazdem poświęcone były zebraniom poszczególnych odłamów przekonaniowych oraz posiedzeniom zjednoczonych komitetów organizacyjnych młodzieży narodowo-demokratycznej i postępowej. Poza tem w przeddzień zjazdu odbył się komers w celu bliższego zaznajomienia się przybyłych delegatów.

Dziś, w poniedziałek zjazd miał rozpocząć obrady o godz. 10 rano. Ponieważ jednak wydawanie kart legitymacyjnych delegatom i biletów wstępu gościom, których musieli polecać delegaci, trwało kilka godzin, więc zagajenie zjazdu odbyć się mogło dopiero o godz. 12.

W wielkiej sali „Morskiego Oka“ na estradzie zajął miejsce komitet organizacyjny. Cała niemal sala wypełniła się delegatami i delegatkami, noszącymi specyalne odznaki. Publiczność, czyli „goście“, zajęli galeryę. Pod estradą z obu stron umieścili się przedstawiciele prasy.

Zagaił zjazd przedstawiciel „Ogniwa“. Jest to może pierwszy wypadek — zaznaczył mowca — że wszystkie polskie stowarzyszenia akademickie, bez różnicy partyi i prądów, wysłały delegatów na wspólny zjazd. Stało się tak dlatego, że jedna sprawa doniosłej wagi wysunęła się na plan pierwszy polskiego życia. Jest nią sprawa szkolna. Gdy przed 4 laty zmusiliśmy rząd rosyjski do zamknięcia rosyjskich szkół wyższych w Królestwie, żywiliśmy nadzieję, że zwyciężymy. Byliśmy silni jednością i niezłomną gotowością do walki. Dotychczas jednak zwycięstwo nie przyszło. Nie zdobyliśmy jeszcze na wrogu tych ustępstw, o które walka się rozpoczęła. Ale nie znaczy to, że walka skończona. Nie czas jeszcze robić bilansu, lecz czas obmyślić sposoby dalszej walki. Chodzi nie o rezygnacyę z naszych postulatów w sprawie szkolnej, lecz o rewizyę stanowiska młodzieży w sprawie samej walki.

W tym celu został właśnie zwołany zjazd. Mowca wyraża radość, że wspólna inicyatywa „Ogniwa“ i lwowskiego komitetu po-

demickiej.
28 lipca.
obrad na
y, jednak
y namię
nad wy
w obra

dach nad pierwszym punktem porządku dziennego (bojkot rosyjskich szkół wyższych w Królestwie i sprawa wyjazdu na studya wyższe do Rosyi), musimy bliżej się przyjrzeć ugrupowaniu ideowemu zjazdu. Ogółem przybyło 239 delegatów, reprezentujących sto kilkadziesiąt stowarzyszeń, a mających mandatów prawdopodobnie przeszło 350. W liczbie reprezentowanych stowarzyszeń są t. zw. narodowe, dalej nieliczne postępowo-demokratyczne, wreszcie socyalistyczne, barwy PPS. frakcyi rewolucyjnej i lewicy; socyaldemokracya, zdaje się, wcale nie jest reprezentowana.

Narodowcy, a właściwie narodowi demokraci ze słabą domieszką frondy stanowią nieco więcej niż połowę wszystkich delegatów; naogół więc zjazd podzielony jest na dwa silne oddziały: „narodowy“ i „postępowy“.

Ale pod względem liczby głosów sytuacya przedstawia się nieco odmiennie, gdyż mnóstwo delegatów, przeważnie zresztą z odłamu narodowego, rozporządza podwójnemi mandatami.

Dyskusya, trwająca cały dzień, jaskrawo wykazała, że żadnych przeciwników dalszego bojkotu szkół wyższych śród przedstawicieli niema. Zaledwie dwóch mowców (jeden S. D. a drugi, nie delegat, przedstawiciel młodzieży szkół średnich) podniosło pewne wątpliwości przeciwko słuszności w obecnym momencie politycznym dalszego bojkotu.

Niezgoda zaznaczała się tylko w kwestyi szkół średnich, przyczem postanowiono sprawę bojkotu tych szkół zupełnie usunąć z porządku dziennego.

Nie trzeba jednak przypuszczać, że następstwem tak jednolitej opinii bojkotowej musiał być jakiś idylliczny tok obrad. Przeciwnie. Zgadzając się na proklamowanie dalszego bojkotu, poszczególne grupy zupełnie inaczej to stanowisko swoje motywowały i co ważniejsza inaczej jego charakter, znaczenie, prawdopodobne wyniki i zależność od ogólnych przejawów życia politycznego u nas określały.

O ile narodowcy (z wyjątkiem jednego mowcy z frondy) traktowali walkę o szkołę polską, jako sprawę samą w sobie, a do pewnego stopnia przypisywali nawet tej walce rozstrzygające znaczenie w dążeniach wyzwoleńczych narodu, przeceniając rolę społeczną młodzieży akademickiej, to socyaliści podkreślali zależność wzrastania lub słabnięcia bojkotu od całokształtu rewolucyjnego zmagania się mas ludowych z caratem.

Zresztą i śród socyalistów jedności nie było. Akademicy, przyznający się do lewicy P. P. S., zalecając dalszy bojkot uważali równocześnie za konieczne zaznaczać, że wal-

powiększały hałas, a wreszcie z tysiącznych gardzieli rozległ się wrzask, który pokrył ryk byków i krzyki ofiar. Gwent począł wściekle szarpać ścianę, gdy płomienie wzrosły, obwijając boki klatki, sycząc wśród prętów, wypełniając wnętrze olkrzymiego ogrodzenia gęstym zielonym dymem. Naraz wielka fala ognia wzbiła się w górę, rzucając czerwone blaski na las i szeregi widzów.

Ci, co stali na skraju pierścienia, ujrzeli w samym środku płomieni, wysoko, wśród ściany, splecionej z łoziny, człowieka. Na jego twarzy, wyglądającej przez otwór, przedarty rękoma w ścianie, widać było raczej zdziwienie, niż strach lub ból. Raptownie zdziwie-

ze zadziwieniem (jak — nie wiem sam) że miał bardzo poważne wątpliwości co do swej wiedzy w prowadzeniu operacyi.

Myśli Mowbray'a mogłem też widzieć. Myślał, że postępowanie Haddona wykazywało za wiele specyalisty. Nowe myśli podniosły się, jak bańki w strumieniu wzburzonej medytacyi i pękły jedna po drugiej w małym jasnym punkcie jego świadomości. Nie mógł nie zauważyć i nie podziwiać żwawej zręczności Haddona, mimo swe zawistne usposobienie i skłonność do obniżania zalet starszego operatora. Ujrzałem swą wątrobę obnażoną na światło dzienne. Byłem olśniony swym stanem. Nie czułem, abym był martwy, a jednak byłem czemś odmiennem od mego żyjącego ja. Szare przygnębienie, które ciążyło nademną przeszło przez rok i zabarwiało odpowiednio moje myśli, zniknęło. Spostrzegałem i myślałem bez wszelkiego emocyonalnego odcienia. Zastanawiałem się, czy każdy w ten sposób odbierał wrażenia pod chloroformem i zapominał o tem po przebudzeniu. Nie było wygodnem zajrzeć w czyjąś głowę i nie módz zapomnieć.

Chociaż nie uważałem się jeszcze za umarłego, jednak widziałem wyraźnie, że mam ... To zwróciło znów ...

o za-

 mło-
alicyi

 star-

Kraków, śro

oddźwięk i je-
 nadzieję, że

mieniem orga-
 Oznajmia on,
zła właściwie
esarstwie ro-
 specyalnych
zież żyje, do
rzystąpił ko-
niwo“ ze swej
j samej spra-
zały rokowa-
 zjazdu. Po
 się rzecz do
 zjazd przed-
eży akademi-
 różnice prze-

jazd odbędzie
emnych prze-
 im, aby ob-
posób godny

 zjazd zga-
ławowi Sie-
 Daniłow-
vitać. Burzli-
odpowiedzią.
estradę Sie-
wienie:

mierzy.

ierwszy roz-
ko pierwsze
 obala trony
zieję na ja-
owszechne i
 niesie wy-
okrzywdzo-
kowi służyć
 witam was
ów Niepod-
 Polski Nie-

ły podzięką

 wszedł na
“ i w pię-
zjazd mło-
 duch wy-
niepodległej
 wśród bu-
o postaram
adencyi.
yboru pre-

Rocznik XVIII.

iałki

Zjazd polskiej młodzieży akademickiej.

Zakopane, 28 [illegible]

Po burzliwym pierwszym dniu obrad nastąpił drugi, na pozór spokojniejszy, jednakże również brzemienny w epizody namiętne.

By się zoryentować w dyskusyi nad wygłoszonemi referatami, a właściwie w obradach nad pierwszym punktem porządku dziennego (bojkot rosyjskich szkół wyższych w Królestwie i sprawa wyjazdu na studya wyższe do Rosyi), musimy bliżej się przyjrzeć ugrupowaniu ideowemu zjazdu. Ogółem przybyło 239 delegatów, reprezentujących sto kilkadziesiąt stowarzyszeń, a mających mandatów prawdopodobnie przeszło 350. W liczbie reprezentowanych stowarzyszeń są t. zw. narodowe, dalej nieliczne postępowo-demokratyczne, wreszcie socyalistyczne, barwy PPS. frakcyi rewolucyjnej i lewicy; socyaldemokracya, zdaje się, wcale nie jest reprezentowana.

Narodowcy, a właściwie narodowi demokraci ze słabą domieszką frondy stanowią nieco więcej niż połowę wszystkich delegatów; naogół więc zjazd podzielony jest na dwa silne oddziały: „narodowy“ i „postępowy“.

Ale pod względem liczby głosów sytuacya przedstawia się nieco odmiennie, gdyż mnóstwo delegatów, przeważnie zresztą z odłamu narodowego, rozporządza podwójnemi mandatami.

Dyskusya, trwająca cały dzień, jaskrawo wykazała, że żadnych przeciwników dalszego bojkotu szkół wyższych śród przedstawicieli niema. Zaledwie dwóch mowców (jeden S. D. a drugi, nie delegat, przedstawiciel młodzieży szkół średnich) podniosło pewne wątpliwości przeciwko słuszności w obecnym momencie politycznym dalszego bojkotu.

Niezgoda zaznaczała się tylko w kwestyi szkół średnich, przyczem postanowiono sprawę bojkotu tych szkół zupełnie usunąć z porządku dziennego.

Nie trzeba jednak przypuszczać, że następstwem tak jednolitej opinii bojkotowej musiał być jakiś idylliczny tok obrad. Przeciwnie. Zgadzając się na proklamowanie dalszego bojkotu, poszczególne grupy zupełnie inaczej to stanowisko swoje motywowały i co ważniejsza inaczej jego charakter, znaczenie, prawdopodobne wyniki i zależność od ogólnych przejawów życia politycznego u nas [illegible].

[illegible]le narodowcy (z wyjątkiem jednego mowcy z frondy) traktowali walkę o szkołę polską, jako sprawę samą w sobie, a do pewnego stopnia przypisywali nawet tej walce decydujące znaczenie w dążeniach wyzwoleńczych narodu, przeceniając rolę społeczną młodzieży akademickiej, to socyaliści podkreślali zależność wzrastania lub słabnięcia bojkotu od całokształtu rewolucyjnego zmagania się mas ludowych z caratem.

Zresztą i śród socyalistów jedności nie było. Akademicy, przyznający się do lewicy P. P. S., zalecając dalszy bojkot uważali równocześnie za konieczne zaznaczać, że wal-

ze zdziwieniem (jak — nie wiem sam) że miał bardzo poważne wątpliwości co do swej wiedzy w prowadzeniu operacyi.

Myśli Mowbray'a mogłem też widzieć. Myślał, że postępowanie Haddona wykazywało za wiele specyalisty. Nowe myśli podniosły się, jak bańki w strumieniu wzburzonej medytacyi i pękły jedna po drugiej w małym jasnym punkcie jego świadomości. Nie mógł nie zauważyć i nie podziwiać żwawej zręczności Haddona, mimo swe zawistne usposobienie i skłonność do obniżania zalet starszego operatora. Ujrzałem swą wątrobę obnażoną na światło dzienne. Byłem olśniony swym stanem. Nie czułem, abym był martwy, a jednak byłem czemś odmiennem od mego żyjącego ja. Szare przygnębienie, które ciążyło nademną przeszło przez rok i zabarwiało odpowiednio moje myśli, zniknęło. Spostrzegałem i myślałem bez wszelkiego emocyonalnego odcienia. Zastanawiałem się, czy każdy w ten sposób odbierał wrażenia pod chloroformem i zapominał o tem po przebudzeniu. Nie było wygodnem zajrzeć w czyjąś głowę i nie módz zapomnieć.

Chociaż nie uważałem się jeszcze za umarłego, jednak widziałem wyraźnie, że mam [illegible]. To zwróciło znów ma-

stępowej młodzieży znalazła oddźwięk i jeszcze raz witając zjazd wyraża nadzieję, że prace zjazdu będą owocne.

Dr Orłowicz wita zjazd imieniem organizacyi młodzieży postępowej. Oznajmia on, że inicyatywa tego zjazdu wyszła właściwie od młodzieży, studyującej w cesarstwie rosyjskiem i że jedynie skutkiem specyalnych warunków, w jakich ta młodzież żyje, do zrealizowania jej inicyatywy przystąpił komitet lwowski. Ponieważ i „Ogniwo“ ze swej strony organizowało zjazd w tej samej sprawie, więc oba komitety nawiązały rokowania celem odbycia wspólnego zjazdu. Po wzajemnych ustępstwach udało się rzecz do skutku doprowadzić. Jest to I. zjazd przedstawicieli całej polskiej młodzieży akademickiej bez względu na kordony i różnice przekonaniowe.

Mowca wyraża nadzieję, że zjazd odbędzie się bez przykrych waśni i wzajemnych przeszkód i witając delegatów życzy im, aby obrady toczono poważnie i w sposób godny tak doniosłej sprawy.

Dr Orłowicz zapytuje, czy zjazd zgadza się, by udzielono głosu Wacławowi Sieroszewskiemu i Gustawowi Daniłowskiemu, którzy chcą zjazd powitać. Burzliwe oklaski były potwierdzającą odpowiedzią.

Witany oklaskami wchodzi na estradę Sieroszewski. Oto jego przemówienie:

Witam Cię, młodzi polska!
Witam Cię słowami pieśni:
Tyś naczelna,
Bo na Twoich barkach leży
Dług przeszłości, skarb szermierzy.

Witam ten zjazd Twój, jako pierwszy rozbrzask po nocy przygnębienia, jako pierwsze drgnięcie tej fali nieśmiertelnej, co obala trony starych przesądów, co budzi nadzieję na jasną przyszłość, na braterstwo powszechne i powszechne szczęście; tej fali co niesie wyzwolenie wszystkim uciśnionym i pokrzywdzonym... A ponieważ sądzono człowiekowi służyć ludzkości przez lud swój, więc witam was przedewszystkiem, jako bojowników Niepodległej Polski, witam was w imię Polski Niepodległej.

Ponowne, długotrwałe oklaski były podzięką dla znakomitego powieściopisarza.

Tak samo owacyjnie witany, wszedł na trybunę autor „Z minionych dni“ i w pięknem przemówieniu przywitał zjazd młodzieży, wśród której nie zamarł duch wyzwoleńczy. Okrzykiem na cześć niepodległej Polski zakończył Daniłowski wśród burzy oklasków. Mowę Daniłowskiego postaram się przesłać w następnej korespondencyi.

Po mowach przystąpiono do wyboru prezydyum, w skład którego weszło 2 przewodniczących, 2 zastępców i 4 sekretarzy po jednakowej liczbie ze strony narodowo-demokratycznej i postępowej.

Akad. Jurski, jeden z przewodniczących, otwierając zjazd, zaznaczył, że jakkolwiek wybrany jest jako mąż zaufania jednego odłamu delegatów, będzie się uważał tylko za przewodniczącego zjazdu i z taką samą bezstronność prosi wszystkich delegatów.

Akad. Przemyski, drugi przewodniczący, zaznajamia delegatów z uchwalonym przez komisyę organizacyjną regulaminem obrad.

Następnie również przez aklamacyę wybrano komisyę weryfikacyjną, z 8 członków złożoną, poczem przewodniczący odczytał opracowane już dyrektywy dla tej komisyi.

Regulamin, nad którym dyskusyi żadnej nie otwierano, zawierał punkty, które z konieczności musiały doprowadzić do niepożądanych komplikacyj. I tak się też stało. Pochodziło to stąd, że prezydyum absolutnie nie pozwalało zabierać głosu w kwestyach formalnych, ani do sprawy samego regulaminu, ani do uzupełnienia względnie zmiany dyrektyw dla komisyi weryfikacyjnej.

Stało się to powodem przykrych zgrzytów, spotęgowanych jeszcze przez nieudolność obu przewodniczących. W rezultacie pierwsze przedpołudniowe posiedzenie zamknięte zostało o godz. $1^1/_4$ przy powszechnem wzburzeniu.

Drugie posiedzenie naznaczono na godzinę 4 po południu. *K.*

---

ka o szkolnictwo narodowe natrafia obecnie na przeszkody nietylko ze strony rządu carskiego, ale także — reakcyi w łonie naszego społeczeństwa, i że przeto wskazane jest wypowiedzieć w danej rezolucyi, oprócz haseł bojkotu, także stanowisko względem tej reakcyi i odpowiednio określić, o jaką szkołę polską lud i z nim młodzież walczy.

Akademicy z frakcyi rewolucyjnej P. P. S., nie występując zasadniczo przeciwko powyższemu pojmowaniu akcyi szkolnej, zastrzegali się jednak przed zespalaniem jej z losami powszechnej rewolucyi w państwie rosyjskiem i, podkreślając niepodległościowe dążenia rewolucyi polskiej, ujmowali bojkot szkolny, jako jeden z przejawów walki o niepodległość. Poza tem ze względów taktycznych starali się w swojej rezolucyi uniknąć takich zwrotów, któreby ją czyniły nie do przyjęcia dla większości zjazdu.

Ponieważ na specyalnej konferencyi postępowców nie udało się dojść do porozumienia w sprawie unifikacyi rezolucyi bojkotowej, więc frakcyoniści postanowili zawrzeć kompromis co do tego punktu z narodowcami. Ostatecznie drogą wzajemnych ustępstw kompromis taki doszedł do skutku. Do kompromisu tego przyłączyli się również postępowcy niesocyaliści, — z których jeden poprzednio także wystąpił z osobną rezolucyą.

Ostatecznie pozostały dwie następujące rezolucye:

I. kompromisowa: „Zważywszy, iż walka o szkołę polską w Królestwie jest ściśle związana z walką o wyzwolenie narodu, zważywszy, iż drogą stopniowych ustępstw żadnych stalszych korzyści narodowych, politycznych i społecznych w obecnych warunkach uzyskać w Królestwie nie można, zważywszy, że zaniechanie bojkotu w chwili, kiedy postawą całego narodu może być tylko walka z zaborczym rządem rosyjskim, odbiłoby się zgubnie na losach ruchu wolnościowego w Polsce, zważywszy wreszcie, iż od utrzymania bezwzględnego bojkotu wyższych szkół rządowych w Królestwie zależy istnienie średniego szkolnictwa polskiego — zjazd, solidaryzując się z nieugiętą walką ludu polskiego o wyzwolenie narodu, postanawia w dziedzinie swego bezpośredniego działania prowadzić nadal bezwzględny bojkot wyższych szkół rządowych w Królestwie“.

II. „lewicowa“: 1) Zważywszy, że obecny ruch szkolny w Królestwie jest historycznie i co do swej istoty częścią składową ogólnej rewolucyi w caracie, że przyjął on decydujący i stanowczy charakter wówczas, gdy proletaryat polski łącznie z wieloplemiennym proletaryatem całego państwa rosyjskiego wystąpił do stanowczej walki z absolutyzmem; 2) zważywszy, że podczas całego dotychczasowego trwania ruchu szkolnego łączność ta ujawniała się niezmiennie, że zrozumienie tej łączności kazało młodzieży przystosować taktykę, formy i tempo swej walki do ogólnej taktyki rewolucyjnej; 3) zważywszy, że jedynie zwycięska rewolucya zapewnić nam może szkołę polską, wolną, świecką, dostępną dla najszerszych warstw narodu; 4) zważywszy dalej, że powstała wraz z osłabieniem sił rewolucyjnych i wzmagająca się reakcya w łonie społeczeństwa polskiego, objawiająca się w haniebnej polityce Koła polskiego, jakoteż w dążeniach do nadania piętna wstecznictwa powstającym szkołom polskim, zwycięstwo to [illegible]; 5) zważywszy wreszcie, że trwająca dotąd, lecz osłabiona bardzo, walka o szkoły polskie w formie bojkotu szkoły rządowej jest na tle powszechnego przygnębienia i zwątpienia objawem dodatnim, choć przy rozpanoszonej kontrrewolucyi rządowej i reakcyi w łonie samego społeczeństwa nie ma widoków na bliskie zwycięstwo — zjazd wypowiada się za dalszym bojkotem, którego utrzymanie zależy przedewszystkiem od spotęgowania się ruchu rewolucyjnego w caracie i od skutecznej walki z reakcyą w łonie społeczeństwa polskiego. Udział społeczeństwa polskiego w tej walce powinien polegać nie na słowach zachęty, lecz na bezpośredniem, czynnem i ofiarnem współdziałaniu z młodzieżą w utrwaleniu i udostępnieniu szkoły polskiej dla jak najszerszych warstw“.

Przed oddaniem tych rezolucyj pod głosowanie prezydyum zarządziło głosowanie nad zasadniczym wnioskiem: „Zjazd uchwala dalsze trwanie bojkotu rosyjskich szkół wyższych“.

Burzliwymi oklaskami przyjęto stwierdzenie, że wszyscy jednomyślnie głosowali za tym wnioskiem.

Następne głosowanie nad dwiema przytoczonemi rezolucyami dało ten wynik, że za kompromisową wypowiedziała się ogromna większość zjazdu, a za „lewicową“ mniejszość, złożona z 33 głosów. *K.*

---

skiego w Dumie, a drugi — znaną enuncyacyę trzech burżuazyjnych stronnictw politycznych po zamknięciu szkół polskich w Warszawie. Młodzież narodowo-demokratyczna, niepomna własnej argumentacyi i uchwały bojkotowej, wrogo przeciwstawiających się wszelkiej ugodowości i korzeniu się przed władzami, postanowiła nie dopuścić nawet do głosowania nad temi rezolucyami. Pozor nie motywowała swoje stanowisko tem, że sprawy te nic wspólnego nie mają ze sprawą bojkotu, w samej zaś rzeczy poszczególni jej przedstawiciele gorąco stawali w obronie rozpanoszonej w naszych sferach posiadających „realnej polityki". Tę dwulicowość wytykał niejeden z mowców socyalistycznych; pomimo to większością głosów uchwalono zdjęcie z porządku dziennego obu wniosków.

Na to **ogół postępowych delegatów solidarnie** w liczbie 98 osób odpowiedział wniesieniem tych samych wniosków, jako deklaracyj postępowej mniejszości zjazdu. Byłoby niezawodnie więcej podpisów, gdyby nie to, że pewna liczba delegatów już się była rozjechała. Oto te deklaracye:

I. Młodzież (postępowa) uważa za swój obowiązek napiętnować Koło polskie w Dumie, które nietylko oddało swe głosy za budżetem ministeryum oświaty, tj. wyasygnowało rządowi Stołypina i Szwarca pieniądze na szkołę carosławną i rusyfikatorską, ale nadto głosowało wraz z prawicą przeciw opozycyi za wnioskiem październikowca v. Anrepa, zalecającym rozwijanie w młodzieży szkolnej uczuć religijnych i patryotyzmu rządowo-rosyjskiego.

II. Uważając bojkot szkół rosyjskich za konieczny z rozmaitych powodów zasadniczych i taktycznych, młodzież (postępowa) stwierdza, że enuncyacya trzech stronnictw, rzekomo reprezentujących opinię społeczeństwa polskiego — enuncyacya, potępiająca bojkot szkoły rosyjskiej we wszelkiej formie — jest przejawem depresyi i ugodowych tendencyj, panujących w łonie tych stronnictw, oraz, iż nie jest ona wyrazem opinii młodzieży polskiej w tej kwestyi.

Warto zaznaczyć, że za utrzymaniem na porządku dziennym tych wniosków wraz z delegatami postępowymi głosował tylko jeden narodowiec.

Prócz powyższych deklaracyj mniejszości delegat dr **Orłowicz** odczytał następujące *votum separatum,* również podpisane przez 98 delegatów:

„W imieniu całej młodzieży postępowej, zgromadzonej na zjeździe w Zakopanem, oświadczam, iż za miarodajną dla nas dyrektywę w sprawie wyjazdów do Rosyi uważamy wniosek kol. Suchodolskiego".

Ów wniosek delegata Suchodolskiego odłączał sprawę bojkotu szkół rosyjskich w Królestwie od wyjazdów na uniwersytety rosyjskie w Rosyi i w tej ostatniej kwestyi pozostawiał młodzieży bojkotującej wolną rękę.

Względny spokój panował na zjeździe przy omawianiu II. punktu porządku dziennego (sprawa rozszerzenia praw abituryentów polskich szkół). Po dyskusyi i przedłożeniu odpowiednich wniosków, wybrano komisyę, która wypracowała uchwały, uwzględniające również na skutek domagań się delegatek interesy abituryentek. Rezolucye komisyi zostały jednomyślnie przyjęte. Zwracają się one do senatów polskich wszechnic w Galicyi z żądaniem poczynienia starań u władz o przyjmowanie na słuchaczów zwyczajnych abituryentów i abituryentek szkół polskich z uwzględnieniem t. zw. szkół handlowych; po za tem — z apelem do społeczeństwa polskiego w Galicyi o zorganizowanie pomocy materyalnej i wniesienie tej sprawy na sejm i do Rady szkolnej krajowej. *K.*

Zakończenie niniejszej korespondencyi odkładamy do następnego numeru. (Red. „Naprzodu").

Paryż 15/VIII - ..

Szanowny Towarzyszu!

Wybaczcie mnie, że dziś dopiero odpisuję na Wasz list, ale doświadczyłem w ostatnich czasach tyle naj-przeróżniejszych przejść; jako to chorobę kilku naj-bliższych mnie osób, że niepodobieństwem mi było Wam odpisać. —

Z Arturem Górskim się spotykam niemal codziennie. Rozmawiałem i z Nim o Waszym przyjeździe obszer-nie, ale On jest tak przy-walony robotą i tak nie-usposobiony do żadnych wyjazdów, że lepiej na Niego nie liczcie. W

pozwólcie, że osobiście
złożę Wam moją ofertę. –
„W połowie Października
mam zamiar wygłosić
2 odczyty w Paryżu: Re-
-wolucyjność w literaturze
Polskiej". – Jeden traktować
będzie o roku 1830, a na-
-stępny o literatach, któ-
-rzy w ten lub inny sposób
traktowali ostatnie wy-
-padki. – Między
innymi mówić będę o Żeromskim,
Górskim, Strugu, Sie-
-roszewskim i innych. – Jeśli
Szanowny Towarzysz przy-
-znaje, że jestem też trochę
siłą w literaturze, zwrócić
muszę Waszą uwagę, iż
niezależnie od mojej pu-
-blicystycznej działalności
pracuję w Robotniku, No-
-winach, Zorzy, Brzasku
i t. d., jako Tristis i Justus.

Legenda pracowników w
„Ateneum" - Zellentyn. —
Temat ten do tej pory nie
był przez nikogo poruszony,
przypuszczam, że zainteresu-
-je mnie. — Szanowny To-
-warzysza obecnie zajęty tylko
z literaturą, gdyż wszystko,
co posiadałem - straciłem. —
Jeżeli się zgodzicie na mój
pomysł, przyślijcie mnie
warunki. Między zamiarami
jest obecnie Relacja, od mojej
Darmstadt aż do Monachjum,
i wracać przez Szwajcarję.
Być może mnie ułatwić
porozumienie z Brukselą,
Gandawą, Antwerpją, Dar-
-msztadtem, Monachjum, Zu-
-rychem, Bernem, Genewą
i t.d. - uzyskując dla mnie
warunki. — Mieszkam na
Jacob - 29. — Szanownym
Towarzyszom, liczę na Waszą
w tej sprawie - pomoc.

Andrzej Strug obecnie bawi w Szwajcaryi, gdzieś pod Interlakken. – Wątpię, czy nie zjedzie na przyjazd wobec tego, że tu w Paryżu, ani razu nie dał się skłonić do czytań publicznych. – Gdy przyjedzie do Paryża skomunikuje się z Wami. – Zresztą mieszka w Warszawie – Nowogrodzka 29. Ma tu przyjechać; powiedz: publicznie – nie odmówi. Minkiewicz od dłuższego czasu tu nieobecny. – Górski kazał Wam serdecznie podziękować za pamięć.

Oczekuję od Was odpowiedzi, przesyłam Wam moje serdeczne pozdrowienia.

[illegible]

Adres Górskiego
Quai de Bourbon 53.

[illegible]

[illegible]

ÖSTERR. POSTVERWALT...

ADMINISTRATION
DES POSTES D'AUTE...

KORRESPONDENZ
KARTE

CARTE POSTALE

386

Karlsruhe 26/X 09

Do Szan. Zarządu Z. M. P. –

Sekcji odczytowej.

Ponieważ nosimy się z zamiarem urządzenia obchodu jubileuszowego J. Słowackiego, zwracamy się do Sz. Kolegów z zapytaniem: Czy nie mają odczytowca, który by mógł wygłosić okolicznościowy odczyt w końcu listopada lub na początku grudnia. Chodzi nam w znacznej mierze o wysoką wartość odczytu.

Adres. K-he ⁄ Baden
Rintheimerstr. 7 II

Ewentualnie może Koledzy wiedzą o kimś z członków sąsiednich towarzystw Związkowych (Monachjum, Fryburg i. t. d) któremu można było by zaproponować, za zwrotem kosztów podróży, odwiedzenie K-ke Jeżeli by zaś wspomniane propozycje nie były by wykonalne, może by Koledzy pomogli wystarać się o go-towy odczyt, który by się nadawał do wygłoszenia.

Dziękując z góry za łaskawej i rychłej odpowiedzi załączamy Koleżeńskie pozdrowienia

za komisję obchodu jubileu.

St. [illegible]

Lwów 26/10

388

Szanowni Koledzy!

Staraniem Komisji Reprezentacyjnej Polskiej Postępowej
młodzieży akademickiej we Lwowie, odbył się we
czwartek, dnia 21/10 1909 w sali „Ogniska Dom.
kasy" wiec polskiej postępowej mł. akad. celem
zademonstrowania przeciw straceniu Fr. Ferrera. W
wiecu wzięto udział trzysta kilkadziesiąt kolegów
i koleżanek – wielu dla braku miejsca musiało
odejść. Po referacie kol. Ad. Konopczyńskiego, i
przeprowadzeniu dwugodzinnej dyskusji uchwalono następującą
rezolucyę zaproponowaną przez dr. Ostowicza:
„Polska młodzież postępowa zebrana na wiecu dnia 21/10
1909: wyraża zdanie, że przez śmierć Franciszka Ferrera
znieważoną została cała ludzkość skutkiem barbarzyństwa
popełnionego na osobie przedstawiciela najszlachetniejszej jej
idei, jaką jest wolność myśli i wiedzy, – przyłącza swój
głos oburzenia i protestu z powodu jego stracenia, do
głosu całej kulturalnej ludzkości – oraz oświadcza, że
gotową jest przyjąć wezwanie i stanąć do walki z za-
borczym klerykalizmem i reakcyą, zapuszczającą swe szpony
także i na nasz naród".
Kol. Ochrymowicz imieniem młodzieży ukraińskiej, i
kol. Schneider imieniem Związku Tow. Akad. Mł. Syj.
oniskiej, złożyli oświadczenia solidaryzujące się z po-
wzięta rezolucyą. Prezydyum Wiecu Dr. Mieczysław Ostowicz
Leon Nowakowski m. p.

„ŻYCIE"
STOWARZYSZENIE POLSKIEJ
AKADEMICKIEJ MŁODZIEŻY
POSTĘPOWEJ WE LWOWIE.

Na Walnem Zgromadzeniu z dnia 30/X został wybrany na rok 1909/10 następujący Wydział:

Przewodniczący: Leon Nowakowski st. techn.

Zast. przew.: Paweł Kittay st. fil.

Sekretarz: Marcelin Krajewski, st. fil.

Skarbnik: Artur Semis, st. techn.

Bibliotekarz: Jerzy Konarski, st. fil.

Wydziałowi: Tadeusz Baranowski st. med; Daniewicz Stefan st. fil; Dzióbówna Aleksandra, st. fil.; Feldsteinówna Lucya st. fil.; Halski Tadeusz st. med; Dr. Hartleb Kazimierz st. fil; Dr. Ortowicz Mieczysław st. fil; Poznański Jan st. praw; Pawlo Kazimierz st. techn; Sokulska Anna st. fil.; Strzelecki Stanisław st. ~~fil~~ techn.; Wiesenberg Józef st. praw; Koll Aleksander st. praw; Zdrójkowski Michał st. szk. las.

Komisya lustracyjna: Ryszard Arciszewski st. techn.; Wacław Günther, st. techniki; Wacław Kowalewski st. techn.; Mieczysław Rettinger, st. fil.; Maryan Wowkonowicz, st. med.

Sąd honorowy: Dobaczewski Eugeniusz, st. med; Konopczyński Adam st. techn.; Skwarczyński Adam st. fil; Stabińska Marya st. fil; Zlikowski Witold st. techn.

STO
AKA
POS

„ŻYCIE“
STOWARZYSZENIE POLSKIEJ
AKADEMICKIEJ MŁODZIEŻY
POSTĘPOWEJ WE LWOWIE.

Szanowni Koledzy!

W odpowiedzi na list z dnia 1/X. Komunikujemy, że nie posiadamy wcale uchwał zjazdu. Znajdują się bowiem one u p. Bujwidowej w Krakowie, gdzie je umieszczono przez delegatów zjazdu celem następnego przetransportowania do Królestwa i rozpowszechnienia wśród tamtejszej młodzieży. Najwłaściwiej Sz. Zarząd zwróci się wprost pod adresem p. Bujwidowej Kraków ul. Lubicz 28 gdzie o ile nam wiadomo Komunikaty owe leżą dotychczas gdyż nie ma kto zająć się ich przewiezieniem przez granicę. Równocześnie poczuwając się jako Tow. zaproszone do wniesienia na rzecz Związku pewnej opłaty przypadającej na nas a nie mając żadnych wskazówek pod tym względem w statucie Związku prosimy o informację na jakiej podstawie obliczają się opłaty przypadające na Tow. zaproszone.

Z koleżeńskim pozdrowieniem

Za
[illegible stamp]

M. Krajewski wyp.
za sekr.

Ad. Semis
prez. kom. zał.

Niech na całym świecie wojna,
Byle polska wieś spokojna...

Cicho też jest u nas. Burze, wiejące stronami, nie mącą tej ciszy i nie wiadomo, czy krwawe przejścia zobojętniły nas na wszystko, czy też oddawna zatulone uszy ogłuchły na odgłosy z zewnątrz.

Nie naruszyła tego gnuśnego spokoju tragiczna śmierć nowego męczennika za Kulturę Przyszłości, Franciszka Ferrera. Chociaż echo strzałów hiszpańskich daleko rozległo się po Europie: do nas nie dotarło widać wcale. Jednak i my musimy zrozumieć bolesne „memento“, jakiem jest zamordowanie Ferrera, dla tej nieustannej i strasznej walki, która się toczy na całym obszarze cywilizowanego świata między ginącą bezpowrotnie przeszłością i budzącemi się młodemi siłami nowego życia.

Przyłączamy się więc do żałobnych manifestacyj ludu pracującego nietylko słowem, nietylko uczuciem: poprowadzimy dalej pracę, której konieczność przypomniała nam krew Ferrera.

Chcemy zbudzić grobowcową ciszę naszego życia społecznego, w którem wciąż jeszcze wszystko od kościoła się zaczyna i w kościele kończy: musi być ono wolne od rzymskiej pięści.

Wypowiadamy walkę na każdym kroku inkwizycyi klerykalnej i tej kulturalnej ciemnocie, która pozwala, aby na uniwersytecie przodowała teologia, a szczątki proroków narodowych tchórzliwą polityką religijnych kłamstw, za aprobatą kardynalską, wchodziły do panteonu narodowego.

Nakoniec uważamy za swój pierwszy obowiązek pracować, aby młodzież, wychodząca z uniwersytetu, wynosiła pełną świadomość zadań nowoczesnego człowieka. Niech tworzy później coraz to gęstszą sieć ognisk kulturalnych — niech przesiąka nasze zastarzałe społeczeństwo nową, młodą treścią.

Podejmujemy pracę z wiarą, że nie pójdzie na marne, że przyjdą inni po nas, którzy ją poprowadzą dalej i dokończą!

Kraków w październiku 1909.

„SPÓJNIA“
STOWARZYSZENIE MŁODZIEŻY POSTĘPOWEJ.

DRUKARNIA LUDOWA W KRAKOWIE

Niech na całym świecie wojna,
Byle polska wieś spokojna...

Cicho też jest u nas. Burze, wiejące stronami, nie mącą tej ciszy i nie wiadomo, czy krwawe przejścia zobojętniły nas na wszystko, czy też oddawna zatulone uszy ogłuchły na odgłosy z zewnątrz.

Nie naruszyła tego gnuśnego spokoju tragiczna śmierć nowego męczennika za Kulturę Przyszłości, Franciszka Ferrera. Chociaż echo strzałów hiszpańskich daleko rozległo się po Europie: do nas nie dotarło widać wcale. Jednak i my musimy zrozumieć bolesne „memento", jakiem jest zamordowanie Ferrera, dla tej nieustannej i strasznej walki, która się toczy na całym obszarze cywilizowanego świata między ginącą bezpowrotnie przeszłością i budzącemi się młodemi siłami nowego życia.

Przyłączamy się więc do żałobnych manifestacyj ludu pracującego nietylko słowem, nietylko uczuciem: poprowadzimy dalej pracę, której konieczność przypomniała nam krew Ferrera.

Chcemy zbudzić grobowcową ciszę naszego życia społecznego, w którem wciąż jeszcze wszystko od kościoła się zaczyna i w kościele kończy: musi być ono wolne od rzymskiej pięści.

Wypowiadamy walkę na każdym kroku inkwizycyi klerykalnej i tej kulturalnej ciemnocie, która pozwala, aby na uniwersytecie przodowała teologia, a szczątki proroków narodowych tchórzliwą polityką religijnych kłamstw, za aprobatą kardynalską, wchodziły do panteonu narodowego.

Nakoniec uważamy za swój pierwszy obowiązek pracować, aby młodzież, wychodząca z uniwersytetu, wynosiła pełną świadomość zadań nowoczesnego człowieka. Niech tworzy później coraz to gęstszą sieć ognisk kulturalnych — niech przesiąka nasze zastarzałe społeczeństwo nową, młodą treścią.

Podejmujemy pracę z wiarą, że nie pójdzie na marne, że przyjdą inni po nas, którzy ją poprowadzą dalej i dokończą!

Kraków w październiku 1909.

„SPÓJNIA"
STOWARZYSZENIE MŁODZIEŻY POSTĘPOWEJ.

DRUKARNIA LUDOWA W KRAKOWIE

313

POLSKA CZYTELNIA AKADEMICKA W DARMSZTADZIE

DARMSZTAD, d. 1. 11. 1909

Szanowna Koleżanko!

W odpowiedzi na kartę Waszą z dnia 13/X komunikujemy, iż członkowie przyłączeni są i w tym semestrze do akcji odczytowej.—

Odpowiadając na poszczególne pytania, zaznaczamy

ad 1. korespondencję prosimy adresować jak dotychczas, t. j.:

Rhönring 35 Poln. Akad. Leser.

ad 2) Czytelnia nasza liczy obecnie 30 członków, a więc przypuszczalnie ilość słuchaczy 15 do 25.—

ad 3) pożądane są dla nas odczyty z dziedziny nauk społecznych, przyrodniczych, polityki i literatury.

Oczekujemy wiadomości w tej kwestji i przesyłamy Koleż. pozdrowienia.

POLSKA CZYTELNIA AKADEMICKA W DARMSZTACIE.

Za Zarząd:

[illegible] Felix, sekretarz

Do Zarządu tw. Młodzieży
Postępowej „Związek"

Spieszymy donieść Wam Szanowni Koledzy, że zebraniem dnia 20 b.m. rozpoczęliśmy semestralną działalność naszego tw. Został wybrany nowy zarząd. Co do ożywionej działalności naszego „Związku" w tym semestrze jesteśmy pełni nadziei, lecz nic stanowczego o tem powiedzieć nie jesteśmy w stanie. W najkrótszym czasie prześlemy Wam 10 fr. Może będziecie łaskawi poinformować nas, jak się przedstawia sprawa z informatorem o uniwersytetach zagranicznych: ludzie się o ń dopytują.

Łącząc serdeczne wyrazy koleżeń-

skiego pozdrowienia i le

w imieniu

Zarządu tow. Akad. P. Przwiązek we Fryburgu

J. Wojtaszewski

Fryburg d. 1/XI 09.

336

Karlsruhe
11/XI 09

Szanowni koledzy!
Ostatni okólnik wasz otrzymaliśmy.
Niniejszym przesyłamy Wam, stosownie do życzenia, zawartego w okólniku, 20 mar. na rachunek składki naszej do centralnej Kasy Związku.
Towarzystwo liczy 18 członków, a więc suma ogólna podatku na Związek za semestr zimowy, wyniesie około 50 mar.
W skład zarządu weszli: Sekret.-Przewodniczący kol. Stefan Trąbczyński, skarbnik kol. Stanisław Rotkowski i bibliotekarz kol. Konrad

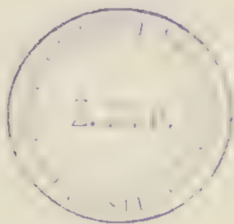
Stefanowski. Adres: Gottesauerst. 16 II dla Rostkowskiego.

Czekając urzędowego sprawozdania ze Zjazdu w Zakopanem, zasyłamy Wam koleżeńskie pozdrowienie.

Za Zarząd

Skarbnik

Stanisław Rostkowski

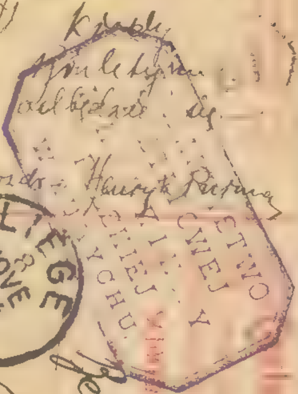

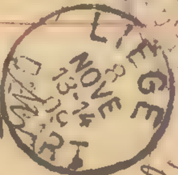
Szanowni Koledzy,

W odpowiedzi na Wasz list z d. 12 Maja 1909r. donosimy, że postanowiliśmy podjąć się opracowania części „szwajcarskiej" Informatora, chcąc w ten sposób umożliwić Wam jaknajszybsze jego wydanie.

Będziecie więc łaskawi przysłać nam materjały dotyczące Szwajcarji jakie macie. Przyślijcie też parę formularzy z odpowiedziami (dotycz. stosunków leodyjskich) oraz kilka egz. „Biuletynu", któryśmy otrzymali na drodze nieurzędowej.

Stosunki [illegible] - [illegible]
u nas cokolwiek poprawiać
ustalać, tak [illegible] przeba-
rany się tam trochę słoty
w końcu l. m. posłać.
[illegible], czy [illegible] kroniki
wydanie No 2 biuletynu
Czy i kiedy odbędzie się
IX Zjazd
(XI-09 Z kol. pozdr. Henryk [illegible]

Abs.: Polnischer Fortschrittlicher Stud.-Verein, [illegible]

LIEGE
NOVE
16-17
ARRIVEE

Belgique

~~Liège~~ [illegible]
~~[illegible]~~ [illegible]

Eugène Sorkiewicz
(Dla Zarządu Związku Stow. P. M. P.)

~~2, rue [illegible]~~

Rue [illegible] 17 8/

„ŻYCIE"
STOWARZYSZENIE POLSKIEJ
AKADEMICKIEJ MŁODZIEŻY
POSTĘPOWEJ WE LWOWIE.

ul. Teatralna 1.

Lwów 11.XI.909.

Szanowni Koledzy!

Na posiedzeniu Wydziału z 3.b.m. uchwalono ustalić roczną wkładkę naszego Tow. na rzecz Związku na 50 koron na r.b. z czego część wyślemy natychmiast po otrzymaniu adresu, podjąłem obecnie najściślej wszystkie pieniądze do Związku uskutecznić. Ze względu na zbliżający się termin Zjazdu proponujemy kolegom urządzenie Zjazdu tegorocznego w Europie środkowej np. we Wiedniu lub w Pradze. Delegaci nasi mogliby wówczas wziąć liczniejszy niż zwykle udział w Zjeździe. Prosilibyśmy również o ogłoszenie terminu Zjazdu wraz z porządkiem dziennym i proponowanymi wnioskami co najmniej na 2 tygodnie przed Zjazdem, by można zająć względem nich określone stanowisko i porozumieć się zawczasu o delegatów.

Załączając listę nowego Wydziału,

przesyłamy Wam wyrazy koleżeńskiego pozdrowienia

Za
ŻYCIE
STOWARZYSZENIE POLSKIEJ AKADEMICKIEJ
MŁODZIEŻY POSTĘPOWEJ
WE LWOWIE

L. Nowakowski mp.
przewodn.

Mrajewski
sekr.

Do Związku [illegible]

[illegible] Polskiej [illegible]

Szanowni Koledzy!

W [illegible] ,,Śpiewu" [illegible]

[illegible] że [illegible] działalność.

Dnia 5 listop. odbyło się 1-sze doroczne

zebranie, na którem został obrany

nowy zarząd, a właściwie pozostał

[illegible]. W skład Zarządu ,,Śpiewu"

wchodzą koledzy: Zieliński, [illegible]

[illegible] Porzeziński, Zalewski i Zapolski

[illegible] sprawozdanie z działalności

naszej za rok ubiegły, wytworzyły się

[illegible] Zarządu [illegible].

[illegible] kolegów [illegible] wszystkim Zarząd [illegible] przyjaciołom, [illegible]

[illegible] o przebiegu [illegible]

[illegible]

rewolucji, ani oficjalnych spra-
wozdań. Na niezliczonych zebraniach
poruszyć ogromnej kwestyi,
jednak, że nie prostymi Wa-
o blizie niedoności i sprawoz-
nia.
Przytaczasz dłużej na sto-
łeczny nie zapomniał się z byt-
ciennych kolegach. Z pierwszych
oka całą energią uniwersytecką zaczy-
nać za wyrażenie. Spójni z ręka
komunistyczna, w tym roku zaś będzie
mógł pogłębić i rozwinąć nowej
działalności. Przyjacielskiemu tam,
cały szereg odczytów. Dzisiaj nawet
odbył się odczyt Hieronimskiego pod
tytułem „Rewolucyjność w literaturze
polskiej (krótko charakterystyki) na
dwa tygodnie jeden z kolegów

wydatni odczyt o „Róży". [illegible]

[illegible] więcej czytelników [illegible]; [illegible]

[illegible] [illegible] do spółki z [illegible]

[illegible] polskiej [illegible], [illegible]

[illegible] literackiej i Tow. Przemysłu

Polskiego. [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] lub taniej!

Oczekując [illegible] odpowiedzi

pozostaję z koleżeńskim pozdrowieniem

L. [illegible]

Sekretarz Spółki

[illegible]

Adres czytelni

2 rue du Haut Pavé

<u>[illegible] pod moim adresem:</u>

4, rue Boissonade, 4 Lucien [illegible]

Bruksela 16-XII-1909

Szanowny Kolego!

Nie przysłano Panu odpisu wszystkich rozwiązań tekstów niektórych z nich (sprawdzony przez mnie) zostały przedrukowane w pismach, które były przez redakcję. Np. Przegląd 9/1909 str. 574–579. Jeśli nie macie tego pisma, łatwo mi będzie przysłać Panu kopię wydruku. [illegible]

[illegible] do [illegible]

[illegible] A (n) [illegible] w [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] od najdroższych [illegible] do [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Wnioski w sprawie wyjazdu do ~~Rosji~~ szkół wyższych w Rosji:

1) Kol. A (z.d. [illegible])

" Będąc zdania, iż dla zaplanowania [illegible] narodowego młodzieży polskiej w Królestwie konieczne jest kierowanie tej młodzieży do wyższych szkół w Galicji lub zagranicą, tudzież ze względu na bojkot wyższych zakładów w Królestwie —

" Zjazd Kół Pol. w [illegible] odradza się [illegible] wyjazdowi [illegible] do szkół wyższych w Rosji

Uznawanie oczywiście w zakładach wyższych jest dopuszczalne jedynie dla osób [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] lub zagranicznych.

2) Wniosek Kol. S (Wojna Krakowska)

" Zważywszy że walka z szkołą rosyjską w Królestwie jako narzędziem polityki ogólnorosyjskiej, [illegible] ~~Ros~~ carskiego nie ma nic wspólnego z walką ze szkołą rosyjską, jako taką, w Rosji —

-stjan, potwierdzają uchwały Zjazdów w Lublinie i Zurychu, ~~uważa~~ uważa wypadki w zakładów naukowych w Rosji na równi z wypadami zagranicą i pozostawia to uznaniu osób kwalifikowanych.

3/ wniosek kol. S (kol. Ak. Koła T. J. lud. Kr.) „Uznając, że skupianie się młodzieży w szkołach wyższych we Lwowie i w Krakowie [illegible] tam centra kultury polskiej, że centrum tych wyższych [illegible] dla całej Polski, że w tej epoce jednoczy się życie polskie i jednoczy polska nauka — Zjazd Akad. Pol. w Zak. uważa, iż naturalną konsekwencją [illegible] szkół wyższych w Królestwie winno być przedewszystkiem zasilanie [illegible] szkół galicyjskich, pozostawiając studiowanie w istniejących zakładach europejskich i rosyjskich tym, którzy [illegible] nie znajdują dla siebie odpowiednich warunków.

4/ Wniosek kol. N. o [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible]

Sprawa delegatów z Cesarstwa Rosyjskiego na kongres [illegible]

Delegaci organizacji polskich w Cesarstwie reprezentujący 20 mandatów z ogólnej liczby 30 [illegible] przeciwni są wnioskowi zakazującemu wyjazdu do Rosji, gdyż

1) [illegible] się w Polsce wyjeżdżających do Rosji jest absolutnie [illegible] i niezgodnym z rzeczywistością.

2) W ośrodkach uniwersyteckich Rosji studenci polscy [illegible] i [illegible] narodowym, politycznym i społecznym.

Jednocześnie praktyczny [illegible] i [illegible] kulturę rosyjskiej dla naszych przyszłych [illegible]

mieszanie [illegible] stosunku rosyjskiego społeczeństwa [illegible] przychylnym i sprawiedliwym traktowaniu sprawy polskiej.

przez niektóre odłamy społeczeństwa rosyjskiego, utożsamianie [illegible] cych instynktów prawicy rosyjskiej z dążeniami [illegible] postępowej inteligencji rosyjskiej, — uważamy za niesłuszne.

Wniosek 3/4/ nie był głosowany.

<u>Potem Separatum</u> w sprawie wyjazdów do Rosji.

W imieniu całej młodzieży postępowej obecnej na Zjeździe w Krak., oświadczamy, że nie uważając dla nas dyrektywą w sprawie wyjazdu do Rosji uważamy wniosek kol. S., delegata Spójni Krakowskiej

90 podpisów — 123 mandatów

Wniosek kol. M. [illegible] (uzup.) aby, że

W imieniu większości Zjazdu (Lwów) składam następującą [illegible]:

Młodzież postępowa [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] na [illegible]

[illegible] poddania [illegible] wszystkim
uchwałom [illegible].
Więcej, [illegible] separatyści [illegible]
[illegible] pan [illegible] jednak postępowy przyjm-
ny do [illegible] jako
[illegible]
Uchwała w sprawie wyjazdów [illegible]
[illegible]
Na [illegible] tej uchwały
[illegible] jako [illegible]
[illegible]
polskiej, i tego [illegible]
[illegible]
<u>Wniosek [illegible] w sprawie Koła</u>
<u>Polskiego w Dumie:</u>
[illegible] Sejmu:
[illegible] uważa za swój obowiązek
[illegible] Koło Polskie w Dumie
które nie tylko oddało swe głosy
za budżetem Ministerstwa Oświaty
t.j. [illegible]
[illegible]

Carskiemu i rusyfikatorskiemu, a[illegible] [illegible] zatrzymało [illegible] / [illegible] [illegible] opozycji na większości [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible].

[illegible] [illegible] ~~[illegible] [illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible].

Między innymi

„Zwracamy się do Zjednoczenia [illegible] [illegible] Pol. Zagranicą i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] o poleganie [illegible] [illegible] [illegible] Komisji [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]."

Na [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — [illegible] [illegible] „Opinia" i [illegible]

Komitetowi Organizacyjnemu wybrać
po 4 przedstawicieli do Komisji Centralnej
([illegible])

Zapewne uzupełnienia przybędą
wnioski u niektórych lub wcale nie nowe
w innych gminach. Niektóre ich jedynie
uzupełniły się nowe. Wniosek obcy
tylko tym raczej do oryginału.
Wnioski w sprawie [illegible]
jeśli nie były [illegible] [illegible]
[illegible], przez [illegible].

Czy nie mógłbyś nadesłać
mi wiadomości – w jakich wyższych
zakładach naukowych krajowych
koledzy mogą studiować i na jakich
warunkach? Jakie świadectwa
szkół średnich są uwzględniane.
Wielu bowiem z Kolegów mogą Tobie
się zająć tą sprawą. Oczekując [illegible]
z bratnim [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible].

[illegible] [illegible]

M. [illegible]

[illegible]

Szanowna Koleżanko! Dziś dopiero Karlsruhe
otrzymaliśmy Waszą kartę z dnia 17 listopada
16/XI, która omawia akcję adresową. Odpowiedź
niniejsza jest oczywiście mocno spóźnioną, ale
to nie nasza wina - gdyż karta Wasza wędrowała
od Amman. do Kassel. Do akcji adresowej
chcielibyśmy oczywiście przyłączyć się, ale by
na przyszłość nie było żadnych nieporozumień
podajemy zmniejszone warunki, które
moglibyśmy my zapewnić Centralnej Komisji
adresowej. Jest nas w towarzystwie obecnie
17-u, otóż za dwa adresy bylibyśmy w stanie
ofiarować 30 Marek i mieszkanie dla
prelegenta. Oczywiście, a prawie napewno
można liczyć na trochę wyższą cenę sumę, bo
mamy tu w Karlsruhe znacznie liczniejsze
(40-u członków) towarzystwo Zjednoczenia
i prawdopodobnie część kolegów z owego
towarzystwa zjawiłaby się na adresy.
Przypuszczalnie nie macie wielkiego wyboru
w prelegentach, dlatego też każdy może u nas
liczyć na te warunki, o których wyżej wspomniano.
Z sąsiednimi Koloniami próbowaliśmy komunikować się w paru innych sprawach - (Darmstadt, Monachjum), ale zasadniczo owe towarzystwa nie raczą nam odpowiadać! Adres nasz w kwestjach adresów: Carl-Wilhelm str. № 36 II dla K. Stefanowskiej.
Z koleżeńskiem pozdrowieniem. K. Stefanowska.

P.S. Przed paru tygodniami wysłaliśmy [illegible] 30 Marek - do Centralnej Kom[isji]!!

Postkarte

Mlle E. Levandovska
Henri Maus 25.
Liège

Belgique.

406

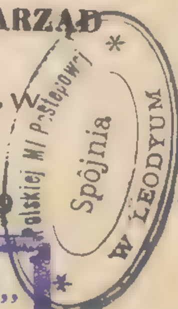
Towarzystwo „Filarecja" zawiadamia Sz. Kolegę, że d. 1. XII odbędzie się zebranie w sali Tow. z następującym PORZĄDKIEM DZIENNYM:

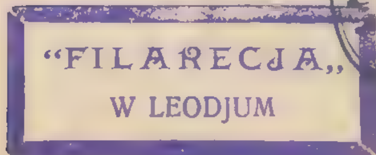
1 ODCZYTANIE protokółu.
2 Przyjęcie nowych członków.
3 Korespondencja
4 List T. P. M. P.
5 Wybór bibliotekarza
6 Dom Zdrowia
7 Kasa emigracyjna
8 Zmiana regulaminu biblioteki
9 Wolne wnioski

ZARZĄD

POCZĄTEK O 8-ej g. w.

Liège 29. XI. 09

IMPRIME.

rue de la [illegible] 23

Kwestjonarjusz

w sprawie szkolnictwa średniego w Królestwie Polskim.

I Nazwa miejscowości: miasto Będzin, w gub. Piotrkowskiej

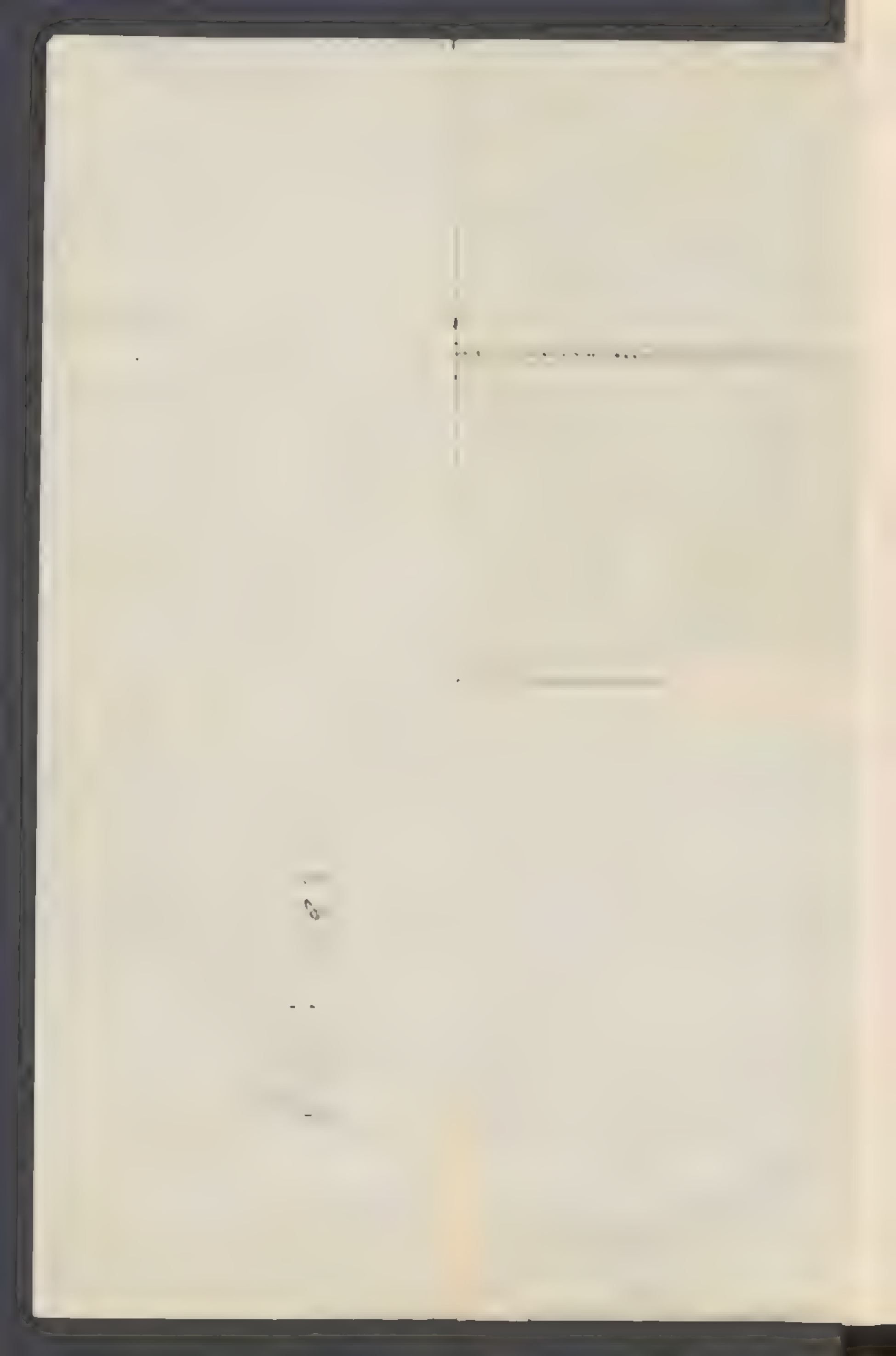
II Nazwa szkoły: VII Klasowa Szkoła Handlowa

III Język wykładowy: polski, oprócz rosyjskiego, historji i geogr. które przedmioty w jęz. rosyjskim.

		Rok szkolny 1906/7	1907/8	1908/9	1909/10
IV Ogólna ilość uczącej się młodzieży w szkole		394.	409.	388.	404.
	klas. wstępna	21.	—	18.	26.
V Ilość młodzieży polskiej w klasie	I.	56.	70.	42.	50.
	II.	104.	74.	79.	65.
	III.	79.	94.	82.	79.
	IV.	62.	68.	62.	73.
	V.	44.	52.	47.	42.
	VI.	28.	31.	35.	42.
	VII.	.	20.	23.	27.
	VIII.	.	.	.	.
VI Ilość ogólna młodzieży polskiej [illegible]		348.	~~472~~ 366	339.	367. (żydów 3, ewang. 22)
VII Ilość podań o przyjęcie do wszystkich klas		416	472	411.	427.
VIII Ilość uczniów (uczenic) podług zawodu rodziców:					
1. posiadaczy nieruchomości w mieście, na wsi i kupców		202	214	194.	196.
2. rzemieślników i drobnych kupców		104.	106	103.	112
3. rolników-włościan		4.	4.	5.	4.
4. robotników		12.	9.	13	8.
5. wolnych zawodów		72.	70.	73	84.
IX Wysokość opłaty za naukę	w klasach niższych / w klasach wyższych	wstęp. 75.00	I–IV 100.00	V–VII 120.00	
X Ilość podań o zwolnienie od wpisu		—	82.	92.	90.
XI Ilość uwolnionych od wpisu		—	70.	68.	66.

Sekretarz Rady [illegible]

„Vorwärts", Wieden VI. — 1820/10.

Kwestjonarjusz

w sprawie szkolnictwa średniego w Królestwie Polskim.

I Nazwa miejscowości: Lublin

II Nazwa szkoły 7-mio klasowy zakład filologiczny żeński Fl. Czarneckiej

III Język wykładowy. polski

		Rok szkolny 1906/7	1907/8	1908/9	1909/10
IV Ogólna ilość uczącej się młodzieży w szkole		140		229	259
V Ilość młodzieży polskiej w klasie	I.	37		30	37
	II.	32		42	40
	III.	26		36	42
	IV.	16		49	61
	V.	10		27	24
	VI.			14	26
	VII.			16	11
	VIII.				
VI Ilość ogólna młodzieży polskiej	[illegible]	19		21	18
VII Ilość podań o przyjęcie do wszystkich klas					
VIII Ilość uczniów (uczenic) podług zawodu rodziców:					
1. posiadaczy nieruchomości w mieście, na wsi i kupców					
2. rzemieślników i drobnych kupców					
3. rolników-włościan					
4. robotników					
5. wolnych zawodów					
IX Wysokość opłaty za naukę	*w klasach niższych*	począwszy od 50 r. co klasa o 10 r. więcej			
	w klasach wyższych	100 r.			
X Ilość podań o zwolnienie od wpisu					
XI Ilość uwolnionych od wpisu					

Kwestjonarjusz

w sprawie szkolnictwa średniego w Królestwie Polskim.

I Nazwa miejscowości: Łuków

II Nazwa szkoły: 8-io klasowa szkoła filologiczna prywatna im. Staszica.

III Język wykładowy: polski

* Żydzi w [illegible]

Żydów w roku 1906/7 było 9
" w roku 190 7/8 było 8
" w roku 190 8/9 było 5
" " 190 9/10 — 2

		Rok szkolny 1906/7	1907/8	1908/9	1909/10
IV Ogólna ilość uczącej się młodzieży w szkole		597	526	402	295
V Ilość młodzieży polskiej w klasie	wstępna	50	21	—	—
	I.	125	71	33	29
	II.	122	115	67	36
	III.	88	106	82	51
	IV.	81	68	70	46
	V.	54	53	50	46
	VI.	37	45	33	30
	VII.	25	32	33	29
	VIII.	15	15	34	28
VI Ilość ogólna młodzieży polskiej					
VII Ilość podań o przyjęcie do wszystkich klas		330	94	64	39
VIII Ilość uczniów (uczenic) podług zawodu rodziców:					
1. posiadaczy nieruchomości w mieście, na wsi i kupców					
2. rzemieślników i drobnych kupców					
3. rolników-włościan					
4. robotników					
5. wolnych zawodów					
IX Wysokość opłaty za naukę	w klasach niższych	100	100	100	100
	w klasach wyższych	100	100	100	100
X Ilość podań o zwolnienie od wpisu					
XI ~~Ilość uwolnionych od wpisu~~ Na jaką sumę uwolniono od wpisu		7?? 5?? 60 [illegible] 5 kop.			

Vorwärts Wiedeń VI. – 1821

[illegible]

Kwestjonarjusz

w sprawie szkolnictwa średniego w Królestwie Polskim.

I *Nazwa miejscowości:* Radom,

II *Nazwa szkoły:* Gimnazyum żeńskie

III *Język wykładowy:*

		Rok szkolny			
		1906/7	1907/8	1908/9	1909/10
IV *Ogólna ilość uczącej się młodzieży w szkole*					330 / 10.
V *Ilość młodzieży polskiej w klasie*	wstęp. I.				14
	II.				14.
	III.				11.
	IV.				9.
	V.				8.
	VI		2.	2	2.
	VII.		3.	1.	3
	VIII.				—
VI *Ilość ogólna młodzieży polskiej*					71.
VII *Ilość podań o przyjęcie do wszystkich klas*					
VIII *Ilość uczniów (uczenic) podług zawodu rodziców:*					
1. posiadaczy nieruchomości w mieście, na wsi i kupców					—
2. rzemieślników i drobnych kupców					49
3. rolników-włościan					
4. robotników					2
5. wolnych zawodów					22
IX *Wysokość opłaty za naukę*	w klasach niższych				
	w klasach wyższych				45
X *Ilość podań o zwolnienie od wpisu*					
XI *Ilość uwolnionych od wpisu*					

IV [illegible] 16/2

„Vorwärts" Wien VI. 18276

[illegible]

Kwestjonarjusz

w sprawie szkolnictwa średniego w Królestwie Polskim.

I Nazwa miejscowości: Radom

II Nazwa szkoły: Szkoła żeńska p. Warszkiej

III Język wykładowy: Polski

	Rok szkolny 1906/7	1907/8	1908/9	1909/10
IV Ogólna ilość uczącej się młodzieży w szkole	125 (wst.)	174	163	173
V Ilość młodzieży polskiej w klasie: wstępn. / I.	11-23	19-34	20-27	43-20
II	18	27	26	22
III.	25	24	17	24
IV.	26	24	23	22
V.	15	21	20	16
VI.	7	13	17	11
VII.	—	7	13	15
VIII	—	—	—	—
VI Ilość ogólna młodzieży polskiej				
VII Ilość podań o przyjęcie do wszystkich klas				
VIII Ilość uczniów (uczenic) podług zawodu rodziców:				
1. posiadaczy nieruchomości w mieście, na wsi i kapitał…	48	51	50	51
2. rzemieślników i drobnych kupców	33	39	48	39
3. rolników-włościan	1	1	1	1
4. robotników	16	28	36	42
5. wolnych zawodów	27	55	28	37.
IX Wysokość opłaty za naukę: w klasach niższych	I 40	II 50	III 60	IV 70
w klasach wyższych	V 80	VI 90	VII 100	
X Ilość podań o zwolnienie od wpisu				
XI Ilość uwolnionych od wpisu	11	16	48	36

Kwestjonarjusz

w sprawie szkolnictwa średniego w Królestwie Polskim.

I Nazwa miejscowości: Radom

II Nazwa szkoły. Szkoła handlowa miejska 7klasowa (męska) 3

III Język wykładowy: polski

w r. 190⁶/₇
w r. 1907/8 –
w r. 1908/9 – 547
w r. 1909/10 – 507

		Rok szkolny 1906/7	1907/8	1908/9	1909/10
IV Ogólna ilość uczącej się młodzieży w szkole	podstaw.			13	13
	wst.			39	26
V Ilość młodzieży polskiej w klasie	I.			74	61
	II.			92	81
	III.			96	100
	IV.			83	81
	V.			64	60
	VI.			48	43
	VII.			38	44
	VIII.				
VI Ilość ogólna młodzieży polskiej					
VII Ilość podań o przyjęcie do wszystkich klas				130	123
VIII Ilość uczniów (uczenic) podług zawodu rodziców:					
1 posiadaczy nieruchomości w mieście, na wsi i kupców				241	215
2. rzemieślników i drobnych kupców				158	140
3 rolników-włościan				13	12
4 robotników				25	32
5 wolnych zawodów				110	108
IX Wysokość opłaty za naukę	w klasach niższych	za kl. I opłata roczna wynosi 100 rb			
	w klasach wyższych				
X Ilość podań o zwolnienie od wpisu				211	256
XI Ilość uwolnionych od wpisu				150	[illegible]

Kwestjonarjusz

w sprawie szkolnictwa średniego w Królestwie Polskim.

I Nazwa miejscowości: Warszawa

II Nazwa szkoły: Gimnazjum rządowe

III Język wykładowy: rosyjski

		Rok szkolny 1906/7	1907/8	1908/9	1909/10
IV Ogólna ilość uczącej się młodzieży w szkole		270	315	335	340
V Ilość młodzieży polskiej w klasie	I.	15	9	19	21
	II.	A 6, B 8	15	10	16
	III.	10	A 5, B 9	15	9
	IV.	2	12	A 14, B 9	18
	V.	6	4	8	A 9, B 10
	VI.	2	5	3	7
	VII.	1	2	6	2
	VIII.	2	1	2	5
VI Ilość ogólna młodzieży polskiej		52	62	86	97
VII Ilość podań o przyjęcie do wszystkich klas					
VIII Ilość uczniów (uczenic) podług zawodu rodziców:					
1. posiadaczy nieruchomości w mieście, na wsi i kupców					
2. rzemieślników i drobnych kupców					
3. rolników-włościan					
4. robotników					
5. wolnych zawodów					
IX Wysokość opłaty za naukę	w klasach niższych	75 rs.	70 rs.	[illegible] rs.	75 rs.
	w klasach wyższych	"	"	"	"
X Ilość podań o zwolnienie od wpisu		100%	90%	90%	75%
XI Ilość uwolnionych od wpisu		80%	60%	60%	50%
[illegible]		8.	14.	28.	33.

ad I. [illegible]

Wypełniony kwest[illegible]

[illegible]

1. maja 1910 r.

[illegible]

6

Kwestjonarjusz

w sprawie szkolnictwa średniego w Królestwie Polskim.

I Nazwa miejscowości: Warszawa

II Nazwa szkoły. Szkoła E. Konopczyńskiego z oddziałami 8mo klasowym gimnazjalnym i 7mo klasowym realnym.

III Język wykładowy: polski

		Rok szkolny			
		~~1906/7~~ 1907/8	~~1907/8~~ 1908/9	1908/9	1909/10
IV Ogólna ilość uczącej się młodzieży w szkole		45	40	44	38
V Ilość młodzieży polskiej w klasie	I.	39+37	32+26	32+31	39+37
	II.	41+37	45+42	39+42 ~~32+37~~	38+9
	III.	41+50	39+37	47+40 ~~39+42~~	47+61
	IV.	44+39	47+31	53+17+32 ~~47+43~~	0+47
	V.	42 35	37+17	45+40 ~~53+37+32~~	50+46
	VI.	35+27	50.—	46+31	37+31
	VII.	39+—	25.—	32+28	39+24
	VIII.				28
VI Ilość ogólna młodzieży polskiej		551	561	627	641
VII Ilość podań o przyjęcie do wszystkich klas		301	250	261	253

VIII Ilość uczniów (uczenic) podług zawodu rodziców:

1. posiadaczy nieruchomości w mieście, na wsi i kupców
2. rzemieślników i drobnych kupców
3. rolników-włościan
4. robotników
5. wolnych zawodów

} Niewiadomo

IX Wysokość opłaty za naukę
- w klasach niższych . od I do IV 120 rubli (w kl. wst. 100)
- w klasach wyższych od V-tej 150 rubli

X Ilość podań o zwolnienie od wpisu	niewiadomo	120	110
XI Ilość uwolnionych od wpisu . częściowo.	—	100	102

Kwestjonarjusz

w sprawie szkolnictwa średniego w Królestwie Polskim.

I Nazwa miejscowości:

II Nazwa szkoły:

III Język wykładowy:

	Rok szkolny 1906/7	1907/8	1908/9	1909/10
IV Ogólna ilość uczącej się młodzieży w szkole .				
V Ilość młodzieży polskiej w klasie . . . . . . *I.*				
II.				
III.				
IV.				
V.				
VI.				
VII.				
VIII.				
VI Ilość ogólna młodzieży polskiej				
VII Ilość podań o przyjęcie do wszystkich klas .				
VIII Ilość uczniów (uczenic) podług zawodu rodziców:				
1. posiadaczy nieruchomości w mieście, na wsi i kupców				
2. rzemieślników i drobnych kupców				
3. rolników-włościan				
4. robotników				
5. wolnych zawodów				
IX Wysokość opłaty za naukę w klasach niższych .				
w klasach wyższych				
X Ilość podań o zwolnienie od wpisu .				
XI Ilość uwolnionych od wpisu . .				

„Vorwärts“ Wien VI. – [illegible]

Kwestjonarjusz

w sprawie szkolnictwa średniego w Królestwie Polskim.

I Nazwa miejscowości:

II Nazwa szkoły:

III Język wykładowy:

	Rok szkolny 1906/7	1907/8	1908/9	1909/10
IV Ogólna ilość uczącej się młodzieży w szkole				
V Ilość młodzieży polskiej w klasie . . . . . . I.				
II.				
III.				
IV.				
V.				
VI.				
VII.				
VIII.				
VI Ilość ogólna młodzieży polskiej . .				
VII Ilość podań o przyjęcie do wszystkich klas .				
VIII Ilość uczniów (uczenic) podług zawodu rodziców:				
1. posiadaczy nieruchomości w mieście, na wsi i kupców				
2. rzemieślników i drobnych kupców				
3. rolników-włościan				
4. robotników				
5. wolnych zawodów				
IX Wysokość opłaty za naukę w klasach niższych . .				
w klasach wyższych .				
X Ilość podań o zwolnienie od wpisu . .				
XI Ilość uwolnionych od wpisu .				

„Vorwar[illegible]

laso

Szkoła realna rządowa 7-io klasowa w Łowiczu.

Ilość uczniów wedle klas i wyznań przed i po wybuchu strajku szkolnego.

Dnia 31 stycznia 1905 r.

t.j. w dniu wybuchu strajku uczniów było:

Klasa.	Prawosł.	Katol.	Ewang.	Żydów.	Ogółem
wst.	6	26	2	3	37
I	2	46	2	1	51
II	3	36	1	4	44
III	5	37	5	1	48
IV	1	27	4	3	35
V	2	33	2	4	41
VI	3	21	6	3	33
VII	1	10	—	6	17
Ogółem	23	236	22	25	306
%	7,5%	77,1%	7,2%	8,2%	100%

Dnia 1 marca 1905 r.

t.j. po ponownym otwarciu szkoły zaczęło uczęszczać z powrotem:

Klasa.	Prawosł.	Katol.	Ewang.	Żydzi	Ogółem
wst.	4	3	1	1	9
I	2	16	1	[illegible] —x)	19
II	3	4	1	4	12
III	5	9	3	1	18
IV	1	2	3	[illegible] (1)x)	7
V	1	1	—	3	5
VI	3	—	—	—	3
VII	—	—	—	—	—
Ogółem	19	35	9	10	73
	24%	48%	12,5%	13,5%	100%

x) powinno być w wierszu 2 — — }
4 5 — 1 }

4kl. Progimnazjum Żeńskie rządowe w Łowiczu.

Ilość uczennic w r. 1905 przed strajkiem szkolnym

Klasa	kat.	praw.	żyd.	ewang.	ogółem
I	33	7	1	1	42
II	21	7	1	–	
III	27	1	1	–	
IV	27	5	2	3	
ogółem	108	20	5	4	137.

Ilość uczennic po strajku szkolnym

Bezpośrednio w r. 1905 r.

Kl.	kat.	praw.	żyd.	ewang.	ogółem
I	6	7	1	1	15
II	5	7	1	–	13
III	3	1	1	–	5
IV	1	5	1	1	8
ogółem	15	20	2	4	41.

W r. szk. 1909/10.

Kl.	kat.	praw.	żyd.	ew.	ogółem
I	11	6	6	4	27
II	17	6	8	1	32
III	16	12	9	1	38
IV	10	7	11	5	33
ogółem	54	31	34	11	130.

W Szkole Handlowej Żeńskiej Polskiej uczennic 92 (w tem 2 żydówki i 2 ewangieliczki). Prócz tego istnieje jeszcze 3kl. pensja żeńska z polskim językiem wykładowym Zofji Smarzyńskiej licząca koło 60 uczennic prawie wyłącznie Katoliczek-Polek.

Kochani, Kol. i Tow.

Posyłam tutaj, dostarczone mi przez jednego z kolegów z Łowicza dane z tamtejszej okolicy odnoszące się do bojkotu szkół w Królestwie. Jak [illegible] z treści powyższych notatek, kolega ten jest gorącym zwolennikiem bojkotu i nawet jako rzekomego [illegible] stara się zaagitować, przesyłam to wszystko, tylko dlatego, że nie mam czasu przepisać, i sądzę że to co potrzebne sami wybierzecie.

Jakie dane byłyby jeszcze pożądane, napiszcie, poczem zapytam się jeszcze tego kolegi, [illegible] zapisów i poinformuję Was później.. Dane z Łomży przyślę dopiero po świętach..

Bywajcie zdrowi i [illegible] [illegible]

Szkoła realna rządowa w Łowiczu.

W klasie	Ilość Polaków uczęszczających do niej				
	przed strajkiem 1905 r.	bezpośrednio po strajku 1905 r.	złamało strajk różnie między 1905 – 1910 rokiem	Usprawiedliwiło się i powróciło do szkół pol.	łamie strajk obecnie lub nie usprawiedl.
wstęp.	26	3	9	3	6
I	46	16	25	9	16
II	36	4	14	5	9
III	37	9	12	3	9
IV	27	2	5	2	3
V	33	1	6	3	3
VI	21	—	2	—	2
VII	10	—	—	—	—
Ogółem	236	35	73	25	48.

W tabliczce tej podaję w I-ej rubryce ilu było Polaków przed strajkiem w szk. real. łow., w II-ej rubryce ilu pozostało bezpośrednio po strajku 1905 roku, w III-ej ilu splamiło się uczęszczaniem do szkoły rosyjskiej miejsc. lub zamiejsc. ogółem w okresie czasu 1905 do 1910, w IV-ej podaję ilu z nich usprawiedliwiło się i powróciło do szkoły polskiej wreszcie w V-ej ilu obecnie jest w szkole rosyjskiej względnie ukończyło ją lub nawet opuściwszy ją nie usprawiedliwiło się, nie powróciło do szkoły polskiej i obecnie znajduje się pod bojkotem. Takich osobników z dawnej liczby 236 uczniów jest 48.

W roku szkolnym 1909/10.
znajduje się w szkole uczniów:

Klasa	Praw.	Katol.	Ewang.	Żydow.	Marjaw.	Ogółem
wst.	7	33	–	2	–	42
I	11	25	4	5	2	47
II	14	28	3	9	–	54
III	11	21	6	3	–	41
IV	7	10	4	8	–	29
V	4	16	6	3	–	29
VI	6	6	4	10	–	26
VII	4	6	–	12	–	22
Ogółem	64	145	27	52	2	290
	22.1%	50%	9.3%	17.9%	0.7%	100%

Szanowny Kolego!

Przepraszam Was że Wam nie przesyłam Kalendarza w orginale, ale za to przepisałem Wam wielce tabellę o którą Wam chodziło, co zresztą jeżeli nie wierzycie – możecie sprawdzić!

Natomiast mając w swoich notatkach dokładny spis wszystkich uczniów naszej szkoły którzy uczęszczali do ~~[illegible]~~ w dniu strajku, a także spis tych którzy strajk złamali ułożyłem dwie tabliczki które Wam przesyłam przytem. Zwracam Waszą uwagę na procent katolików

przed strajkiem 77,1%

po strajku 48

obecnie 50 %

przytem nasuwają mi się jeszcze następujące uwagi
chociaż pozornie procent Łowiczan-strajkowców spadł o się
o 2% z 48% na 50% jednocześnie trzeba zaznaczyć
że średnich szkół w gub. warszawskiej w r. 1905
na prawym brzegu Wisły były 2: realna w Łowiczu
i handlowa z prawami rządowemi we Włocławku
dziś spolszczona. Obecnie zaś pozostała na tym
terenie jedynie rosyjska szkoła realna w Łowiczu
natomiast prócz spolszczonej szkoły włocławskiej
i otwarcia polskiej szkoły handlowej w r. 1906 w Łowiczu
w okresie 1906-9 powstały jeszcze na tym terenie:
polska szkoła realna 7 klasowa „na wsi" w Grodzisku, 7 kl. szkoła
techniczna (pierwsze 4 klasy ogólnokszt. – realne) w Żyrardowie
7 kl. szkoła realna polska w Skierniewicach i 7 klasowa
szkoła handlowa w Kutnie. Prócz tego otwarto szkoły
4 klasowe w Sochaczewie i Gostyninie. Nie więc dziwnego
że szkoła handl. polska w Łowiczu z 250 ucz. w r. 1906 spadła
do 133 tracąc swych uczniów głównie na rzecz szkół kutnow-
skiej i skierniewickiej.
Z tego wszystkiego wynika że szkoła średnia się zdemokratyzowała
i gdy kiedyś w Łowiczu ogólna ucz. były się miejscowych mieszkań
a także z kutnowskiego, skierniewickiego, gostyńskiego etc etc
443 osób, gdyż w dniu strajku było

306 uczniów w szkole realnej
137 uczennic w progimnazjum żeńskiem
443.

to dzisiaj ~~samych~~ prawie uczniów z Łowicza, ~~bo~~ obcy przybysze są jedynie w niego wych. zakładach gdy polskie szkoły każdy ma na miejscu – otóż w Łowiczu dziś jest

w szkole realnej rządowej	290 uczniów
progimnazjum żeńskiem rząd.	130 " "
w szkole handl. polskiej męsk.	133 " "
w " " " żeńs.	92 " "
na pensji żeńskiej polskiej	60 " "
Ogółem	605 osób

Cyfry same mówią za siebie!! i wcale nie dowodzą upadku bojkotu, a jedynie zdemokratyzowania szkoły! I dziś mówi się o upadku bojkotu, gdy w 10 powiatach gub. warszawskiej na prawym brzegu Wisły (prócz Warszawy) w jedynej rosyjskiej szkole jest 145 Polaków wyłącznie katolików, gdy na tym samym obszarze w 6 siedmioklasowych szkołach polskich jest około 1400 uczniów – Polaków.!! a proszę wejść do wagonu pociągu osobowego na linji Aleksandrów – Warszawa po świętach Bożego Narodz. lub Wielkiejnocy i zobaczyć ilu uczniów jeździ do Warszawy do szkół!! Z samego Łowicza koło 30 uczniów kształci się w warszawskich szkołach polskich

[redacted]

[redacted]

To co zamazałem nie odnosi się do rzeczy.... Kfav.

124

Szanowny Panie,

P. Mecenas włożył na mnie obowiązek przetransformowania kan. Posen ze stanu [illegible] polskiego. Jeśli niechętnie podjąłem się spełnienia tego zadania, to dlatego, iż jest ono zupełnie nad moje siły. Trzeba przyznać się do tego, iż pomimo [illegible], przed wszystkiemi względnie wielce problematyczne nie umieliśmy się wznieść. [illegible], [illegible] i [illegible] w ruchu, nie posiadamy zupełnie, albo też operujemy materyałem pomocniczym. Na pierwszym roku [illegible] [illegible] ogólne [illegible] materyału, [illegible] to [illegible] się [illegible] o [illegible] [illegible] [illegible]

cielskiego, a dziś pod tym względem zmianę pracy
zarobkowej, o niektórych przełożonych dostar-
czaniu wiadomości (ze względów [illegible]-
cyjnych), o trudności [illegible] do
do zakładów rosyjskich, wreszcie o świa-
domości w tym zakresie.
Mogę zatem dostarczyć tylko bardzo ogólni-
kowych i niepewnych wiadomości. Tyle
wiadomo, że potrzeba nauki, a [illegible]-
ska jak dotychczas w braku środków
uskarżać się nie może, ~~[illegible]~~.
Pewne zmniejszenie do szkoły polskiej daje
się niestety zauważyć, ile wynosi. Ogół
na liczbę najważniejszych [illegible]
[illegible], jakkolwiek niewielu. Klasy pierwsze
są prawie wypełnione. Co do szkół rządowych, brak
chwilowo jest liczba uczniów w klasie
[illegible] Niemiec spada gwałtownie do liczby
zaledwie kilku; sięga to liczby 20 uczniów
Co do szkół rosyjskich, [illegible] zaledwie
garstki [illegible]. Sprawdziłem na stwierdzając,
że język polski wykłada się ~~[illegible]~~ w szkołach
prawie we wszystkich gimnazjach polskich; można
uważać za stosowny, że klasy 1-4, pomiędzy
5-a posiadają uczniów Polaków (uczęszczają ...

to iloczyn w liczbie nie mniejszej niż połowa ogólnej ilości. Wyrażam się tak ostrożnie, że wszędzie w braku ścisłych danych, i że wszędzie w trudności ~~albo~~ odróżnienia Żydów, używających w domu języka polskiego od tych, ~~którzy go używają~~ którzy używają języka rosyjskiego. Ale ilu ich jest prawdziwie liczba. We wszystkich klasach dotychczas Polaków jest ~~mniej~~ niewiele; ~~jest to zatem~~ ale w okresie lat 3-4ch, i tam zmieniły się stosunki ilościowe, w miarę jak mogą, jak mogły z klas niższych przerzucać się aż do wyższych..

W Uniwersytecie i Politechnice liczba studentów Polaków jest dotychczas bardzo nieznaczna, niż przeciętna liczby żydowskich.

To jest to wszystko, czym mogę służyć. Tyle co mój.

Wśród uczniów szkoła przeważa, o ile wiadomo, bezpartyjny. Brak ~~...~~, wśród młodzieży szkolnej; wśród społeczeństwa opinii chwiejnej, ale chodzi o charakter szkoły wyższej w królestwie. Koledzy z ~~...~~ tej i owej strony, postępujący ostrożnie, ustosunkowani do młodzieży i szkoły rosyjskiej,

Być może kiedy uświadomi się granice

głosy różnych graf [illegible] we względzie [illegible]. tt Korporacye w Poznaniu, [illegible] w [illegible] gronie, wyprowadzić z tąd nie mogą.

[illegible] uszanowaniem wysokiem

[illegible] [illegible]

31/I 1911 1126

Szanowni koledzy!

Nie możemy sobie zupełnie wytłómaczyć dlaczego nie odzywacie się. Czyście dostali nasz express? Chodzi o to, że obecnie we Wiedniu zależy bardzo od prowadzenia strejku przez Was i od ścisłych i stałych informacyi o przebiegu obrad u Was. Po powrocie komunikatów jak na Wiedeń przysłaliście za mało tak że zaledwie część stowarzyszeń wiedziała dokładnie o co idzie. Stało się to pewno z braku czasu i przejęcia się sprawą na miejscu, lecz bez wątpienia zwrócenie uwagi na Wiedeń powinno było być wskazanem. Informujemy stale prasę miejscową o zajściach, a głównie o stanowisku młodzieży krakowskiej w kwestyi strejku.

tak, że teraz dnia nie ma bez-
artykułów w różnych pismach o
sprawie krakowskiej. – Dzisiaj też
odbyło się zebranie delegatów sto-
warzyszeń – przedstawiciele ich około 15
związków – sprawa zreferowana przez
nas i przez Freie Vereinigung. Wszyscy
prawie odrazu zgodzili się na zasad-
nicze stanowisko referenta z Fr. Ver.
tylko co do formy wystąpienia
były różnice. Wogóle konferencja
ta miała bardzo wdzięczne zadanie
nie wiadomo tylko jakie skutki
sprawi – mało zajęcia się spra-
wą – a tylko formalne oświadczenia
na przystąpienie do akcji. Jednak
ogłosiła się ta konf. stałym komite-
tem i postanowiła zwrócić się do
deutsch-nat., na których ciągle

się oglądano. Widoków, aby oni przystą-
pili do komitetu tego – się stało – może
jednak sam coś zrobię na własną rę-
kę [co?] nie bardzo będzie odbiegać od tego
co ta konferencja uchwaliła. Wydano
statuty odezwy do ogółu akademików z
wezwaniem aby byli gotowi do akcji
energicznej protestującej – jutro lub
pojutrze odbędzie się wielki wiec protes-
tujący, na którym sytuacja co
do strejku ostatecznie wyświetli się.
Koniecznem jest aby Lwów do tego
czasu zastrajkował i Praga oder-
wała się. Może być, że wobec zao-
strzającej się sytuacji w Krakowie
wybuchnie jakiś strejk demonstracyj-
ny – wszystko zależy od wiadomości
i nastroju. My t.j. delegaci Lwowa
byliśmy bardzo niezadowoleni z przebie-

-ju tej konferencji, która wywołała burzę zapału do sprawy samej. Wysyłamy prawdopodobnie obecnie odezwę do uniwersytetów niemieckich z wezwaniem do akcji protestującej. — Wy możecie niezależnie od nas to zrobić — powinniście też w ~~takowych~~ tych odezwach [illegible] uwzględnić więcej stan faktyczny, aby dać możliwie dużo materjału, oczywiście w odpowiednim oświetleniu. — Streszczając możemy powiedzieć, że dotąd nie możemy jeszcze powiedzieć czy strajk będzie — napewno jednak odbędzie się wiec bardzo duży i będzie przyjęta ostra rezolucja w kierunku ministerjum i polityki jego w kierunku senatu krakowskiego i zamiarów klerykalnych i nakazu immatrykulacji się ustanie. Będziemy Was stale informowali o przebiegu akcji u nas i usilnie Was prosimy o ciągły kontakt z nami.

Z kol. pozdr.
Za Zarząd „Spójni": W. [illegible]

Wiedeń 31/I 1911 —

Szanowni koledzy!

Dziś odbyło się drugie posiedzenie komitetu lutowego w skład którego wchodzą przedstawiciele: nasi, Freie Vereinigung, delegaci czechów różnego autoramentu, włochów, słoweńców, słowaków, serbów, kroatów, rusinów, Ogniska deutsch-national-freiheitlich, który był wczoraj dziś po porozumieniu się między sobą na „Vollzugsausschussie" stworzyli deklarację — wydrukowaną będzie w pismach wiedeńskich z d. 1/II — wyrażającą swe sympatie dla rozstępowców krakowskich i określającą ich stanowisko względem akcji. Uważają że trzeba stać na gruncie prawnym, że trzeba bronić autonomii uniwersyteckiej że trzeba walczyć z klerykałami — ale środkami prawnemi — uważają za dostateczne uprzednie powzięcie uchwały na komitecie

takim jak on teraz jest i kropka. Są przeciw stronom, bo jest w ogóle ostatecznym bronią, cieszą anarchistyczną i jedynie wtedy możliwą do zastosowania gdy idzie się z profesorami. Tego tu nie ma - nikt z profesorów nie poprze tego, bo by się zwróciło to przeciw autonomicznej Krak. naruszyłoby się autonomię uniwersytetu. Ponieważ jest to kwestya „życia" tylko nie widzą niewinności i z tego powodu wszystkiego stawiać na ostatnią kartę. Postępowcy krakowscy, albo będą mieli sami siłę przeprowadzić to czego żądają, albo ulegną, a wtedy najlepiej nie byłoby masowy exodus z uniwersytetu krak. elementów postępowych. - To by publicznie napiętnowało univers. krak. jako kleryka[?] i dalej by już nikt o niego się nie troszczył -

Nie potrzebuję chyba mówić w jaki spo-
sób zbijaliśmy od razu twierdzenie
punkt po punkcie – wystawiając
na pierwszy plan ogólne ideowe tło
sprawy, obchodzącej całą młodzież
postępową w państwie, dalej o nierozsą-
dności zatrzymania i powołania Zim-
niewicza, o skutkach wywołanych
tem powołaniem, o bezprawnem odda-
niu sprawy w ręce władz państwowych
o drakońskim wyroku senatu i niecu-
cywilowej (dla nas) motywacji wyroków
o zachwianiu urzędu i powagi przez
senat – O polityce ogólnej klerykałów
z ich sposobie walczenia, który zmu-
sza nas do przeciwstawienia tym
wszystkich środków. – Wobec tego, że oskar-
życieli oni, że nie widzą nawet potrzeby
uzasadniania rzeczy – z drugiej nikt już

dziś nie mówił – tylko o zebraniu rady niem. ogólno-akademickiem które ma odbyć się w sobotę wieczór. – Nie wiadomo czy w tej akcji przyjmą niemcy narodowi udział. Zwróciliśmy się do wpływowych niem. narod. deutsch-national-sozial, grupujących się w Germanji obiecali dać odpowiedź – (wczoraj już dostali przez nas Wam komunikat) – nastrojony jest ich udział, wręcz więcej – postępowo frech. dali nam taką odpowiedź. Jesteśmy trochę rozczarowani ale nie za bardzo, bo wiedzieliśmy ostatecznie z kim mamy do czynienia. Musimy wszystko pchać – jutro będziemy rezolucję opracowywać, która ma być na wiecu przedstawiona – zobaczymy jak się do niej niemcy odniosą – też w komisji redakcyjnej z głosem

dorudczym. Oczywiście powiedziano im zbiorowo, że i bez nich wiec się odbędzie, ale w imię dobra sprawy starano się ich zaagitować, aby wzięli udział. Bo pomyślcie tylko wiec studentów uniw. krakowskiego bez wszech-polaków! Jakby to wyglądało – Tak samo jak teraz N. Fr. Presse atakuje koło polskie, że się nie wypowiada w sprawie wraz. wcale – gdy stała się ona tak palącą. – Przesyłamy Wam przy tej okazji 3 egz. odezwy przedwiecowej – dziś właśnie ogłoszonej i rozplakatowanej na wszystkich wywieszonej ~~katedrach~~ naukowych Wiednia. Będzie pewnie i druga wydana przed samym wiecem. W komisji ~~Na wiecu~~ i komitecie będziemy się starali przeprowadzić energiczną rezolucję – do konstytu-

redakcyjnego wchodzą przedstawiciele Spójni, Filaretów, Frat. Dereniowej, Ostro-ków i Niemcy (ale z zastrzeżeniem tymczasem). Oczywiście nie możemy uznawać stanowiska zajmowanego przez wszystkie te grupy stow. - ale idziemy razem i zgadzamy się nawet na wiele - rozumiecie dobrze, że nie możemy tego nawet nie przeprowadzić. Gdybyśmy bowiem mieli się wciąż liczyć z rozbieżno-ścią tych wszystkich kierunków, napewno by się komitet rozpadł w szczątki. trudno bowiem by nie mieć liczby za dobry żadnej. W piątek będzie następne posiedzenie in pleno komitetu. W czwartek „Ognisko" urządza nadzwy-czajne walne zgromadzenie - Chce-my tam się dostać; nie wiemy tylko

cy się w nam to. – Zaproszli-
śmy jako mówcę na wiec Drezdeń
Lud. Hartmanna – zgodził się; jutro
rano idzie delegacja do prof. Fadla
z tą samą propozycją. Będą bez-
postnie, prawdopodobnie tylko so.dem.
Poruszamy znowu kwestję przysłania
do Wiednia referenta, wogóle człowie-
ka dobrze mówiącego po niemiecku.
Oczywiście o ile jest to możliwe –
zrobiło by to wielkie wrażenie i za-
agitowało by ludzi. Nie jest to
conditio sine qua non – ale rzecz
dobra wcale i ~~do~~ polecenia godna.
Uniwersytet Lwowski jakoś nie bardzo
się sprawił! Zebranie na którem
około 400 ludzi było (z grubsza wiemy
że przegłosowano propozycję Stefczyka

większością 236 przeciw 138). —
Techniką za to lepiej. — Dostaliśmy Wasz
depeszę dziś rano dopiero. — Lepiej wysy-
łajcie wiadomości na adres prywatny
(takie co mogą zbyt późno - po 8 wiecz. —
lub zbyt rano przychodzić - przed 9 rano)
IX, Mariannengasse 7/14 - mego podpi-
sanego. — Ocenicie gdy chodzi o poś-
piech. — Piszcie też więcej treści
i dokładnie sprawy przedstawiajcie
specyalnie co do stanowiska waszego
rządu na wiecach i t. p. —
Także czy wzięli na otwarcie uniwersytetu?
czy tylko rezolucye odbędą się teraz - co
słychać ze śledztwem c.k. prokuratoryi!
(to jest ważny moment). Radzimy wam
stale czytać Arbeiterztg., Neue Fr. Presse
i Zeit - jest możliwie i Reichspost (chr-soc)
jest tam dużo o strajku i „ilustrowanych" kuleczkach
z kolei. podziękowaniem
za Waszą „Sprawę"
Wł. Strzelecki.

Graz 2.II.11 r. 31

Szanowni koledzy!

Dzisiaj wieczorem wiec ogólno aka-
demicki polski z Triglavem, Taborem
słoweńskim, chrvatską (kroacką),
Srbadją (serbską) Razwietem (rosyj-
skim) Bulgarją. Jaka, czy ostrzejsza
czy słabsza rezolucja przejdzie nie
można przewidzieć, ponieważ N-
Deckie bractwo Ogniskowe chwieje
się samo nie wiedząc co robić; ledwo
się ich dopchało do ogólnego zgroma-
dzenia. W piątek, jutro, o 6 wieczorem
wiec ogólno akademicki, na technice
na dniu naszym przejść ma strejk
manifestacyjny, tym bardziej że
w Leobenie już ogłoszono. Uniwersy-
tet niepewny co do strejku

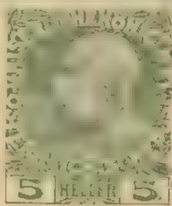
Spójnia

Szpunczyński

Mimagrabenso. 10/

Spójnia.

Tw. Polskiej Młodzieży
Postępowej „Spójnia” w Graz

W Krakau.

Verein „Spójnia”

ul. Krupnicza 4.

Dla komitetu

strajkowego.

433

Towarzystwo Naukowe
Techników Polskich
„URANJA"
w Mittweidzie.

Mittweida, dnia 2go lutego 1911 r.

Szanowni Koledzy!

Przy niniejszym przesyłamy Wam, Sz. Koledzy, rezolucję przyjętą na zebraniu T-wa „Uranja".

Niech Wam ona służy za dowód, że i tutaj, w Mittwejdzie, są towarzysze współczujący z Wami i wdzięczni za Wasz heroizm. —

Pozostajemy

z koleżeńskim pozdrowieniem

Za Zarząd

M. Wróblewski

Adres telegraficzny „URANJA" Mittweida.

Do Zarządu Tow. Polskiej Młodz. Postępowej „Spójnia" w Krakowie.-

Kochani Koledzy!

Niniejszem załączamy uchwałę zebrania nadzwyczajnego członków naszego Towarzystwa.

„Zebranie nadzwyczajne Tow. Młodz. Polskiej „Spójnia" w Grenoble, w dniu „5 Lutego 1911 roku, przyjąwszy do wiadomości wypadki na Wszechnicy „Jagiellońskiej – solidaryzuje się w zupełności ze stanowiskiem „Młodzieży Krakowskiej", przyłącza się do protestu w sprawie „Ks. Zimmermana zasadniczo, jako nieposiadającego odpowiedniej „kwalifikacji na stanowisko profesora na Wszechnicy Jagiellońskiej, jedynej strażnicy wiedzy i pojęcia narodowego „w ogóle.

„Potępia niegodne stanowisko Senatu Akademickiego, jako nie „licujące z organizacją naukową i który chwycił się środków „policyjnych, naruszając autonomję uniwersytecką.

„Przesyła swe serdeczne koleżeńskie pozdrowienia i wyrazy „współczucia Kolegom, którzy ucierpieli pośrednio lub bez„pośrednio w walce o Wolność Nauki polskiej."

Upraszamy Was podać powyższą uchwałę do publicznej wiadomości.

Z Koleżeńskiem pozdrowieniem

Za Zarząd

Jan Appelbaum-Jabłonowski

Upraszam o odpowiedź.

Grenoble (Isère), France, pl. Grenette, 12, dn. 6.II.11.

Adolf Abrahamer

Kraków, 13/2 1911

Szanowni Panowie

Dnia 1 lutego br złożyli urzędnicy i lekarze m. Kasy dla chorych w Krakowie K 60.– za pokwitowaniem do rąk pp. Orestava Kuźniara i Stanisława Świdwińskiego na Fundusz dla strejkującej młodzieży u. j.

Ponieważ z myśl zobowiązania się przez [illegible]

panów króla ta
miała być wykazana
w „Rapsodie" co/
dotąd się nie spełni[ło]
upraszam uprzejmie
jako ten, który
króla tę dla wspomn[ień]
mych celów pp. Kuzniaro[wi]
i Świdzińskiemu wręczył
o umieszczenie wykazu
tejże króla w jednym

z najbliższych numerów
„Naprzodu”.

Łączę się

z wyrazami poważ[illegible]

[illegible]

Lozanna dnia 13.II.1911.

Do Komitetu strajkowego, w

Młodzież polska w Lozannie, zebrana 11 lutego na wiecu, zorganizowanym przez stowarzyszenia Polonia (Zjed.) Filarecya i Spójnia (Zw.) po rozpatrzeniu sprawy ostatnich zajść na uniwersytecie Krakowskim oświadcza że:

1. Utworzenie jakiejś nieznanej światu naukowemu katedry socyologii chrześcijańskiej na uniwersytecie Krakowskim jest zamachem na wolność nauki

2. Mianowanie ks. dra Zimmermanna profesorem było chęcią stworzenia z uniwersytetu placówki dla agitacyi klerykalnej

3. protest młodzieży akademickiej przeciw postanowieniom Senatu Uniwersyteckiego jest słuszną obroną uniwersytetu ze strony młodzieży przeciw zaborczym zakusom klerykalizmu.

4. Postępowanie Senatu Uniwersyteckiego z młodzieżą walczącą o wolność nauki jako to:

a) posługiwanie się wojskiem,
b) oddanie młodzieży w ręce policji,
c) relegacye 3 osób udzielenie nagany całemu szeregowi młodzieży,

jest czynem haniebnym.

Jednocześnie wiec wzywa całe społeczeństwo polskie do poparcia moralnego i materjalnego młodzieży walczącej o wolność nauki oraz przyłącza się do żądań młodzieży krakowskiej:

a) usunięcia księdza Zimermanna i oddalenia fakultetu teologicznego z uniwersytetu

b) cofnięcia kar niesłusznie nałożonych na młodzież.

c) utworzenia niezależnej katedry socjologii na wydziale nauk społecznych.

Wyrażając raz jeszcze swe głębokie oburzenie na postanowienia i postępowanie Senatu Uniwersyteckiego młodzież polska zebrana na wiecu zasyła swe wyrazy sympatji tej młodzieży która potrafiła ujmując się za godnością uniwersytetu i wolnością nauki

Walczcie i zwyciężajcie!

Prezydjum

Jan Frankowski

Janina Bukowska

Szanowny Panie Redaktorze!

Uprzejmie prosimy Sz. Pana o umieszczenie w poczytnym swym piśmie niniejszej odezwy naszej do Postępowej Młodzieży Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Koledzy! Ostatnie wypadki w Uniwersytecie Jagiellońskim żywo poruszyły całe postępowe społeczeństwo polskie, zewsząd ozwały się protesty i głosy oburzenia, to też i my, Polska Młodzież Postępowa w Odessie spieszymy zaprotestować przeciw czynom niegodnym Senatu Uniwersytetu Jagiellońskiego, jak również wyrazić Wam, Koledzy, całe nasze uznanie i solidarność.- Już podczas pierwszych wystąpień Waszych z oburzeniem najwyższym czytaliśmy o zakusach klerykałów na wolność nauk we Wszechnicy Jagiellońskiej, o używaniu katedr uniwersyteckich dla celów propagandy katolickiej, a w ogłoszonym „Publicum" widzieliśmy wprost jawne prowokowanie Was, lecz nie przypuszczaliśmy nigdy, by Senat w nietakcie swym mógł posunąć się aż tak daleko, by na pełen godności i legalny, zresztą, protest Wasz odpowiedzieć masowemi „naganami", relegacjami i t.p. represaljami!.. A jednak Senat posunął się jeszcze dalej, gdyż naruszył autonomję Wszechnicy, wydając Was, Obywateli akademickich, w ręce c.k. sądów koronnych! Na strejk zaś Wasz odpowiedziano sprowadzeniem policji i wojska! Mury Almae Matris zostały zhańbione za wiedzą i wolą tych, co mają jakoby

stać na straży godności polskiej nauki! To też cała ciężka odpowiedzialność za wszystkie zaszłe wypadki naszych spada jedynie.—
Niezłomnie wierzymy, że walka, podjęta przez Was, prędzej czy później skończy się zupełnym zwycięstwem postępu nad klerykalną barbarją, że fakultet teologiczny zostanie odłączony a w murach Almae Matris królować będzie niepodzielnie myśl wolna.—
Sercem całym pozostajemy przy Was, Koledzy!

Polska Młodzież Postępowa Uniwersytetu i Wyższych Żeńskich Kursów w Odessie.

Odessa
dn. 8/II 1911 r.

Józef [illegible]

Jerzy Śleszyński
Halina Śleszyńska
Edward [illegible]
Stanisław Żeleźniewski
Irena Orłowska
Wincenty Ładziewski
Wojciech Bojarczuk
Ludwik Monasterski
Mieczysław Lichocki
Kazimierz Łasiński
L. Brzeziński
Augustyn [illegible]
M. Trawiński J. Pęski
L. Wojciechowski
N. Butrymowicz
M. Bezwuchty
Witold Pacewski
W. Lipiński
Wł. Dobrowolska
S. Zieleniewski
Filipina Stachórska
Marya Cwiłajewska
Marja Kurkowska
M. Kuczkowska
O. Pawlikowska

Jerzy Olechnowicz-Heske | Wiesław Rykowski
Marjan [illegible]
[illegible] | R. Mackarski
R. Peszyński | Marjan Lobański
W. Rutkowski | Władysław Komorowski
St. Leruzowski | J. Morawski
Feliks Eugieniusz Paschalski | W. Lewandowski
E. Kumski

Представник Української Студентської Громади Микола Кобзянський

J. Starzyński | Józef Kunstfeld
Czyżkiewicz | Stefan Kunstfeld

P.S. Tylko z braku czasu nie możemy zebrać większej ilości podpisów

Koledzy i Koleżanki!

Medycy I. roku urządzili w sobotę 6-go listopada komers zapoznawczy. Wiemy wszyscy, jak się ten komers zakończył. Czy możemy pozwalać na podobne zachowanie się młodzieży polskiej, na przenoszenie bummlów burszowskich na grunt uniwersytetu polskiego? Z przykrością stwierdzamy fakt, że na komersie były obecne i koleżanki, które tym postępkiem zhańbiły stanowisko kobiety-Polki. Zamiast zapoznawać kolegów młodszych z pięknemi i wzniosłemi stronami życia, zachęcać do nauki, wciągnęliście ich do pijatyki, do burdy ulicznej.

Zbyt głęboką była ironia zawarta w nazwaniu uczty hulaszczej — komersem zapoznawczym!

Uważamy za stosowne napiętnować ten czyn Wasz i zaznaczyć, że na przyszłość każde podobne wystąpienie usilnie zwalczać będziemy.

Poddajemy Was pod sąd opinii ogólno-akademickiej!

„Kółko słuchaczek“ przy „Zjednoczeniu“.

Kraków, 9. listopada 1909 r.

Nakładem „Kółka słuchaczek“ przy „Zjednoczeniu“.
Druk W. Korneckiego i K. Wojnara w Krakowie.

Koledzy i Koleżanki!

Odezwa nasza wymierzona przeciwko „komersowi zapoznawczemu medyków“ osiągnęła już ten skutek dodatni, że postawiła na porządku dziennym kwestyę, której omówieniem i rozstrzygnięciem powinien był już dawno zająć się ogół akademicki.

Obrażeni uczestnicy i uczestniczki komersu pozwali nas przed sąd polubowny czy honorowy. Dziwimy się tylko, że uczestnicy komersu, zdecydowawszy się oddać sprawę do rozstrzygnięcia sądowi, uznali za możliwe uprzednio sami nas osądzić i w odezwie wydanej dn. 13 b. m. poczynili nam szereg zarzutów, których określenie powinnoby należeć już do kompetencyi sądu. Sąd zdecyduje, czy i jakie są w naszej odezwie „insynuacye“ i jakie „potwarze“. Mniemamy jednak, że odezwa „uczestników komersu“ uprawnia nas do ponownego zabrania głosu w tej sprawie.

Koledzy i Koleżanki! Czyż „elementarne zasady współżycia koleżeńskiego“ obowiązują nas do upartego tolerowania w milczeniu „uroczystości“, rozpoczynających się referatem o Słowackim, a znajdujących swój epilog w orgii hulaszczej? Czyż można uważać za „prywatną zabawę“ jednostek przenoszenie bummlów burszowskich w największe środowisko młodzieży polskiej? Czyż nie uwłacza godności i stanowisku kobiety-Polki obecność koleżanek na komersach, które posiadają zdawna ustaloną opinię i których ciąg dalszy daje się zawsze przewidzieć?

Bo przecie komersy zapoznawcze medyków mają niestety w Krakowie już dawną swą smutną tradycyę. Rok rocznie odzywały się głosy pojedyńcze, protestujące przeciw takiemu „wzajemnemu zapoznawaniu się młodzieży polskiej“, ale dotychczas nikt jakoś nie miał odwagi czy chęci zaprotestować przeciwko temu publicznie. Dziś myśmy to zrobiły — i w odpowiedzi słyszymy zarzuty o „samozwańczej intencyi do cenzurowania postępków koleżanek i kolegów i ferowania wyroków publicznie“.

Niech opinia ogólno-akademicka sądzi!

Pod odezwą czytamy podpis: „Słuchacze i słuchaczki I i II r. oraz uczestnicy komersu lat starszych“. Podpis co najmniej dziwny, bo wiemy, że bynajmniej nie wszyscy słuchacze i słuchaczki wydziału lekarskiego stają w szeregach obrońców „medycznych komersów zapoznawczych“. Ci koledzy milczeć nie powinni i nie powinien milczeć cały ogół akademicki.

Wierzymy, że sprawa przez nas poruszona nie zejdzie z porządku dziennego, aż zostanie załatwiona w sposób godny młodzieży polskiej.

Na sąd idziemy w poczuciu spełnianego obowiązku, ufne w tryumf dobrej sprawy.

Kraków 15. listopada 1909 r.

Kółko słuchaczek przy Zjednoczeniu.

Nakładem Kółka słuchaczek przy Zjednoczeniu Druk W. Korneckiego i K. Wojnara w Krakowie

Koledzy i Koleżanki!

O[illegible] na m[illegible] P[illegible] dz[illegible] k[illegible] [illegible]em powinien był już [illegible] z[illegible] ogół [illegible].

Ob[illegible]zeni uczestn[illegible] pozwali nas przed sąd polubowny czy honorowy. Dziwimy się tylko, [illegible] uczestnicy komersu, zdecydowawszy się oddać sprawę do rozstrzygnięcia sądowi, uznali za możliwe uprzednio sami nas osądzić i w odezwie wydanej dn. 13 b. m. p[illegible] szereg z[illegible] których [illegible] powinnoby należeć już do kompetencyi sądu. Sąd zdecyduje, czy i jakie są w naszej odezwie „insynuacye" i jakie „potwarze". Mniemamy jednak, że odezwa „uczestników komersu" uprawnia nas do ponownego zabrania głosu w tej sprawie.

Koledzy i Koleżanki! Czyż „elementarne zasady współżycia koleżeńskiego" obowiązują nas do upartego tolerowania w milczeniu „uroczystości", rozpoczynających się referatem o Słowackim, a znajdujących swój epilog w orgii hulaszczej? Czyż można uważać za „prywatną zabawę" jednostek przenoszenie bumlów burszowskich w największe środowisko młodzieży polskiej? Czyż nie uwłacza godności i stanowisku kobiety-Polki obecność koleżanek na komersach, które posiadają zdawna ustaloną opinię i których ciąg dalszy daje się zawsze przewidzieć?

Bo przecie komersy zapoznawcze medyków mają niestety w Krakowie już dawną swą smutną tradycyę. Rok rocznie odzywały się głosy pojedyńcze, protestujące przeciw takiemu „wzajemnemu zapoznawaniu się młodzieży polskiej", ale dotychczas nikt jakoś nie miał odwagi czy chęci zaprotestować przeciwko temu publicznie. Dziś myśmy to zrobiły — i w odpowiedzi słyszymy zarzuty o „samozwańczej intencyi do cenzurowania postępków koleżanek i kolegów i ferowania wyroków publicznie".

Niech opinia ogólno-akademicka sądzi!

Pod odezwą czytamy podpis: „Słuchacze i słuchaczki I i II r. oraz uczestnicy komersu lat starszych". Podpis co najmniej dziwny, bo wiemy, że bynajmniej nie wszyscy słuchacze i słuchaczki wydziału lekarskiego stają w szeregach obrońców „medycznych komersów zapoznawczych". Ci koledzy milczeć nie powinni i nie powinien milczeć cały ogół akademicki.

Wierzymy, że sprawa przez nas poruszona nie zejdzie z porządku dziennego, aż zostanie załatwiona w sposób godny młodzieży polskiej.

Na sąd idziemy w poczuciu spełnianego obowiązku, ufne w tryumf dobrej sprawy.

Kraków 15. listopada 1909 r.

Kółko słuchaczek przy Zjednoczeniu.

Nakładem Kółka słuchaczek przy Zjednoczeniu. — Druk W. Korneckiego i K. Wojnara w Krakowie.

[illegible] !

Wystawa przemysłu szkolnego ma objąć nie tylko przedmioty, potrzebne dla nauczania szkolnego, lecz i wszelkie środki naukowe, formularze, drmki, przybory i tp. używane przez instytucye, poświęcone oświacie poza szkolnej.

Przesyłając Szanownemu Towarzystwu załączony kwestyonaryusz, prosimy uprzejmie o odpowiedź na pytania w nim zawarte. Ze względu na program Wystawy prosimy również o szczegółowe dane, dotyczące tych środków, które Szanowne Towarzystwo używa, przedewszystkiem np. przeźroczy, latarń i innych urządzeń projekcyjnych, druków i formularzy bibliotecznych sprzętów dla bibliotek i sal wykładowych i tp.

O ile Szanowne Towarzystwo wytwarza samo na własny choćby użytek jakie środki naukowe lub przybory prosimy o nadesłanie okazów.

Odpowiedzi prosimy nadsyłać przed 20/VI pod adresem Polskie archiwum oświatowe Dunajewskiego 7.

[illegible]:

[illegible] m.p. [illegible] m.p.

N°

odbi

Egzemp

[1904 ?] 445

N° 13

Niniejszem potwierdzam z podziękowaniem

odbiór kwoty Fr. 5

ZA KOMITET WYDAWNICZY
PRELEKCYI ADAMA MICKIEWICZA
W PARYŻU

W. Tatarkiewicz

Egzemplarze rozesłane będą

Kroit
Dymitra
Samozwańca,

dar p. Jurgilly
4. VII. 13

447

